

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ "ЈЕРМА"**

НАЦРТ

Београд, 2018. године

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ "ЈЕРМА"**

Носилац и наручилац израде

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

Подпреседница Владе и министарка

Проф. др Зорана Михајловић

Обрађивачи:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Директор

мр Мирољуб Станковић, дипл.инж.арх.

ЈП УРБАНИЗАМ - КРАГУЈЕВАЦ

Директор

мр Драган Дунчић, дипл.простор.план.

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ "ЈЕРМА"**

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ
ЈП УРБАНИЗАМ КРАГУЈЕВАЦ

<p>РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ (одговорни планер):</p>	<p align="center">мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер број лиценце 100 0151 10</p> <p align="center">МП</p>	<p align="center">Иван Радуловић, дипл.инж.арх. дипл.инж.грађ. број лиценце 100 0114 07</p> <p align="center">МП</p>
КООРДИНАЦИЈА ИСПРЕД МГСИ:		МА Оливера Радоичић, дипл. просторни планер
ТИМ ЗА КООРДИНАЦИЈУ:		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх.
МЕТОДОЛОГИЈА, КОНЦЕПЦИЈА, СИНТЕЗА:		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх. мр Миролуб Станковић, дипл.инж.арх. др Милица Максић, дипл.инж.арх.
ШИРИ РАДНИ ТИМ:		
<i>Уводне напомене</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх.
<i>Обухват и опис граница</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Зорица Голубовић, инж.геодезије
<i>Обавезе, услови и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Душица Шеговић, дипл.инж.арх.
<i>Скраћени приказ и оцена постојећег стања</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер
<i>Принципи, циљеви и општа концепција просторног развоја подручја посебне намене</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер
<i>Регионални аспект развоја подручја посебне намене и функционалне везе и међуодноси са окружењем</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Лидија Стефановић-Николић, дипл.инж.арх.
<i>Заштита, уређење и коришћење природних система</i>		мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер МА Мирослав Вучковић, просторни планер Миљана Петковић – Костић, дипл.инж.пејз.арх.
<i>Утицај посебне намене на демографске и социјалне процесе и системе</i>		Биљана Павловић, дипл. економиста мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер др Милица Максић, дипл.инж.арх. Јелена Палић, дипл.инж.арх.
<i>Утицај посебне намене на економију и привредне системе</i>		Биљана Павловић, дипл. економиста
<i>Туризам</i>		Иван Радуловић, дипл.инж.арх.
<i>Воде, водна и водопривредна инфраструктура</i>		Александар Татић, дипл.инж.грађ.
<i>Саобраћај</i>		Владимир Раковић, дипл.инж.саоб.

	Милан Глишић, дипл.инж.саоб. Милан Стефановић, дипл.инж.грађ.
<i>Енергетика и енергетска инфраструктура</i>	Гордана Врачарић, дипл.инж.ел. Марко Николић, дипл.инж.маш.
<i>Електронске комуникације и поштански саобраћај</i>	Гордана Врачарић, дипл.инж.ел.
<i>Комунална инфраструктура</i>	Тијана Марковић, мастер биолог-еколог
<i>Заштита животне средине, предела, културног и природног наслеђа</i>	МА Мирослав Вучковић, просторни планер мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Александар Ристић, дипл.инж.арх Тијана Марковић, мастер биолог-еколог
<i>Намена простора и биланс површина посебне намене</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх. Милена Петровић, дипл.инж.арх.
<i>Имплементација</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх.
<i>Геодетско документациона и аналитичко информациона основа</i>	Зорица Голубовић, инж.геодезије Ненад Петковић, геометар Александар Стојадиновић, геометар Драгомир Ивановић, геометар Предраг Димитријевић, дипл.инж.геод.
<i>Картографска обрада</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх. Милана Анђелковић, дипл.простор.план. Јелена Палић, дипл.инж.арх. Тијана Илић, дипл.инж.арх. Јасмина Рашић, грађ.тех.
<i>Детаљна разрада</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Иван Радуловић, дипл.инж.арх. Милан Радовић, дипл.простор.план. Тијана Илић, дипл.инж.арх. Јелена Палић, дипл.инж.арх.
<i>Информатичка подршка и обрада података</i>	Зоран Павловић, ел. тех.
<i>Техничка подршка</i>	Ирена Матицек, прав. тех. Бонка Михајловић, техн.за упр.послове Синиша Станковић, маш. тех. Марко Томовић, матурант гимназије

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Директор

мр Мирољуб Станковић, дипл.инж.арх.

ЈП УРБАНИЗАМ - КРАГУЈЕВАЦ

Директор

мр Драган Дунчић, дипл.простор.план.

САДРЖАЈ

	УВОД	
I	ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	9
1.	ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА СА ГРАНИЦАМА ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	9
1.1.	Обухват и опис граница подручја просторног плана	9
1.2.	Опис граница целина и подцелина посебне намене	9
1.2.1.	Опис граница СРП "Јерма"	9
1.2.2.	Опис граница СРП "Венерина падина"	14
2.	ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	14
2.1.	Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10).....	14
2.2.	Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа ("Службени гласник РС ", бр. 1/2013).....	15
2.3.	Остали релевантни документи	17
3.	СКРАЂЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	17
3.1.	Постојеће стање	17
3.1.1.	Посебне намене подручја	17
3.1.2.	Природни системи, природне вредности и предели и животна средина	18
3.1.3.	Културна добра	20
3.1.4.	Туризам	21
3.1.5.	Привредни развој	21
3.1.6.	Становништво, насеља и социјални развој	22
3.1.7.	Инфраструктурни системи	23
3.1.8.	Коришћење и уређење простора у ванредним ситуацијама	25
3.2.	Потенцијали и ограничења	25
II	ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	27
1.	Принципи просторног развоја	27
2.	Општи и оперативни циљеви просторног развоја.....	27
3.	Регионални аспект развоја подручја посебне намене и функционалне везе и међуодноси са окружењем	31
4.	Концепција развоја подручја посебне намене	32
4.1.	Општа концепција развоја подручја посебне намене	32
4.2.	Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса	34
III	ПЛАНСКА РЕШЕЊА	37
1.	ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА, ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, КУЛТУРНОГ И ПРИРОДНОГ НАСЛЕЂА	37
1.1.	ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ И ПРЕДЕОНИХ ВРЕДНОСТИ	37
1.1.1.	Заштита подручја СРП "Јерма"	37
1.1.2.	Заштита подручја СРП "Венерина падина"	37
1.1.3.	Режими заштите природних вредности	38
1.1.3.1.	Режим заштите I степена	38
1.1.3.1.1.	Режим заштите I степена СРП "Јерма".....	38
1.1.3.1.2.	Режим заштите I степена СРП "Венерина падина"	38
1.1.3.2.	Режим заштите II степена	38
1.1.3.2.1.	Режим заштите II степена СРП "Јерма".....	38
1.1.3.2.2.	Режим заштите II степена СРП "Венерина падина"	39
1.1.3.3.	Режим заштите III степена СРП "Јерма".....	40
1.1.4.	Зоне санитарне заштите изворишта подземне воде.....	40
1.1.4.1.	Зона I изворишта подземне воде	40
1.1.4.2.	Зона II изворишта подземне воде.....	41
1.1.4.3.	Зона III изворишта подземне воде.....	41
1.1.5.	Зона санитарне заштите отвореног водотока	41
1.1.6.	Заштита вода.....	41
1.1.7.	Заштита предеоних вредности	43

1.1.8.	Заштита природних ресурса	44
1.2.	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	46
1.2.1.	Заштита животне средине	46
1.2.1.	Категоризација квалитета животне средине	47
1.2.2.	Мере заштите животне средине	47
1.3.	ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	48
2.	ТУРИЗАМ	50
2.1.	Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора	50
2.2.	Капацитет простора за туризам и рекреацију у односу на режиме заштите	54
3	УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ	56
4.	ПРИВРЕДНИ РАЗВОЈ	58
5.	ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА	59
5.1.	Саобраћајна инфраструктура	59
5.2.	Водопривредна инфраструктура	59
5.3.	Енергетска инфраструктура	60
5.4.	Електронске комуникације и поштански саобраћај	60
5.5.	Систем управљања отпадом	61
6.	ЗАШТИТА ОД АКЦИДЕНАТА И ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА	62
7.	НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	63
IV	ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА	68
1.	ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА	68
1.1.	Правила уређења за зоне са посебним режимом заштите простора	68
1.1.1.	Подручја режима заштите природних добара и еколошки значајна подручја	69
1.1.2.	Подручја режима заштите непокретних културних добара	69
1.1.3.	Зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања, термалних (бањских) вода и водотока	69
1.1.4.	Заштитни појасеви у коридорима инфраструктурних система	69
1.2.	Правила уређења за насеља (делове насеља) обухваћена посебним режимом заштите, односно насеља (делове насеља) и атаре насеља која нису обухваћена посебним режимом заштите	70
1.2.1.	Пољопривредно земљиште	71
1.2.2.	Шумско земљиште	71
1.2.3.	Водно земљиште	71
1.2.4.	Грађевинско земљиште	72
1.3.	Правила уређења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре	72
1.3.1.	Општи услови за прикључење на саобраћајну и комуналну инфраструктуру	72
2.	ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА	73
2.1.	Правила грађења на грађевинском земљишту	73
2.1.1.	Општа правила	73
2.1.2.	Посебна правила	75
2.1.2.1.	Зона становања	75
2.1.2.2.	Зона производних делатности и пословања	78
2.1.2.3.	Зона јавне намене (јавне функције и службе, комуналне зоне и објекти, јавне зелене површине) и верских објеката	79
2.1.2.4.	Зона туристичке супраструктуре и инфраструктуре	82
2.2.	Правила грађења на пољопривредном земљишту	89
2.3.	Правила грађења на шумском земљишту	91
2.4.	Правила грађења на водном земљишту	92
2.5.	Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре	94
2.5.1.	Саобраћајна инфраструктура	94
2.5.2.	Водопривредна инфраструктура	98
2.5.3.	Енергетска инфраструктура	99
2.5.4.	Телекомуникациона инфраструктура	102

3.	ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ПОДРУЧЈА ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ	103
3.1.	Обухват и опис подручја детаљне разраде.....	103
3.2.	Подела на карактеристичне целине, планирана намена површина и објеката.....	106
3.3.	Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене	111
3.3.1.	Јавне функције и службе	111
3.3.2.	Јавно зеленило.....	111
3.3.3.	Комуналне зоне и објекти	112
3.3.4.	Саобраћајне површине и објекти.....	113
3.3.5.	Енергетска мрежа и објекти.....	116
3.3.6.	Мрежа и објекти водовода и канализације.....	118
3.3.7.	Телекомуникациона мрежа и објекти	120
3.4.	Регулација и нивелација мреже саобраћајница и јавних површина.....	122
3.5.	Урбанистички услови за површине и објекте остале намене	123
3.6.	Урбанистички услови за ванграђевинско подручје	123
3.7.	Мере заштите животне средине, природних и културних добара.....	124
3.8.	Смернице за спровођење Просторног плана за подручја детаљне разраде.....	126
V	ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА.....	128
1.	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ.....	128
1.1.	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ	
1.2.	УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ	128
2.	СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ	129
2.1.	НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	129
2.2.	СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ	130
3.	ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ	131
4.	МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ	134
4.1.	ЕКОНОМСКО-ФИНАНСИЈСКЕ МЕРЕ	134
4.2.	ОРГАНИЗАЦИОНЕ МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ	135
4.3.	ПЛАНСКО-ПРОГРАМСКЕ МЕРЕ.....	136
4.4.	НОРМАТИВНО-ПРАВНЕ МЕРЕ.....	137
	ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ	

Попис табела:

Табела 1.	<i>Биланс подручја по зонама заштите СРП "Јерма"</i>
Табела 2.	<i>Рецептивни туристички потенцијал планског подручја, по општинама</i>
Табела 3.	<i>Рекапитулација смештајних капацитета туристичке понуде</i>
Табела 4.	<i>Приказ биланса основне намене на подручју Просторног плана</i>
Табела 5.	<i>Приказ биланса основне намене на подручју посебне намене</i>
Табела 6.	<i>Грађевинско земљиште у оквиру посебне намене</i>
Табела 7.	<i>Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде</i>
Табела 8.	<i>Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде</i>
Табела 9.	<i>Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде</i>
Табела 10.	<i>Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине</i>
Табела 11.	<i>Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела</i>
Табела 12.	<i>Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине</i>
Табела 13.	<i>Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела</i>
Табела 14.	<i>Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине</i>
Табела 15.	<i>Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела</i>

УВОД

Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Јерма” (у даљем тексту: Просторни план), урађен је на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Јерма” („Службени гласник РС”, број 46/17) (у даљем тексту: Одлука) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Јерма” на животну средину („Службени гласник РС”, број 21/17).

Планирање, коришћење, уређење и заштита Специјалног резервата природе „Јерма” заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14), начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16), Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др. закон, 43/11-одлука УС и 14/16), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, бр. 31/12), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 64/15), Националној стратегији одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12) и другим законским и подзаконским актима и документима Републике Србије којима се уређује ова област.

Предмет Просторног плана (подручје посебне намене) представљају природне вредности утврђене Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Јерма” („Службени гласник РС”, број 101/14) и Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Венерина падина” („Службени гласник РС”, број 4/05); као и културна вредност - Манастир „Поганово”. Просторни план садржи детаљну разраду, као и правила уређења, грађења и коришћења подручја према утврђеном режиму заштите појединих природних и културно-историјских целина и садржи детаљну разраду за подручја која имају туристички потенцијал.

Просторни план је заснован на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Просторног плана је Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА СА ГРАНИЦАМА ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. Обухват и опис граница подручја просторног плана

Обухват Просторног плана укупне површине 154,73 km² обухвата делове територије града Пирота и општина Димитровград и Бабушница, и то:

- 1) на територији града Пирота, катастарску општину Власи (северни део);
- 2) на територији општине Димитровград, целе катастарске општине Куса Врана, Трнски Одоровци, Поганово, Драговита, Искровци, Скрвеница, Петачинци и Врпача (северозападни, централни, источни и јужни део);
- 3) на територији општине Бабушница, целе катастарске општине Звонце и Јасенов Дел (југозападни и западни део).

1.2. Опис граница целина и подцелина посебне намене

1.2.1. Опис граница Специјалног резервата природе „Јерма”

Почетна тачка границе Специјалног резервата природе „Јерма” (у даљем тексту: СРП „Јерма”) налази се у најсевернијој тачки, у катастарској општини (у даљем тексту: КО) Власи на четворомеђи парцела 138, 861, 862 и 865. Од те четворомеђе граница у правцу југоистока прати североисточне границе парцела 861, 859, 858, 857, 561, 563, 564 и 565, скреће на исток северним границама парцела 568, 569, 570, 571, 636/2 и 553 а затим скреће на југ источним границама парцела 553, 631, 632, 478, 475, 473, 636/2, 637 и 638 где на тромеђи парцела 638, 639 и 789 пресеца пут, парцелу 789 на најкраћи начин и у правцу истока прати јужну границу парцеле 789 до раскрснице, тј. до тромеђе парцела 789, 791 и 5389. Из те тромеђе у правцу тромеђе парцела 5389, 782 и 783 граница пресеца пут, парцелу 5389 и продужава у правцу истока северним границама парцела 782, 776, 752, 753, 756, 755 и 3263, скреће на југ и прати источне границе парцела 3263, 3264, 3278, 3283, 3380, 3375, 3381, 3374, 3373 и 3372 где из најјужније тачке парцеле 3372 пресеца пут, парцелу 5390 у правцу тромеђе парцела 5390, 3496 и 3497 и наставља северним границама парцела 3496 и 3502 до најјужније тачке парцеле 3502. Од те тачке граница пресеца парцелу 5391 (пут) у правцу тромеђе парцела 5391, 3535 и 3533, прати североисточне границе парцела 3535 и 3534 до тромеђе парцела 3534, 5381 и 5399 одакле пресеца парцелу 5381 (река Јерма) у правцу тромеђе парцела 5381, 3672 и 5401 и надаље прати северозападну границу пута, парцела 5401 до тромеђе парцела 5401, 3667/1 и 3667/2. Од те тромеђе граница пресеца парцелу 5401 у правцу тромеђе парцела 5401, 3733 и 5409, продужава западном границом парцеле 5409 (пут), тако да пут остаје ван режима заштите, до тромеђе парцела 5409, 4590 и 4589, где скреће на запад и северном границом парцеле 4589 стиже до тромеђе парцела 4589, 4619 и 5407 из које пресеца парцелу 5407 у правцу тромеђе парцела 5407, 4565 и 4570. Од те тромеђе граница надаље до границе КО Власи и КО Поганово, што је и граница града Пирота и општине Димитровград, прати пут Власи-Поганово, парцелу 5407 по њеној јужној граници тако да је пут ван режима заштите. У КО Поганово граница у правцу југа прати западну границу парцеле 10854 до тромеђе парцела 10854, 1579 и 1580 одакле скреће на југозапад источним границама парцела 1579, 1578 и источном и јужном границом парцеле 1565 стиже до тромеђе парцела 1565, 1564 и 10868 где пресеца пут, парцелу 10868 у правцу тромеђе парцела 10868, 2329 и 2330 а затим наставља источним границама парцела 2330, 2331, 2339, 2334 и 2335 до тромеђе парцела 2374, 2402 и 10850/1. Из те тромеђе граница пресеца парцелу 10850/1 (Погановска река) у правцу тромеђе парцела 10850/1, 2430 и 2429, наставља источном границом парцеле 2429 и пресеца пут, парцелу 10869 у правцу тромеђе парцела 10869, 2511 и 2428, продужава југоисточним границама парцела 2428, 2427 и 2419 до тромеђе парцела 2419, 2426 и 10870 где пресеца 10870 у правцу тромеђе парцела 10870, 2544 и 2543. Надаље граница у правцу југа прати источне границе парцела 2544, 2548, 2551, 2553, 2555, 4016, 4015, 4012, 2568, 2570 и 2571 где пресеца парцелу 10871 у правцу тромеђе парцела 10871, 3926 и 3927 и наставља североисточним границама парцела 3926, 3925, 3924 и 3922 до тромеђе парцела 10875, 3922 и 3921 где пресеца парцелу 10875 у правцу тромеђе парцела 10875, 10874 и 3893. Од те тромеђе граница прати северне границе парцела 3893, 3892 и 3891, скреће на југ и прати источне границе парцела 3891, 3889, 3885, 3872, 3873, 3874, 6333, 6334, 6335, 6338, 6349, 6351, 6350 и 7309 до тромеђе парцела 7309, 7310 и 10873 где пресеца парцелу 10873 у правцу тромеђе парцела 10873, 7304 и 7306. Од те

тронеђе граница у правцу југоистока прати североисточне граница парцела 7306, 7307, 7517, 7519, 7518, 7526, 7527, 7539, 7537, 7536, 7544, 7554, 7560 и 7562 где скреће на југ западном границом парцеле 10872 до најјужније тачке парцеле 7553 где пресеца парцелу 10872 у правцу тронеђе парцела 10872, 8177 и 10884 и наставља у правцу југа западном границом парцеле 10884 (пут) тако да пут остаје ван режима заштите, до границе КО Поганово и КО Драговита. У КО Драговита граница у правцу југа прати источне границе парцела 25, 24 и 23 до тронеђе парцела 23, 20 и 8240, пресеца парцелу 8240 у правцу тронеђе парцела 8240, 1167 и 1168, скреће на југоисток североисточним границама парцела 1167 и 1168 до тронеђе парцела 8240, 1168 и 1165 где скреће ка југу и прати западну границу парцеле 1165 (пут) тако да пут остаје ван режима заштите до тронеђе парцела 1165, 1272 и 8241. Из те тронеђе граница пресеца парцелу 8241 коју прати по северној граници до раскрснице са парцелом 8242 коју надаље прати у правцу југа њеном западном границом до следеће раскрснице, тј. до тронеђе парцела 8242, 8243 и 2283. Од те тронеђе граница надаље прати западну границу парцеле 8243 (пут) тако да је ван режима заштите до следеће раскрснице тј. до тронеђе парцела 8243, 3946 и 8240 одакле наставља у правцу југа западном границом парцеле 8240 до тронеђе парцела 8240, 4490 и 8249 а затим продужава западном границом парцеле 8249 до најјужније тачке парцеле 4484 где у правцу најсеверније тачке парцеле 6904 пресеца парцелу 8254 чију југозападну границу прати у правцу југоистока до тронеђе парцела 8254, 7101 и 7102. Од те тронеђе граница скреће ка југу и прати западну границу парцеле 7102 до тронеђе парцела 7102, 7107 и 8256 где пресеца парцелу 8256 у правцу тронеђе парцела 8256, 7123 и 7124, скреће ка југоистоку и прати југозападну границу парцеле 8256 до раскрснице са парцелом 8257 чијом западном границом продужава у правцу југа до границе КО Драговита и КО Скрвеница. У КО Скрвеница граница прати југозападну границу парцеле 3956 и наставља североисточним границама парцела 3979, 3980, 3921, 3920, 3919, 3918, 3907, 3906, 3905, 3833, 3834, 3835, 3836, 3837, 3840, 3841, 3842, 3845, 3846, 3847 и 3848 и стиже до границе КО Скрвеница и КО Врапча коју прати у правцу југоистока до најисточније тачке парцеле 4301 у КО Скрвеница одакле пресеца парцелу 2627 у правцу тронеђе парцела 2627, 1035 и 1034 у КО Врапча. Од те тронеђе граница надаље прати у правцу југоистока југозападну границу парцеле 1034 до тронеђе парцела 1034, 1045 и 2628, скреће на југ и прати западну границу парцеле 2628 до тронеђе парцела 2628, 2182 и 2183, продужава источним границама парцела 2183 и 2201, а затим скреће на запад пратећи северну границу парцеле 2631 до тронеђе парцела 2631, 2246 и 2248. Од те тронеђе граница пресеца парцелу 2631 у правцу тронеђе парцела 2631, 2283 и 2632 одакле граница надаље до границе КО Врапча и КО Петачинци прати северозападну границу парцеле 2632 тако да пут остаје ван режима заштите. У КО Петачинци граница прати пут, парцелу 2416 по западној и северној граници, тако да је пут ван режима заштите а до четворонеђе парцела 2416, 1246, 1248 и 2414. Од те четворонеђе граница надаље прати западну границу парцеле 2414 до тронеђе парцела 2414, 1290 и 1291 где пресеца парцелу 2414 у правцу четворонеђе парцела 2414, 2404, 2405 и 1386 и продужава југоисточном границом парцеле 1386 којом излази на парцелу 2410, река Јабланица, што је и државна граница са Бугарском коју надаље прати у правцу северозапада до граничне тачке 227 тј. до тронеђе државе Бугарске и парцела 2065 и 1835 у КО Петачинци. Одатле граница у правцу севера прати западну границу парцеле 1835, пресеца парцелу 1944 у правцу најјужније тачке парцеле 1852 одакле наставља источним а затим и западним границама парцела 1944 и 1935, тако да остају ван режима заштите а до тронеђе парцела 1944, 1934 и 2411. Од те тронеђе граница у правцу севера до границе са КО Искровци прати пут тј. источну границу парцеле 2411 тако да пут остаје ван режима заштите. У КО Искровци граница прати пут, парцелу 3273 по њеној источној граници до раскрснице тј. до тронеђе парцела 3273, 3271 и 3033, где скреће на север и прати источну границу парцеле 3271 до тронеђе парцела 3271, 1301 и 1289 одакле пресеца парцелу 3271 у правцу тронеђе парцела 3271, 919 и 920. Надаље граница у правцу запада прати јужне границе парцела 919, 917, 918, 915, 842, 843, 895, 903, 900, 898 и 901 из чије најзападније тачке пресеца парцелу 3268 у правцу границе КО Искровци и КО Јасенов Дел што је и граница општина Димитровград и Бабушница коју прати у правцу југозапада до тронеђе парцела 3268 у КО Искровци и 3925 и 1108 у КО Јасенов Дел. У КО Јасенов Дел граница у правцу северозапада прати југозападну границу парцеле 1108, скреће на север и прати западне границе парцела 1111 и 1113, скреће ка западу и наставља јужним границама парцела 1080, 1078, 1077, 1211, 1212, 1209, 1205, 1206, 1229, 1235, 1227 и 4621 до тронеђе парцела 4621, 1284 и 1281. Од те тронеђе граница у правцу запада прати североисточну и северну границу парцеле 1281 и јужну границу парцеле 1298 до тронеђе парцела 1298, 1314 и 4620 одакле пресеца 4620 (поток) у правцу тронеђе парцела 4620, 2481 и 2489 а затим продужава северном

границом парцеле 2489 и југоисточном границом парцеле 2533 до тромеђе парцела 2533, 2532 и 4609. Од те тромеђе у правцу југозапада граница прати југоисточне границе парцела 2541 и 2542, скреће на запад, прати северну границу парцеле 4611 до тромеђе парцела 4611, 2006 и 2048 одакле надаље прати јужне границе парцела 2006, 1972, 1976, 1967, 1964, 1957, 1958, 2082 и 2083 а затум скреће на северозапад пратећи североисточну границу парцеле 4607 (пут) тако да пут остаје ван режима заштите а до границе КО Јасенов Дел и КО Звонце коју прати до преломне (граничне) тачке 5 тј. до тромеђе парцела 48 у КО Јасенов Дел и 3151/2 и 3159 у КО Звонце. Од те преломне тачке граница скреће на исток и прати десну обалу Звоначке реке тј. прати границу КО Јасенов Дел и Звонце до преломних тачака 6 и 7, скреће на северозапад, сече Звоначку реку и даље пратећи границу катастарских општина стиже до тромеђе КО Јасенов Дел, Звонце и Трнски Одоровци кроз коју пролази и наставља границом КО Трнски Одоровци и Звонце до тромеђе КО Трнски Одоровци, Звонце и Нашушковица. Даље наставља границом КО Звонце и КО Нашушковица до тромеђе парцела 396 у КО Звонце и 3680 и 3671 у КО Нашушковица. У КО Нашушковица граница у правцу севера прати западне границе парцела 3671 и 3669, пролази кроз тромеђу катастарских општина Нашушковица, Трнски Одоровци и Куса Врана, продужава границом КО Куса Врана и КО Трнски Одоровци до тромеђе парцела 9019 и 3126 у КО Трнски Одоровци и 6191 у КО Куса Врана. Кроз КО Трнски Одоровци граница у правцу североистока прати северозападне границе парцела 3126, 3127, 3128, 3129, 3132, 3133, 3134, 3136, 2322, 2317, 2315, 2314, 2363, 2367, 2368, 2309, 2307, 2306, 2305, 2302, 2301, 2300, 2298, 2297, 2296, 2295, 2293, 2292 и 2287, скреће на исток северним границама парцела 2287, 2288, 2289, 2290 и 2291 а затим скреће ка северу пратећи западну границу парцеле 9018 до тромеђе парцела 9018, 2225/1 и 2226 из које надаље у правцу северозапада прати југозападну границу парцеле 2225/1 и јужну границу парцеле 9015 до тромеђе парцела 3193, 2223 и 9015. Из те тромеђе граница пресеца парцелу 9015 у правцу тромеђе парцела 9015, 2199 и 2222 и у правцу северозапада и запада прати североисточну и северну границу парцеле 9015 (пут) тако да пут остаје ван режима заштите до границе КО Трнски Одоровци и КО Куса Врана. У КО Куса Врана граница у правцу запада и северозапада прати границу парцеле 6185 (пут) тако да остаје ван режима заштите до тромеђе парцела 6185, 4183 и 6196 где скреће ка истоку пратећи јужни границу парцеле 6196 до најсеверније тачке парцеле 4201 одакле пресеца парцелу 6196 у правцу тромеђе парцела 6196, 4163 и 4160 и наставља у правцу севера западним границама парцела 4160, 4161, 4116, 4117, 4114, 4121, 4092, 4084, 4081 и 4080 до тромеђе парцела 4080, 4079 и 4073. Од те тромеђе граница у правцу запада прати јужне границе парцела 4073, 4076, 4053, 4052, 4051, 4049, 4048, 4044 и 4032, скреће на север пратећи источну границу парцеле 6185 до тромеђе парцела 6185, 1283 и 1280 одакле истим правцем наставља да прати западне границе парцела 1283, 866, 865, 879, 878, 890, 891, 892, 793 и 803 до тромеђе парцела 803, 894 и 6184. Од те тромеђе граница надаље прати у правцу севера источну границу парцеле 6184 до границе КО Куса Врана и КО Власи коју прати до тромеђе одељења 25/а и 26/а у ГЈ Влашка планина и 59/1 у ГЈ Гребен. У КО Власи граница у правцу истока сече парцелу 1850 пратећи западну границу одељења 25/а а затим и северне границе одељења 25/а, 23/а, 23/б и 21/а ГЈ Влашка планина којима стиже до границе парцела 1850 и 1799/1 коју надаље прати у правцу југоистока до тромеђе парцела 1850, 1799/1 и 1984. Од те тромеђе граница у правцу североистока прати северозападне границе парцела 1984, 1982, 1980, 1977, 1978, опт 1977, 1976, 1975, 1973, 1970, 1972, 1971, 1884, 1885, 1886, 1887 и 1888, скреће на север западном границом парцеле 1889 до тромеђе парцела 1889, 1881 и 5393, сече парцелу 5393 у правцу тромеђе парцела 5393, 1743 и 1736/2. Из те тромеђе граница у правцу североистока прати северозападне границе парцела 1736/2, 1721, 1727, 1728, 1733, 1698/1, 1700, 1701, 1691 и 1693, сече парцелу 5405 у правцу тромеђе парцела 1641, 1642 и 5387. Од те тромеђе граница пресеца парцелу 5387 (пут) у правцу тромеђе парцела 5387, 1652 и 1657 и одатле у правцу севера прати западне границе парцела 1657, 1658, 1659, 1660/1, 1661, 1044, опет 1661 и 974, скреће ка истоку и прати северне границе парцела 973, 975, 976, 980, 981, 906/1, 890, 894, 896, 897, 898, 870, 860 и 861 којом стиже до почетне тачке описа граница заштићеног природног добра СРП „Јерма”.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ I СТЕПЕНА

1) Локалитет „Кањон Јерме са деловима Гребена и Влашке планине” обухвата површину од 657,6461 ha (94,90% у државној својини).

Граница режима првог степена заштите „Кањон Јерме са деловима Гребена и Влашке планине” започиње у најсевернијој тачки, на граници КО Куса Врана и КО Власи што је и граница града

Пирот и општине Димитровград, а на тромеђи одељења 17/а и 18/а у ГЈ Влашка планина и 60/1 у ГЈ Гребен. Од те тромеђе граница прати у правцу југоистока границу ГЈ Влашка планина и ГЈ Гребен тј. границу КО Куса Врана и КО Власи, пролази кроз тромеђу катастарских општина Власи, Куса Врана и Трнски Одоровци и продужава границом КО Власи и КО Трнски Одоровци до тромеђе КО Власи и парцела 105 и 115 у КО Трнски Одоровци где скреће ка западу и кроз КО Трнски Одоровци прати северозападну границу парцеле 115, северну границу парцела 112 и 101 до границе КО Трнски Одоровци и КО Власи коју прати у правцу североистока до тромеђе парцела 796 и 797 у КО Власи и 105 у КО Трнски Одоровци. У КО Власи граница прати северну границу парцеле 797, скреће ка југу, прати западне границе парцела 801, 800 и 799, скреће на исток и јужним границама парцела 800, 801 и 797 стиже до границе КО Власи и КО Трнски Одоровци коју прати до тромеђе парцела 4270 у КО Куса Врана и 1 и 100 у КО Трнски Одоровци. Кроз КО Трнски Одоровци граница наставља у правцу истока северним границама парцела 1, 2 и 3 и из најисточније тачке парцеле 3 пресеца парцеле 100 и 9002 у правцу тромеђе парцела 36, 9002 и 100 одакле продужава јужним границама парцела 100, 112 и 242 до реке Јерме тј. до тромеђе парцела 429, 430 и 8998. Од те тромеђе граница скреће на север, прати реку Јерму, парцела 8998, до тачке из које најкраћим начином пресеца парцеле 8998 и 9003, пут Суково - Бабушница у правцу тромеђе парцела 9003, 261 и 268. Из те тромеђе граница прати северну границу парцеле 261 а затим скреће на југ и продужава западним границама парцела 268, 269 и 270 до границе КО Трнски Одоровци и КО Драговита коју у правцу североистока прати до преломне тачке 11 тј. до тромеђе парцела 270 у КО Трнски Одоровци и 2382 и 2381 у КО Драговита. Одатле граница скреће ка југоистоку и прати јужне границе парцела 2381, 2382, опет 2381, 2379 и 2380, скреће на југозапад северозападном границом парцеле 2379 а затим и југозападним границама парцела 2379, 2378, опет 2379 и 2376 коју прати у правцу североистока до тромеђе парцела 2379, 2301 и 2381. Одатле граница у правцу севера прати источне границе парцела 2381, 2375, опет 2381, 2374, 2373, опет 2381, 2372, 2371 и 2370 којом стиже до границе КО Драговита и КО Поганово и њу прати до тромеђе парцела 2363 у КО Драговита и 4656 и 6015 (пут) у КО Поганово. Од те тромеђе граница прати југозападну границу пута, парцела 6015, до међе парцела 6015 и одељења 30/а у ГЈ Гребен. Одатле граница пресеца парцелу 4656 пратећи североисточне границе одељења ГЈ Гребен 30/а, 30/с, 31/а, 34/а, 32/7. 32/d, 32/4 и опет 32/d и њоме стиже до границе КО Поганово и КО Трнски Одоровци коју прати до тромеђе катастарских општина Поганово, Трнски Одоровци и Власи. Од те тромеђе граница наставља у правцу запада границом КО Трнски Одоровци и КО Власи до тромеђе парцела 116 у КО Трнски Одоровци и 5322 и 1850 у КО Власи а затим скреће ка северу и прати северну границу парцеле 1850 до међе одељења 13/б и 14/d у ГЈ Влашка планина. Одатле граница сече парцелу 1850 и прати у правцу запада северну границу 13 одељења до 100 метара од границе са ГЈ Гребен где скреће ка северу и у појасу ширине од 100 метара од границе ГЈ Гребен и ГЈ Влашка планина сече одељења 14/а, 15/а, 16/а и 17/а у ГЈ Влашка планина чијом северном границом стиже до почетне тачке описа граница првог степена заштите „Кањон Јерме са деловима Гребена и Влашке планине”.

2) Локалитет „Турка” обухвата површину од 285,5302 ha (98,66% у државној својини).

Граница режима првог степена заштите Турка започиње у најсевернијој тачки на тромеђе парцела 307, 308 и 2200 у КО Искровци што је уједно и преломна тачка 10/1 на граници КО Искровци и КО Драговита коју надаље прати у правцу југоистока, пролази кроз тромеђу катастарских општина Искровци, Драговита и Скрвеница и продужава границом КО Искровци и КО Скрвеница до тромеђе парцела 4186, 4183 и 4193 у КО Скрвеница. Ту граница улази у КО Скрвеница, прати источну границу парцеле 4193 а затим наставља границом КО Искровци и КО Скрвеница до тромеђе парцела 2189 у КО Искровци и 4194 и 4198 у КО Скрвеница. Од те тромеђе граница прати источну а затим и северозападну границу парцеле 4198 до четворомеђе парцела 4198, 4039, 4040 и 4025 где скреће ка северу, прати западну а затим и северну границу парцеле 4025, продужава северном границом парцеле 4026 и након ње наставља источном границом парцеле 4025 до већ поменуто четворомеђе парцела 4198, 4039, 4040 и 4025. Надаље граница прати северну границу парцеле 4198, источну границу парцела 4206, 4198 и 4205 и стиже до границе КО Скрвеница и КО Врпача коју у правцу истока прати до најзападније тачке парцеле 4344, скреће ка северу и прати северне границе парцела 4344 4345 до тромеђе парцела 4344 и 4308 у КО Скрвеница и 2396 у КО Врпача. У КО Врпача граница прати источну границу парцеле 2396 до потока Зли дол, скреће на запад и сече парцелу 2396 тако што прати поток Зли дол, што је и граница одељења 43 и 45 у ГЈ Гребен до тромеђе парцела 2330/2, 2331 и 2396 одакле продужава источном границом парцела

2330/2 и 2396 све до границе КО Врпача и КО Петачинци. У КО Петачинци граница у правцу југа прати источну границу парцеле 757, скреће ка истоку северним границама парцела 747, 748 и 749/2, наставља источном и јужном границом парцеле 749/1 а затим скреће ка западу и прати јужне границе парцела 749/2, 748, 757, 746 и опет 757 у правцу севера западном границом којом стиже до потока Зли дол тј. до границе КО Петачинци и КО Искровци коју прати до тромеђе парцела 757 у КО Петачинци и 2608 и 2189 у КО Искровци. Од те тромеђе у КО Искровци у правцу севера граница прати западне границе парцела 2189, 2193, опет 2189, 2204, опет 2189, 2195, скреће на запад до међе парцела 2195, 2217, 2218, 2175 и 2220, обухвата парцеле 2220 и 2219, пролази кроз поменути међу парцела, скреће на север и наставља поново западним границама парцела 2195, 2177, опет 2195, 2189, 2196 и опет 2189 до потока Селска долина који прати у правцу запада до тромеђе парцела 1999, 2014 и 2203. Од те тромеђе граница надаље прати западну границу парцела 2203, 2198, 2199, скреће ка западу а затим и југу јужном границом парцела 2200 и 2202 до четворомеђе парцела 2202, 1985, 1961 и 1975. Из те четворомеђе граница у правцу југа прати источне границе парцела 1961, 1962, скреће на запад јужним границама парцела 1961, 1960 и 1959 а затим скреће на север и западним границама парцела 1959, 1960, 1962 и 1961 стиже до поменуте четворомеђе кроз коју пролази и продужава у правцу севера западним границама парцела 2202, 2200, 2201 и поново 2200 са којом стиже до почетне тачке описа заштите првог степена „Турка”.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ II СТЕПЕНА

1) Локалитет „Плато Влашке планине” обухвата површину од 129,1839 ха (100% у државној својини).

Граница режима другог степена заштите „Плато Влашке планине” започиње у најсевернијој тачки, преломној тачки 5 на граници КО Власи и КО Куса Врана коју надаље прати у правцу југоистока, пролази кроз тромеђу катастарских општина Власи, Куса Врана и Трнски Одоровци и наставља границом КО Власи и КО Трнски Одоровци до тромеђе парцела 1850 у КО Власи и 115 и 105 у КО Трнски Одоровци. Од те тромеђе граница у правцу запада прати јужну границу парцеле 105 до границе КО Трнски Одоровци и КО Куса Врана коју пресеца и у правцу северозапада продужава западним границама парцела 796, 792, 802, опет 792 у КО Куса Врана до границе одељења 59/1 и 61/1 у ГЈ Гребен где скреће на исток и северном границом одељења 61/1 стиже до почетне тачке описа заштите другог степена „Плато Влашке планине”.

2) Локалитет „Полидоминантне шуме Влашке планине” обухвата површину од 203,9984 ха (100% у државној својини).

Полидоминантне шуме Влашке планине захвата део парцеле 1850 у КО Власи и то захватајући одељења по границама 23/б, 22/б, 22/1, 21/б, 21/с, 20/б, 19/б, 19/с, 18/б, 18/с, 17/б, 17/1, 16/б, 16/с, 15/б, 15/с, 14/б, 14/д, 14/е, 14/ф и 14/г у ГЈ Влашка планина.

3) Локалитет „Влашко ждрело” обухвата површину од 25,1664 ха (99,27% у државној својини).

Граница режима другог степена заштите Влашко ждрело започиње у најсевернијој тачки на тромеђи парцела 5398, 2787 и 2786 у КО Власи. Од те тромеђе граница у правцу југа прати источне границе парцела 2786 и 4058 до тромеђе парцела 4058, 2794 и 4060, скреће на исток, обухвата парцелу 4060 а затим од тромеђе парцела 4058, 4060 и 4008/2 наставља да прати источну, јужну и западну границу парцеле 4058, тако да та парцела остаје унутар зоне заштите, све до тромеђе парцела 4058, 4059 и 4034. Одатле граница прати јужну и северну границу парцеле 4059 и у правцу истока северном границом парцеле 2786 стиже до почетне тачке описа заштите другог степена Влашко ждрело, први део. То је уједно и граница одељења 12/1 ГЈ Влашка планина.

У режиму другог степена заштите „Влашко ждрело” су и одељење 27/б, које обухвата парцеле 4857 и 4858 у КО Власи и одељење 27/а, које обухвата парцелу 4874 у КО Власи, у ГЈ Гребен.

4) Локалитет „Долина Јерме код села Петачинци” обухвата површину од 33,7606 ха (37,65% у државној својини).

Граница режима другог степена заштите Долина Јерме код села Петачинци започиње у најсевернијој тачки на левој обали реке Јерме, на тромеђи парцела 657, 659 и 2409 у КО Петачинци. Из те тромеђе граница пресеца парцелу 2409 (река Јерма) у правцу тромеђе парцела 2409, 686 и 685, прати северну границу парцеле 685 а затим скреће на југ и прати западну границу парцеле 2414 (пут) до четворомеђе парцела 2414, 2404, 2405 и 1386 из које скреће на југозапад југоисточном границом парцеле 1386 и излази на парцелу 2410 (река Јабланица) што је и државна граница са Бугарском. Граница надаље

у правцу запада прати државну границу до тремеђе Бугарске и парцела 1795/1 и 2409 у КО Петачинци одакле скреће на север и прати леву обалу реке Јерме тј. западну границу парцеле 2409 до почетне тачке описа заштите другог степена Долина Јерме код села Петачинци.

1.2.2. Опис граница Специјалног резервата природе „Венерина падина”

Специјални резерват природе „Венерина падина” (у даљем тексту: СРП „Венерина падина”) је на подручју општине Бабушница, на левој обали Звоначке реке, односно на југоисточној падини Титеве главе, 1051 m, КО Звонце и обухвата површину од 0.27,24 ha и то: катастарске парцеле бр. 858/1 и 860 у приватној својини и део катастарске парцеле број 859 (пут).

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС), утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. У поглављу VII ППРС-а „Ка остварењу Плана”, у делу о обавезама и смерницама за планску израду, утврђује се обавеза израде просторних планова подручја посебне намене за просторне целине чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког интереса, и то између осталог и за: подручје природног добра и туристичко подручје, где спада и подручје Јерме.

За подручје овог просторног плана релевантне су следеће одредбе дефинисане ППРС-ом:

(1) у делу о концепцији просторног развоја Републике Србије планирано је: да буду обухваћена нова заштићена подручја са природним вредностима; очување биодиверзитета према светским и европским конвенцијама и протоколима; заштита и уређење културних предела које ће допринети развоју регионалног и локалног идентитета, заштити биодиверзитета и ефикаснијем развоју економских активности, међу којима туризам заузима значајно место;

(2) дефинисана је концепција заштите, уређења и коришћења природног наслеђа, која се заснива на повећању укупне површине под заштитом, где спада и подручје Јерме;

(3) EMERALD мрежом, обухваћено је 61 подручје од нарочите важности за заштиту и очување дивљих биљних и животињских врста и њихових станишта, тзв. Подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest - AsCI) значајних са становишта примене Бернске конвенције у Републици Србији, која представљају основу националне и европске еколошке мреже NATURA 2000. Еколошка мрежа Србије обухвата међусобно повезана еколошка подручја од националног и међународног значаја. Еколошка подручја и коридори мреже који испуњавају критеријуме Директиве о заштити природних станишта и дивље фауне и флоре (Директива о стаништима) на основу које се идентификују и штите тзв. Посебна подручја очувања (Special Areas of Conservation - SACs) и Директиве о заштити птица (Директива о птицама) на основу које се идентификују и штите тзв. Подручја под посебном заштитом (Special Protection Areas -SPAs) предложиће се за европску еколошку мрежу NATURA 2000 до дана приступања Републике Србије ЕУ. У циљу јачања прекограничне сарадње Републике Србије у области заштите природе, у планском периоду посебан значај имају: 1) заштићена подручја: Горње Подунавље, Босутске шуме, Фрушка гора, Засавица, Делиблатска пешчара, Ђердап, Проклетије, Стара планина, Шар-планина, Власина, Јерма и Пчиња;

(4) у делу о заштити и уређењу предела као стратешки приоритети – пројекти, наведени су простори у којима је квалитет предела и физичке структуре насеља од посебног значаја за развој, и то: пограничне области (Горње Подунавље, Босутске шуме, Делиблатска пешчара, Ђердап, Проклетије, Стара планина, Шарпланина, Власина, Јерма и Пчиња);

(5) у делу о енергетици, у области хидроенергетике предвиђа се: израда инвестиционо-техничке документације и реализација пројеката од стране Електропривреде Србије и водопривреде на постојећим вишенаменским водопривредним акумулацијама (Телије, Бован, Барје, Парменац, Грлиште, Врутци, итд.) где је могуће изградити мале хидроелектране, као и на будућим водопривредним вишенаменским акумулацијама (на рекама Велики Рзав, Студеница, Јерма и др.);

(6) у делу о водопривреди и водопривредној инфраструктури под бројем 27. акумулација „Одоровци” на реци Јерми дефинисана је као планирана акумулација првог приоритета, чији простор треба сачувати за њену реализацију. Акумулација је вишенаменска (снабдевање водом становништва, енергетика, заштита од поплава, оплемењавање малих вода, рибарство и одрживи туризам), са котом нормалног успора КНУ 598 mm).

2.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа („Службени гласник РС”, број 1/2013)

Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа (у даљем тексту: РПП), обухвата површину од 7717 km², у оквиру које се предметни просторни план налази у целости (100%). РПП је припремљен за временски период до 2020. године. РПП-ом је подручје СРП „Јерма” сврстано у подручја природних вредности, веома квалитетне животне средине, у оквиру којег је утврђено постојање манастира „Поганово”, непокретног културног добра, споменика од великог значаја, чија околина је предложена за заштиту. У РПП-у, у поглављу „2.1. Доношење просторних и урбанистичких планова” прописује се обавеза израде Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Јерма” (који би обухватао акумулацију „Одоровци”, Звонце са Звоначком Бањом и клисуру Јерме и створио основ за трансграничну сарадњу са Републиком Бугарском).

Релевантне су следеће његове одредбе и приоритетна планска решења и активности:

(1) Заштита природних добара: *заштита, презентација и контролисано коришћење природних добара* (спровођење постојећих режима заштите специјалних резервата природе, споменика природе и природних простора око заштићених објеката; очување разноврсности и слике предела, унапређење његове чистоће и уређености, спровођење приоритетних активности санације и рекултивације деградираних површина; одржавање и очување станишта и разноврсности дивље флоре и фауне, њено јачање и просторно ширење); *истраживање и установљивање заштићених природних добара* (истраживање, вредновање и израда потребне документације за заштиту целина предвиђених за стицање статуса заштићених природних добара/подручја: специјалног резервата природе „Јерма” и културног добра манастира „Поганово” са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову); *предузимање мера на међународној афирмацији заштите природних вредности* (заштита популација угрожених, ретких и у другом погледу значајних врста дивље флоре и фауне установљењем заштићених подручја мале површине у виду станишта или споменика природе на местима која су идентификована кроз научне студије и пројекте и одговарајућа програмска документа (као што су „Црвена књига флоре Србије”, пројекат, „Станишта Србије”, ИВА, ИРА и РВА пројекти и др); успостављање мреже еколошки значајних подручја, на основу Закона о заштити природе, меродавних подзаконских аката, и мреже подручја по програму NATURA 2000 и Емералд мрежа).

(2) Заштита непокретних културних добара: *трајна и свеобухватна заштита непокретних културних добара* (наставак истраживања и рекогносцирања планског подручја ради увида у стање споменичког фонда и евидентирања добара која уживају претходну заштиту; утврђивање заштићене околине за она непокретна културна добра за која Актом о проглашењу њен обухват није јасно прецириран; израда студије чувања, одржавања и коришћења непокретних културних добара са валоризацијом стања у коме се налазе и утврђивањем мера заштите; интеграција заштите природних и непокретних културних добара, када се налазе у њиховом обухвату, у оквиру јединствене и препознатљиве целине; и валоризација објеката народног градитељства и објеката техничке културе као најугроженијих категорија градитељског наслеђа); *укључивање непокретних културних добара у савремене друштвене процесе* (адекватна презентација непокретних културних добара на основу методологије активне конзервације као предуслов за промоцију постојећих и креирање нових вредности простора; активација непокретних културних добара у аутентичној или адекватној намени која неће угрозити споменичке вредности; и формирање тематских „путева културе” у функцији презентације непокретних културних добара (у даљем тексту: НКД) и унапређење туристичке понуде подручја).

(3) Животна средина: *одрживо и рационално коришћење земљишта* (систематско праћење квалитета земљишта; рекултивација подручја у приобаљу река; успостављање система за правилно управљање комуналним отпадом; контрола употребе агрохемијских средстава у пољопривреди; уклањање дивљих депонија; заштита земљишта од појаве ерозије; смањење ризика од удеса при транспорту

опасних материја); *заштита природних вредности, шума и шумског земљишта* (поштовање прописаних мера за заштићена природна добра; рекултивација и ревитализација шума, шумског и пољопривредног земљишта; увећање зелених површина у насељеном подручју и урбаним центрима, и очување и унапређење постојећих зелених површина; рекултивација деградираних простора); *заштита квалитета живота* (праћење квалитета свих параметара живота у циљу побољшања здравственог стања становника, нарочито на местима где постоји интензивно нарушавање квалитета животне средине); *заштита од поплава и уређење водотока* (одржавање старих и изградња нових одбрамбених насипа; спровођење заштите акумулација).

(4) Туризам: 1) комплетирање и интеграција постојеће понуде у простору бањских места (Нишке Бање, Куршумлијске Бање, Пролом Бање, Луковске Бање и Звоначке Бање (предлог да Звоначка Бања добије статус бање)), уз изградњу и уређење нових садржаја понуде у простору, као генератора укупне туристичке понуде, посебно планина, бања, села, транзитних путних коридора, као и туристичких центара-градова и места, традиционалних манифестација и др; изградња wellness/рекреативних садржаја у бањама на бази термоминералних вода; опремање touring друмских праваца коридора X са бочним правцима за кружна и линеарна туристичка путовања/туре/путеве; 2) приоритети унапређења постојеће туристичке понуде су у модернизацији, комуналном опремању и комерцијализацији смештајних капацитета и пратећих садржаја, у складу са међународним стандардима и трендовима у туризму и хотелијерству; 3) редослед приоритета просторног развоја туризма (изградње материјалне основе) у новим дестинацијама биће: изградња крупне саобраћајне и техничке инфраструктуре до дестинација (друмске саобраћајнице, електроснабдевање, гасовод, телекомуникације); комунално опремање дестинација (водоснабдевање и канализација отпадних вода, комунална опрема саобраћаја, енергетике и телекомуникација); изградња туристичко-рекреативне инфраструктуре (спортски комплекси, стазе, рецептивно-информативни пунктови, туристичка сигнализација и др.); изградња смештаја и садржаја јавних служби и сервиса; 4) приоритети туристичког коришћења природних и културних добара у туризму су уређивање и организовање презентације природних вредности и објеката непокретних културних добара (посебно археолошких налазишта староримског наслеђа и средњовековних споменика); 5) приоритети у активирању развоја комплентарних делатности у функцији туризма су посебно у производњи еко-хране, аутентичних етно-производа и др., уз очување и презентацију регионалних и локалних етно-вредности и традиције; 6) организациони приоритети у развоју туризма су у едукација кадра, развоју општинских и регионалне туристичке организације, уз боље мотивско повезивање различитих видова туризма (планинског, бањског, културолошког, ловног и риболовног и др.), како међу општинама Региона, тако и са суседним општинама у Србији, као и у Бугарској.

(5) Саобраћајна инфраструктура: *модернизација и комплетирање мреже државних путева II реда и општинских путева* (осаварење државних путева II реда и изградња неизграђених деоница државних путева II реда); *усмеравање утицаја саобраћајне инфраструктуре на развој урбаних центара и система насеља*.

(6) Водопривреда: 1) дефинисање зона и појасева санитарне заштите око постојећих изворишта и објеката за водоснабдевање; 2) спровођење легализације сеоских водовода; 3) дефинисање свих извора загађења (регистровати мање загађиваче), урадити катастар загађивача; 4) уклањање дивљих депонија дуж токова; 5) израда Плана за проглашење ерозионих подручја и Плана за одбрану од поплава у општинама које те планове немају; 6) приоритет у извођењу радова за заштиту од поплава и уређење корита водотока, треба да имају већ започети радови, радови за које постоји урађена техничка документација, радови на доградњи, реконструкцији и одржавању постојећих система за заштиту од поплава и уређење водотока, заштита површина у приобаљу од поплава и заштита рушевних обала; 7) Постојеће и планиране акумулације, на подручју РПП-а, представљају основне објекте за будући јужноморавски, регионални, вишенаменски, водопривредни системи, са подсистемима: Нишавским, чији су основни објекти акумулација „Завој”, и планиране акумулације „Одоровци” и „Околиште”), Топличким („Придворица”, „Крајковац”, „Растовница”, „Бресница”, „Селова” и „Зебице”) и Моравички („Бован”).

(7) Енергетика: *припрема и почетак коришћења обновљивих извора енергије* (у даљем тексту: ОИЕ) (ревитализација и реконструкција постојећих малих хидроелектара у захвату просторног плана; ревизија списка локација малих хидроелектара предвиђених Катастром малих хидроелектрана; припремне активности за изградњу ветроелектрана, као и израда студија просторног размештаја и

потенцијалних локација ветроелектрана (ветропаркова) са њиховим потенцијалима, капацитетима и интеграцијама у електроенергетски систем на територији плана; израда студија просторног размештаја, потенцијалних локација и могућности коришћења енергије сунца са потенцијалима и начинима експлоатације и интеграције у енергетски; израда студија о могућности коришћења биомасе и других капацитета ОИЕ локалног карактера.

2.3. Остали релевантни документи

Просторни план усаглашен је са националним документима: Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период 2016 – 2025. („Службени гласник РС”, број 85/14); Националном стратегијом одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08); Националним програмом заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10); Стратегијом биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС”, број 13/11); Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12); Стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године („Службени гласник РС”, број 98/16); Стратегијом развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06); Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019. године („Службени гласник РС”, број 29/10); и др.

Консултовани су и други развојни и плански документи у обухвату овог Просторног плана: Просторни план општине Пирот („Сл. лист града Ниша” бр. 42/11 и 18/13); Просторни план општине Димитровград („Сл. лист града Ниша” бр. 62/12); и Просторни план општине Бабушница 2010 – 2025 („Скупштински преглед општине Бабушница”, број 13/12).

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Постојеће стање

3.1.1. Посебне намене подручја

Од значаја за концепцију планских решења у обухвату Просторног плана издвајају се следеће посебне намене:

СРП „Јерма” по којој је подручје Јерме, које се налази између планинских масива Гребена и Влашке планине проглашено за заштићено подручје I категорије, од међународног, националног и изузетног значаја. СРП „Јерма” налази се на територији општине Бабушница - КО Јасенов Дел, општине Димитровград - КО Врапча, КО Драговита, КО Искровци, КО Куса Врана, КО Петачинци, КО Поганово, КО Скрвеница, КО Трнски Одоровци и општине Пирот - КО Власи, укупне површине 6.994,4077 ha од чега је 3.011,3301 ha (43,05 %) у државној својини, а 3.983,0776 ha (59,95%) у приватној својини. СРП „Јерма” стављен је под заштиту ради очувања: геолошких, геоморфолошких, биолошких и историјских вредности, рељефа кањона Јерме са Гребеном и Влашком планином стрмих падина и бројним спелеолошким објектима где се издвајају пећина Ветрена дупка са каналима од 4.000 m и јама Пештерица дубока 160 m, клисуре Јерме са импозантним литицама и великим бројем ендемичних, ендемо-реликтних, ретких и угрожених биљних и животињских врста, 887 биљних таксона са најзначајнијим ендемо-реликтним врстама (Панчићев маклен, јоргован и српски звончић), реликтних, климазоналних и зоналних заједница шума, разноврсности животињских врста - 25 врста сисара (слепи мишеви, рис, видра), 110 врста птица од којих су 98 гнездарнице (сури орао, риђи мишар, јаребица, буљина), 11 врста гмизаваца и водоземаца (поскок, ескулапов смук, шарени даждевњак), девет врста риба (поточна мрена, двопругаста уклија), 181 врсте лептира (ластин репак, краљевски плашт, мали пегавац) од националног и међународног значаја и карактеристичних природних предела, културног, етнолошког и историјског наслеђа овог јединственог простора.

СРП "Венерина падина" сврстава се у I категорију заштите као природно добро од изузетног значаја и ставља се под заштиту као једино станиште биљне врсте венерина влас - *Adiantum capillus veneris* L. на територији Републике Србије. Ова изузетно осетљива и декоративна врста папратница је природна реткост и спада у категорију крајње угрожених врста у Републици Србији. Станиште венерине власи чине велике наслаге бигра, стене чији је процес стварања веома осетљив и директно везан за процес отицања термалних вода. Заштитом станишта венерине власи обезбедиће се услови за њен опстанак и допринети очувању биолошке разноврсности Републике Србије. О СРП „Венерина падина” стара се Угоститељско-туристичко предузеће Хотел „Мир” из Звоначке Бање.

Звоначка бања је познато бањско лечилиште са термалном и радиоактивном водом од 28°C. Римски базен и други археолошки налази говоре да је Звоначка Бања била позната у античко доба, као и у време средњовековне Србије. Налази се на стрмим обронцима Влашке планине, код насеља Звонце, на надморској висини од 670 метара. У центру бање је хотел „Мир”, који се налази на стрмој падини и има атрактиван поглед на масив Арсеново кале, који се налази на другој речној обали. На оштром, 1032 m високом врху Арсеновог калеа, се налазе остаци града који је изградио деспот Стефан Лазаревић и познато је по гнездилушту сурих орлова.

Манастир Поганово је културна вредност која је под заштитом државе од 1949. године (заштићен Решењем бр. 1616/49). У Централном регистру има досије СК 222 и категорисан је као споменик од великог значаја Одлуком Скупштине СРС бр-14 од 7.4.1979. године („Службени гласник СРС“, бр. 14/79). Републички завод за заштиту споменика културе - Београд и надлежни завод из Ниша урадили су предлог одлуке о утврђивању зона заштите као и предлог прекатогазације (изузетан значај), а оба поступка су у току. Предложене су границе заштићене околине као и мере заштите заштићене околине, сходно чињеници, да целина припада амбијенту који представља предео посебних природних одлика.

Пригранично подручје област према суседној Републици Бугарској обухвата делове општине Бабушница - КО Јасенов Дел и општине Димитровград - КО Врапча и КО Петачинци. Планско опредељење је да се због бугарског становништва које живи са обе стране државне границе, као и због растерећења граничног прелаза „Градина” општина Димитровград у оквиру овог подручја отвори нови гранични прелаз „Петачинци” на територији КО Петачинци и оствари боља веза са урбаним центрима у Републици Бугарској (Софија, Перник, Брезник и Трн).

3.1.2. Природни системи, природне вредности и предели и животна средина

На територији Просторног плана заступљен је планинско-долинско-котлински рељеф. Доминира клисурасти део долине реке Јерме, леве притоке реке Нишаве. Јерма пробија 15 km дуг стрм и величанствен кањон, између врхова Влашких планина (1442 m) и планине Гребен (1337 m), све до манастира Св. Јована Богослова (катастарска општина Поганово), одакле тече углавном према северу кроз територију Просторног плана и ван све до улива у Нишаву код села Сукова. Одликује се снажном дисекцијом рељефа и стрмим нагибима у облику стеновитих одсека, изузевши мање заравни ерозионих проширења и алувијалних тераса на долинском дну. Клисура реке Јерме настала је током терцијера после регресије сенонског мора (пре око 65 милиона година) и сложених дуготрајних промена иницијалног палеорељефа. Формирање данашње визуре одиграло се је у послејезерској, плиоценско-плеистоценској фази као последица комбинованог дејства тектонских активности, водене ерозије, денудације и крашких процеса, када је настала и река Јерма. У рејону Дерекула корито Јерме је у проширењима широко, а у клисури врло уско. Пробијајући се кроз Гребен планину и Влашку планину, Јерма гради два горостасна кланца које мештани називају Одоровско и Влашко ждрело, са странама високим 300-400 m и ширином 10-30 m.

Просторни план обухвата предеону целину Знепоље са долином Јерме која обухвата део долине Јерме од српско-бугарске границе до села Влаше. Од долине Нишаве и Пиротске котлине Знепоље је одвојено високом кречњачком гредом Влашке и Гребен планине, док га од Бурела одваја продужетак ове греде преко Изворске главе, Просеченог Камена и Голаша. Подручје припада средишњем српско-балканском макрорегиону сложене предеоне структуре. У оквиру овог макрорегиона издвајају се предеоне целине различитог карактера заснованог на природним и културним особеностима као и друштвено -економским променама којима су кроз време били изложени. Оне изражавају предеону разноврсност и доприносе успостављању регионалног и локалног идентитета. У оквиру ове предеоне целине могу се издвојити посебни предели који својим специфичностима могу различито да утичу на укупан развој подручја Просторног плана: (1) *долинско - котлински тип предела* (у композитној долини Јерме, где су се развили специфични типови насеља, различит карактер пољопривредне производње и саобраћајна мрежа); (2) *брдски тип предела* (захвата делове, изнад уских и издужених долина и израженог планинског рељефа; на вишим терасама овог подручја, простиру се ораничне површине, које су знатно слабијег квалитета од нижих где се претежно гаје жита, док више и присојне стране представљају област винограда и воћњака); (3) *планински тип предела* (чине делови планина на надморској висини изнад 800 m - Голеш, Гребен и Влашка планина); (4) *окомито стеновити тип предела* (кањон Јерме); (5) *крашки безводни тип предела* (на Влашкој и Гребен планини); (6) *ситарски*

тип предела (у подножју стрмих и високих страна планина); (7) *клицурасто кањонски тип предела* (река Јерма); (8) *поточно - изворишни тип предела* (Јерма); (9) *речни тип предела* (река Јерма); (10) *уникатни типови предела* (типични примерци крашких облика - вртаче, точила, пећине, сипари, остенаци, суве долине, увале и сл); (11) Планско подручје се, на основу изражених природних вредности и континуитета коришћења и настањивања кроз историју може третирати као *културни предео* кога чине људске делатности, грађевине и околни амбијент.

У сливу реке Јерме заступљене су све 3 врсте стена: седиментне, вулканске и метаморфне.

Нижи делови терена имају умерено-континенталну климу, а оштрија (субпланинска) клима, заступљена је у вишим деловима, углавном у зони изнад 600 m н.в.

Значајније притоке реке Јерме на територији Републике Србије су: Јабланица, Зли дол, Кошиндолски поток, Погановска река, Клопет, Стрнски поток, Вртопски поток, Тршевина, Звоначка река, Кусовранска, Козарница и Аса. У ширем делу корита дубина воде лети износи неколико десетина сантиметара, а у клисури местимично око два метра. У време топљења снега и јаких киша водостај је знатно виши.

Квалитет површинских вода (реке Јерме) на мерном пункту Трнски Одоровци је између I и II класе (за Јерму и све друге водотоке захтевају се високе класе квалитета I/II, док се за водотоке у изворишним деловима река захтева I и I/II класа квалитета), што указује да није присутно загађење и да водоток има одличан еколошки статус.

Планско подручје располаже резервама подземних вода, али је досадашњи степен њихове експлоатације мали (резерве се налазе дуж реке Јерме, у крашким пределима који се одликују малом изданашћу подземних вода и где се образују подземни крашки токови). Квалитет подземних вода је углавном задовољавајући (употреба пестицида и ђубрива у пољопривредним областима је ограничена, због лоше економске ситуације). У Звоначкој Бањи постоји извор термоминералне воде, капацитета око 9 л/с и температуре 28⁰ Ц. Вода из извора се пумпала до резервоара (запремине 300 м³) из кога су се напајали бањски садржаји, а сада се готово и не користи.

Производна вредност пољопривредног земљишта је релативно скромна, јер је квалитет земљишта претежним делом на доњој граници осредњег и недовољан за економски оправдану пољопривредну производњу. На производну вредност пољопривредног земљишта утичу и неповољне климатске карактеристике које условљавају честу појаву суша, неповољан механички састав и конфигурација терена не омогућавају квалитетну обраду, а на неким местима су површине пољопривредног земљишта зарасле у шикаре и практично се трансформисале у непродуктивна. Пољопривредно земљиште на подручју Просторног плана заузима површину од укупно 51,46 km². У структури пољопривредног земљишта доминирају ливадско - пашњачки травнати системи, што је определило пољопривредну производњу ка сточарству (превасходно овчарству и говедарству), као апсолутно доминирајућој грани и ослоњу за развој пољопривреде, док све остале њене гране имају допуњујући карактер. И поред изузетног потенцијала за развој сточарства, ливаде и пашњаци имају и изванредне предеоне вредности и велики значај за очување биодиверзитета. Плодно земљиште, погодно за ратарску производњу, заступљено је у мањем обиму, углавном у нижим брдским подручјима где се смењује са ливадама и шумама. Међутим, с обзиром да не постоји систем организованог наводњавања, да постоји велика уситњеност пољопривредних поседа, смањена могућност употребе савремених агротехничких мера и пољопривредне механизације, тако су и приноси ратарских култура (пшенице и кукуруза) прилично скромни. У нижим пределима планског подручја, где је клима нешто блажа, постоје услови за развој воћарства, традиционално везаног за производњу шљиве и јабуке, а у последње време све атрактивнију производњу јагодичастог и бобичастог воћа, нарочито малине. Као посебна грана пољопривреде која у последње време све више добија на значају, а у складу са постављеним режимима заштите, јавља се сакупљање шумских плодова и лековитог биља. Подручје Просторног плана, с обзиром на очувану животну средину, погодно је за производњу без употребе минералних ђубрива, пестицида и осталих агрохемијских мера. На тај начин је могуће оријентисати пољопривредну производњу на производњу здраве хране (по стандардима Европске Уније) са робном марком и географским пореклом. Тако ће пољопривредна производња постати комплементарна туризму и употпунити туристичку понуду.

Шуме и шумско земљиште обухватају делове газдинских јединица: „Влашка планина“, „Гребен“, „Тумба - Рикитска гора“ и „Рњош“ којима газдује Шумско газдинство „Пирот“ из Пирота. Основна намена шума је производња техничког дрвета, заштита земљишта од ерозије, стална заштита шума

(изван газдинског третмана), специјални резерват природе I степен заштите, специјални резерват природе II степен заштите и специјални резерват природе III степен заштите. На обухваћеним површинама се налазе састојине: букве, црног бора, сладуна, цера, брезе, јасике и багрема, китњака, граба, грабића, црног граба и црног јасена, шибљак и шикара, вештачки подигнуте састојине: белог бора, смрче. Степен угрожености шума од пожара креће се од I - VI степена угрожености, у зависности од заступљене састојине. Просторни план обухвата шуме високе заштитне вредности (НСУР - 1), представљају подручја која на глобалном, регионалном или државном нивоу садрже значајну заступљеност биодиверзитета и (НСУР - 4), које представљају подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама.

На подручју Просторног плана преовлађује квалитетна животна средина. У зависности од конкретног случаја, категоризација квалитета животне средине обухвата подручја угрожене животне средине у грађевинским рејонима и у коридорима државних и општинских путева, подручја квалитетне животне средине, која обухватају шумска, водна и пољопривредна земљишта као и подручја веома квалитетне животне средине у деловима резервата природе са I и II степеном заштите.

3.1.3. Културна добара

На планском подручју према условима Завода за заштиту споменика културе Ниш, постоји једно непокретно културно добро, споменик културе од великог значаја Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову у насељу Поганово.

Манастир се налази у очуваној и заштићеној природој средини кањона реке Јерме и представља целовит градитељски комплекс који чине црква, мађупница, трпезарија и економске зграде опасане зидовима. Црква Св. Јована Богослова је изграђена у моравском стилу, крајем XIV века као триконхос сажете основе са седмостраним тамбуром куполе, спратном јединицом изнад припрате и четвоространом кулом звонаром. Поред једнобродног наоса са куполом, подигнуте су, по шеми развијеног крста, олтарска и две бочне апсиде. Начин преласка из квадратне основе у прстен куполе представља специфично конструктивно решење. Зидана је ћелијасто, ломљеним каменом и опеком а секундарна пластика је скромна и нетипична за грађевине моравске скупине. Иако је градња завршена 1395. године, црква је живописана тек 1499. године, а трем пред црквом и грађевине у порти садашњи изглед добиле су у великој обнови 1876. године. Конзерваторски и рестаураторски радови на цркви, мутваку и конаку изведени су у периоду 1966-1974. године.

Ради свеобухватног увида у стање градитељске баштине на планском подручју потребно је извршити систематско рекогносцирање терена и израдити студију која ће обухватити прикупљање документације, валоризацију споменичких вредности и дефинисање граница и мера заштите са дефинисањем граница заштите и заштићене околине за сваки појединачни локалитет. Иако на планском подручју није извршена свеобухватна проспекција са валоризацијом градитељског наслеђа, постоје непотпуни подаци о постојању античких и средњовековних археолошких локалитета који уживају статус прегходне заштите:

Град Пирот, село Власи:

- Локалитет Црквиште;
- Локалитет Кале, утврђење, антика;
- Локалитет Пиздица-Гувниште, насеље, антика;
- Локалитет Гувниште-Шумје, насеље, антика;
- Локалитет Церина бара-Ајчов дол, насеље, антика;
- Локалитет Чешма, насеље, антика;

Општина Димитровград, село Вранча:

- Локалитет Кале, утврђење, Средњи век;

Општина Димитровград, село Драговита:

- Локалитет Градиште, утврђење, антика;
- Локалитет Селиште, Средњи век;
- Локалитет Црквиште, Средњи век;

Општина Димитровград, село Искровци:

- Локалитет Градиште, утврђење, антика;
- Локалитет Градина-Селска њива, насеље, антика;

Општина Димитровград, село Куса Врана:

- Локалитет Градиште, утврђење, антика;
- Локалитет Врело-Селиште-Црквиште, насеље, антика;
- Локалитет Калдрма, остаци античког пута;
- Локалитет Јавор, насеље, занатски објекат, антика;
- Локалитет Латинска црква-Вртибог, антика;
- Локалитет Сеоска црква, антика;

Општина Димитровград, село Петагинци:

- Локалитет Зданије-Света вода-Грађевина, пагански храм-терме, антика
- Локалитет Село, отворено насеље, антика;

Општина Димитровград, село Поганово:

- Локалитет Селиште-Село-Србинова и Везенкова мала, отворено касноантичко каесље и некропола;
- Локалитет Нишор-Пиздица, храм Јупитера;
- Локалитет Боботан, касноантичко-рановизантијско насеље и ранохришћанска црква;
- Локалитет Ћиташов камик, касноантичко-рановизантијско утврђење;
- Локалитет Преот. мање отворено насеље - издвојени објекат;

Општина Димитровград, село Скрвеница:

- Локалитет Градиште, утврђење, антика;

Општина Димитровград, село Грнски Одоровци:

- Локалитет Црквиште-Манастир Светог Јована-Муштар, античка грађевина;

3.1.4. Туризам

Према Просторном плану Републике Србије 2010-2020 (ППРС), планско подручје је део туристичког кластера "Југоисточна Србија". Према Регионалном просторном плану за подручје нишвског, топличког и пиротског управног округа (РПП), планско подручје припада Пиротском туристичком рејону 2 (рејон П-2, у оквиру кога се формира интегрална туристичка понуда, до доношења акта о утврђивању туристичке регије). Према просторним плановима припадајућих општина (ППО), планско подручје чини туристичку зону у оквиру просторне целине „Знепоље са долином Јерме“ (зона Г, према ППО Димитровград).

Разноврсни природни и створени потенцијали, погодан саобраћајно-географски положај (са мрежом државних путева и приступом на Коридор Хс, уз претпоставку даљег унапређења путне мреже) и граница са Републиком Бугарском (могућност трансграничних веза и сарадње), представљају главне факторе развоја различитих видова туризма и рекреације на планском подручју (бањски, излетнички, спортско-рекреативни, културни, сеоски, гео, еко, тулинг, туризам специјалних интересовања и др.).

Туристички потенцијали су свакако недовољно активирани, а туристичка и рекреативна понуда тек у зачецима, без довољно информација за транзитне туристе са Коридора Хс, о овом потенцијалном "паралелном" туристичком итинереру. Скромни капацитети и квалитет туристичке инфра и супра-структуре, су резултат стагнације туристичких активности и недовољних инвестиција у модернизацију постојећих и изградњу нових туристичких објеката.

Туристички производ усмерен ка посетиоцу са примарним природњачким, авантуристичким и културолошким мотивима, треба да буде основ будуће туристичке понуде. У том циљу, неопходно је првенствено побољшати квалитет целогодишње туристичко-рекреативне понуде и смештаја, у комбинацији са мотивима очуване природе и културне баштине, етнолошке баштине села, органске хране и др.

3.1.5. Привредни развој

На основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Сл. гласник РС”, број 104/14), Град Пирот спада у другу групу, односно у групу јединица локалне самоуправе чији је степен развијености између 80-100% републичког просека; општина Димитровград спада у групу изразито недовољно развијених јединица локалне самоуправе чији је степен развијености испод 60% републичког просека; док општина Бабушница припада девастираним подручјима чији је степен развијености испод 50% републичког просека.

Подручје Просторног плана спада у ред економски депресираних подручја, без диверзификације привредних активности, у чијем обухвату се налазе насеља која су искључиво руралног типа (нема ниједног градског насеља, ни општинског центра), односно најзначајнији привредни субјекти и највећи део привредних активности се одвија у градским насељима и насељима која представљају центре заједнице насеља, а која су ван подручја Просторног плана.

Главна привредна делатност је традиционална пољопривреда (у сточарству, воћарству и ратарству), чије су основне одлике екстензивност, ниски приноси и ниска продуктивност, велика зависност од климатских услова и производња која је најчешће намењена задовољењу личних потреба домицилног становништва, најчешће без/или са врло мало тржишних вишкова, док су делатности терцијарног сектора слабо развијене (трговина, угоститељство, туризам и саобраћај). Велики део пољопривредних површина је под ливадама и пашњацима, међутим услед слабе примене агротехничких и агрохемијских мера, приноси су скромни. Главне пољопривредне гране су сточарство и планинско воћарство, које би могле да допринесе компаративној предности подручја Просторног плана. Међутим, производња у овим пољопривредним гранама је недовољно развијена и усмерена углавном на задовољење личних потреба локалног становништва. Ратарска производња је скромно заступљена и одликује се екстензивношћу, ниским приносима, најчешће без тржишних вишкова. Међутим, с обзиром да не постоји систем организованог наводњавања, да је лоша локална (рурална) саобраћајна инфраструктура, да постоји велика уситњеност пољопривредних поседа, смањена је и могућност примене савремених агротехничких мера и пољопривредне механизације, па су и приноси ратарских култура прилично скромни.

Шумарство је, поред пољопривреде, једна од оновних делатности на подручју Просторног плана. Захваљујући томе, осим експлоатације дрвета, у складу са ограничењима везаним за зоне заштите, и у складу са општим принципима заштите животне средине, подручје Просторног плана обулује повољним природним условима за производњу аутохтоног и плантажног лековитог биља, гљива, сакупљање шумских плодова.

3.1.6. Становништво, насеља и социјални развој

Становништво

На подручју Просторног плана (2011.) живи 669 становника. У односу на 2002. годину (1.131 становник), број становника је смањен за 40,84%, односно 91,65% у односу на 1948. годину (8.012 становника). У истом периоду је број домаћинстава смањен за 38,16% (од 545 на 337), односно за 74,37% у периоду 1948-2011. године, док је просечна величина домаћинства смањена са 2,08 на 1,99 чланова по домаћинству (односно, у периоду 1948-2011. године са 6,09 на 1,99) што указује на процес повећања једночланих, претежно старачких домаћинстава.

Просечна густина насељености износи свега 4,4 ст/км² (Звонце 21,76; Трнски Одоровци 6,64; Јасенов Дел 6,26; Куса Врана 5,01; Петачинци 2,92; Искровци 2,79; Скрвеница 2,68; Драговита 2,38; Поганово 1,89; Власи 1,43; Врпача 0,38 ст/км²), што је далеко испод Републичког просека (98 ст/км²). Сва насеља су руралног типа и спадају у категорију веома малих насеља (*до 200 становника*).

Полна структура становништва указује на нешто веће учешће мушког становништва (52,77%) у односу на женску популацију (47,23%). Међутим, битно је напоменути да је у структури женског становништва у малом проценту заступљена популација фертилног становништва, односно, свега 17,72% женског становништва је у фертилном раздобљу тако да је ниска могућност природне обнове и пораста становништва на подручју Просторног плана (8,37% укупног становништва).

Старосна структура становништва је изузетно неповољна. Запажен је процес старења становништва чије је основно обележје смањење учешћа становништва млађег од 19 година (које износи свега 7,92% популације). Популација становништва 65 и више година учествује у укупном становништву са чак 44,99%. Просечна старост становништва је изузетно висока и износи преко 60 година, и према стадијуму демографске старости подручје Просторног плана карактерише „најдубља демографска старост“. При томе, најмању просечну старост становништва има насеље Драговита (48,2 године), а најстарије становништво насељава насеља Власи (72,9) и Искровци (72,9 година).

Мрежа насеља

У мрежно-хијерархијској структури преовлађују примарна сеоска насеља. Издвајају се Поганово и Трнски Одоровци као насеља са ограниченим функцијама централитета и Звонце као насеље са

специфичним (бањским) функцијама. Према функцијској типологији издвајају се насеља са најчешћом аграрном, затим, аграрно-услужном, индустријско-аграром, индустријском и услужно-аграрном функцијом. У оквиру грађевинских подручја насељених места, присутни су и објекти јавних служби.

Социјални развој

Мрежа јавних служби на подручју Просторног плана, део је организације мреже јавних служби на административном подручју града Пирота и у општинама Димитровград и Бабушница. Дистрибуција јавних служби условљена је периферним, брдско-планинским положајем насеља и демографским трендовима (опадање броја становника, старосна структура и др).

На подручју Просторног плана налазе се три основне школе: у насељима Трнски Одоровци и Драговита у општини Димитровград и у Звонцу у општини Бабушница.

Мрежа објеката здравствене заштите није довољно развијена, само 3 насеља имају амбуланте (Трнски Одоровци и Поганово у Димитровграду и Звонце у Бабушници).

На подручју Просторног плана нема објеката социјалне и дејче заштите. Планско подручје покривено је услугама социјалне заштите преко центара за социјални рад сваке општине.

Стање у области културе је веома неповољно јер постојећи домови културе нису у функцији.

3.1.7. Инфраструктурни системи

Саобраћај

Основну повезаност планско подручје остварује преко ДП ПА реда бр. 223 (Периш – Бела Паланка – Бабушница – Звонце Трнски Одоровци – Суково – веза са државним путем бр. 259), који представља основну везу са главним друмским коридором - аутопутем А4 (Ниш – Пирот – Димитровград - државна граница са Бугарском/гранични прелаз Градина). У обухвату Просторног плана егзистира и ДП ПБ реда бр. 429 (Димитровград – Доња Невља – Врапча – Петачинци – Трнски Одоровци) који се од везе са државним путем бр. 223, кроз подручје Просторног плана пружа правцем север-југ (долином реке Јерме). Терен у обухвату Просторног плана је већим делом неповољан, тако да су путеви трасирани углавном уз водене токове и стеновите литице, како је условљено рељефом. Карактеристично је постојање више тунела који немају адекватан слободни профил тако да је онемогућен пролаз одређеним категоријама возила.

Постојећи општински путеви су идентификовани на основу важећих општинских одлука. Мрежу општинских путева углавном карактеришу неодговарајуће техничко-експлоатационе карактеристике (низак квалитет газећег слоја коловозних површина, неадекватна опрема и сигнализација, нерешено одводњавање, примена хоризонталних и вертикалних кривина испод минималних вредности, неадекватни попречни и подужни нагиби коловоза). На неодговарајући квалитет мреже општинских путева у великој мери утицали су и тешки теренски услови на значајном делу планског подручја.

Евидентиран је велики број некатегорисаних путева.

У обухвату Просторног плана некада се налазила пруга уског колосека која је пробијена 1927. год. за потребе рудника каменог угља „Ракита”. Рудник је затворен шездесетих година прошлог века, а седамдесетих је уместо пруге направљен асфалтни пут на паралелној траси, при чему су поједини делови трасе пруге затрпани и разорени.

Водна и водопривредна инфраструктура

Насеља обухваћена планом снабдевају се водом из локалних извора. Звонце и Звоначка Бања се снабдевају водом са локалног система који се састоји од каптаже на изворишту „Вража Црква” и два резервоара: резервоар за снабдевање Звонца капацитета 72 m³ и резервоар за водоснабдевање Звоначке Бање капацитета 144 m³. Дуж трасе се налази више прекидних комора од којих једна има дозатор хлора. Снабдевање водом је гравитационо, а издашност извора је око 8 l/s. Траса водовода се налази у трупу пута Вучи Дел – Ракита – Звонце. Манастир Поганово и оближњи угоститељски објекат се снабдевају водом са локалног водовода, чије се извориште налази на око 2 km од угоститељског објекта.

У Звоначкој Бањи постоји извор термоминералне воде капацитета око 9 l/s и температуре 280°C. Вода из извора се пумпала до резервоара запремине 300 m³ и из њега се напајао бањски хотел. Гравитацијом су се напајали остали садржаји (базени и др.). Извор се тренутно не користи.

Одвођење отпадних вода: санитарне отпадне воде са територије Просторног плана се одводе у обичне и септичке јаме и испуштају у водотокове без пречишћавања. Фекална канализација хотела у Звоначкој Бањи је уведена у Звоначку реку без пречишћавања.

Атмосферске воде површински отичу до најближег реципијента.

Звоначка река је кроз насеље Звонце регулисана у дужини око 430 m, а њена притока Ракитска река у дужини око 260 m. На Звоначкој реци у насељу Звонце су урађене преграде, које су већим делом засуте наносом. Једна од њих ће се користити као захват мале хидроелектране „Звонце”, чија је изградња у току.

Енергетска инфраструктура

У обухвату Просторног плана се налази једна трафостаница 35/10kV (грађевински део) и 21 трафостаница 10/04kV које задовољавају тренутне потребе овог подручја за електричном енергијом. Трафостанице 10/04kV су са трафостаницом 35/10 kV и међусобно повезане 10kV ваздушним водовима (оријентационо уцртани на графичком прилогу, у складу са добијеним подацима). Далековод 35 kV који напаја трафостаницу 35/10 kV ради под напоном 10 kV.

Електронске комуникације и поштански саобраћај

У обухвату Просторног плана налази се положена телекомуникациона инфраструктура - телекомуникациони каблови, комутационо чвориште (оријентационо уцртана на графичком прилогу, у складу са добијеним подацима). Постојећа телекомуникациона структура задовољава тренутне потребе, али је потребно вршити даља осавремењавања у складу са захтеваним потребама.

У систему мобилне телефоније налазе се активне базне станице на више локација (уцртане на графичком прилогу).

На планском подручју налазе се два објекта ЈП „Пошта Србије” – пошта 18326 Поганово (насеље Поганово, КП бр. 3066/2 КО Поганово) и пошта 18333 Звонце (насеље Звонце, КП бр. 1611 КО Звонце).

Не постоји изграђен кабловски дистрибутивни систем.

Комунална инфраструктура

Разматрање проблематике управљања отпадом, као основно полазиште имало је у виду Стратегију управљања отпадом за период 2010–2019. године.

Недовољно регулисано питање прикупљања, транспорта, одлагања, односно свеукупног третмана чврстог отпада представља једно од значајних еколошких проблема на предметном планском подручју, што се неповољно одражава на квалитет основних медијума животне средине (вода, ваздух, земљиште). Четири општине Пиротског округа (Пирот, Бабушница, Димитровград и Бела Паланка) потписале су међуопштински споразум у циљу успостављања регионалног система за управљање отпадом. Депонија се налази у општини Пирот („Мутина падина”) близу аутопута Бела Паланка – Пирот. Систем управљања чврстим отпадом је пројектован и изграђен у складу са српским и европским стандардима. Депонија је изграђена и пуштена у рад 2013. године. У наредном периоду планирана је изградња рециклажног центра (Центра за сепарацију отпада) као и развијање опције сарадње са индустријским постројењима која имају капацитете за спаљивање отпада.

Прикупљање отпада са територије Просторног плана врше општинска комунална предузећа. Званично, услугу одношења смећа са територије општине Димитровград (која покрива највећи део територије Просторног плана), врши ЈП Комуналац, Димитровград, с тим што (према расположивим подацима) систем прикупљања не покрива у целости општинску територију (сеоска насеља). Слична ситуација је и са општинама Пирот и Бабушница, које су у ингеренцији комуналних предузећа из ових општина.

Систем сакупљања рециклабилног отпада још увек није заживео, т.ј. проценат прикупљене пластике и папира у односу на укупну количину комуналног отпада је око 1%. Такође, без обзира на количину биоразградивог отпада, који се у сеоским срединама генерише у већим количинама, компостирање није заступљено. Неразвијеност индустрије говори о томе да се ни индустријски отпад не генерише.

Успостављање централизованог регионалног система прикупљања и депоновања отпада, решава овај проблем на територији Просторног плана. Ипак, недостатак добрих саобраћајница у слабо насељеним и удаљеним подручјима, отежава процес прикупљања отпада са целе територије Просторног плана.

Управљање опасним отпадом није заступљено – на територији Пиротског округа не постоје депоније за одлагање искључиво опасних отпадних материја, као ни централна складишта опасног отпада.

На територији Просторног плана не постоји прецизна евиденција о броју постојећих сметлишта, као ни о количинама генерисаног и прикупљеног отпада.

Насеља на територији Просторног плана имају значајнији проблем са гробљима, која су сеоска, неуређена и стихијски се развијају. Поред тога, значајан проблем огледа се и у чињеници да се за управљање гробљима у сеоским насељима стара локално становништво. Сва гробља имају изражен проблем комуналног уређења.

Остале комуналне зоне и објекти нису заступљени у обухвату Просторног плана.

3.1.8. Коришћење и уређење простора у ванредним ситуацијама

Подручје Просторног плана је изложено потенцијалној опасности од елементарних непогода, у првом реду изазваних интензивним снежним падавинама, као и другим атмосферским непогодама, а потом и опасностима од шумских пожара, бујичних поплава, одрона, клизања земљишта и др. Значајна је потенцијална опасност од земљотреса с обзиром да интензитет сеизмичког хазарда на подручју Просторног плана, за повратни период од 475 година, према EMS-98 скали износи VI-VII °MCS.

3.2. Потенцијали и ограничења

Потенцијали за заштиту и одрживо коришћење *природе, природних вредности, ресурса и животне средине* су: разноврстан и богат дивљи биљни и животињски свет, атрактивни и живописни предели изузетне амбијенталне разноликости, феномени геонаслеђа, мултифункционалност резервата, што све заједно представља добар основ одрживог развоја, пре свега туризма, пољопривреде и органске производње хране, а онда и ограничене експлоатације шума и шумских плодова, лова и риболова.

Основна ограничења и проблеми природе, природних вредности, ресурса и животне средине су: неопремљеност пратећим садржајима (центрима за посетиоце, улазним станицама, уређеним стазама и видиковцима, елементима уређења и приказивања геолошких и геоморфолошких и других вредности, информацијама о вредностима које се штите и упутствима за посетиоце и локално становништво о начину њиховог очувања и правилима унутрашњег реда); непотпуна туристичка валоризација и презентација природних и културних вредности и др; неравномерност водних режима (посебно неповољни режими малих вода), који отежавају уређење, заштиту и коришћење вода, а затим и недовољна заштита од поплава и ерозије; продукција и пронос наноса дуж бујичних токова; утицаји на геотехничку стабилност падина. На квалитет водних ресурса, као извори загађивања посебно утичу: неизграђена канализација, односно непрописно изграђене септичке јаме у насељима; сметлишта отпада (комуналног, пољопривредног и животињског) у близини речних токова и на карстним теренима; употреба агрохемијских средстава у пољопривредној производњи; и „дивље” каптирање извора.

Потенцијали за развој *туризма* и комплементарних активности на подручју Просторног плана су: путеви – туристички атрактивне саобраћајнице, како за приступ подручју, тако и за амбијенталне и панорамске туре; средњепланинско окружење (висински појас 1000–1500 мнв) – важан потенцијал, како за развој савремених активности целогодишњег туризма и рекреације, тако и комплементарних активности (производња здраве хране, шумарство, водопривреда, производња чисте енергије, занатска прерада и др.); планине карактеришу висок степен очуваности природне средине и биогеографска обележја, што подразумева организовану заштиту, презентацију и контролисано коришћење; капацитет простора – омогућава реализацију туристичких центара, туристичке понуде у оквиру подпланинских села и адекватне спортско–рекреативне понуде (укључујући и водотоке, за рекреацију и спортски риболов); културно–историјске знаменитости (споменик културе од великог значаја – Манастир Поганово, сакрални објекти и етно–вредности традиционалних села), што подразумева организовану презентацију и коришћење; бања (Звоначка Бања) – мотивски и садржајно обogaђује туристичку понуду, по питању здравствене рехабилитације и здравствене/опште/спортској рекреације. Термоминерални извори, постојећи садржаји, предеоне и природне вредности, представљају основ за целогодишње коришћење планског подручја.

Ограничења туристичке понуде су: депопулација, старење становништва, неповољна демографска структура становништва; местимичне појаве немарног односа према природној средини, које угрожавају туристички имиџ (дивље депоније, бацање смећа у водотоке, неуређен предео, непланска градња); непостојање целовитих и усклађених законских оквира којим се утврђују права, потребе, интереси и обавезе у обезбеђењу услова за развој локалних заједница у заштићеним природним

добрима, на основу којих би се обезбедили реални компромиси са захтевима и потребама заштите; оптерећења животне средине (отпадне воде, чврсти отпад и донекле последице интензитета друмског саобраћаја) су пропорционална будућем развоју туристичке понуде и броја туриста.

Основни потенцијали за развој *привреде* на подручју Просторног плана су: локални природни ресурси за развој пољопривреде; расположива природна и културна добра као основа за развој терцијарног сектора, наоричито руралног туризма; богата традиција у области пољопривреде и сточарства; слободан стамбени простор који се у доброј мери може искористити за покретање мини породичних фирми, у оквиру сектора малих и средњих предузећа и предузетништва (у даљем тексту: МСПП), а као нуклеуса привредног развоја у области пољопродне производње, занатства и туризма.

Основна ограничења привредног развоја планског подручја су: економска неразвијеност подручја Просторног плана која је последица дугогодишње стагнације и недовољних улагања у економски развој; слаба диверзификација привредних активности чију основу чини традиционална пољопривреда која не омогућава побољшање животног стандарда и повратак иселеног становништва; низак ниво животног стандарда локалног становништва; неповољна демографска структура становништва; успорена дифузија научно–техничког прогреса, савремених еколошких стандарда, економских знања и тржишних информација у пољопривредну праксу; недовољно изграђена и развијена саобраћајна инфраструктура, чиме се у великој мери смањује конкурентност за привлачење нових инвестиција и проширење постојећих капацитета; неразвијена комунална инфраструктура и базичне услуге (здравствене, социјалне, птт услуге исл.) за рурално становништво; недостатак предузетничке културе и предузетничког духа.

Основне *демографске* потенцијале представљају: могућност за повећање стопе активности повећаним укључењем радно-способног становништва у развој пољопривреде и терцијарног сектора; Неискоришћени стамбени фонд услед смањења броја становника, а који може бити основа за развој различитих делатности – од развоја туризма до реализације бројних пољопривредних програма уколико се зауставе негативни демографски трендови.

Основни проблеми становништва се према њиховој природи, могу поделити на: демографске, економско – социјалне и просторне. Проблеми демографске природе су: смањење броја становника услед негативног природног прираштаја; демографско старење укупног становништва и радне снаге (најдубља демографска старост, сенилизација и феминизација радне снаге у пољопривреди); висока општа стопа смртности као последица демографског старења, а делом и због неадекватне здравствене заштите, односно ниског нивоа животног стандарда; Велика уситњеност домаћинства, односно присутан је тренд пораста двочланих и једночланих, претежно старачких домаћинства. Проблеми економско – социјалне природе су пре свега: Висока стопа незапослености; Пораст старог (65 и више година) и остарелог становништва (80 и више година); Старачка, често једночлана и двочлана домаћинства без редовних прихода. Просторни проблеми су последица спонтаних процеса у размештају становништва, а чине их насеља обухваћена депопулацијом.

Основни потенцијали *саобраћајне инфраструктуре* јесу: близина аутопута А4 и део културне стазе (културно–историјска туринг рута) „Пут римских императора” (правац Манастир Поганово – Коридор Хс), који је у обухвату Просторног плана.

Основна ограничења су: делимично преклапање коридора ДП ПВ реда бр. 429 са подручјем плављења потенцијалне акумулације Одоровци; неповољна конфигурација терена; и неодговарајуће техничко–експлоатационе карактеристике путне мреже, првенствено у зони тунела и галерија у кањону реке Јерме (ДП ПА бр. 223).

Подручје Просторног плана обилује изворима, што олакшава *водоснабдевање* насеља из локалних извора. Поред тога значајан потенцијал представља постојећи термоминерални извор. Ограничавајући фактор представља недостатак система за одвођење и пречишћавање отпадних вода.

Најзначајнији потенцијал у области *енергетске инфраструктуре* представља изведен грађевински део трафостанице 35/10kV „Звонце”, који је неопходно опремити потребном електричном опремом, након чега ће се створити могућност за прикључивање нових трафостаница 10/04kV које ће напајати будуће потрошаче. Ограничење представља чињеница да би се морало приступити изградњи нових електроенергетских објеката, уколико би се у планском периоду појавили нови потрошачи, чији захтеви за електричном енергијом превазилазе капацитете постојеће електроенергетске мреже.

Најзначајнији потенцијал *електронских комуникација и поштанског саобраћаја* представљају актуелни развојни планови „Телеком Србија” за даље осавремењавање телекомуникационих чворишта, у

циљу пружања нових сервиса корисницима. Ограничење представља постојећа мрежа радио базних станица, која не задовољава константни пораст тражње мобилних и свих њихових пратећих услуга.

Потенцијали за развој *комуналне опремљености* се огледају првенствено у новоизграђеној регионалној санитарној депонији на територији општине Пирот („Мутина падина”), која званично врши прихватање комуналног отпада са подручја Просторног плана.

Ограничења се огледају, пре свега, у слабој покривености сакупљачке мреже на руралном подручју (чиме се смањује ефикасност система, што неповољно утиче на животну средину - формирање локалних сметлишта), а затим и у: непостојању интегралног система рециклаже (примарна селекција); непостојању установљеног система управљања опасним отпадним материјама; незадовољавајућем начину одржавања сеоских гробаља; нерегулисаним надлежностима јавног сектора за сеоска гробаља; и непостојању других комуналних служби.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Принципи просторног развоја

Основни принципи просторног развоја су:

- одржива животна средина;
- заштита и одрживо коришћење природног и културног наслеђа;
- унапређење територијалне кохезије;
- повећање уређености, конкурентности и ефикасности територије;
- просторно–функционална интегрисаност и трансгранично повезивање са окружењем;
- полицентрични територијални развој (посебно јачање везе села и градских насеља);
- унапређење саобраћајне приступачности и доступности информацијама и знању;
- развој културног и регионалног идентитета;
- принцип субвенционости и јавно–приватног партнерства;
- принцип веће транспарентности у доношењу одлука;
- перманентна едукација грађана и администрације и учешће јавности у одлучивању;
- заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби.

2. Општи и оперативни циљеви просторног развоја

Општи и оперативни циљеви просторног развоја по тематским областима подручја Просторног плана јесу:

1. Заштита природних вредности и предела:

- *општи циљ* је заштита и одрживо коришћење заштићених и природних добара предвиђених за заштиту; *оперативни циљеви*: очување и одрживо коришћење места, природних објеката и појава који према својим геолошким, геоморфолошким, хидрографским или другим обележјима представљају ретке и привлачне вредности геонаслеђа; очување станишта и просторно ширење популација ретких, угрожених и критично угрожених биљних и животињских врста; заштита популација угрожених, ретких и у другом погледу значајних врста дивље флоре и фауне; идентификација станишта од значаја за заштиту европске дивље флоре и фауне по програму НАТУРА 2000; одржање екосистемске разноврсности; очување и обнављање старих сорти биљних култура и раса домаћих животиња; заштита природних и агроекосистема од инвазивних (страних) врста биљака и животиња које имају изразиту способност брзог самосталног размножавања и које доводе до непожељних промена у природном и агробиодиверзитету; постепено повећање површине под шумом, побољшање структуре шумских састојина и превођење изданаčkih шума у више узгојне облике; очување старих, по димензијама и врсти јединствених и у другом погледу значајних стабала дрвећа и њихових групација; очување разноврсности, живописности и лепоте предела, унапређење његове чистоће и уређености у зонама становања, саобраћаја, привредних активности и рекреације; омогућавање доступности људима пејзажних, биолошких и других вредности и природних ресурса за одрживо коришћење туризма, науке, спорта, рекреације и других комплементарних активности; санација и рекултивација површина деградираних антропогеним активностима, природним процесима или елементарним непогодама.

2. Пољопривредно земљиште:

- *општи дугорочни циљ* заштите и коришћења пољопривредног земљишта и развоја пољопривреде јесте очување и унапређење квалитета земљишта за производњу пољопривредно–прехранбених производа, подстицање развоја пољопривреде с континуалним побољшавањем материјалних и социјалних услова живљења локалног сеоског становништва и пружање подршке развоју мултифункционалне пољопривредне производње у складу са одрживим коришћењем локалних ресурса и поштовањем заштите природних и културних добара на територији Просторног плана;*оперативни циљеви*: очување и побољшање природне плодности земљишта ради задовољавања прехранбених и других потреба становништва; унапређење квалитета ливада и пашњака као предуслова за унапређење водећег сектора пољопривреде – сточарства; усклађивање намене и начина коришћења пољопривредног земљишта са природним погодностима и ограничењима као и са режимом заштите природних и културних добара на територији Просторног плана; предузимање превентивних мера заштите од ерозије, бујичних токова, као и других видова деградације земљишта, изазваних природним и антропогеним факторима; заштита пољопривредног земљишта од неконтролисаних виленд изградње и заузимања пољопривредних површина за потребе развоја туризма; заштита пољопривредног земљишта, вода и ваздуха од загађења опасним и штетним материјама из пољопривреде, нерегулисано одложеног отпада, непречишћених комуналних отпадних вода као и вода из осока штала и боксева; повећање конкурентности аграрне понуде и побољшање производно–економског потенцијала пољопривредног земљишта, укрупњавањем земљишних поседа, спровођењем агромелиорација и уређењем ливада и пашњака; усмеравање пољопривредне производње на производњу здраве хране (по стандардима Европске уније) са робном марком и географским пореклом (пастрмак, качамак, проја, сир, гибаница, кравај, цицвара, трканица, љутеница, хајдучки ћевапи, вино), и њихово коришћење у туристичкој понуди планског подручја; успостављање и развој локалних партнерстава за спровођење интегралних развојних стратегија/програма у пољопривреди.

3. Шуме и шумско земљиште:

- *општи циљ* јесте одрживо газдовање шумама, које подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин да се очува биодиверзитет, с тим да продуктивност и обнављање, виталност и потенцијал шума буду на нивоу који задовољава одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе како на локалном, тако и на националном нивоу;

- *оперативни циљеви* газдовања шумама и развоја ловства су: очување и заштита основних природних вредности, биодиверзитета и биоeколошки лабилних система; производња техничког дрвета одговарајућег квалитета; производња семена основних врста дрвећа; заштита земљишта од водне ерозије; адекватно рекреативно коришћење укупног потенцијала шума; газдовања шумама у заштићеним подручјима са циљем заштите и очувања основних природних вредности, диверзитета предела, станишта, присутних врста и шумских екосистема и контролисаног коришћења укупног потенцијала шума за рекреацију и туризам; достизање оптималног фонда гајених врста дивљачи; значајно повећање бројности ситне дивљачи (зец, јаребича) и вишеструко повећање бројности крупне дивљачи (срна, дивља свиња); побољшање структуре (полне и старосне) популације крупне дивљачи; очување ретких и угрожених врста ловне дивљачи и остале фауне.

4. Минералне сировине:

- *општи циљ*: подстицање социо–економског развоја на локалном нивоу кроз активирање становништва у процес експлоатације (неметаличних сировина – кречњак) и остваривање прихода од накнаде за коришћење минералних сировина.

5. Заштита животне средине:

- *општи циљеви*: очување доброг квалитета ваздуха, воде и земљишта, смањење емисије загађујућих материја из постојећих и спречавање настанка нових загађивача; одрживи развој подручја плана уз очување постојећег квалитета животне средине; увођење мониторинг система, ради праћења и контроле утицаја постојећих и планираних активности, на животну средину; јачање еколошке свести становништва;

- *оперативни циљеви*: успостављање мониторинга квалитета животне средине и израда катастра загађивача; очување постојећег стања квалитета водотока и заштита изворишта; контрола употребе агрохемијских средстава у пољопривредној производњи; уклањање неуређених сметлишта; спречавање инцидентних неконтролисаних испуштања штетних материја у ваздух, воду и земљиште; унапређење информисања становништва о значају очувања животне средине; веће учешће јавности у доношењу одлука

које могу имати утицај на квалитет животне средине.

6. Заштита непокретних културних добара:

- *општи циљ:* потпуна и трајна заштита и коришћење непокретних културних добара као извор идентитета, територијалне препознатљивости, уз примерено активирање њиховог културно-историјског, научно-образовног и туристичког потенцијала.

- *оперативни циљеви:* сталну, свеобухватну и ефикасну заштиту и обнову непокретних културних добара; презентацију и одрживо коришћење непокретних културних добара у културно-образовне, научне и туристичко-рекреативне сврхе; очување, унапређење и заштиту предела око непокретних културних добара; развијање свести о значају споменичког наслеђа за очување регионалног и националног идентитета.

7. Туризам:

- *општи циљ:* развој туристичког производа и обједињавање туристичке понуде засноване на принципима одрживог развоја, у складу са зонама и режимима заштите;

- *оперативни циљеви:* одрживи развој туризма, у смислу рационалног коришћења природних ресурса и очувања, заштите и унапређења природе, природног и културног наслеђа и животне средине; валоризација природних и створених туристичких потенцијала, диференцираних по вредности и садржају; организовање садржајно заокружене и регионално интегрисане туристичке понуде, са подручјима која садрже препознатљиве природне и антропогене мотиве и омогућавају интегрисање развоја туризма са комплементарним активностима; интензивирање развоја туризма и повећање квалитета туристичких услуга у локалитетима које су у одређеној мери већ туристички афирмисани, али и активирање нових локалитета/пунктова са туристичким ресурсима; повећање доступности туристичких подручја развојем различитих модалитета саобраћаја, до и унутар њих; ефикасно управљање туристичким подручјем, кроз усклађивање интереса заштите природних/културних вредности и развоја туризма.

8. Привредне делатности:

- *општи циљ:* активирање свих расположивих локалних природних ресурса у складу са режимима заштите уз очување културног предела и уважавања принципа одрживог развоја и заштите животне средине, а све у функцији свеопштег привредног развоја подручја Просторног плана;

- *оперативни циљеви:* унапређење институционалне подршке за развој пољопривреде; развој партнерства између јавног и приватног сектора – преко јачања струковних удружења и кластера; јачање административних капацитета локалних самоуправа и шире за подршку малој привреди и предузетништва путем едукације и разних обука (нпр. обука за: израду бизнис планова, стандардизацију и сертификацију, привлачење инвестиција, отпочињање и успешно вођење сопственог бизниса и сл.).

9. Демографски развој:

- *општи циљ:* побољшање неповољне старосне структуре становника и ублажавање даљег смањења броја становника на подручју Просторног плана;

- *оперативни циљеви:* смањивање миграција село – град и задржавање младог становништва; перманентно смањивање незапослености уз развој могућности за запошљавање локалног становништва у области пољопривреде, туризма и угоститељства и осталих терцијарних активности; инфраструктурно опремање насеља као један од услова за развој привредних делатности, а у циљу демографског опоравка планског подручја; подизање нивоа образовне структуре становништва и смањење броја неписмених; побољшање социјалне и здравствене заштите становништва.

10. Мрежа насеља:

- *општи циљ:* заустављање тренда пражњења, изумирања и гашења насеља уз очување виталности руралног становништва и одрживог коришћења сеоских атара, у правцу обнове и уређења, уз доследно поштовање дефинисаних режима заштите;

- *оперативни циљеви:* подстицање и усмеравање социо-економске трансформације сеоских насеља дифузијом информација, знања и вештина у рурална подручја; развој туристичких и других специфичних функција у насељима која имају потенцијал да се развијају као микроразвојни центри у мрежи насеља подручја.

11. Јавне службе:

- *општи циљеви*: усмеравање изградње јавних служби у складу са посебном наменом простора; прилагођавање мреже објеката јавних служби демографској структури становништва; подизање квалитета услуга јавних служби.

12. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура:

- *општи циљ*: обезбеђење услова за изградњу, реконструкцију, опремање и функционисање државних и општинских путева, као и других саобраћајних система, који ће обезбедити квалитетнију доступност планског подручја, као и повезаност са другим деловима Србије;

- *оперативни циљеви*: повећање доступности изградњом деоница државних путева II реда, непроходних за бољу повезаност; реконструкција и рехабилитација деоница државних путева на планском подручју у складу са могућностима и плановима надлежних институција које управљају државним путевима; реализација нових општинских путева као и реконструкција постојећих у циљу функционалног повезивања насеља као и туристичких и културно-историјских локалитета; изградња, рехабилитација, ревитализација и реконструкција пешачког и бициклическог саобраћаја у циљу побољшања туристичке понуде комплетног простора; на локалном нивоу, заустављање даљег пропадања постојеће саобраћајне инфраструктуре и погоршавања услова превоза путника и роба и формирање ваљане основе за развој саобраћајног система у будућности.

13. Водна и водопривредна инфраструктура:

- *општи циљ*: утврђивање и очување водних ресурса у погледу њиховог квалитета, квантитета, као и одрживог коришћења;

- *оперативни циљеви*: утврђивање расположивих водних потенцијала и могућности њиховог коришћења; постизање степена обезбеђености водом за пиће од 97%; заштита квалитета вода кроз потпуну заштиту подземних и површинских вода, и заштиту земљишта од загађења; трајно обезбеђење класа квалитета свих водотока, што подразумева да се сви водотоци на разматраном подручју задрже у I класи квалитета; побољшање режима малих вода, а посебно интервентно побољшање малих вода у кризним еколошким и маловодним ситуацијама; заштита од поплава пољопривредног земљишта и малих насеља од стогодишњих великих вода; стварање услова за антиерозивну заштиту сливова, применом биолошких мера заштите (пошумљавање, мелиорација пашњака); стварање услова за уређење сливног подручја, што подразумева изградњу бујичних преграда за заустављање наноса; санитација насеља изградњом канализационих система за одвођење употребљених и атмосферских вода и њихово контролисано испуштање у водопријемнике након пречишћавања, као и изградњом водонепропусних септичких јама; изградња постројења за пречишћавање отпадних вода за сва већа насеља или групе насеља; едукативна кампања и повећање свести грађана да се отпадне воде и материје не смеју упуштати у водотоке и околину; коришћење енергетског водног потенцијала за изградњу мини-хидроелектрана; дефинисање и реализација дугорочног плана за одржавање и развој водног режима на подручју Просторног плана, уз рационално коришћење вода у оквиру интегралног система коришћења вода, заштите вода и заштите од вода.

14. Енергетика и енергетска инфраструктура:

- *општи циљеви*: обезбеђење сигурности снабдевања потрошача квалитетном електричном енергијом; обезбеђивање сигурности и редовности снабдевања привреде и грађана одговарајућим енергентима и подстицање усклађивања рада и развоја енергетских производних система са потребама сектора потрошње енергије;

- *оперативни циљеви*: обезбеђење квалитетне и сигурне снабдевености становника (потрошача) електричном енергијом; унапређење постојеће електроенергетске мреже повећањем безбедности рада и поузданости система; увођење сталног мониторинга преносних система и планирање техничко-технолошких иновација из области дистрибуције електричне енергије; оптимално и целовито коришћење свих обновљивих извора енергије - хидропотенцијала, енергије сунца и енергије биомасе.

15. Електронске комуникације:

- *општи циљ*: убрзан развој и дигитализација мреже, као и развој приступних мрежа одређеног квалитета;

- *оперативни циљ*: мобилних телекомуникација у наредном периоду је повећање процента територије и процента становништва који су покривени услугама мобилних телекомуникација.

16. Комунална инфраструктура:

- *општи циљеви*: унапређење управљања отпадом и опремање насеља потребном комуналном инфраструктуром;

- *оперативни циљеви*: заустављање тренда просторне дисперзије депонија дуж путева, речних токова и у близини сеоских насеља, ширењем сакупљачке мреже на цео обухват Просторног плана; стварање услова за санацију сметлишта и рекултивацију замљишта и успостављање примарне сепарације отпада и система сакупљања опасног отпада и усмеравање на регионално складиште; стварање услова за уређење, комунално опремање и проширење постојећих капацитета гробаља.

3. Регионални аспект развоја подручја посебне намене и функционалне везе и међуодноси са окружењем

Подручје Просторног плана налази се у југоисточном делу Србије на делу територије Пиротске области, део града Пирота и општина Бабушница и Димитровград и представља граничну област према суседној Републици Бугарској.

Налази се између главних развојних и саобраћајних праваца у Републици Србији (паневропских коридора Х и Хс), којим ће се остваривати главне регионалне и прекограничне везе.

Функционална повезаност подручја са окружењем оствариће се развојем саобраћајне инфраструктуре, пре свега изградњом паневропског коридора Хс (аутопута Е-80) и развојем железничке инфраструктуре (електрификацијом и реконструкцијом железничке пруге Ниш - Димитровград).

Путни правац Е-80 Ниш-граница Бугарске има веома значајну саобраћајну функцију у Републици Србији (ДП бр. IА - А4)(М1.12), као и у мрежи Е путева средње и југоисточне Европе. Функционално представља крак основног магистралног пута (ДП бр. IА - А1) (М-1), који се пружа у правцу Бугарске и Турске односно земаља Блиског и Средњег Истока, а саобраћајно-стратешки се поклапа са правцем трансевропског (ТЕМ) пута и краком „Ц” Паневропског мултимодалног коридора „Х”. Као саставни део оптималне путне везе између европске и азијске путне мреже има велики значај у комуницирању Европе са Блиским Истоком преко територије Републике Србије и у повезивању земаља западно европског и алпског подручја са земљама на југоистоку Европе и подручју Азије.

Преко мреже ТЕМ путева који се пружају територијом Републике Србије, пут Е-80 повезује се са: западном Европом преко путног правца Е-75 Ниш-Београд-Суботица; Грчком, преко путног правца Е-75 Ниш-граница Македоније; средњом и западном Србијом преко путног правца Е-761 у долини Западне Мораве; са Црном Гором преко аутопута Е-80 Ниш-Приштина-Косовска Митровица-Рожаје; са источном Европом преко путног правца Е-70 Београд-Панчево-граница Румуније; са Јадраном, путним правцем Е-763 Београд-Јужни Јадран.

Паневропски коридор Хс тангира, северни део Просторног плана и долином Нишаве омогућује повезивање са Нишем на западу преко Пирота и Беле Паланке и са Софијом и Републиком Бугарском на истоку преко Димитровграда. Везу са овим коридором подручје Просторног плана остварује преко мреже државних путева: IБ реда бр. 223 (Периш - Бела Паланка - Бабушница - Звонце - Трнски Одоровци - Суково - веза са државним путем 43), и IБ реда бр. 429 (Димитровград - Доња Невља - Врапча - Петачинци - Трнски Одоровци).

У односу на регионалну организацију Србије, подручје Просторног плана развијаће се у просторном и функционалном погледу у оквиру: Региона НСТЈ 2 - Региона јужне и источне Србије; и Региона НСТЈ 3 - Пиротска област (у делу: град Пирот и општине Бабушница и Димитровград).

У моделу функционалних урбаних подручја 2020. године, подручје Просторног плана усмерава се ка граду Нишу, као центру функционалног урбаног подручја међународног значаја.

Интегрисање подручја Просторног плана оствариће се: повећањем саобраћајне приступачности, посебно изградњом аутопута Е-80; функционалним и просторним обједињавањем садржаја туристичке понуде и „умрежавањем” са широм туристичком понудом Републике Србије и Републике Бугарске; ублажавањем разлика у односу на урбане центре у окружењу одрживим развојем планског подручја, кроз развој активности које су комплементарне примарној посебној намени подручја; повећањем социјалне кохезије; формирањем и јачањем идентитета планског подручја.

На развој планског подручја посебно ће утицати урбани центри град Пирот, Бабушница и Димитровград.

Већи регионални значај подручје Просторног плана добиће његовом валоризацијом и адекватном туристичком презентацијом. Туристичка валидизација и презентација СРП „Јерма”, СРП „Венерина падина”, Звоначке Бање и Манастира Поганово, могућа је функционалним и просторним обједињавањем садржаја туристичке понуде и „умрежавањем” са широм туристичком понудом.

Поред функционалног и просторног обједињавања туристичке понуде подручја Просторног плана, путем модела уговорног повезивања/организовања, односно различитих видова кластерског и просторног удруживања (пре свега регионалних и локалних) туристичких субјеката, могуће је повезивање туристичке понуде са туристичком понудом у оквиру туристичког кластера југоисточне Србије.

Поред развоја туризма, уз развој шумарства, водопривреде, органске пољопривреде и других комплементарних активности, остварују се могућности за стварање регионалне аутентичности и одрживог развоја планског подручја и обухваћених руралних насеља. У прилог овоме је и близина потенцијалних конзумената у Нишу, Белој Планици, Пироту, Димитровграду, као и урбани центри у суседној Бугарској - Софија, Перник, Трн, затим одлична саобраћајна повезаност и близина међународних аеродрома „Константин Велики” у Нишу и аеродрома у Софији.

Како подручје Просторног плана има изразито неповољну демографску, економску и социјалну структуру, за развој функционалних веза са окружењем значајно је унапређивање социјалне кохезије, кроз развој капацитета друштвене инфраструктуре, институционалну и програмску подршку у овој области. Ово ће се остварити повећањем доступности основних услуга (социјална и здравствена заштита), путем мобилних служби, повезивањем различитих секторских програма, сарадњом јавног, приватног и цивилног сектора у појединим областима друштвеног развоја.

У развоју интеграционих процеса велики значај за планско подручје имају: еврорегион источне и јужне Србије „Еуробалкан - Ниш - Софија - Скопље” који обухвата делове Бугарске и Македоније, чији су главни циљеви везани за изградњу саобраћајница, али који нажалост последњих година не постиже значајну сарадњу; као и еврорегиони источне Србије „Нишава” и „Стара планина”, који остварује значајну сарадњу са Бугарском на пољу развоја туризма, заштите животне средине и пласирања пољопривредних производа.

Теме од значаја за планско подручје које су од заједничког интереса за сарадњу Србије и Бугарске, односе се пре свега на изградњу аутопута Ниш - граница Бугарске, развој одрживог туризма - заштите природе, односно природних добара у окружењу подручја Просторног плана (Стара планина, Сува планина, Власина и Крајиште, Сићевачка и Јелашничка клисура итд.), подстицање економске сарадње и узајамних инвестиција, отварање граничног прелаза „Петачинци” и друго. За прекограничну сарадњу у оквиру билатералних (СВС) програма сарадње које подржава фонд ИРА СВС, посебан значај имаће формирана канцеларија у Нишу за сарадњу са Бугарском.

4. Концепција развоја подручја посебне намене

4.1. Општа концепција развоја подручја посебне намене

Општу концепцију заштите и одрживог развоја опредељују посебне намене подручја Просторног плана:

- СРП „Јерма”, заштићено подручје I категорије, од међународног, националног и изузетног значаја;
- СРП „Венерина падина”, једино станиште биљне врсте венерина влас - *Adiantum capillus veneris* L. на територији Републике Србије;
- Звоначка Бања, бањско лечилиште са термалном и радиоактивном водом од 28° C;
- Манастир Поганово, непокретно културно добро, споменик од великог значаја.

Општа концепција развоја подручја посебне намене обухвата основне поставке и опредељења које се односе на заштиту природе и природних вредности, заштиту и презентацију културних вредности, развој комплементарних делатности (пољопривреде и туризма), развој инфра и супраструктуре и стварање услова за директну примену Просторног плана, дефинисањем грађевинског земљишта на ниво парцела у зони посебне намене, као и детаљну урбанистичку разраду на регулационом нивоу за Звоначку Бању, Трнске Одоровце и простор око манастира Поганово са црквом Св. Јована Богослова.

Заштита природе и природних вредности, оствариће се: укључивањем СРП „Јерма” и СРП „Венерина падина” у ширу европску еколошку мрежу NATURA 2000; очувањем станишта, ретких и угрожених врста флоре и фауне, разноврсности, живописности и лепоте предела; омогућавањем доступности пејзажних, биолошких и других вредности и природних ресурса за одрживо коришћење туризма, науке, спорта, рекреације и других комплементарних активности; адекватним управљањем специјалним резерватима природе, сагласно закону и IV IUCN категорији заштите природе.

Поред наведеног, заштита природних вредности планског подручја оствариће се и спровођењем режима заштите:

- I степена (строга заштита), спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са изворним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине;
- II степена (активна заштита), спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа;
- III степена (активна заштита и могућност одрживог коришћења), спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја.

Површина под СРП „Јерма” највише је заступљена на територији општине Димитровград (54,88 % СРП), затим града Пирота (25,66 % СРП) и најмање на територији општине Бабушница (20,19 % СРП).

У следећој табели дат је биланс подручја Просторног плана по зонама заштите СРП „Јерма”.

Табела 1. Биланс подручја по зонама заштите СРП „Јерма”

Рб.	Катастарска општина/ СРП „Јерма”	I степен		II степен		III степен		Укупно СРП „Јерма”	
		km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
1.	Власи	0,70	1,01	2,31	3,33	14,80	21,32	17,82	25,66
	Врапча	0,55	0,80	0,00	0,00	0,58	0,84	1,13	1,63
3.	Драговита	0,65	0,93	0,00	0,00	5,88	8,47	6,53	9,41
4.	Звонце	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
5.	Искровци	1,13	1,62	0,00	0,00	7,40	10,66	8,53	12,29
6.	Јасенов Дел	0,00	0,00	0,00	0,00	5,49	7,90	5,49	7,90
7.	Куса Врана	0,26	0,38	0,82	1,19	2,25	3,24	3,33	4,80
8.	Петачинци	0,56	0,81	0,32	0,46	1,76	2,54	2,64	3,80
9.	Поганово	1,72	2,48	0,00	0,00	4,98	7,17	6,70	9,64
10.	Скривеница	0,58	0,84	0,00	0,00	0,78	1,13	1,37	1,97
11.	Трнски Одоровци	3,28	4,72	0,46	0,67	12,66	18,23	16,40	23,62
12.	СРП „Јерма”	9,43	13,58	3,92	5,65	56,09	80,77	69,44	100,00

СРП „Венерина падина” се налази на подручју општине Бабушница, катастарска општина Звонце и обухвата површину од 0,2724 ha.

Културна баштина представља значајан потенцијал који пружа могућност интегрисане презентације културног и природног наслеђа, као и за унапређење трансграничне сарадње. Концепт одрживог начина туристичке употребе културних добара засниваће се на усаглашавању степена комерцијализације са принципима заштите и одрживости културне баштине као необновљивог ресурса.

Одрживи развој пољопривреде засниваће се на развоју традиционалне пољопривреде и органске пољопривреде и формирању агрокомплекса (производња и прерада здраве хране - у ратарству, воћарству и виноградарству, сточарству, пчеларству, као и активностима везаним за сакупљање и прераду бобичастог воћа, печурака, лековитог биља итд.). Одрживи пољопривредни и рурални развој оствариће се очувањем аутохтоних сорти биљака и раса стоке које су типичне за подручје Просторног плана и строго контролисаном применом савремених агротехничких и агрохемијских мера.

Развој туризма засниваће се на стратешким приоритетима доминантних видова туризма дефинисаних на основу примењених критеријума (мотивски, просторни, еколошки, економски,

функционални и други) и поштовању принципа одрживог развоја, као и на динамичнијем развоју летње понуде у простору (излетничке и планинарске стазе, полигони екстремних и других спортова, авантура у природи и др.).

Концепција развоја туристичке понуде, засниваће се на следећим одређењима:

- развој туристичке инфраструктуре, као јавног интереса, уз подстицаје за иницирање развоја и увођење механизма за финансирање (према препознатим развојним приоритетима);
- развој туристичке супраструктуре - специјализација, професионализација, одговорност, кооперација и интеграција субјеката који формирају туристичку понуду;
- развој туристичких организација на нивоу туристичке зоне, са адекватним финансијским и људским ресурсима за обављање функција дестинацијског менаџмента и маркетинга;
- развој тржишта рада у туризму и професионализација људских ресурса;
- умрежавање са другим секторима који учествују у креирању нових вредности у туризму и формирају комплементарни пакет туристичке понуде.

Планска поставка је да садржаји туристичких комплекса буду високог квалитета и високе категорије смештаја и других садржаја, чији ће се развој заснивати на целогодишњој понуди различитих видова туризма, а тиме омогућити виши квалитет живота и атрактиван радни амбијент за задржавање и насељавање становништва на подручју Просторног плана, понудом квалитетних и сталних радних места са далеко већим могућностима за запошљавање и самозапошљавање што ће генерално омогућити ревитализацију локалног становништва и насеља.

Од кључног значаја за повећање приступачности планског подручја је завршетак изградње аутопута Е-80, којим ће се планско подручје саобраћајно, функционално и привредно интегрисати у шире окружење. Туристичка понуда целокупног подручја повећаће се успостављањем саобраћајних веза, отварањем граничног прелаза „Петачинци”, реконструкцијом и модернизацијом мреже државних и општинских путева, као и изградњом „туристичких деоница” за бициклисте, планинаре и друге посетиоце. Стање изграђености и уређености простора посебне намене показује изражен несклад између изграђености објеката (туристичких капацитета) и инфраструктурне и комуналне опремљености простора. Из тих разлога изградња инфраструктурних система, развој јавних служби и комунално опремање села уз истовремено спровођење одговарајућих санационих програма представља једну од основних поставки будућег развоја овог подручја.

Планско одређење је да се у зони посебне намене, због заштите природе, природних и културних вредности ограниче ширење грађевинског земљишта и стриктно дефинише на ниво катастарске парцеле. Постојећи грађевински рејони, по капацитету омогућују изградњу нових објеката, тако да ће се изградња нових објеката вршити погушћавањем постојећих блокова који ће се минимално проширити за изградњу нових недостајућих садржаја.

Планско одређење је да се у зони посебне намене омогући директна примена овог просторног плана и детаљно урбанистички разраде на регулационом нивоу грађевинске зоне:

- око Звоначке Бање, с обзиром на статус бање, као и на чињеницу да се грађевинско подручје Звоначке Бање протеже на подручју две локалне самоуправе (Бабушница и Димитровград);
- у Трнским Одоровцима, с обзиром на чињеницу да се овде сустичу инфраструктурне мреже и објекти, па су и конфликти најизраженији;
- и простор око Манастира Поганово са црквом Св. Јована Богослова због његовог значаја, статуса, заштите и адекватне презентације.

4. 2. Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса

Основни конфликти на подручју Просторног плана су: Конфликт 1 - између заштите природе, природних и културних вредности и коришћења и експлоатације хидропотенцијала реке Јерме изградњом вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци”; Конфликт 2 - између заштите природе и природних вредности и коришћења пољопривредног земљишта; Конфликт 3 - између заштите природе и природних вредности и руралног развоја локалних заједница; и Конфликт 4 - између заштите природе и природних вредности и развоја туризма.

Конфликт 1- између заштите природе, природних и културних вредности и коришћења и експлоатације хидропотенцијала реке Јерме изградњом вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци”

Релативизација овог конфликта кретаће се у правцу усаглашавања законских и подзаконских аката, планских и развојних докумената на нивоу Владе Просторним планом ће се у овој фази резервисати простор за потенцијалну изградњу вишенаменског водопривредног система „Одоровци” и прописаће се обавеза израде Измена и допуна овог просторног плана за резервисану зону.

Конфликт 2 - између заштите природе и природних вредности и коришћења пољопривредног земљишта

Основно полазиште за ублажавање овог конфликта је усклађивање намене и начина коришћења пољопривредног земљишта са природним погодностима и ограничењима, као и са режимима заштите природног добра на територији Просторног плана.

Пољопривредне системе је потребно развијати на начин који неће стварати нежељене утицаје на животну средину и који ће очувати биолошку разноврсност. Вршиће се контролисана комерцијализација и интензивирање пољопривредне производње, у складу са критеријумима и захтевима еколошко-просторне заштите.

На подручју Специјалног резервата природе „Јерма”, пољопривреда се усмерава ка одрживој производњи здравих и квалитетних намирница. Сточарство треба да буде строго контролисано и оптимизирано у односу на оптерећење животне средине. Дугорочна заштита и одржавање плодности земљишта, постићи ће се коришћењем превентивних агротехничких мера и употребом одговарајуће технологије у циљу добијања здравих и квалитетних производа.

Ограничења у коришћењу пољопривредног земљишта настала успостављањем режима заштите на подручју Просторног плана, ублажиће се увођењем мера компензације ка локалном становништву. Власницима којима је ускраћено право коришћења сопственог пољопривредног земљишта потребно је понудити одговарајућу замену или откуп истог, а услед прекида пољопривредне производње, која је већини домаћинства била једини извор прихода, обезбедити различите могућности надокнаде.

Конфликт 3 - између заштите природе и природних вредности и руралног развоја локалних заједница

Ублажавање конфликта постићи ће се развојем делатности које су комплементарне посебној намени простора и које су кључне за одржање и развој локалних заједница.

Одрживи пољопривредни и рурални развој постићи ће се очувањем аутохтоних сорти биљака и раса стоке које су типичне за подручје Просторног плана и строго контролисаном применом савремених агротехничких и агрохемијских мера.

Пољопривреда се усмерава ка развоју традиционалне пољопривреде и органске пољопривреде и формирању агрокомплекса (производња и прерада здраве хране - у ратарству, воћарству и виноградарству, сточарству, пчеларству, сакупљање и прерада бобичастих воћа, печурака, лековитог биља итд.).

Туризам ће се развијати као комплементарна делатност пољопривреде и агропроизводњи, уз активирање видова туризма који су комплементарни посебној намени простора (спортско-манifestациони, излетничко-рекреативни, сеоски, кружна путовања, транзитни и друго).

Рурални развој и ширење привредних делатности (пољопривреда, туризам, агроиндустрија) спроводиће се у складу са успостављеним режимима заштите. Јачањем привредног развоја локалних заједница истовремено ће се повећати животни стандард становништва, што ће омогућити и већа финансијска улагања у мере заштите природе и животне средине.

Конфликт 4 - између заштите природе и природних вредности и туризма

Туристичка понуда на територији Просторног плана није довољно развијена у функцији туризма регионалног значаја, а изградња одговарајуће инфра и супраструктуре на подручју природног добра могла би имати негативних последица на животну средину.

Основно полазиште ублажавања овог конфликта представља постизање равнотеже између развоја туризма и заштите природних вредности и животне средине. Због тога се туризам усмерава на видове који су комплементарни посебној намени простора (спортско-манifestациони, излетничко-рекреативни, сеоски, кружна путовања, транзитни, културни) и који су у функцији промоције природних вредности

подручја, односно усмерава у подручја у којима ће утицај на природне вредности и животну средину бити блажи.

Развој туристичких локалитета усмерава се на подручја ван I и II зоне заштите специјалних резервата природе.

Од значаја за ублажавање конфликта је укључење локалног становништва у развој туризма. То ће се постићи активирањем приватног смештаја (у сеоским домаћинствима) у функцији руралног туризма и промовисањем традиционалне гастрономске понуде.

Поред тога, профит од туризма створиће предуслов за реализацију и финансирање програма и пројеката заштите и представљања природних и културних вредности заштићеног подручја. Адекватна едукација и информисање локалног становништва и посетилаца о коришћењу заштићених природних и културних потенцијала и добро и правилно организован маркетинг омогућиће успешан пласман туристичке понуде на домаћем и европском тржишту.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА

1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА, ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, КУЛТУРНОГ И ПРИРОДНОГ НАСЛЕЂА

1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ И ПРЕДЕОНИХ ВРЕДНОСТИ

1.1.1. Заштита подручја СРП „Јерма”

На подручју СРП „Јерма” укупне површине 6. 994, 4077 ха утврђују се режими I, II и III степена заштите, у складу са Уредбом о проглашењу СРП „Јерма”:

У режиму заштите I степена, укупне површине 943,1763 ха, утврђују се две засебне целине:

- 1) „Кањон Јерме са деловима Гребена и Влашке планине”, површине 657,6461 ха;
- 2) „Турка”, површине 285,5302 ха.

На овом подручју истиче се комплекс кречњачких литица, стена и камењара са ендемо-реликтном флором, најзначајнијим птицама гнездачицама и сисарима од међународног и националног значаја заштите.

У режиму заштите II степена, укупне површине 392,1093 ха, утврђују се четири засебне целине:

- 1) „Плато Влашке планине”, површине 129,1839 ха;
- 2) „Полидоминантне шуме Влашке планине”, површине 203,9984 ха;
- 3) „Влашко ждрело”, површине 25,1664 ха;
- 4) „Долина Јерме код села Петачинци”, површине 33,7606 ха.

На овом подручју истиче се плато Влашке планине и Влашко ждрело као посебна геоморфолошка вредност са комплексима планинских пашњака, ретке жбунасте вегетације и фауном птица.

Режим заштите III степена утврђује се на површини од 5.659, 1221 ха.

Специјални резерват природе „Јерма” поверава се на управљање ЈП „Србијашуме” (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, управљач је овлашћен и дужан нарочито да: се стара о заштићеном подручју на начин који омогућава да се у потпуности спроведу прописане мере и активности заштите (режим заштите) у циљу очувања и унапређења заштићеног подручја, врши обележавање заштићеног подручја, донесе план управљања, донесе акт о унутрашњем реду на простору заштићеног подручја, обезбеђује чуварску службу, у случају насталих промена које могу уништити или нарушити основну вредност заштићеног подручја обавештава Завод за заштиту природе Србије, обезбеђује услове за спровођење научно-истраживачких, образовних, информативно-пропагандних и других активности у складу са законом, обезбеђује финансијска средства из сопствених прихода и из накнада за коришћење заштићеног подручја, као и других извора утврђених законом, обраћа се надлежним органима ради обезбеђивања средстава из општинског и републичког буџета и других извора прихода.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности заштићеног подручја СРП „Јерма” спроводи се према плану управљања који доноси управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

Управљач је дужан да:

- једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију;
- обезбеди унутрашњи ред и чување заштићеног подручја;
- на прописан начин обележи СРП „Јерма” и његове спољне границе;
- заснује дигиталну базу података односно географски информациони систем о природним и створеним вредности, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање СРП „Јерма”.

1.1.2. Заштита подручја СРП „Венерина падина”

На подручју СРП „Венерина падина” укупне површине 0,2724 ха, установљава се режим заштите I степена површине 0,2453 ха и режим II степена заштите површине 0,0271 ха.

Режим заштите I степена обухвата катастарску парцелу број 860 у КО Звонце, где је лоцирано станиште и популација врсте *Adiantum capillis veneris* L.

Режим заштите II степена обухвата катастарску парцелу број 858/1 и део катастарске парцеле број 859 (пут), КО Звонце.

Према Уредби о проглашењу Специјалног резервата природе „Венерина падина” о СРП „Венерина падина” стара се Угоститељско-туристичко предузеће Хотел „Мир” из Звоначке Бање (у даљем тексту: Старалац). Како Угоститељско-туристичко предузеће Хотел „Мир” више не постоји, планско опредељење је да се старатељство додели управљачу СРП „Јерма” - ЈП „Србијашуме”.

Старалац у обављању послова заштите и развоја СРП „Венерина падина” обезбеђује:

- спровођење, прописаних режима заштите и мера очувања природног добра, научноистраживачких, културних, васпитно-образовних, информативно-пропагандних и других активности;
- обележавање природног добра, доноси акт о унутрашњем реду и организује чуварску службу у складу са актом који доноси, уз сагласност министарства надлежног за послове заштите животне средине.

1.1.3. Режији заштите природних вредности

1.1.3.1. Режим заштите I степена

1.1.3.1.1. Режим заштите I степена СРП „Јерма”

На подручју на којем је утврђен режим заштите I степена забрањује се коришћење природних ресурса, изградња објеката и извођење било каквих радова.

На подручју на којем је утврђен режим заштите I степена ограничавају се активности и радови на:

- 1) научна истраживања и праћење природних процеса;
- 2) контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
- 3) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, природних непогода, удеса, реконструкције, санација, болести и пренамножења неких организама, као и одржавање постојећих објеката као што су високонапонски далеководи.

1.1.3.1.2. Режим заштите I степена СРП „Венерина падина”

На подручју СРП „Венерина падина” у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности, осим спровођења мера заштите популације венерине власи, научних истраживања и контролисане едукације.

На подручју режима заштите I степена обезбеђује се: спровођење техничких мера заштите ради обезбеђења опстанка и повећања бројности популације венерине власи (регулисање дотока воде, антиерозиони радови, садња аутохтоних врста дрвећа ради повећања влажности и сенке на станишту); успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања природних реткости и хидролошких карактеристика; контролисане и организоване посете и обављање едукативних активности; обављање научноистраживачких активности које имају за циљ обезбеђење повољног статуса заштићене врсте.

1.1.3.2. Режим заштите II степена

1.1.3.2.1. Режим заштите II степена СРП „Јерма”

На подручју на којем је утврђен режим заштите II степена могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

На подручју на којем је утврђен режим заштите II степена забрањује се:

- 1) свака промена постојеће морфологије терена и измена хидродинамичких карактеристика и режима Јерме и њених притока, као и сви други радови и интервенције које могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода и употреба чамаца и других пловила са моторима са унутрашњим сагоревањем;
- 2) извођење радова који могу довести до уништавања или оштећивања објеката геонаслеђа;

3) извођење радова који могу довести до уништавања или оштећивања објекта Манастира Поганово саграђеног у XIV веку;

4) чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;

5) сеча која није у складу са плановима газдовања шумама;

6) сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;

7) паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену;

8) уништавање, узнемиравање, сакупљање и предузимање других активности којима би се могле угрозити биљне и животињске врсте и њихова станишта обухваћене националном и међународном легислативом;

9) употреба свих недозвољених средстава за лов рибе (креч, експлозив, струја, мреже);

10) привредни риболов;

11) активности које доводе до значајног узнемиравања птица у периоду размножавања;

12) уништавање гнезда птица;

13) формирање мрциништа на подручју карстних седимената заштићеног подручја;

14) постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;

15) слободно испуштање отпадних и загађујућих вода у водотоке;

16) промена намене водног земљишта;

17) каптирање извора, изградња хидротехничких објеката и регулација водотока;

18) формирање депонија.

На простору режима заштите II степена ограничавају се следеће активности:

1) извођење хитних и неопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, пожара, каламитета инсеката, активности на уклањању алохтоних врста флоре и фауне;

2) спровођење активности у оквиру научно-истраживачких радова и праћење природних процеса;

3) праћење стања флоре и фауне;

4) примена одговарајућих биолошких мера против фитопатолошких и ентомолошких обољења шума;

5) извођење мера активне заштите и унапређења популација ретких и угрожених биљних и животињских врста;

6) спровођење одговарајућих мера противпожарне и противерозине заштите;

7) уклањање ниског растиња сходно орографији терена ради омогућавања несметаног пролаза дуж постојећих стаза за кретање кроз заштићено подручје;

8) рекреативни, научно-истраживачки и санациони риболов;

9) санитарни лов дивљачи и планско регулисање бројности популација ловних врста;

10) газдовање шумама и шумским земљиштем утврђеним у плановима и основама газдовања шумама којима се обезбеђује умерено повећање површина под шумским екосистемима и побољшање њиховог састава, структуре и здравственог стања, очување разноврсности и изворности дрвећа, жбуња и осталих биљних и животињских врста у шумским састојинама;

11) коришћење постојећих површина под шумским и пољопривредним монокултурама;

12) примену хемијских средстава на употребу вештачких ђубрива на обрадивим површинама, а за хемијска средства за заштиту биља уз сагласност министарства надлежног за послове заштите природе.

Постојећи изграђени објекти енергетских и рударских субјеката и започети радови у режиму заштите II степена, користе се у складу са законом.

1.1.3.2.2. Режим заштите II степена СРП „Венерина падина”

На подручју режима заштите II степена забрањује се:

1) извођење радова и активности којима се мења режим и квалитет вода (испуштањем отпадних вода и др.) које дотичу на заштићено природно добро;

2) изградња стамбених, викенд и других објеката;

3) изградња инфраструктуре и провођење електро или других инсталација, ширење и асфалтирање дела пута који пролази кроз заштићено природно добро, као и паркирање и дуже задржавање возила на том делу пута;

4) експлоатисање бигра и других минералних сировина;

5) сеча шуме, кошење траве, уклањање, паљење или било који други вид уништавања вегетације и обављање других шумских, пољопривредних, техничких и земљишњих радова који могу нарушити естетске и друге вредности заштићеног добра и простора;

6) напасање стоке и приступ домаћих животиња, као и формирање пешачких стаза и пролаз кроз станиште;

7) уношење алохтоних врста;

8) сакупљање свих врста флоре и фауне у било које сврхе, као и сакупљање и чупање из корена заштићене врсте;

9) употреба хербицида и других хемијских агенаса који негативно утичу или уништавају биљне врсте;

10) складиштење или депоновање комуналног или било каквог другог отпада или материјала.

На подручју режима заштите II степена обезбеђује се: изградња одливног система канала ради одвођења вишка воде која отиче са станишта; уређивање прилаза до станишта венерине власи, ограђивање станишта и постављање рампе на делу пута који води кроз резерват ради контролисаног проласка само службених возила; извођење радова на спровођењу мера техничке заштите (проређивање вегетације и др); уређење и опремање подручја за пријем посетилаца.

1.1.3.3. Режим заштите III степена СРП „Јерма”

У режиму заштите III степена могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

На простору режима заштите III степена забрањује се:

1) промена намене површина која може имати утицај на темељне вредности заштићеног подручја;

2) пустошење и крчење шумског комплекса, као и свака непланска сеча и уништавање;

3) уклањање аутохтоних врста дрвећа и жбуња осим узгојно-санитарних радова и активности на очувању локалитета са реликтном шумском вегетацијом;

4) уништавање, узнемиравање, сакупљање и предузимање других активности којима би се могле угрозити биљне и животињске врсте и њихова станишта обухваћене националном и међународном легислативом;

5) радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног подручја и погоршати карактеристике његове примарне вредности;

6) извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити или угрозити заштићено подручје и његова околина;

7) извођење активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа;

8) узимање фосилних материјала са геолошких профила.

На простору режима заштите III степена ограничава се:

1) одлагање отпада у границама заштићеног подручја;

2) инфраструктурно опремање и уређење простора за потребе рекреације и туризма, образовног и научног рада, планинарских активности и друго;

3) уређење и унапређење амбијенталне разноврсности предеоног лика и високих квалитета елемената животне средине.

1.1.4. Зоне санитарне заштите изворишта подземне воде

1.1.4.1. Зона I изворишта подземне воде

Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Засађује се декоративним зеленилом, растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, због надзирања и одржавања у којој борави

стално запослена особа, оградају се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 10 m од водозахватног објекта који окружује. Где не борави стално запослена особа, ова зона се оградају ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 3 m од водозахватног објекта који окружује.

1.1.4.2. Зона II изворишта подземне воде

У порозној средини међузрског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 50 дана, док у случају када је подземна вода под притиском простирање зоне II не може да буде краће од 50 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање један дан, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне II не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа оградају се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне II у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона II може се изједначити са зоном I када је водоносна средина издани у порозној средини међузрског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

1.1.4.3. Зона III изворишта подземне воде

У порозној средини међузрског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 200 дана, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата цело сливно подручје, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 1000 m од водозахватног објекта у правцу тока воде. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа оградају се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне III у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона III може се изједначити са зоном II када је водоносна средина издани у порозној средини међузрског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

1.1.5 Зона санитарне заштите отвореног водотока

Зона I водозавата у отвореном водотоку обухвата акваторију и територију око водозахватног објекта, при чему се овај простор у водотоку обележава плутачама, а на обали оградом којом се спречава неконтролисан приступ људи и животиња, тако да се зона I узводно простира најмање 100 m, обострано бочно у односу на ток воде по 30 m и низводно 20 m.

1.1.6. Заштита вода

Стратешке мере заштите вода сливног подручја реке Јерме, у циљу заштите њихових природних, екосистемских, ресурсних и енергетских капацитета од директног и индиректног утицаја који се може очекивати планираним активностима су:

- дефинисање свих извора загађења (регистровати мање загађиваче), утврдити (попис) катастар загађивача, као један од основних инструмената интегралног управљања животном средином и водним ресурсима као приоритетног, општег и националног добра;

- санација, ремедијација и рекултивација свих загађених и деградираних зона и локација (сметлишта, девастирани простори, позајмишта камена и сл.), као и успостављање система управљања отпадом;

- санација зона и локација клизишта и ерозионих подручја (техничко-биолошким, санационим и рекултивационим мерама); израда Плана за проглашење ерозионих подручја (у општинама које га немају);

- повећавање малих вода у кризним маловодним периодима (наменским управљањем извориштима), уз обезбеђивање „одрживог гарантованог протицаја” на водотоцима у периоду малих вода;

- обезбеђивање заштите од поплава и предупређивање стварања бујичних наноса (уређењем водотока, изградњом система за заштиту од поплава и другим интервенцијама); израда Плана за одбрану од поплава (у општинама које га немају). Приоритет треба да имају већ започети радови, радови за које постоји урађена техничка документација, радови на доградњи, реконструкцији и одржавању постојећих система за заштиту од поплава и уређење водотока, заштита површина у приобаљу од поплава и заштита рушевних обала. За нерегулисане водотоке се, до завршетка картирања свих зона које се плаве великим водама вероватноће до 1%, успоставља водно земљиште на појасу ширине 10 m дуж обала;

- унапређење квалитета водотокова, чишћењем обала и успостављањем контроле загађења кроз редукцију испуштања отпадних вода, што подразумева елиминисање свих активности које могу угрозити статус водног тела;

- прикључивање свих планираних и постојећих објеката на канализациону мрежу (у међувремену користити прописне септичке јаме са редовним пражњењем и одношењем у ППОВ, или компактна постројења), осим оних у тешко доступним подручјима (које треба опремити прописним септичким јамама, или компактним постројењима). Приоритет има реализација санитарно безбедног прикупљања и пречишћавања свих отпадних вода оних објеката за која се елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта утврди да се могу задржати у ужој зони заштите;

- реализација групних постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) - отпадне воде које се (по показатељима МДК – максимално дозвољене концентрације) могу упуштати у канализацију без предtretмана, увести у ППОВ општег типа; за отпадне воде које се не могу упуштати у канализацију, обезбедити предtretман до стања да смеју да буду упуштене у канализацију. Санитација насеља и туристичких локалитета која не могу да буду обухваћена групним системима (посебно у тешко доступним подручјима), обављаће се по принципима руралне санитације, са одвођењем отпадних вода у прописне септичке јаме (са редовним пражњењем и одношењем у ППОВ), или компактна постројења;

- дефинисање зона и појасева санитарне заштите око постојећих и планираних изворишта, планинских извора и објеката за водоснабдевање (каптаже, бунари), и спровођење мера санитарне заштите (према важећим прописима, по утврђивању граница непосредне и уже зоне заштите), као приоритетна мера са становишта заштите здравља људи (заштита квалитета воде за пиће); спровођење континуиране контроле режима рада изворишта, квалитета воде у изворишту и дистрибутивној мрежи (узорковање и анализе према важећим прописима); озакоњење и реконструкција локалних водовода, уз доградњу недостајућег резервоарског простора и мреже.

За зоне изворишта водотока прве класе квалитета, неопходно је искључити или ограничити активности које би нарушиле бонитетску класу, т.ј. третирати ове екосистеме као врло осетљива станишта, веома значајна за заштиту биодиверзитета.

Изградња водoprивредних објеката и регулисање корита река могу имати негативне утицаје на захтевани режим заштите природних добара чиме би се угрозила значајна природна подручја, еколошке мреже и еколошки коридори са ретким биљним и животињским врстама, квалитет воде, земљишта, укупног биодиверзитета и заштита предела, што захтева примену мера заштите животне средине и мере компензације и то:

- порибљавање, али само на основу одговарајућих ихтиолошких студија и пројеката порибљавања;

- забрана изградње рибњака, осим хладноводних, салмонидних рибњака на водотоцима на којима се тиме не угрожавају постојећа изворишта.

Заштита рибарског подручја СРП „Јерма” (Звоначка река, Кусовранска река, Погановска река и река Јерма), може бити угрожена предузимањем радњи и активности (регулација водотокова, изградња објеката и др.), којима се нарушавају еколошке одлике вода и угрожава рибљи фонд, посебно у

дефинисаним природним плодиштима, па се оне ограничавају на грађевинско подручје насеља, а у складу са Програмом управљања рибарским подручјем и Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 128/14).

1.1.7. Заштита предеоних вредности

Концепција заштите, уређења и развоја предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима, а у односу на циљеве просторног развоја и то:

- развој усклађен са специфичним развојним и регионалним карактером предела и физичком структуром насеља на целој територији;
- промоција, заштита и одрживо коришћење проглашеног природног и културног наслеђа (предела и природних и културних вредности у насељима) и њихово повезивање у простору (локалне, регионалне, државне еколошке и културне мреже);
- јачање и промовисање постојећих и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела и амбијената насеља од посебног значаја за развој (туристичка, културна подручја) и/или представљају део интернационалних мрежа и пограничних области;
- санација и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела у потпуности деградирана па је могућа рестаурација или креирање нових вредности;
- минимизирање негативних и стимулисање позитивних утицаја новог развоја на карактер и диверзитет предела у просторима са развојним приоритетом.

Док ће природни предели по правилу да се штите, заштита културних предела је заснована на интегралном вредновању природних и културних вредности предела и обухвата препознатљиве и репрезентативне пределе и насеља, делове предела са ретким или јединственим обрасцима предеоне структуре/физичке структуре насеља, појединачне и груписане објекте културног наслеђа у пределима, као и сва проглашена природна добра. У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, врши се диференцирање простора.

У односу на основни развојни карактер, односно степен модификације природног предела, разликују се природни и културни предели, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора.

Природне пределе (специјалне и строге резервате природе, зоне првог режима заштите у заштићеним подручјима) је у планским решењима и плановима управљања потребно заштитити, тј. обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса, заштиту биодиверзитета, као и очување и успостављање еколошких мрежа. Тамо где су нарушене њихове природне и естетске вредности треба омогућити санацију (ревитализацију и рестаурацију) у складу са режимом заштите. Такође је потребно обезбедити ревалоризацију вредности и еколошки сензитивну презентацију природних, културно-историјских и естетских вредности у циљу едукације и јачања свести о њиховом значају, као и очување аутохтоног становништва и њиховог укључења у процес одрживог развоја заштићеног предела.

Развој руралних предела заснива се на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела. Планским решењима је потребно омогућити:

- очување и унапређење карактеристичне структуре и слике руралних предела кроз очување карактеристичног предеоног обрасца заснованог на коришћењу земљишта, односу изграђеног и отвореног простора и карактеру изграђивања: подстицањем традиционалних облика коришћења земљишта, регулацијом грађења и уређивања простора у складу са карактером предела и традицијом грађења; спречавањем ширења насеља и заустављањем непланске изградње (викенд насеља), стимулисањем коришћења постојећег грађевинског фонда, усклађивањем изградње инфраструктурних коридора и објеката са карактером и капацитетом предела и очување и афирмацију карактеристичних културних и природних елемената у структури и слици предела (морфологија терена, водотокови, шуме, живице, засади, насеља, објекти), и креирање нових "икона" - репера и симбола;
- креирање позитивног архитектонског идентитета насеља у руралним пределима, треба заснивати на очувању и ревитализацији традиционалне архитектуре и постојећег квалитетног грађевинског фонда, као и на новој изградњи која уважава специфични рурални карактер физичке структуре насеља.

1.1.8. Заштита природних ресурса

Пољопривредно земљиште

Основна планска решења у погледу коришћења и заштите пољопривредног земљишта као природног ресурса су ослоњена на следеће пропозиције:

- заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде;
- одрживо коришћење пољопривредног земљишта на целом планском подручју уз производњу здраве хране и еколошки вредних и брендираних пољопривредних производа;
- мере строге заштите од пренамене у непољопривредне сврхе примењивати за плоднија земљишта, лоцирана углавном у котлинским атарима у долинама река и местимично у брдско - планинским крајевима;
- подизање нивоа техничке опремљености и увођење агротехничких мера у циљу повећања продуктивности;
- успостављањем контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља у пољопривреди и промовисањем метода њихове примене спречити негативне утицаје пољопривредне производње на животну средину;
- земљишта на којима је установљен извешан степен загађености, треба преусмерити на производњу култура које ослобађају земљиште од опасних и штетних материја, најчешће непољопривредних производа (укусно биље, цвеће и сл).

У односу на природне факторе, економске и инфраструктурне услове за развој пољопривредне производње, издвајају се следеће 4 зоне: зона побрђа, зона пашњачког сточарства, планинска зона и зона заштићених природних добара.

Зона побрђа се прожима на вишим, благо нагнутим и осунчаним деловима рељефа. Због изванредне сложености орографских и других физичко - географских карактеристика, јако је хетерогена и у погледу агроколошких услова. На нижим терасама ове зоне се простиру значајне ораничне површине, где се претежно гаје жита, док њене више и присојне стране представљају област винограда и воћњака. За винограде на територији ове зоне подобност простора је далеко већа од постојећег коришћења, као и то да су те површине углавном на топлим и полутоплим странама котлине.

У зони побрђа као значајна планска решења издвајају се:

- спречавање даљег уситњавања пољопривредних парцела стимулацијом укрупњавања земљишних поседа;
- очување традиционалних аграрних садржаја руралних предела од посебне природне, културно - историјске и научне вредности и
- привођење култури запуштеног и деградираних пољопривредног земљишта.

Зона пашњачког сточарства обухвата атаре који се простиру на теренима изнад 700 m надморске висине. Одликује се високом заступљеношћу травних екосистема у структури коришћења, како укупног простора, тако и пољопривредног земљишта, а већим делом и знатним природним ограничењима за вођење интензивне пољопривредне производње. Његово највеће агроколошко добро чине природни пашњаци, који се већином простиру на повољном рељефу, богати су водом и погодни за испашу, како ситне, тако и крупне стоке. Основно ограничење за одрживо коришћење ових потенцијала, представљају процеси депопулације планинских села, неразвијена саобраћајна инфраструктура, слаба доступност здравственој заштити и другим садржајима друштвеног стандарда. Влашка и Гребен планина представљају самосталне рејоне предпланинских пашњака. Пашњаци на Гребен и Влашкој планини се налазе у облику малих површина између ливада, ораница, шума и кречњачког камењара. Највећи део њихових површина је захваћен ерозијом, те су покривени оскудном вегетацијом.

У развојном погледу приоритети су:

- ревитализација пашњачког сточарења;
- очување крмне базе за развој планинског сточарства;
- подршка младим пољопривредницима у преузимању старачких газдинстава;
- побољшање техничке опремљености, посебно у погледу сакупљања, транспорта и чувања сена и других врста сточне хране и
- промовисање органских производа с ослонцем на испуњење услова за добијање марке производа дефинисаног географског порекла.

Планинска зона обухвата највише делове Влашке, Гребен и Голеш планине (делове КО Куса Врана, Трнски Одоровци, Поганово, Драговита, Искровци, Петачинци и Врапча). Природни биљни покривач у овом рејону представљен је са два различита биљна региона: регион шума и високотравни регион или регион сувата. По свом саставу и распрострањењу, регион шума не чини јединствен покривач, већ је, под утицајима климе и човека, јако исцепкан, а негде и сасвим уништен или измењен и деградиран. У овом региону могу се издвојити три различита шумска појаса: појас храстових, букових и појас четинарских шума. Високопланински травни регион или регион сувата јавља се у уском али дугачком појасу одмах изнад шумског региона. Овде се издваја појас ниског жбуња са високопланинским травама изнад горње границе шумског региона и појас сувата који се простире непосредно изнад појаса шума или поменутих групација жбуња. Већи број насеља овог рејона карактеришу потпуна одсутност свих производних и друштвено - економских функција са изразитим негативним демографским обележјима.

У планинској зони планска решења подразумевају:

- на теренима захваћеним ерозијом, дефинисати и применити мере заштите пољопривредног земљишта, а самим тим и контролу њиховог спровођења;
- на теренима изнад 700 m надморске висине, ради опстанка планинских села одржавати одређене површине за ратарско - повртарску производњу. Не би требало ићи на њихово тотално пошумљавање и затрављавање иако је економско - производни потенцијал јако слаб и
- активирање локалних потенцијала за развој сеоског и еко туризма, као и других комплементарних делатности прикладних планинским пределима.

Зона заштићених природних добара обухвата делове специјалног резервата природе „Јерма”. На територији микрорејона заштићених природних добара издвојене су зоне у којима се спроводе различити режими заштите: *I степен* - строга заштита, спроводи се на делу заштићеног подручја са изворним, неизмењеним или мало измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја; *II степен* - активна заштита која се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и *III степен* - активна заштита и могућност одрживог коришћења која захвата целокупан простор у границама заштите, а који нису под другим режимима заштите. Многим врстама биљака и животиња, ова станишта представљају последња упоришта.

На подручју ове зоне у смислу заштите, одржавања, уређивања и развоја природног добра издвајају се следећа планска решења:

- развијати одређене пољопривредне системе који неће стварати нежељене утицаје на животну средину у зони II и III режима заштите. Овде се првенствено мисли на сточарство, које би уз коришћење природних, пашњачких и ливадских површина за испашу и косидбу, било строго контролисано и оптимизовано у односу на оптерећење животне средине и
- будући развој пољопривредне делатности потребно је заснивати на употреби одговарајуће технологије у циљу заштите и одржавања плодности земљишта и добијања здравих и квалитетних производа, са превентивним мерама за очување биолошке разноврсности у постојећим агроекосистемима.

Заштита и коришћење шума и шумског земљишта и развој ловства

Развој шумског и ловног подручја подразумева:

- трајно коришћење шума на принципима одрживог развоја;
- пошумљавање, односно повећање површина под шумом аутохтоним врстама дрвећа ради остваривања противерозионе, водозаштитне и других општекорисних функција;
- на теренима код којих је присутна јака ерозија и спирање материјала, позајмиштима глине и камена, као и на клизиштима и огољеним сливовима бујичних токова неопходно је увођење таквих вегетационих форми које су у стању да ублаже ове процесе;
- на местима која нису превише деградирана стимулирати и усмеравати процес самообнове вегетације, чиме ће се омогућити оптималан развој вегетационих форми, у смислу уклапања у природне специфичности датог подручја;
- интензивна конверзија постојећих састојина у изданачким шумама и њихово превођење у високи узгојни облик;

- унапређење стања високих шума кроз правилну примену природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, уз одговарајуће повећање дрвне залихе по ha, као и текућег запреминског прираста;
- увећање склопљености, обраслости и биолошке стабилности;
- мелиорација изданаčkih деградираних шума, заменом састојине вештачким уношењем исте врсте;
- мелиорација шикара и шибљака њиховим уклањањем и пошумљавање станишта одговарајућим врстама;
- пошумљавање пољопривредног земљишта које је бонитетно предиспонирано за шумске културе, уз претходну сагласност и компензацију власницима у складу са Законом о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 41/09) сво планско земљиште изнад 800 m н.в. које није издвојено као погодно за насељавање и пољопривреду у нагибу већем од 25% треба уређивати и користити као шумско земљиште. У прелазној зони од 600 - 800 m н.в. ово земљиште у нагибу већем од 25% може се користити и у воћарству уколико већ није пошумљено;
- компензацијама приватним власницима, од стране државе или корисника, за ограничења у коришћењу шума и шумских подручја, или за умањене приходе који на основу тога настају;
- утврђивање и примена националних критеријума и индикатора за установљење делова шумских екосистема као заштићених природних добара, у складу са општеприхваћеним међународним критеријумима и индикаторима;
- израда и усаглашавање програма и основа газдовања шумама и ловних основа са заштитом у Просторном плану;
- повећање бројности популације ситне, крупне и пернате дивљачи у складу са бонитетом станишта;
- побољшање структуре (полне и старосне) популације крупне дивљачи;
- очување ретких и угрожених врста ловне дивљачи и остале фауне; и
- предузимање мера у циљу обезбеђивања услова за опстанак и развој популације одређене врсте дивљачи, као и њену заштиту од противзаконитог коришћења.

Минерале сировине

Коришћење минералних сировина базира се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја. На територији ППППН специјалног резервата природе „Јерма” строго је забрањена површинска експлоатација и минералних као и неминералних сировина. Овакве мере забране експлоатације минералних сировина укључујући и привремена позајмишта, односе се на подручја I и II степена заштите. На подручју режима заштите III степена, у смислу заштите, одржавања, уређивања и развоја природног добра, за послове везане за експлоатацију минерални сировина, дозвољава се:

- извођење истражних геолошких радова којима се не утиче на промену морфологије природног добра или његових делова или оних делова за које се утврди да немају штетних последица по поједине врсте или станишта распрострањених биљних и животињских врста;
- истражни радови ради утврђивања карактеристика и распрострањености рудних лежишта уз претходно прибављене услове заштите природе;
- дозвољава се подземна експлоатација минералних сировина у ободним деловима заштићеног подручја режима заштите III степена, искључиво за сировине за које се утврди да се по квалитету издвајају и да појаве и лежишта сировина сличних особина нису детерминисана у другим деловима Републике Србије, под посебним условима Завода за заштиту природе Србије и
- извођење радова на обележавању, уређењу и презентацији објеката геонаслеђа.

1.2. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1.2.1. Заштита животне средине

Планско опредељење, у области заштите животне средине, заснива се на постизању оптималног и рационалног коришћења природних ресурса и унапређењу природних и створених вредности, као и интегрисању аспекта животне средине у планска решења у вези са наменом, уређењем и изградњом

простора, привредним и туристичким развојем, управљањем отпадом и обезбеђивањем одрживог развоја подручја.

1.2.1. Категоризација квалитета животне средине

Просторним планом утврђују се категорије животне средине према стању квалитета животне средине, а на основу категоризације утврђене у Просторном плану Републике Србије и то:

1) Подручје угрожене животне средине - овој категорији припадају грађевинска подручја насеља, пољопривредно земљиште са интензивном пољопривредном производњом у алувијалној равни Јерме и постојећа гробља. За ову категорију би требало спровести одговарајуће мере унапређења квалитета животне средине и одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса;

2) Подручје квалитетне животне средине, где је у малој мери дошло до промене животне средине, обухвата шумско подручје, подручје обухваћено EMERALD и еколошком мрежом, IPA, IVA и PVA подручје, туристичке зоне контролисаног развоја и руралне средине у III зони заштите акумулације. За ову категорију би требало обезбедити решења којима се умањују постојећи негативни, а повећавају позитивни утицаји као компаративна предност у планирању развоја;

3) Подручје веома квалитетне животне средине је подручје са скоро неизмењеним карактеристикама животне средине. У ову категорију спадају заштићена природна добра - подручје I и II степена заштите, затим, подручја заштићена међународним конвенцијама, планински врхови и тешко приступачни терени и водотоци I класе. Треба обезбедити таква решења којима се задржава постојеће стање квалитета животне средине.

Утврђивање зона са режимима заштите и спровођење успостављених ограничења за развој специфичних активности на овом подручју, као и објеката и радова који могу имати утицаја на загађивање, обезбедиће виши квалитет животне средине и директно смањити ризик од загађивања.

За незагађена подручја и подручја са малим степеном загађености предвиђају се мере за одржавање и увећање позитивног утицаја постојећег стања квалитета животне средине, а за остала подручја требало би спровести планске мере унапређења квалитета животне средине усмерене ка оптималнијем начину коришћења природних ресурса.

1.2.2. Мере заштите животне средине

Концепција заштите животне средине се заснива на спровођењу концепта одрживог развоја на планском подручју и остварује се спровођењем следећих мера заштите природних ресурса и животне средине:

У домену заштите вода и коришћења вода предвиђа се заштита квалитета вода до нивоа прописаних класа квалитета површинских вода и потпуна заштита квалитета подземних вода.

Заштита земљишта остварује се: уклањањем свих дивљих депонија и забраном неконтролисаног депоновања свих врста отпада; спровођењем програма строге контроле и заштите приобаља и водотокова; контролом употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења земљишта из пољопривреде и очувањем земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима. У зони I степена заштите забрањује се употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака, употреба пестицида, хербицида и инсектицида; потребно је испитати загађеност пољопривредног земљишта; осмислити програм испитивања загађености земљишта у заштићеним природним добрима, у зонама рекреације и поред значајних саобраћајница; изградњом непропусних септичких јама; ограничавањем ширења насеља и привредних делатности на квалитетним пољопривредним земљиштима; а потребно је и обуставити све површинске и подповршинске радове, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања.

Заштита ваздуха подразумева ограничење или смањење емисија загађујућих материја и то првенствено: стриктно ограничавање емисија загађујућих материја из саобраћаја и домаћинства, подстицање енергетске ефикасности у смислу што рационалнијег коришћења енергије; одређеним мерама стимулисати грађане са индивидуалним ложиштима на прелазак на алтернативне изворе загревања; коришћење алтернативних енергетских извора сунчеве и геотермалне енергије, енергије биомасе; обезбеђењем максималног очувања постојећих шумских подручја и остале природне вегетације, као и њихово унапређење и заштиту од даље деградације, загађивања и пренамене; планско озелењавање јавних површина и подизање зелених коридора дуж речних токова и саобраћајница; засновати катастар

загађивача ваздуха са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха; обезбедити аутоматско пређење показатеља квалитета ваздуха ради адекватне реакције у случају акцидентних загађења; развој информационог система квалитета ваздуха преко Екобилтена и интернет презентација са доступном базом података о актуелном и десетогодишњем стању квалитета ваздуха.

Антропогеним или природним утицајем долази до промена услова опстанка и развоја у природи и до измене целокупног биодиверзитета. Ради очувања биљног и животињског богатства потребно је спровести одређену еколошку санацију и потпуну заштиту. Веома је важно регулисати забрану активности које могу угрозити даљи раст и развој флоре и фауне. У зони I степена заштите забрањује се узгајање, кретање, испаша и напајање стоке и узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања. Заштита живог света обезбеђује се при: извођењу грађевинских радова (посебно обезбеђењу еколошких коридора и зона око објеката инфраструктуре магистралног значаја); транспорту потенцијално штетних материја (горива и других запаљивих и опасних супстанци); адекватној (нешкодљивој) примени хемијских средстава у пољопривредној производњи; лову и риболову - лоцирати пунктове за речни риболов и рекреативне активности; а заштиту, гајење и лов (коришћење) дивљачи спроводити тако да њихов број буде примерен природним условима ловишта.

1.3. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Третман непокретних културних добара засниваће се на одредбама овог Просторног плана, прописаних мера и услова чувања, коришћења и одржавања из акта о утврђивању непокретног културног добра и на основу услова надлежног завода за заштиту споменика културе. Непокретна културна добра ће се штитити као извор идентитета, културно-историјски и научно-образовни капитал и презентовати уз утврђивање ограничења која се тичу употребе необновљивих ресурса и пуну афирмацију њихових споменичких вредности. Непокретна културна добра се штите заједно са простором у коме се налазе и објектима од утицаја на њихов изглед, заштиту и коришћење, а тамо где су интегрисана у природни простор заједно са природним окружењем.

Заштићена околина непокретног културног добра је простор око тог добра од значаја за његову заштиту и адекватну презентацију. С обзиром на то да за Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову обухват заштићене околине није дефинисан катастарским парцелама, Просторним планом општине Димитровград („Службени лист Града Ниша”, број 12/12) дефинисана је планерска, прелиминарна заштићена околина која обухвата катастарске парцеле бр. 1-11 КО Поганово, док ће се катастарске парцеле које се граниче са њима, или се налазе у њиховој непосредној близини, по потреби, сматрати подручјем строго контролисаних активности са обавезом прибављања услова и сагласности надлежне службе заштите на пројектну документацију за све радове. Мере и обухват заштите планерске, прелиминарне заштићене околине важи до дефинисања обухвата заштићене околине кроз допуну одлуке о утврђивању.

Овај простор изражених природних и антропогених вредности ће се штитити и уређивати као кохерентна целина коју чине грађевине и окружење у оквиру кога се манастир формирао као препознатљива структура. Обавезно је очувати просторно-амбијентални склад између изграђених објеката и околног амбијента, а све активности на уређењу простора треба изводити тако да не угрожавају непокретно културно добро нити да својим карактером, обликом или габаритом доминирају над њим. Простор на ком се налази непокретно културно добро подлеже најстрожем систему заштите који искључује извођење било каквих радова осим конзерваторско-рестаураторских. Предвиђа се очување аутохтоног природног окружења и аутентичност водотока уз регулисање приступних путева и мостова. Извођењу радова могуће је приступити након обављених истраживачко-конзерваторских радова и прибављених услова и сагласности Завода за заштиту споменика културе Ниш.

У обухвату заштићене околине, након завршених истраживачко-конзерваторских радова, могуће је уређење простора у функцији истраживања, заштите и презентације непокретног културног добра, уређење приступних путева и стаза, обележавања и партерно уређење у циљу обезбеђивања примарне инфраструктуре неопходне за њихову адекватну презентацију, а у складу са условима надлежних служби заштите. До дефинисања прецизних услова и мера заштите на основу студије коју ће израдити Завод за заштиту споменика културе Ниш, дефинишу се опште мере заштите непокретних културних добара:

- до окончања поступка утврђивања непокретног културног добра, непокретности које уживају претходну заштиту, уживају исти третман као непокретна културна добра;

- заштићена околина непокретног kulturnog dobra ужива исту заштиту као непокретно kulturno dobro;
- непокретна kulturna dobra не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем нити на начин који може довести до њиховог оштећења;
- носиоци права, обавеза и одговорности у погледу коришћења, управљања и располагања непокретним kulturnим добром и друга лица која по било ком правном основу држе непокретно kulturno dobro, дужни су да га чувају, одржавају и спроводе утврђене мере заштите, да неодложно обавештавају надлежну службу заштите о правним и физичким променама насталим у вези са непокретним kulturnим добром, дозволе научна и стручна истраживања, техничка и друга снимања, извођење мера техничке заштите и да обезбеде његову доступност јавности;
- сви радови на непокретним kulturnим добрима и непокретностима које уживају претходну заштиту, радови у обухвату њихове заштићене околине, као и други радови који могу проузроковати промену облика, изгледа или споменичког својства непокретних kulturnих добара и евидентираних непокретности, могу се предузимати тек након што се прибаве услови и сагласност Завода за заштиту споменика културе Ниш, као и услови и одобрења на основу прописа о планирању простора и изградњи објеката;
- на непокретним kulturnим добрима, добрима под претходном заштитом и у обухвату њихове заштићене околине не смеју се изводити радови који могу променити њихов облик, природу или изглед без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе и услови и одобрења на основу прописа о планирању простора и изградњи објеката;
- забрањује се уништавање, прекопавање и заоравање археолошких локалитета као и извођење земљаних радова на дубини већој од 40cm, изградња свих врста објеката и инфраструктуре, неовлашћено ископавање, одношење камена и земље и прикупљање покретног материјала без сагласности надлежне установе заштите, претходних археолошких истраживања и адекватне презентације налаза;
- уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове, обавести о налазу Завод за заштиту споменика културе Ниш и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- радови који су планирани на простору за који је утврђено да обухватају непокретна kulturna добра и добра која уживају претходну заштиту, нису дозвољени пре обављања заштитних археолошких истраживања;
- приликом извођења реконструкција у амбијентима са споменичким вредностима, у највећој могућој мери успоставити хармоничан просторни склад пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу;
- забрањује се препарцелација постојећих грађевинских парцела у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара;
- забрањује се сеча стабала и уклањање остале вегетације у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара, осим под условима и надзором надлежне службе заштите;
- забрањује се извођење радова којима се врши промена облика или нагиба терена у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара;
- забрањује се градња објеката у обухвату заштићене околине који својом наменом, архитектуром и габаритом угрожавају непокретно kulturno dobro;
- забрањује се постављање ваздушних електро и ТТ водова преко парцела у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара и утврђује обавеза извођења претходних заштитних археолошких ископавања у случају подземног извођења инфраструктуре и враћање терена у првобитно стање по окончању радова;
- забрањује се складиштење материјала, формирање депонија и производних постројења у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара;
- све активности на уређењу простора у обухвату заштићене околине непокретних kulturnих добара изводити тако да не угрожавају непокретно kulturno dobro нити да својим карактером, обликом или габаритом доминирају над њиме.

2. ТУРИЗАМ

2.1. Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора

Просторни развој туризма засниваће се на валоризацији евидентираних туристичких потенцијала, који предодређују коришћење планског подручја за развој следећих видова туризма, регионалног и националног значаја:

- *Спортско–рекреативни туризам*, на основу морфолошких и климатских особености, омогућује (првенствено) летње активности на отвореном простору, а нарочито пешачке-трекинг туре на уређеним стазама и видиковцима (планинарске стазе и панорамски путеви) и екстремне спортове (слободно пењање, бициклички крос, параглајдинг, авантуристичке туре и сличне активности које је могуће сврстати у у *туризам специјалних интересовања*). Ове активности углавном не изискују посебно изграђене и опремљене спортске површине и објекте, већ подразумевају максимално коришћење природних потенцијала (на одређеним пунктовима и потезима), уз минималне интервенције у простору у функцији њиховог активирања у сврху спорта и рекреације. У сврху спортско-рекреативног (али и других видова) туризма свакако ће се користити и простори постојећих шума, ливада и пропланака. Употпуњени излетиштима, трим стазама, стазама за пешачење и возњу бицикла, површинама за биваковање и одмор, а евентуално и мањим спортским и дечјим игралиштима. Најзначајнији спортско-рекреативни садржаји (у функцији коришћења природних потенцијала) везани су за Звоначку Бању (акватички комплекс са термалном водом), реку Јерму (рекреација и спортски риболов), и геоморфолошке туристичке мотиве (пунктови за слободно пењање).
- *Излетнички туризам*, карактеришу полудневна, дневна и викенд туристичка кретања, пасивна и активна рекреација, као што су шетње, излети, купање, планинарење (до околних планинских масива и видиковаца), јахање, контакти са сеоским становништвом, сакупљање лековитог биља и сл. С обзиром на природне погодности планског подручја, традицију и нарастајуће потребе становништва у урбаним срединама за кратким и квалитетним боравцима у природи, треба очекивати да ово буде најмасовнији облик туризма. Његови економски ефекти варираће у зависности од опремљености и квалитета туристичке понуде сваког туристичког локалитета (изградња и унапређење ресурса за прихват туриста и њихов боравак). Интензивитет излетничких туристичких кретања ка локалитетима, повећава се са њиховом бољом саобраћајном повезаношћу са важним путним правцима, што има директног утицаја на величину контрактивне зоне. Прва контрактивна зона (до 30km) обухвата регионални центар Пирот и локалне урбане центре Димитровград и Бабушницу. Друга зона (60km) обухвата још и центар националног значаја Лесковац и већи број локалних центара (Бела Паланка, Власотинце, Сурдулица, Сврљиг...). Трећа зона (90km и више – зона продуженог викенда), осим већег броја локалних центара, обухвата и центар међународног значаја Ниш, али као могуће изворе туристичке тражње треба да рачуна и на просторе суседне Републике Бугарске, пре свега на Софију и софијску, монтанску и перничку област (подручје са око 2,5 милиона становника). Управо трећа зона (с обзиром на неповољне економске и демографске факторе прве две зоне) треба да представља основну емитивну зону туриста (пре свих излетника).
- *Геотуризмом* ће се акцентовати географске карактеристике места, култура, предео и баштина, с обзиром на изражене објекте геодиверзитета који припадају најатрактивнијима у Србији. Ово подразумева организовање *туринг* (кружних) путовања у циљу функционалне интеграције шире туристичке понуде, заснованих на посети природним и антропогеним мотивима подручја, туристичким локалитетима и амбијенталним целинама.
- *Екотуризам* је врста туристичког путовања које уважава потребе очувања животне средине и везује се за посету очуваним природним добрима, чиме се промовишу активности заштите посебних природних вредности (дефинисане уредбама о проглашењу природних добара). Ово је битно са аспекта утврђивања режима коришћења и намене простора, и могућности туристичког развоја, за шта је неопходно поштовање режима заштите у оквиру проглашених граница природних добара. Због свог ниског степена негативног утицаја на природу и велики обим позитивних социо-економских ефеката по локално становништво, а с обзиром на велику

површину заштићених природних добара на планском подручју (СРП „Јерма” и СРП „Венерина падина” представљају преко 42% обухвата плана), екотуризам треба посебно афирмисати, дугорочно сагледавајући туристички развој на овом простору. С тим у вези, потребно је омогућити реконструкцију и изградњу објеката типа „еколоц” у оквиру грађевинске површине насеља која су на територији СРП „Јерма”. „Еколоц” је врста туристичког смештаја која: штити природне и културне компоненте свог окружења; врши минималан утицај на животну средину, током изградње; уклапа се у специфични контекст окружења; користи одржива средства потрошње воде и обновљиве изворе енергије; обезбеђује пажљив третман отпада и отпадне воде; даје допринос одрживом развоју локалне заједнице. Екотуризам обухвата следеће активности: *туризам специјалних интересовања* (посматрање птица, фото-сафари, спелеологија, истраживачке туре и сл.); стручно и научно упознавање и проучавање природних вредности (школе у природи, еколошки кампови, екскурзије, стручни и студијски боравци...) и др.

- *Сеоски туризам*, подразумева стационарни вид туризма у приватном смештају (сеоским домаћинствима). Да ли ће ово постати стабилан вид туризма зависи од укупног развоја специјализованих облика пољопривреде, унапређења услова сеоског становања и проналажења интереса мештана за пружање услуга туристима. Традиција сеоског туризма на планском подручју није велика, али су велике могућности за његов развој, с обзиром да се увећава туристичка тражња за етно-мотивима, а постоји и низ комплементарних активности које је могуће развијати на планском подручју (производња здраве хране, занатска прерада, други видови туризма и др.). Потенцијални етно-туристички локалитет, са адекватном презентацијом објеката народног градитељства и традиционалних домаћинстава (односно групе објеката или домаћинстава са карактеристичним изворним обележјима) представља, пре свих, насеље Поганово, с обзиром на добру саобраћајну доступност, близину најзначајнијих туристичких мотива, локалитета и коридора и позицију ван режима заштите природних добара.
- *Транзитни туризам* на планском подручју у потпуности зависи од саобраћајно-туристичког положаја и директно ће бити везан за потребе корисника саобраћајног Коридора Хс и државних путева II реда бр. 223 и 429 (према Уредби о категоризацији државних путева, „Службени гласник РС”, бр. 105/2013, 119/2013 и 93/2015), као и планираног граничног прелаза Петачинци. Поменути државни путеви представљају потенцијални „паралелни” туристички итинерер, за транзитне туристе са Коридора Хс, па у том смислу треба обратити пажњу и на адекватно информисање туриста у транзиту, о туристичкој понуди планског подручја (опција краћег или дужег задржавање транзитних туриста). Неопходан пратећи садржај путне инфраструктуре, које подиже стандард туристичког путовања, представља бензинска станица (са евентуалним паркингом-одмориштем), мотел и остали угоститељски објекти са капацитетима за смештај и/или исхрану туриста, које је могуће лоцирати у грађевинском подручју насеља на државним путним правцима, а ван режима заштите природног добра (насеље Звонце има најбољу перспективу за лоцирање ових садржаја).
- *Бањски туризам* ће се заснивати на коришћењу термоминералних вода Звоначке Бање (бањско туристичко место, до доношења акта о одређивању-разврставању туристичких места у категорије I-IV). У том смислу, неопходно је извршити детаљна хидрогеолошка испитивања терена на ширем подручју (на основу *Анализе минерално сировинских потенцијала општине Димитровград (Геолошки институт Србије, 2009. год.)*, претпоставља се да је потез Звоначка Бања-Драговита перспективно подручје за проналажење термалних вода). Развој леčiliшног, здравствено-рехабилитационог и рекреативног туризма у Звоначкој Бањи подразумева активирање балнеолошких функција и коришћење природног лековитог фактора (термалних вода и чистог ваздуха, као допунског средства лечења у склопу медицинске рехабилитације), што би пратила реконструкција и изградња смештајних капацитета и објеката везаних за коришћење ових природних ресурса.
- *Културни туризам* се првенствено заснива на понуди средњовековног сакралног наслеђа (Манастир Поганово – НКД од великог значаја), а затим других сакралних објеката и етно-вредности традиционалних села, функционално интегрисаном са туристичком понудом културно-историјске тулинг руте „пут римских императора” (правац Манастир Поганово – Коридор Хс), и других културних добара у окружењу ове културне стазе.

Туристичка зона „Знепоље са долином Јерме” представља јединствену просторну целину коју чине југозападни део општине Димитровград, југоисточни део општине Бабушница и јужни део општине Пирот. Језгро овог простора представља проглашени *СРП Јерма* - јединствени комплекс специфичних екосистема и већег броја ендемореликtnих флористичких мотива и богате морфолошке орнаментике, допуњен специфичним облицима крашке ерозије, који клисури реке Јерме дају веома атрактиван изглед. СРП „Јерма” представља посебно атрактивну компоненту комплементарне туристичке вредности, валоризоване заједно са посредним и непосредним окружењем.

Туристичку зону чине:

- **туристичка подручја:** Гребен планина, Влашка планина и Јерма-Звоначка река (правац ДП ПА реда бр. 223), са клисуром Јерме као „заједничким садржаоцем” и међусобним пресеком у ширем залеђу Погановског манастира;
- **туристички правци:** транзитни туристички правац регионалног значаја (ДП ПА реда бр. 223, који се везује на међународни друмски транзитни туристички правац I степена - коридор Хс/Е80); правци трансграничног (туристичког) развоја - ка Коридору Хс (Суково)-североисток, Бабушници-запад и граници Бугарске-југ (трансгранична сарадња и утицаји - формирање обједињене туристичке понуде са суседним подручјима);
- **туристичке и културне стазе:** туристичке стазе (пешачке) I и II ранга, које повезују природне и антропогене туристичке мотиве и туристичке локалитете; културна стаза (културно-историјске туринг рута) „пут римских императора”;
- **природни туристички мотиви/репери:** доминантни мотиви (Одоровачко ждрело и Влашко ждрело – геоморфолошки туристички мотиви); видиковци и врхови, излетишта (излетничке пољане – Власи, Вршање, Липовац...), пећине и јаме (пећина Ветрена дупка и јама Пештерица), геоморфолошки, хидролошки и биогеографски туристички мотиви (Венерина падина, Подгребен, Сутеска Цедилка, Ветренско језеро, ждрела...);
- **антропогени туристички мотиви/репери:** проглашени споменик културе (непокретно културно добро од великог значаја Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову); сакрални објекти (црква Св. Јована Крститеља и др.); објекти/групе објеката народног градитељства (насеље Поганово...);
- **туристички локалитети (центри, пунктови и насеља):** улазне станице у СРП „Јерма”, са инфо пунктовима (Власи, Звонце, Поганово, Петачинци); природњачки музеј (Трнски Одоровци - старатељски центар СРП „Јерма”; научно-истраживачки, образовни и еколошки центар); караван-камп, извиђачки логор (Трнски Одоровци, Власи, Тиринци); спортско-рекреативни садржаји у функцији коришћења природних потенцијала (Звоначка Бања, Тиринци, Власи - Трнски Одоровци...); етно-парк (Поганово); центар туристичке зоне (Тиринци), са инфо и визиторским центром; бањско туристичко место (Звоначка Бања) са здравствено-реhabилитационим центром; насеља у којима ће се развијати сеоски (Поганово), односно еко-туризам (Трнски Одоровци, Искровци, Власи);
- **туристичка инфраструктура:** пратећи садржај путне инфраструктуре, везан за туристичку понуду (уз државни пут) - бензинска станица (са паркингом-одмориштем); мотел и други угоститељски објекти са капацитетима за смештај и/или исхрану туриста; планирани гранични прелаз (Петачинци);
- **подручја лова и риболова:** ловиште на обронцима Влашке планине, ван режима заштите СРП; Рибарско подручје „Јерма”, са риболовним водама Звоначке реке, Кусовранске реке, Погановске реке, реке Јерме и осталих водотока (потенцијална риболовна стаза).

Простор планиран за центар туристичке зоне, бањско-туристичко место, туристичку понуду у грађевинском подручју насеља и друге туристичке локалитете и пунктове утврђене овим планом, привешће се намени **директним спровођењем** овог плана, или на основу израде и доношења одговарајућих **урбанистичких планова** (у складу са одељком V 2. *Смернице за спровођење плана*), кроз које ће се проверити капацитети туристичке понуде (на основу детаљније валоризације изражених погодности за изградњу) и могућност опремања инфраструктуром (посебно могућност и рационалност водоснабдевања и каналисања отпадних вода).

Планиране **интервенције у простору**, у циљу побољшања квалитета целогодишње туристичко-рекреативне понуде и смештаја:

- уређење постојећих и планираних пешачких (планинарских и излетничких) стаза на Гребен планини и Влашкој планини, као и на потезу Звонце - Трнски Одоровци (траса укинуте пруге узаног колосека рудник Ракица-Суково), намењеним кретању планинара и излетника (пешака, планинских бициклиста, евентуално и јахача), са одмориштима (са вагриштима и склоништима), видиковцима, бивацима, полигонима екстремних спортова (слободно пењање, параглајдинг...) и другим мањим објектима и опремом у функцији истраживања, заштите, контроле, презентације природних и створених вредности и њихове сигнализације (путокази, мерна места, маркације стаза, информативне табле и др.);
- уређење излетишта (излетничке пољане), караван-кампа (за шаторе капацитета око 100 корисника), извиђачког/планинарског логора (капацитета око 50 корисника), риболовних стаза и спортско-рекреативних пунктова у функцији коришћења природних потенцијала (алпинистички пункт/слободно пењање – потез Власи – Трнски Одоровци; акватички комплекс/базени - Звоначка Бања; централни пункт – Ћиринци). Ови садржаји интензивирају развој летње туристичке понуде. Могуће је увођење и других актуелних спортско-рекреативних садржаја (полигони екстремних спортова и др.), под условом да не угрожавају природне и културне вредности, и њихове режиме заштите;
- изградња центра туристичке зоне (у засеоку Ћиринци, на укрштању ДП Па реда бр. 223 и Пб реда бр. 429), са визиторским и инфо центром, спортско-рекреативним теренима и насељем „еколоц” типа. У овој зони је могуће лоцирати и камп (караван-камп, извиђачки логор) и/или уредити излетиште, уколико се покаже потреба. У смислу проширења и рационализације туристичке понуде, предлаже се комерцијализација постојећих стамбених објеката (уз адаптацију, реконструкцију и мање проширење капацитета), а евентуално и изградња нових туристичких јединица/комплекса (уз оријентацију на апартмане и пансионе);
- изградња улазних станице у СРП „Јерма” (са инфо пунктовима Власи, Звонце, Поганово, Петачинци) – законска обавеза управљача природног добра (ЈП Србијашуме), ради презентације заштићеног подручја, контроле посетилаца, спречавања бесправног коришћења и успостављања свих видова сарадње са корисницима. Могуће је поставити и друге мање пунктове за контролно-чуварску службу, чије ће се локације утврдити планом управљања заштићеним подручјем;
- изградња природњачког музеја СРП „Јерма” (Трнски Одоровци) у циљу: савремене и квалитетне презентације природних, културних и стечених вредности заштићеног подручја (репрезентативна поставка експоната посебних вредности - флора и фауна, историја шумарства, етнографска збирка, археологија и др.); организовања манифестација и скупова везаних за научно-истраживачку делатност и едукацију (сала за скупове, медијатека, евентуално мањи истраживачки центар са радном просторијом, лабораторијом и депоом узорака, и др.); подршке локалном становништву у пласирању локалних производа и туристичке понуде; обезбеђивање основних услова за боравак и рад управљачко-старатељске јединице СРП „Јерма”;
- уређење сеоских туристичких домаћинства, односно угоститељских објеката у домаћој радиности, у циљу пружања услуга из домена сеоског туризма (насеље Поганово, са етно-парком). Активности првенствено усмеравати на: ревитализацију постојећих објеката; мање доградње и корекције, које су формом, структуром, габаритом, просторним склопом и архитектонским обликовањем прилагођене наслеђеној структури; нову изградњу у духу традиционалне архитектуре, габаритом и наменом усклађену са постојећим објектима, а ради очувања континуитета са постојећим вредностима у простору. Без додатног ширења грађевинског подручја. Комунално опремање ускладити са савременим потребама и планираним развојем туристичког производа;
- изградња и реконструкција објеката типа „еколоц” за туристички смештај и пружање услуга из домена еко-туризма (Трнски Одоровци, Искровци, Власи). Могућа и комерцијализација постојећих стамбених објеката (уз адаптацију, реконструкцију и мање проширење капацитета), а евентуално и изградња нових туристичких јединица/комплекса „еколоц” типа, без додатног ширења грађевинског подручја;
- изградња и реконструкција објеката лечилишног, здравствено-рехабилитационог и рекреативног туризма (акватички комплекс/базени), а нарочито смештајних капацитета у бањском туристичком месту Звоначка Бања, чиме ће се обогатити понуда и садржај боравака, продужити

сезона и остварити задовољавајући социо-економски ефекти. Поред тога, планирати бањски парк, изградњу водовода и канализације, као и рационално коришћење и санитарну заштиту термалне воде (извор и каптажа - реконструкција), уз обезбеђење биолошког минимума протока термалне воде за потребе строго заштићене врсте „Венерина влас” у оквиру СРП „Венерина падина”. Грађевинско подручје Звоначке Бање се простире на територији две административне јединице локалне самоуправе – општине Бабушница и Димитровград;

- изградња објеката туристичке инфраструктуре, у циљу пружања услуга из домена транзитног туризма: путна инфраструктура (изградња нове трасе ДП Пб реда бр. 429, према претходно потврђеној студијско-пројектној документацији, са проценом утицаја на животну средину) и пратећи садржај путне инфраструктуре, који подиже стандард туристичког путовања (бензинска станица, одмориште, мотел и други угоститељски објекти - насеље Звонце, уз ДП Па реда бр. 223).
- изградња граничног прелаза на путном правцу ДП ПБ реда бр. 429, на локацији Петачинци. Прелаз формирати првенствено као туристички, у циљу повећања међуграничне сарадње. Техничка решења за објекте, саобраћајну и комуналну инфраструктуру и друге садржаје самог граничног прелаза, ускладити са важећим прописима и стандардима из те области;
- регулисање заштите, уређења и презентације Манастира Погановов са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову (КО Поганово), односно културно-историјских, научно-образовних и туристичких потенцијала овог споменика културе од великог значаја (предложен за прекатегоризацију у изузетни значај). Овај простор изражених природних и антропогених вредности ће се штитити и уређивати као кохерентна целина коју чине грађевине и окружење у оквиру кога се манастир формирао као препознатљива структура. Простор око непокретног културног добра од значаја за његову заштиту и адекватну презентацију је *заштићена околна непокретног културног добра* (овде је дефинисана као прелиминарна, а важиће до дефинисања обухвата заштићене околине у оквиру одлуке о утврђивању). Неопходно је очувати просторно-амбијентални склад између изграђених објеката и околног амбијента, а све интервенције на уређењу простора изводити тако да не угрожавају споменик културе (т.ј. да својим карактером, обликом или габаритом не доминирају над њим). Планирати очување аутохтоног природног окружења и аутентичност водотока, уз регулисање приступних путева и мостова. Извођењу конзерваторско-рестаураторских и евентуалних других радова у обухвату заштићене околине НКД, претходе обављени истраживачко-конзерваторски радови, уз обавезне услове и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе. Могуће је уређење простора у обухвату заштићене околине НКД, у функцији истраживања, заштите и презентације непокретног културног добра, уређења приступних путева и стаза, као и обележавања и партерног уређења у циљу обезбеђивања примарне инфраструктуре неопходне за адекватну презентацију споменика културе. Катастарске парцеле које се граниче са заштићеном околином НКД, или се налазе у њеној непосредној близини, такође представљају подручје контролисаних активности, са обавезом прибављања услова и сагласности надлежне службе заштите на пројектну документацију за све радове.

2. 2. Капацитет простора за туризам и рекреацију у односу на режиме заштите

Као једна од основних мера очувања и заштите природних и створених вредности, овим планом се дефинише одрживи капацитет простора, који представља максимални степен коришћења простора којим се минимизирају утицаји на природну и створену средину, а уз оптимално очување, унапређење и ревитализацију природних и културних добара, здравља и квалитета живота локалног становништва и развој туризма и комплементарних активности.

Максимални степен коришћења простора се изражава максималним број туриста који могу истовремено боравити у одређеном просторном обухвату, без неповратне биолошке и физичке деградације способности простора да задовољава рекреативне потребе, и без значајнијег угрожавања квалитета рекреативног доживљаја. Овај број је највећи у летњем периоду, јер тада има афирмисанијих мотива тражње (излети, планинарење, спортско-рекреативне активности и др.). С друге стране, у том периоду је у највећој мери могуће угрожавање природе СРП „Јерма”, јер је то време пуне активности биљног и животињског света, који је у великој мери физички доступан посетиоцима.

Одрживи (гранични) капацитет простора је изражен летњом тражњом стационарних и дневних корисника (збирно: стационарни туристи + дневни излетници + запослени са смештајем). У летњем периоду, очекује се око 60% дневних излетника, око 35% стационарних туриста и око 5% запослених са могућношћу коришћења туристичког смештаја (т.ј. око 15% од броја стационарних туриста).

За одређивање граничног капацитета простора у режиму заштите у летњем периоду усвојени су следећи нормативи:

- 0,20 корисник/ха у зони са режимом заштите I степена.....око 200 корисника.
- 0,25 корисник/ха у зони са режимом заштите II степена.....око 100 корисника.
- 0,30 корисника/ха у зони са режимом заштите III степена.....око 1700 корисника.

То значи да ће кориснике у летњем периоду чинити око 1200 дневних излетника, око 700 стационарних туриста и око 100 запослених (у оквиру туристичког смештаја). Овај гранични капацитет се може применити на читаво планско подручје, укључујући и простор ван режима заштите, који представља примарно гравитационо подручја простора у режиму заштите (у простору у режиму заштите је највећи проценат туристичких мотива и стаза, па је ту и најинтензивније дневно коришћење простора). Наведени нормативи применљиви су ако се кретање корисника у режиму заштите I степена (пешаци и планински бициклисти) врши искључиво под надзором водича, а у режиму заштите II степена (пешаци, планински бициклисти и евентуално јахачи) искључиво организовано (са или без водича), без употребе моторних возила са унутрашњим сагоревањем (сем за службене потребе, где такође треба тежити употреби возила са електромотором). У режиму заштите III степена дозвољене су све планиране активности у оквиру прописаног капацитета простора. Укупни рецептивни туристички потенцијал планског подручја по обухваћеним општинама, дат је у следећој табели.

Табела 2. *Рецептивни туристички потенцијал планског подручја, по општинама:*

Туристичка зона "Знепоље са долином Јерме"		мах број лежајева	мах број туриста
1.	општина Димитровград	350	1100
2.	општина Бабушница	300	600
3.	град Пирот	50	300
Укупно		700	2000

Под претпоставком да ће се у току планског периода, планираним развојем туристичког производа зауставити негативан демографски тренд, прогнозира се стабилизација броја сталних становника на око 700. Истовремено се до краја планског периода предвиђа значајан пораст броја туриста и броја лежајева. Оријентациони планирани капацитети туристичке понуде планског подручја по локалитетима, дати су у следећој табели:

Табела 3. *Рекapитулација смештајних капацитета туристичке понуде:*

Туристичка зона "Знепоље са долином Јерме"		број лежајева	број запослених
1. 1.	Центар туристичке зоне „Ђиринци”	150	20
2. 2.	Бањско туристичко место „Звоначка Бања”	250	35
3. 3.	Насеља са туристичком понудом (Поганово, Трнски Одоровци, Искровци, Власи, Звонце) и остала насеља	300	45
Укупно		700	100

Прогнозира се да доминантни вид туризма буде излетнички, са одговарајућим целогодишњим рецептивним и смештајним капацитетима, структурно различитим, атрактивним и бројним активностима и садржајима овог и других видова туризма (спортско-рекреативног, гео, еко, сеоског, бањског, транзитног и културног), а у оквиру излетничких, сеоских, шумских, планинских, речних, језерских и других итинерера и локалитета, добро интегрисаних са природним и културним вредностима окружења.

Концепција развоја туристичке понуде, засниваће се на следећим опредељењима:

- развој туристичке инфраструктуре, као јавног интереса, уз подстицаје за иницирање развоја и увођење механизма за финансирање (према препознатим развојним приоритетима);
- развој туристичке супраструктуре - специјализација, професионализација, одговорност, кооперација и интеграција субјеката који формирају туристичку понуду;
- развој туристичких организација на нивоу туристичке зоне, са адекватним финансијским и људским ресурсима за обављање функција дестинацијског менаџмента и маркетинга;
- развој тржишта рада у туризму и професионализација људских ресурса;
- умрежавање са другим секторима који учествују у креирању нових вредности у туризму и формирају комплементарни пакет туристичке понуде.

3 УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

Демографски развој

Планска концепција демографског развоја на подручју Просторног плана је обезбедити ублажавање даљег смањења броја становништва применом концепта полицентричног развоја. Овакав концепт би довео до ублажавања негативних миграционих кретања и пружања могућности за останак и повратак популације радно-способног становништва. Овакав концепт развоја демографског потенцијала развоја треба да се базира и на следећим мерама: (1) мере за преквалификацију радне снаге и (2) мере за самозапошљавање становништва оснивањем микро и мини породичних фирми у пољопривреди, туризму и домаћој радиности.

Имајући у виду овакав концепт развоја демографског потенцијала, мере заштите демографског потенцијала су:

- предузимање низа економских мера (финансијских и нефинансијских) за покретање привредних активности (кредитно-финансијске линије подршке развоју и унапређењу пољопривредне производње, подршка формирању мини-породичних фирми у области пољопривреде, занатства и туризма);
- предузимање мера социјалне политике (усмерене нарочито према посебним категоријама становништва као што су: деца, жене, старији грађани, нарочито старачка самачка и двочлана домаћинства);
- инфраструктурно опремање насеља, односно мере за обнову и изградњу локалне саобраћајне и комуналне инфраструктуре;
- предузимање мера за побољшање живота у насељима функционалним садржајима и базичним услугама (побољшање система образовања, птт услуга, интернет и сл.) у оном нивоу који је довољан да смањи привлачну снагу околних општинских центара и градова. На овај начин је могуће створити услове за задржавање млађег и женског становништва (нарочито фертилно способног);
- помоћ државе мерама популационе политике.

Људски ресурс као развојни потенцијал је ограничен (неповољна старосна структура, неповољна миграторна кретања), па је врло важно да се предузму адекватне популационе мере са циљем обнове становништва. Уколико дође до активирања расположивих ресурса и отварања могућности за запошљавање и приходовање могуће је очекивати оживљавање демографских токова и виталних демографских карактеристика. Као основне планске претпоставке, при креирању демографске политике, могу се навести: покретање привредних активности, побољшање нивоа комуналне и саобраћајне

инфраструктуре, пораст нивоа базичних услуга (социјалних, здравствених, птт услуга и сл. - као основа за побољшање услова живота и рада становништва) и сл. Испуњење и реализација ових планских претпоставки омогућиће задржавање становништва на подручју Просторног плана, уз истовремено покретање позитивних миграција млађег, радно-способног становништва које је остало без посла у околним градовима и општинским центрима.

Овако постављену демографску политику није могуће остварити у кратком року, већ дугорочно и постепено, и то заједничким деловањем економске и социјалне политике уз развој инфраструктуре и базичних услуга, чијим је синергичким деловањем могуће утицати на пораст наталитета, привредног раста и запошљавања, што за крајњи резултат треба да има ублажавање даљег смањења становништва.

Мрежа насеља

Развој мреже насеља на подручју Просторног плана, у оквиру система насеља у локалним самоуправама (Пирот, Бабушница и Димитровград), засниваће се на следећој функционалној хијерархији и функционалним везама обухваћених насеља:

1. Центри заједница насеља предвиђени су у традиционалним насељима са туристичким и специфичним бањским функцијама Звонце (општина Бабушница) и Поганово (општина Димитровград). Центрима заједница насеља гравитираће сва насеља на подручју Просторног плана.

2. Насеље са ограниченим функцијама централитета Трнски Одоровци (општина Димитровград).

3. Примарна сеоска насеља – сва остала насеља.

Главни предуслови за очување појединих насеља и даљи развој мреже насеља на подручју Просторног плана су развој саобраћајне и телекомуникационе инфраструктуре, спортско-рекреативне манифестације и понуде у простору и развој туристичке инфраструктуре. Овим би се, поред укључивања у туристичку понуду, омогућило и организовање мобилних јавних служби (здравства, образовања, социјалне заштите и слично) и јавних сервиса (месне канцеларије, комуналних и техничких служби и сервиса и друго) у свим насељима, односно њихово саобраћајно и функционално повезивање са терцијарним, секундарним и примарним општинским центрима.

Развој јавних служби

Развој јавних служби на подручју Просторног плана усмерава Просторни план Републике Србије хијерархијским приступом друштвеној инфраструктури, моделом функционалних урбаних подручја (ФУП), регионалном организацијом, повезивањем општина око заштите и валоризације СРП „Јерма”, као и нагласком на повећање социјалне кохерентности у областима неповољне демографске структуре.

Основне услуге: предшколско образовање, основно образовање, основну здравствену заштиту, услуге социјалне заштите у надлежности центара за социјални рад, као и одређене активности у области спорта и културе, насеља на подручју Плана обезбедиће у оквиру општина у којима се налазе.

Услуге вишег ранга (више и високо образовање, секундарна и терцијарна здравствена заштита, одређени видови социјалне заштите осетљивих друштвених група, активности и услуге у области културе и спорта) усмеравају се према граду Пироту и граду Нишу као центру региона НСТЈ2 (региона јужне и источне Србије) и као функционалном урбаном подручју међународног значаја.

Мрежа јавних служби на подручју Просторног плана условљена је организацијом јавних служби на административном подручју града Пирота и у општинама Димитровград и Бабушница. Развој јавних служби у планском периоду заснива се на њиховом усмеравању у складу са посебним правцима развоја планског подручја, потреби прилагођавања демографској структури становништва и подизању квалитативног нивоа услуга у условима релативно велике просторне дисперзије корисника.

Мрежа основних школа задовољава потребе корисника. Иако нерационална са становишта демографских трендова, условљена је брдско-планинским положајем насеља и њиховом функционалном и саобраћајном неповезаношћу. Неопходно је побољшати превоз ученика до насеља. Школе у природи могуће је организовати у оквиру КО Трнски Одоровци, Петачинци, Поганово.

Неопходно је да планиране туристичке и образовне садржаје прати организовање амбуланти (Звоначка Бања, Петачинци). У насељима на подручју Просторног плана која нису покривена услугама здравствене заштите, предлаже се увођење мобилних служби у за то одговарајућим објектима.

Подручје Просторног плана није покривено предшколским установама, па се у њиховој организацији предлаже коришћење вишкова простора (у објектима основних школа или другим одговарајућим објектима). Могућа је организација мобилних вртића.

Како више од 44,99 % становништва на подручју Просторног плана, припада старосној структури становника који имају више од 65 година, у области социјалне заштите потребно је развијати посебне програме прилагођене особеностима подручја и уводити форме организације прилагођене старосној структури становништва (домови за старе, дневни центри за старе). Предлаже се комбинација мобилних услуга социјалне и здравствене заштите у одговарајућим објектима (домовима културе и другим објектима у јавној својини који нису у функцији).

Развој културе у планском периоду оствариће се укључењем приватног и цивилног сектора у организовање ове делатности и њиховим повезивањем са јавним сектором, организовањем културних манифестација у складу са особеностима подручја, посебно у циљу промовисања природних вредности специјалног резервата природе Јерма и у склопу туристичке понуде подручја. Предлаже се интегрисање локалних програма развоја културе са образовним и другим секторским програмима, као и интеграција богатог културног наслеђа у туристичку понуду. Постојећи објекти домова културе се задржавају као основ за развој ове делатности, уз неопходну ревитализацију и формирање мултифункционалних центара, који ће комбиновати комплементарне активности (туризам-култура, и сл.).

4. ПРИВРЕДНИ РАЗВОЈ

Концепција привредног развоја подручја Просторног плана оствариваће се подржавањем одрживог привредног развоја, заснованог на постојећој просторној структури привредних активности и природних вредности. Имајући у виду компаративне предности подручја (локални природни ресурси, природна и културна добра и искуство и традиција у пољопривреди и занатству), а уз претпоставку да ће бити испуњени основни предуслови привредног развоја (изградња неопходне саобраћајне и комуналне инфраструктуре, побољшање базичних услуга) развој привреде засниваће се на следећим стратешким приоритетима развоја:

- Пољопривреда (основна привредна грана ће и даље бити пољопривреда, прилагођена тржишним условима пословања, при чему се посебна пажња мора поклонити стварању боље пословне климе и обезбеђивању повољнијих услова кредитирања, бољој повезаности пољопривреде са сектором туризма који је у синергији са пољопривредом, удруживању произвођача, укрупњавању поседа, подизању техничке опремљености пољопривредних газдинстава и перманентној едукацији пољопривредних произвођача. Подстицањем одрживог привредног развоја пружа се могућност побољшања квалитета живота сеоског становништва, уз очување природних вредности и здраве животне средине).
- Развој сектора МСПП (Развој овог сектора је потребно усмеравати пружањем подстицаја за оснивање предузећа у у сектору пољопривреде, занатства и домаће радиности, туризма и сектора услуга. Успостављањем и развојем одрживе руралне привреде, породичним пољопривредним газдинствима се донекле пружају услови за конкурентско понашање на тржишту. Посебну подршку треба обезбедити за активирање микро-бизниса и тзв. породичних фирми).
- Развој и диверзификација сектора услуга (трговине, саобраћаја, угоститељства, занатства и домаће радиности, и др.) и комуналне привреде.
- Развој шумарства и ловне привреде.

Поред постојећих локација привредних активности, будућу просторну организацију усмеравати ка новим локацијама у насељима у којима постоје погодни просторни услови (инфраструктура, слободно земљиште, погодни услови за изградњу), али уз строго поштовање режима заштите. Основне елементе будуће просторне организације привреде чиниће:

- Сеоска насеља у којима постоји економски потенцијал за развој пољопривреде (традиционалне и органске) у породичним газдинствима или изградња и развој капацитета еко или етно туризма, и сл.
- Туристички центри (туристичка насеља) са значајним туристичким садржајима и услугама.

Основни принципи на којима ће се заснивати развој и просторна структура привредних делатности су:

- орјентација на локалне ресурсе и њихово максимално искоришћење за развој пољопривреде, туризма и старих заната;
- строго поштовање режима заштите приликом просторног размештаја привредних активности; и

- заштита животне средине (забрана лоцирања еколошки ризичних технологија и спровођење континуираних едукација локалног становнштва у области заштите).

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА

5.1. Саобраћајна инфраструктура

Друмски саобраћај

План развоја друмског саобраћаја, као основног вида саобраћаја на планском подручју, има највећи значај и мора бити у складу са развојем саобраћајно-транспортног система обухваћених општина и плановима вишег реда (РПП и ППРС).

Основно концепцијско опредељење јесте повећање квалитета путне мреже и повећање доступности планског подручја, у првом реду реконструкцијом и изградњом нових деоница и квалитетним повезивањем подручја са мрежом државних путева Републике Србије. Поред државних путева II реда, путну мрежу на планском подручју чиниће и мрежа општинских путева, као основних носиоца локалног повезивања у обухвату Просторног плана, а посредно (преко државних путева) и даљинских кретања корисника. За мрежу државних путева планирано је унапређење техничких елемената путева (ширење слободног профила пута, попречних профила коловоза и др.), у складу са законом и важећим техничким прописима. Ширење слободног профила тунела на ДП ПА бр. 223, омогућиће пролаз туристичким аутобусима (високоподним), што представља кључни проблем у погледу доступности планског подручја.

Планским подручјем пролази културна стаза „Пут римских императора“, као и већи број планинарских и излетничких стаза, и специјално обележених стаза изузетно атрактивних и захтевних за врхунске домете у дисциплини слободно пењање. Као потенцијална траса за планински бициклизам и пешачење, изузетно је интересантна траса бивше пруге уског колосека (потез уз Звоначку реку). Развој немоторизованих видова саобраћаја имаће позитиван ефекат на развој туризма на планском подручју.

Железнички саобраћај

У обухвату Просторног плана, у складу са ППРС и условима предузећа „Инфраструктура железнице Србије“, не планира се изградња нових капацитета железничке инфраструктуре.

Ваздушни саобраћај

У обухвату Просторног плана, у складу са ППРС и условима „Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије“, нема постојећих нити су планирани објекти од значаја за одвијање цивилног ваздушног саобраћаја.

5.2. Водопривредна инфраструктура

Планско подручје је део Нишавског подсистема у склопу Доњејужноморавског система водоснабдевања и Јужноморавског регионалног система за коришћење и заштиту вода.

Насеља обухваћена планом су разуђена и са малим бројем становника тако да није економски оправдано повезивати их у заједничке системе за водоснабдевање, осим за насеље Власи за које је предвиђено повезивање са водоводним системом „Јдрело“. Насеља ће се снабдевати водом са локалних изворишта уз реконструкцију постојеће мреже, доградњу недостајућег резервоарског простора и мреже.

Канализање отпадних вода са планског подручја одвијаће се сепаратним системом. Санитарне отпадне воде из насеља на територији обухваћеној планом одводиће ће се на више начина:

- предвиђена групна постројења за пречишћавање отпадних вода су: ППОВ „Трнски Одоровци“, за насеља Трнски Одоровци, Ћиринци, Звоначка Бања и Звонце; ППОВ „Поганово“, за насеља Поганово и Драговита;
- појединачна ППОВ планирају се за насеља Куса Врана, Искровци и Власи;
- заједничке септичке јаме са организованим пражњењем предвиђене су за насеља Врпача и Петачинци;
- за остале потрошаче су предвиђене појединачне водонепропусне септичке јаме са периодичним пражњењем.

До реализације канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода, одвођење санитарних отпадних вода вршиће се у водонепропусне септичке јаме са организованим пражњењем. За

објекте хотела у Звоначкој Бањи и угоститељског објекта поред Манастира Поганово предвиђена је изградња компактних постројења за пречишћавање отпадних вода.

Атмосферске воде водити до најближег реципијента.

Предвиђена је *регулација* Звоначке реке у дужини око 1 км.

Стратегијом управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године, на реци Јерми, непосредно испод ушћа Звоначке реке, предвиђена је изградња бране „Одоровци”. Основне намене вишенаменског водопривредног објекта: енергетика, оплемењивање малих вода и наводњавање. Основни подаци о акумулацији: кота круне бране = 600,0 мнм; кота нормалног успора = 598,0 мнм; запремина акумулације = 56,000.000 м³; инсталисани проток = 24,0 м³/с; инсталисана снага = 15,7 MW.

5.3. Енергетска инфраструктура

Планира се опремање постојеће трафостанице 35/10kV „Звонце” (за коју је изграђен грађевински део) и далековод 35 kV, који је тренутно под напоном 10 kV. За потребе обезбеђења електричне енергије за све кориснике у обухвату Просторног плана извршиће се даља доградња и реконструкција постојеће електроенергетске мреже 10kV (далеководи 10kV и трафостанице 10/0,4kV) и изградња нових извода 10kV из трафостаница 35/10kV.

Прикључак планираних објеката на електроенергетску мрежу (одговарајућим нисконапонским водовима), као и измештање постојеће електроенергетске мреже која на било који начин омета изградњу нових саобраћајница и објеката, вршити у свему према техничким условима добијеним од оператора дистрибутивног система и важећим законима, прописима и стандардима који се односе на ову област.

Изградњом нових објеката у обухвату Просторног плана не сме доћи до угрожавања механичке стабилности и техничких карактеристика постојећих електроенергетских објеката и каблова, и мора увек бити обезбеђен адекватан приступ кабловима ради њиховог редовног одржавања и евентуалних интервенција.

На подручју Просторног плана постоје потенцијали за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије (примарно хидропотенцијал), за шта је потребно урадити претходне техноекономске анализе и мерења, које ће показати еколошку и социо-економску оправданост изградње објеката који користе обновљиве изворе енергије и избора њихове локације. Неопходан предуслов је прикључење ових објеката на преносну електроенергетску мрежу одговарајућег капацитета, према техничким условима добијеним од оператора дистрибутивног система и важећим законима, прописима и стандардима који се односе на ову област.

5.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај

Планира се децентрализација приступне *телекомуникационе мреже* свих насеља на планском подручју, што подразумева скраћење претплатничке петље по бакарним кабловима, као и даљу изградњу оптичких каблова у оквиру приступне мреже, што ближе корисницима.

Планира се даље постављање мултисервисних приступних платформи и друге телекомуникационе опреме, у уличним кабинетима (поред постављања нових телекомуникационих уређаја и проширења постојећих, који су лоцирани у објектима „Телекома”). Локације нових уличних кабинета су условљене планираном изградњом на самом подручју и биће дефинисане када постојећа телекомуникациона инфраструктура не буде могла да задовољи потребе корисника. Локације нових уличних кабинета треба да буду на јавној површини.

Поред изградње нових комуникационих мултисервисних чворова, дуж свих саобраћајница планира се изградња телекомуникационих коридора и постављање ПВЦ цеви ф 110 mm. Изградњом телекомуникационих коридора, сваком постојећем и будућем кориснику биће омогућен неометан приступ и прикључење на телекомуникациону инфраструктуру.

Прикључак планираних објеката на телекомуникациону инфраструктуру (одговарајућим телекомуникационим кабловима) и измештање постојеће телекомуникационе мреже која на било који начин омета изградњу нових саобраћајница и објеката, вршити у свему према техничким условима „Телеком Србија”, важећим законима, прописима и стандардима који се односе на ову област.

Пре почетка било каквих радова, неопходно је у сарадњи са надлежном службом „Телеком Србија” извршити идентификацију и обележавање трасе постојећих каблова. Током радова неопходно је заштитити постојеће каблове, уз присуство надзорног органа „Телеком Србија”. Изградњом нових

објеката не сме доћи до угрожавања механичке стабилности и техничких карактеристика постојећих телекомуникационих објеката и каблова, нити до угрожавања нормалног функционисања телекомуникационог саобраћаја. Кабловима мора увек бити обезбеђен адекватан приступ, ради њиховог редовног одржавања и евентуалних интервенција.

У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње *мобилних услуга*, значајан развој видео услуга и повећање удела мобилног интернета и свих његових пратећих услуга, па се планира проширење постојеће мреже (даља изградња базних радиостаница), како би се квалитетним сигналимa покрила целокупна територија Просторног плана. У складу са експанзијом мобилних уређаја (паметни телефони и сл.) и њиховом потребом повезивања на интернет, потребна је изградња Wi-Fi приступних тачака и приводних каблова до тих тачака.

Отварање нових јединица *поштанске мреже* зависи од тражње корисника за поштанским услугама.

Развој *кабловског дистрибутивног система* зависи од тражње корисника за овим услугама.

5.5. Систем управљања отпадом

У области управљања комуналним отпадом предвиђа се санација свих дивљих депонија и рекултивација земљишта (са контролом свих подземних вода које могу да буду под посредним и непосредним утицајем постојећих сметлишта), успостављање сакупљачке мреже за цео обухват Просторног плана и увођење примарне сепарације (сепарација отпада на извору настанка, која има за циљ смањење укупне количине отпада који се транспортује на регионалну депонију), чиме се смањује проценат органског биоразградивог отпада који иде на депонију (у складу са српским и европским стандардима). Издвајањем биоразградивог отпада стварају се услови за успостављање процеса компостирања у оквиру домаћинства. Планира се изградња рециклажних дворишта (са сепарационим контејнерима) у насељима Трнски Одоровци, Власи и Звонце, чиме ће се обезбедити унапређење примарне селекције комуналног отпада. Прикупљени отпад се депонује на Регионалној санитарној депонији.

За евакуацију кућног смећа предвидети контејнере запремине око 1100 l (за комерцијалне објекте 1 контејнер на 1000 m² корисне површине), као и типске канте запремине 120 l за улице у којима није могуће поставити контејнере. Локације одредити у оквиру регулације основних саобраћајница, као издвојене нише са упуштеним ивичњаком, тако да максимално ручно гурање контејнера не буде веће од 15 метара, по подлози максималног нагиба до 3%. Тачне локације и потребан број контејнера одредити кроз израду одговарајуће техничке документације у сарадњи са надлежним комуналним предузећем. Судови се могу сместити и у унутрашњости комплекса, дуж интерних саобраћајница (чија ширина не може бити мања од 3,5 m за једносмерни и 6 m за двосмерни саобраћај), са могућношћу окретања возила за одвоз смећа. Могуће је предвидети и другачије системе и методе прикупљања и евакуисања кућног смећа, у складу са условима заштите животне средине.

За сахрањивање животињских остатака (лешева угинулих животиња) са планског подручја, предвиђа се набављање специјалне хладњаче у којој ће се исти привремено складиштити, до одвожења у најближу кафилерију, а у складу са Законом о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12). За одлагање кланичног отпада, загађивач је у обавези да са кафилеријом има склопљен уговор о преузимању истог.

Отпад који по саставу не одговара кућном смећу и опасни отпад који представља нуспродукт процеса производње и складиштења, депонује се према посебним условима, обрађује и одвози уз претходну сагласност надлежних институција на за то одређене локације. Опасан отпад са територије Просторног плана ће се усмеравати ка централном регионалном складишту опасног отпада (планирано на територији Нишавског округа). Прикупљање опасног отпада из домаћинства могуће је успоставити преко мобилних постројења. Центри локација за сакупљање опасног отпада из домаћинства (батерија, акумулатора, отпадних уља, отпадних електричних и електронских апарата и сл.) могу бити уз центре за одвојено сакупљање рециклабилног отпада (који се планирају ван обухвата Просторног плана).

У погледу гробаља неопходно је извршити њихово проширивање у складу са захтевима, као и њихово комунално опремање.

Планира се изградња мешовитих пијаца у насељу Звонце и Трнски Одоровци.

6. ЗАШТИТА ОД АКЦИДЕНАТА И ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

Као посебне планске мере којима се повећава „отпорност” простора за потребе одбране земље и заштите од елементарних непогода издвајају се:

Основне мере заштите од ратних разарања:

- функционално зонирање простора;
- обезбеђивање слободног простора у насељима, који су заштићени од рушевина и пожара и међусобно су повезани са саобраћајницама и водотоковима;
- обезбеђивање алтернативних саобраћајних праваца за евакуацију и спасавање;
- сходно зарушавању и могућношћу прилаза објектима у фази спасавања затрпаних адекватно дефинисати ширине саобраћајница;
- - електроснабдевање насеља вршити прстенастим разводима и изградњом мањих система који независно функционишу у посебним и ратним условима;
- очување алтернативних извора снабдевања водом за пиће (бунари, извори и сл.);
- изградња заштитних објеката (склоништа). Склањање становништва ће се вршити у заштитним објектима, подрумским просторијама и рововским заклонима, који се у складу са законом граде у случају непосредне ратне опасности.

Основне мере заштите од поплава и утицаја поплавног таласа:

- процес заштите од агресивног дејства бујичастих потоака и река вршиће се изградњом каскада, кинета, скраћивањем меандра, пошумљавањем и стабилизацијом земљишта;
- заштиту од поплава спроводити оптималном комбинацијом инвестиционих мера у виду хидрограђевинских радова и објеката којима се штите угрожена подручја;
- појава рушевних обала услед флувијалне ерозије, санираће се помоћу обалоутврда од каменог набачаја или применом биотехничких мера заштите (примењују се у новије време и спречавају рушење обала и врше њихову стабилизацију);
- смањење ризика од поплавног таласа и протицаја обезбедиће се редовним и ванредним оскултационим осматрањем и систематском контролом водопривредних објеката, израдом студије ризика са анализама могућих сеизмичких деформација терена и унапређењем инфраструктуре за обавештавање, узбуђивање и евакуацију становништва.

Основне мере заштите од пожара:

- приликом израде основа газдовања шумама, неопходно је да се шумске зоне и комплекси испресецају противпожарним путевима, појасевима и просецима које ће онемогућити просторно ширење пожара и на тај начин смањити штетне последице;
- у шумама треба подизати мешовите састојине и биолошке противпожарне пруге, а поготову у чистим четинарским шумама;
- излетишта обезбедити од пожара и снабдети их водом, опремом и средствима за гашење пожара и др;
- актере који учествују у експлоатацији шума, обавезати да обезбеде проходност и одговарајући квалитет шумских путева у циљу бржег и ефикаснијег доласка до места избијања пожара;
- забрањено је ложење отворене ватре у шуми и на удаљености мањој од 200 m од руба шуме, изузев на одређеним и за то видно обележеним местима, у складу са прописаним мерама заштите од пожара;
- у већим насељима је обавезно организовање доброволне ватрогасне службе и система контроле и праћења у случају пожара, док у мањим насељима ову улогу може да обавља и аутохтоно становништво;
- водоводна мрежа треба да буде димензионисана за евентуална гашења пожара и опремљена уличним хидрантима и прикључцима за воду у близини осетљивих зона и објеката;
- са аспекта изградње треба се опредељивати за материјале који имају већи степен ватроотпорности;
- саобраћајном мрежом обезбедити максималну приступачност деловима насеља и објектима који су угрожени од пожара;
- оформити безбедносне појасеве између објеката којима се спречава ширење пожара;

- у насељима, у случају да пожар захвати већи број објеката, пожељно је да се на приступачним и погодним местима поставе или укопају приручни танкови за воду.

Основне мере заштите од клизишта:

- израда катастра клизишта и карте стабилности терена;
- строга забрана непланске сече шума на покренутим клизним теренима;
- строго ограничавање дотицања воде из домаћинстава у растресите и нагнуте падине и обезбедити каналисано одвођење отпадних вода до природног реципијента;
- у зонама клизишта ограничити намене површина за ширење насеља и изградњу стамбених, јавних, привредних и инфраструктурних објеката и ускладити их са степеном развијености клизишта, док је код пољопривредног земљишта у угроженим зонама од клизишта потребно забранити ратарску производњу.

Основне мере заштите од земљотреса:

- техничке норме о изградњи објеката (асеизмичка изградња);
- избор локације за изградњу;
- заштита од земљотреса, треба да представља континуиран процес који обухвата: просторно и урбанистичко планирање (генерално и детаљно), архитектонско и грађевинско пројектовање и изградњу објеката;
- грађење објеката треба усмерити у правцу усклађивања са сеизмогеолошким особинама терена како би се смањио ниво повредљивости објеката и сеизмичког ризика, а тиме и штета од евентуалног земљотреса;
- заштита људи од последица удара кинетичке енергије у тлу, као и материјалних добара спроводиће се кроз статичке прорачуне на 8° и 9°MCS, као и путем еластичних веза и преносника.

Штаб цивилне заштите и други субјекти одговорни за заштиту од ратних разарања и елементарних непогода, треба детаљно да размотре и разраде предложене мере у посебном плану заштите од ратних разарања и елементарних непогода.

7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Основна намена простора на подручју Просторног плана (154,73 km²) има следећу структуру: пољопривредно земљиште 51,46 km² (33,26 %); шуме и шумско земљиште 96,68 km² (62,48 %); грађевинско земљиште 4,73 km² (3,06 %); и водно земљиште 1,87 km² (1,21 %).

Табела 4. Приказ биланса основне намене на подручју Просторног плана

Рб	Катастарска општина/ Просторни план	Пољопривредно		Шумско		Водно		Грађевинско		Укупно	
		km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
1	Власи	2,62	1,69	22,06	14,26	0,23	0,15	0,35	0,22	25,26	16,33
2	Врапча	4,04	2,61	6,33	4,09	0,03	0,02	0,14	0,09	10,54	6,81
3	Драговита	8,94	5,78	8,62	5,57	0,11	0,07	0,38	0,25	18,06	11,67
4	Звонце	2,47	1,60	5,92	3,83	0,14	0,09	0,56	0,37	9,10	5,88
5	Искровци	3,47	2,24	6,00	3,88	0,35	0,23	0,21	0,13	10,03	6,48
6	Јасенов Дел	8,29	5,36	6,89	4,45	0,10	0,07	0,69	0,44	15,97	10,32
7	Куса Врана	6,05	3,91	9,16	5,92	0,00	0,00	1,16	0,75	16,37	10,58
8	Петачинци	2,12	1,37	4,56	2,95	0,09	0,06	0,09	0,06	6,86	4,43
9	Поганово	4,99	3,22	10,88	7,03	0,18	0,12	0,36	0,23	16,40	10,60
10	Скривеница	4,05	2,62	4,64	3,00	0,01	0,01	0,26	0,17	8,96	5,79
11	Трнски Одоровци	4,42	2,85	11,60	7,50	0,62	0,40	0,54	0,35	17,18	11,10
12	Просторни план	51,46	33,26	96,68	62,48	1,87	1,21	4,73	3,06	154,73	100

Основна намена простора на подручју посебне намене (70,04 km²) има следећу структуру: пољопривредно земљиште 17,43 km² (24,89 %); шуме и шумско земљиште 49,15 km² (70,17 %); грађевинско земљиште 2,03 km² (2,90 %); и водно земљиште 1,43 km² (2,04 %).

Табела 5. Приказ биланса основне намене на подручју посебне намене

Рб	Катастарска општина/Посебна намена	Пољопривредно		Шумско		Водно		Грађевинско		Укупно посебна намена	
		km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
1	Власи	2,31	3,30	14,52	20,73	0,19	0,27	0,31	0,45	17,34	24,76
2	Врапча	0,36	0,52	0,74	1,06	0,00	0,00	0,06	0,08	1,16	1,66
3	Драговита	3,06	4,36	3,35	4,79	0,03	0,04	0,13	0,19	6,57	9,38
4	Звонце	0,00	0,00	0,01	0,02	0,02	0,03	0,12	0,17	0,16	0,22
5	Искровци	2,90	4,14	5,08	7,25	0,35	0,50	0,21	0,29	8,53	12,18
6	Јасенов Дел	0,69	0,98	4,48	6,39	0,10	0,15	0,37	0,53	5,64	8,05
7	Куса Врана	1,06	1,51	2,24	3,20	0,00	0,00	0,17	0,24	3,46	4,95
8	Петачинци	0,59	0,84	1,97	2,81	0,08	0,11	0,07	0,10	2,70	3,86
9	Поганово	1,29	1,84	5,31	7,58	0,04	0,05	0,06	0,09	6,70	9,56
10	Скривеница	0,90	1,29	0,47	0,66	0,00	0,00	0,00	0,00	1,37	1,95
11	ТрнскиОдоровци	4,28	6,11	10,98	15,67	0,62	0,89	0,52	0,75	16,40	23,42
12	Посебна намена	17,43	24,89	49,15	70,17	1,43	2,04	2,03	2,90	70,04	100

У следећој табели грађевинско земљиште је у оквиру посебне намене дефинисано следећим катастарским парцелама:

Табела 6. Грађевинско земљиште у оквиру посебне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Власи	1047; 1652; 1653; 1654; 1682; 1683; 1684; 1685; 1686; 1687; 1692; 1735; 1737; 1738; 1897; 1898; 1899; 2197; 2198; 2219; 2220; 2221; 2222; 2223; 2251; 2252; 2253; 2276; 2627; 2628; 2639; 2647; 2655; 2658; 2659; 2660; 2677; 2684; 2686; 2687; 2688; 2689; 2797; 2799; 2800; 2801; 2802; 2803; 2804; 2805; 2807; 2808; 2809; 2810; 2811; 2814; 2815; 2816; 2818; 2832; 2833; 2836; 2837; 2844; 2845; 2846; 2848; 2849; 2850; 2851; 2852; 2853; 2854; 2855; 2856; 2857; 2858; 2859; 2860; 2861; 2862; 2863; 2864; 2865; 2866; 2867; 2868; 2869; 2870; 2871; 2872; 2873; 2874; 2875; 2876; 2877; 2878; 2879; 2880; 2881; 2884; 2885; 2886; 2887; 2888; 2889; 2890; 2891; 2892; 2893; 2894; 2895; 2896; 2897; 2899; 2901; 2902; 2903; 2905; 2906; 2907; 2908; 2909; 2910; 2911; 2912; 2913; 2914; 2915; 2916; 2917; 2918; 2919; 2920; 2921; 2922; 2923; 2924; 2925; 2926; 2927; 2928; 2931; 2932; 2934; 2935; 2936; 2937; 2938; 2939; 2940; 2941; 2942; 2943; 2944; 2945; 2947; 2948; 2949; 2950; 2951; 2952; 2953; 2954; 2955; 2956; 2957; 2958; 2959; 2960; 2961; 2962; 2963; 2964; 2965; 2966; 2967; 2968; 2969; 2972; 2973; 2974; 2975; 2976; 2978; 2979; 2980; 3026; 3027; 3028; 3034; 3138; 3139; 3140; 3141; 3142; 3144; 3146; 3147; 3148; 3151; 3154; 3156; 3183; 3186; 3187; 3188; 3534; 3535; 3536; 3537; 3538; 3539; 3542; 3543; 3566; 3567; 3568; 3569; 3570; 3571; 3625; 3629; 3630; 3631; 3632; 3633; 3634; 3635; 3636; 3638; 3639; 3640; 3641; 3655; 3656; 3657; 3668; 3670; 3748; 3750; 3751; 3752; 3753; 3794; 3799; 3803; 3806; 3807; 3808; 3809; 3810; 3811; 3812; 3813; 3815; 3835; 3909; 3911; 3912; 3913; 3914; 3915; 3916; 3917; 3918; 3919; 3920; 3921; 3922; 3923; 3924; 3925; 3926; 3927; 3928; 3930; 3931; 3933; 3935; 3936; 3937; 3938; 3939; 3940; 3943; 3944; 3945; 3946; 3947; 3948; 3949; 3950; 3951; 3952; 3954; 3955; 3956; 3957; 3958; 3959; 3960; 3961; 3962; 3963; 3964; 3965; 3966; 3967; 3968; 3969; 3970; 3971; 3972; 3973; 3974; 3975; 3976; 3978; 3979; 3980; 3981; 3982; 3983; 3985; 3986; 3987; 3988; 3989; 3990; 3991; 3992; 3993; 3994; 3995; 3996; 3997; 3998; 3999; 4000; 4001; 4003; 4004; 4005; 4006; 4009; 4010; 4012; 4013; 4014; 4015; 4016; 4018; 4019; 4020; 4021; 4022; 4023; 4033; 4037; 4038; 4039; 4040; 4042; 4065; 4066; 4067; 4068; 4071; 4072; 4073; 4074; 4075; 4076; 4077; 4078; 4079; 4080; 4081; 4082; 4083; 4086; 4087; 4088; 4089; 4090; 4093; 4094; 4095; 4096; 4100; 4101; 4102; 4288; 4289; 4332; 4341; 4342; 4344; 4357; 4358; 4359; 4389; 4390; 4391;

		4392; 4393; 4452; 4543; 4545; 4546; 4550; 4551; 4554; 4555; 4556; 4558; 4559; 4565; 4570; 4571; 4572; 4573; 4574; 4577; 4578; 4579; 4580; 4581; 4582; 4587; 4588; 4589; 4590; 4591; 4592; 4593; 4594; 4595; 4596; 4597; 4598; 4601; 4605; 4606; 4613; 4619; 5012; 5013; 5075; 5130; 5131; 5132; 5158; 5160; 5161; 5371; 5381; 5382; 5384; 5389; 5391; 5393; 5394; 5401; 5402; 5407; 5409; 5411; 5412; 2806/1; 2806/2; 2883/1; 2898/1; 2898/2; 2900/1; 2900/2; 2904/1; 2904/2; 2904/3; 2929/1; 2929/2; 2930/1; 2930/2; 2930/3; 2946/1; 2946/2; 2977/1; 2977/2; 3035/1; 3035/2; 3143/1; 3143/2; 3145/1; 3145/2; 3155/1; 3155/2; 3155/3; 3637/1; 3637/2; 3667/1; 3667/2; 3814/1; 3814/2; 3910/1; 3910/2; 3929/1; 3929/2; 3953/1; 3953/2; 3984/1; 3984/2; 4008/1; 4008/3; 4008/4; 4091/1; 4091/2; 4092/1; 4092/2; 4557/1; 4557/2; 4557/3;
2	Врапча	1066; 1067; 1093; 1094; 1097; 1098; 1109; 1110; 1111; 1112; 1113; 1114; 1115; 1117; 1119; 1120; 1122; 1123; 1124; 1125; 1168; 1169; 1170; 1171; 1172; 1173; 1723; 1765; 1766; 1767; 1771; 1774; 1775; 1776; 1777; 1778; 1779; 1785; 1786; 1788; 1789; 1790; 1791; 1792; 1801; 1802; 1803; 1804; 1805; 1807; 1814; 2121; 2159; 2160; 2164; 2166; 2167; 2168; 2169; 2170; 2171; 2174; 2175; 2219; 2226; 2227; 2229; 2230; 2234; 2235; 2236; 2237; 2238; 2239; 2240; 2241; 2242; 2243; 2244; 2245; 2246; 2247; 2248; 2249; 2250; 2251; 2252; 2253; 2254; 2255; 2256; 2272; 2273; 2275; 2276; 2277; 2279; 2631; 2634; 1099/1; 1099/2; 1118/1; 1118/2; 1772/1; 1772/2; 1773/1; 1773/2; 1773/3; 1784/2; 1787/1; 1787/2; 1806/1; 1806/2; 1813/1; 1813/2; 2119/1; 2120/1; 2120/2; 2280/1; 2280/2; 2628/1;
3	Драговита	13; 14; 15; 21; 24; 27; 29; 30; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 41; 1119; 1121; 1122; 1158; 1161; 1165; 1166; 1167; 1168; 1169; 1170; 1173; 1174; 1175; 1176; 1177; 1178; 1181; 1185; 1201; 1202; 1203; 1204; 1266; 1267; 1271; 1273; 1274; 1275; 1328; 2310; 2311; 2313; 2314; 2490; 2491; 2492; 2493; 2560; 2562; 2563; 2564; 2595; 2623; 2625; 2627; 2628; 2629; 2633; 2638; 2639; 2647; 2648; 2649; 2700; 2701; 2703; 2704; 2709; 2710; 2711; 2712; 2719; 2750; 2751; 2756; 2759; 2761; 2762; 2768; 2769; 2770; 2771; 2772; 2773; 2774; 2792; 2793; 2794; 2795; 2796; 2818; 2821; 2822; 2823; 2852; 2853; 2856; 2857; 2865; 2874; 2875; 2877; 2898; 2899; 2900; 3135; 3136; 3137; 3140; 3141; 3173; 3174; 3175; 3176; 3183; 3185; 3263; 3264; 3265; 3266; 3305; 3306; 3310; 3311; 3312; 3313; 6214; 6639; 6640; 6641; 6642; 6643; 6644; 6645; 6647; 6650; 6651; 6652; 6653; 6654; 6668; 6671; 6672; 6716; 6721; 6722; 6723; 7034; 7035; 7038; 7042; 7043; 7060; 7066; 7067; 7071; 7075; 7076; 7099; 7100; 7101; 7102; 7173; 7174; 7175; 7176; 7177; 7269; 7296; 7297; 7611; 7612; 7613; 7614; 7617; 7618; 7619; 7621; 7641; 7644; 7645; 7646; 7650; 7651; 7652; 7769; 8240; 8245; 8248; 8254; 8256; 8257; 2496/1; 2721/1; 8246/1; 8246/2;
4	Звонце	791; 802; 803; 806; 807; 808; 809; 810; 811; 818; 819; 820; 823; 824; 826; 827; 828; 829; 830; 831; 832; 833; 834; 835; 836; 837; 839; 840; 842; 843; 844; 845; 849; 851; 852; 854; 855; 857; 859; 860; 861; 862; 863; 864; 871; 877; 884; 887; 888; 889; 892; 893; 894; 896; 898; 899; 900; 901; 902; 903; 904; 905; 910; 2410; 2414; 2425; 2429; 2430; 3142; 3161; 3151/2; 3159/1; 825/1; 825/2; 825/3; 838/1; 838/2; 841/1; 841/2; 841/3; 846/1; 846/2; 846/3; 846/4; 847/1; 847/2; 847/3; 848/1; 848/2; 850/1; 850/2; 850/3; 850/4; 853/1; 853/2; 853/3; 856/1; 856/2; 858/1; 858/2; 858/3; 875/2; 875/4; 879/1; 879/2; 879/3; 890/1; 890/2; 891/1; 891/10; 891/11; 891/12; 891/2; 891/3; 891/4; 891/5; 891/6; 891/7; 891/8; 891/9; 895/1; 895/2; 906/1; 907/1; 907/2; 909/1; 909/2; 909/3;
5	Искровци	29; 30; 31; 33; 37; 38; 101; 102; 103; 104; 106; 108; 109; 110; 111; 112; 126; 278; 285; 287; 288; 396; 398; 399; 400; 446; 454; 455; 457; 458; 461; 506; 509; 514; 516; 519; 520; 527; 531; 532; 535; 536; 537; 539; 540; 541; 546; 735; 736; 737; 738; 739; 740; 742; 745; 794; 798; 799; 801; 806; 807; 810; 811; 1076; 1097; 1098; 1100; 1108; 1110; 1112; 1115; 1119; 1123; 1128; 1137; 1253; 1254; 1370; 1371; 1377; 1408; 1411; 1412; 1413; 1415; 1416; 1434; 1435; 1437; 1438; 1441; 1442; 1443; 1444; 1445; 1446; 1447; 1448; 1449; 1450; 1451; 1452; 1474; 1475; 1481; 1482; 1483; 1484; 1486; 1489; 1526; 1557; 1558; 1559; 1560; 1562; 1563; 1564; 1567; 1568; 1571; 1572; 1574; 1575; 1576; 1577; 1578; 1581; 1650; 1656; 1657; 1658; 1662; 1666; 1667; 1668; 1669; 1670; 1671; 1672; 1680; 1681; 1682; 1683; 1731; 1735; 1736; 1737; 1738; 1740; 1741; 1742; 1743; 1744; 1745; 1746; 1747; 1748; 1749; 1750; 1751; 1752; 1753; 1754; 1755; 1756; 1757; 1758; 1759; 1760; 1761; 1762; 1763; 1764; 1765; 1766; 1767; 1768; 1769; 1770; 1771; 1772; 1773; 1774; 1775; 1776; 1777; 1778; 1779; 1780; 1781; 1782; 1783; 1784; 1785; 1786; 1787; 1788; 1789; 1790; 1791; 1792; 1793; 1794; 1795; 1796; 1797; 1799; 1800; 1801; 1802; 1803; 1804; 1805; 1806; 1807; 1809; 1810; 1811; 1815; 1816; 1817; 1818; 1819; 1820; 1821; 1886; 1887; 1900; 1902; 1903; 1904; 1905; 1906; 1907; 1908; 1909; 1910; 1912; 1913; 1915; 1917; 1918; 1919; 1920; 1921; 1922; 1923; 1924; 1925; 1926; 1927; 1929; 1933; 1941; 1955; 1956; 1957; 1958; 1959; 1999; 2069; 2072; 2073; 2074; 2075; 2076; 2079; 2080; 2081; 2082; 2083; 2084; 2085; 2086; 2087; 2089; 2093; 2103; 2104; 2105; 2115; 2117; 2118; 2119;

		2120; 2121; 2122; 2123; 2124; 2125; 2126; 2131; 2135; 2140; 2142; 2145; 2241; 2242; 2243; 2244; 2245; 2247; 2248; 2249; 2252; 2261; 2262; 2265; 2282; 2286; 2288; 2289; 2290; 2291; 2295; 2296; 2297; 2298; 2299; 2300; 2301; 2302; 2316; 2317; 2318; 2319; 2320; 2321; 2326; 2340; 2341; 2346; 2347; 2503; 2628; 2740; 2741; 2775; 2776; 2777; 2780; 2781; 2794; 2795; 2906; 2907; 2909; 2963; 2964; 2965; 3161; 3269; 3270; 1374/2; 1433/1; 1433/2; 1433/3; 1485/4; 1569/1; 1569/2; 1942/2; 2339/1; 2342/1; 809/1;
6	Јасенов Дел	1; 2; 41; 42; 43; 44; 45; 46; 48; 49; 50; 51; 53; 55; 56; 57; 58; 59; 61; 106; 141; 142; 143; 144; 145; 146; 148; 208; 210; 297; 301; 302; 303; 307; 308; 312; 313; 314; 315; 316; 317; 318; 319; 321; 322; 323; 324; 325; 326; 327; 328; 329; 330; 331; 332; 339; 340; 418; 430; 431; 435; 445; 659; 660; 719; 734; 851; 857; 858; 860; 861; 862; 863; 866; 890; 891; 892; 893; 894; 895; 896; 898; 901; 902; 903; 904; 907; 1045; 1046; 1047; 1050; 1051; 1052; 1054; 1088; 1090; 1091; 1092; 1093; 1107; 1206; 1207; 1208; 1209; 1229; 1230; 1231; 1234; 1242; 1245; 1253; 1254; 1258; 1259; 1271; 1272; 1274; 1275; 1276; 1277; 1278; 1281; 1288; 1289; 1290; 1298; 1314; 1315; 1318; 1333; 1334; 1358; 1369; 1372; 1373; 1416; 1417; 1418; 1425; 1426; 1506; 1507; 1510; 1511; 1512; 1513; 1514; 1518; 1519; 1530; 1533; 1534; 1554; 1555; 1556; 1558; 1564; 1566; 1567; 1568; 1569; 1570; 1582; 1587; 1593; 1594; 1635; 1636; 1637; 1638; 1639; 1640; 1641; 1642; 1643; 1645; 1646; 1650; 1657; 1658; 1659; 1660; 1669; 1674; 1676; 1677; 1678; 1688; 1689; 1690; 1691; 1692; 1806; 1807; 1810; 1812; 1813; 1814; 1815; 1816; 1817; 1818; 1819; 1820; 1824; 1856; 1920; 1921; 1949; 1953; 1954; 1967; 1968; 1970; 1973; 1975; 1976; 1977; 1978; 2312; 2329; 2332; 2334; 2347; 2349; 2351; 2360; 2368; 2369; 2426; 2434; 2447; 2448; 2449; 2450; 2451; 2452; 2453; 2454; 2456; 2457; 2473; 2474; 2475; 2485; 2486; 2489; 2501; 2502; 2505; 2506; 2509; 2510; 2511; 2512; 2513; 2514; 2515; 2522; 2534; 2535; 2536; 2537; 2538; 2548; 2549; 2561; 2562; 2593; 2594; 2595; 2596; 2598; 2604; 2607; 2608; 2609; 2612; 2614; 2615; 2616; 2617; 2618; 2619; 2627; 2631; 2632; 2633; 2634; 2635; 2636; 2648; 2649; 2650; 2653; 2654; 2664; 2665; 2682; 2683; 2686; 2687; 2688; 4607; 4608; 4609; 4610; 4611; 4615; 140/1; 140/2; 1557/1; 1557/2; 1565/1; 1565/2; 1686/1; 1686/2; 1686/3; 1686/4; 1969/1; 1969/2; 1969/3; 2546/1; 2546/2; 292/1; 292/2; 336/1; 336/2; 416/1; 416/2; 867/1;
7	Куса Врана	1493; 1494; 1495; 3990; 3991; 3994; 3995; 3996; 3997; 3998; 3999; 4000; 4002; 4005; 4006; 4007; 4009; 4010; 4011; 4016; 4017; 4018; 4019; 4020; 4021; 4022; 4023; 4024; 4025; 4026; 4027; 4028; 4029; 4031; 4032; 4034; 4035; 4036; 4115; 4116; 4117; 4118; 4128; 4129; 4141; 4144; 4145; 4146; 4152; 4155; 4156; 4157; 4158; 4159; 4161; 4163; 4164; 4165; 4166; 4167; 4168; 4169; 4170; 4171; 4172; 4173; 4174; 4175; 4176; 4177; 4178; 4179; 4180; 4181; 4182; 4183; 4184; 4185; 4187; 4190; 4191; 4195; 4200; 4201; 4328; 4335; 4336; 4337; 4338; 4339; 4340; 4342; 4343; 4345; 4346; 4347; 4348; 4349; 4350; 4351; 4352; 4353; 4354; 4355; 4359; 4368; 4369; 4370; 4371; 4372; 4373; 4374; 4375; 4376; 4377; 4378; 4379; 4380; 4381; 4382; 4383; 4384; 4385; 4386; 4387; 4389; 4390; 4391; 4392; 4393; 4394; 4395; 4396; 4397; 4398; 4399; 4400; 4401; 4402; 4403; 4404; 4405; 4406; 4407; 4408; 4409; 4410; 4411; 4412; 4413; 4415; 4422; 4423; 4425; 4426; 4428; 4429; 4430; 4431; 4432; 4433; 4434; 4435; 4436; 4437; 4438; 4439; 4440; 4441; 4442; 4444; 4445; 4446; 4447; 4448; 4450; 4451; 4457; 4458; 4459; 4471; 4474; 4475; 4476; 4478; 4479; 4480; 4481; 4492; 4493; 4499; 4500; 4501; 4502; 4503; 4504; 4505; 4506; 4507; 4508; 4509; 4510; 4539; 4540; 4541; 4542; 4543; 4544; 4545; 4546; 4547; 4548; 4549; 4550; 4745; 4746; 4747; 4748; 4749; 4751; 5127; 5128; 5129; 5131; 5132; 5167; 5168; 5169; 5170; 5172; 5173; 5174; 5175; 5176; 5177; 5179; 5180; 5181; 5183; 5185; 5186; 5188; 5189; 5190; 5191; 5192; 5216; 5217; 5218; 5223; 6185; 6194; 6196; 6198; 4186/1; 5171/1; 5171/2; 5184/1; 5184/2;
8	Петачинци	614; 619; 621; 730; 731; 757; 1127; 1132; 1133; 1136; 1144; 1166; 1169; 1180; 1194; 1196; 1197; 1198; 1199; 1200; 1201; 1202; 1203; 1204; 1205; 1207; 1208; 1209; 1210; 1211; 1212; 1213; 1214; 1215; 1216; 1217; 1218; 1220; 1221; 1222; 1223; 1224; 1229; 1251; 1252; 1253; 1259; 1265; 1266; 1267; 1268; 1269; 1270; 1271; 1272; 1273; 1274; 1275; 1278; 1279; 1280; 1281; 1282; 1283; 1284; 1285; 1290; 1318; 1320; 1321; 1322; 1323; 1439; 1449; 1459; 1460; 1461; 1474; 1562; 1581; 1583; 1584; 1586; 1587; 1588; 1589; 1590; 1591; 1592; 1597; 1633; 1638; 1639; 1640; 2397; 2398; 2401; 2403; 2404; 2405; 2414; 2415; 2416; 1195/1; 1195/2; 1219/1; 1219/2; 1258/1; 1258/2;
9	Поганово	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 13; 274; 281; 282; 300; 301; 302; 4130; 4131; 4135; 4241; 4242; 4243; 4244; 4245; 4249; 4516; 4518; 4519; 4520; 4551; 4552; 4553; 4612; 4613; 4616; 4627; 4632; 4633; 4634; 7524; 7528; 7534; 7544; 7545; 7546; 7547; 7548; 10854; 4251/5; 4656/1; 4656/2;
10	Трнски	431; 432; 433; 466; 467; 468; 469; 470; 535; 537; 544; 545; 546; 547; 563; 564; 566; 567; 568;

Одоровци	584; 585; 587; 588; 589; 603; 604; 607; 609; 615; 616; 617; 618; 620; 630; 631; 632; 633; 634; 635; 637; 638; 639; 644; 645; 646; 647; 648; 649; 650; 651; 652; 665; 670; 671; 672; 673; 674; 677; 678; 679; 680; 681; 682; 688; 711; 714; 715; 716; 717; 718; 733; 734; 735; 736; 737; 738; 739; 740; 742; 743; 744; 745; 746; 758; 759; 760; 761; 762; 765; 766; 767; 768; 769; 779; 799; 800; 801; 802; 803; 804; 805; 807; 808; 809; 827; 828; 838; 840; 842; 877; 953; 955; 956; 957; 958; 960; 961; 968; 970; 971; 973; 976; 977; 978; 979; 980; 981; 984; 987; 988; 989; 990; 993; 994; 996; 997; 998; 999; 1000; 1001; 1002; 1003; 1004; 1005; 1006; 1007; 1008; 1009; 1010; 1011; 1013; 1014; 1015; 1016; 1017; 1241; 1250; 1251; 1252; 1253; 1291; 1292; 1295; 1296; 1297; 1306; 1309; 1310; 1357; 1359; 1360; 1361; 1362; 1363; 1365; 1645; 1646; 1665; 1666; 1667; 1671; 1672; 1744; 1745; 1766; 1770; 1774; 1775; 1776; 1777; 1778; 1779; 1780; 1781; 1782; 1784; 1786; 1787; 1791; 1794; 1795; 1796; 1797; 1798; 1799; 1800; 1801; 1802; 1803; 1804; 1805; 1806; 1807; 1808; 1809; 1810; 1811; 1812; 1813; 1814; 1815; 1816; 1817; 1818; 1819; 1820; 1821; 1822; 1823; 1824; 1825; 1826; 1827; 1828; 1829; 1830; 1831; 1834; 1835; 1836; 1842; 1888; 1891; 1892; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1922; 1923; 1925; 1927; 1928; 1929; 1930; 1931; 1932; 1933; 1934; 1935; 1936; 1937; 1938; 1939; 1940; 2130; 2132; 2133; 2134; 2135; 2136; 2144; 2145; 2146; 2159; 2171; 2172; 2181; 2182; 2183; 2184; 2185; 2186; 2187; 2188; 2189; 2190; 2551; 2552; 2553; 2560; 2561; 2562; 2563; 2564; 2565; 2566; 2567; 2568; 2569; 2570; 2571; 2584; 2585; 2617; 2618; 2619; 2638; 2639; 2641; 2654; 2655; 2656; 2657; 2658; 2661; 2662; 2663; 2664; 2681; 2682; 2699; 2724; 2725; 2726; 2732; 2733; 2734; 2735; 2736; 2737; 2738; 2740; 2741; 2742; 2743; 2744; 2745; 2746; 2747; 2749; 2755; 2759; 2760; 2764; 2765; 2767; 2777; 2778; 2782; 2785; 2786; 2787; 2796; 2833; 2864; 2865; 2866; 2867; 2868; 2869; 2885; 2886; 2887; 2888; 2889; 2890; 2915; 2916; 2924; 2930; 2932; 2933; 2934; 2946; 2949; 2950; 2951; 2967; 2977; 2978; 2979; 2980; 2981; 2983; 2984; 2985; 2986; 2988; 2989; 2990; 2991; 2992; 2994; 2996; 3003; 3004; 3008; 3009; 3014; 3063; 3064; 3505; 3511; 3863; 3864; 3865; 3866; 3871; 3872; 3874; 3876; 4022; 4167; 4168; 4169; 4171; 4172; 4175; 4178; 4180; 4254; 4255; 4257; 4258; 4401; 4402; 4436; 4450; 4454; 4455; 4456; 4457; 4465; 4466; 4467; 4468; 4469; 4472; 4475; 4476; 4477; 4478; 4515; 4517; 4518; 4534; 4539; 4540; 4541; 4640; 4643; 4645; 4646; 4647; 4648; 4653; 4654; 4655; 4656; 4657; 4658; 4660; 4661; 4662; 4666; 4667; 4668; 4672; 4673; 4676; 4677; 4696; 4697; 4698; 4724; 4728; 4729; 4731; 4759; 4760; 4761; 4776; 4779; 4781; 4786; 4787; 4789; 4791; 4794; 4795; 4801; 4807; 4808; 4821; 4825; 4826; 4827; 4828; 4829; 4865; 4884; 4887; 4889; 4890; 4891; 4892; 4941; 4942; 4950; 4951; 4954; 4956; 4957; 4962; 4963; 4987; 4988; 5018; 5024; 5025; 5026; 5027; 5028; 5031; 5032; 5033; 5038; 5041; 5042; 5043; 5070; 5072; 5076; 5077; 5122; 5125; 5208; 5211; 5250; 5251; 5252; 5253; 5254; 5255; 5263; 5264; 5265; 5266; 5267; 5268; 5269; 5270; 5271; 5273; 5274; 5275; 5276; 5277; 5278; 5279; 5280; 5296; 5297; 5298; 5300; 5317; 5318; 5319; 5320; 5321; 5331; 5333; 5334; 5335; 5336; 5337; 5338; 5340; 5341; 5344; 5348; 5349; 5350; 5351; 5353; 5354; 5355; 5356; 5358; 5359; 5360; 5361; 5362; 5363; 5382; 5383; 5384; 5385; 5388; 5389; 5390; 5391; 5404; 5405; 5413; 5560; 5561; 5592; 5593; 5594; 5595; 5596; 5597; 5598; 5599; 5600; 5601; 5611; 5612; 5614; 5615; 5616; 5617; 5620; 5622; 5623; 5624; 5625; 5630; 5631; 5638; 5640; 5641; 5642; 5643; 5644; 5645; 5646; 5647; 5648; 5661; 5662; 5663; 5664; 5665; 5667; 5695; 5704; 5705; 5706; 5708; 5709; 5710; 5711; 5869; 5872; 5873; 5878; 5879; 5880; 5881; 5882; 5883; 5884; 5885; 5886; 5887; 5888; 5889; 5891; 5893; 5894; 5904; 5907; 5908; 5909; 5910; 5912; 5913; 5914; 5915; 5916; 5917; 5918; 5919; 5920; 5921; 5922; 5923; 5924; 5932; 5933; 5934; 5935; 5936; 5937; 5938; 5939; 5940; 5941; 5942; 5943; 5944; 5945; 5946; 5947; 5948; 5949; 5950; 5951; 5952; 5953; 5954; 5955; 5956; 5957; 5959; 5960; 5961; 5962; 5964; 5965; 5966; 5967; 5981; 5982; 5983; 5984; 5985; 5986; 5987; 5988; 5989; 5990; 5991; 5992; 5993; 5996; 6066; 6067; 6068; 6069; 6070; 6080; 6081; 6083; 6099; 6100; 6801; 6822; 6823; 6824; 6835; 6940; 6945; 6946; 6952; 7130; 7131; 7132; 7133; 7150; 7151; 7152; 7161; 7201; 7203; 7204; 7205; 7206; 7207; 7208; 7209; 7213; 7214; 7216; 7217; 7218; 7227; 7228; 7230; 7231; 7232; 7233; 7234; 7235; 7236; 7239; 7241; 7257; 7258; 7262; 7292; 7380; 7382; 7384; 7385; 7388; 7389; 7390; 7391; 7392; 7393; 7394; 7582; 7606; 7640; 7834; 7835; 7837; 7838; 7839; 7942; 7946; 7948; 8049; 8050; 8055; 8056; 8057; 8058; 8059; 8061; 8062; 8063; 8064; 8065; 8066; 8067; 8068; 8071; 8072; 8073; 8074; 8075; 8076; 8088; 8090; 8096; 8097; 8098; 8099; 8100; 8101; 8102; 8170; 8190; 8191; 8193; 8218; 8226; 8228; 8231; 8232; 8233; 8234; 8236; 8237; 8238; 8239; 8240; 8241; 8242; 8243; 8258; 8321; 8322; 8324; 8325; 8326; 8327; 8328; 8329; 8330; 8331; 8332; 8333; 8392; 8393; 8395; 8402; 8451; 8452; 8456; 8457; 8458; 8459; 8460; 8461; 8463; 8464; 8465; 8466; 8481; 8626; 8627; 8628; 8629; 8634; 8635; 8636; 8637; 8638; 8639; 8701; 8726; 8744; 8745; 8748; 8749; 8750;
-----------------	---

	8751; 8752; 8753; 8754; 8755; 8756; 8757; 8758; 8759; 8760; 8761; 8762; 8763; 8764; 8765; 8766; 8767; 8770; 8771; 8774; 8777; 8780; 8781; 8784; 8788; 8789; 8811; 8822; 8824; 8825; 8849; 8851; 8857; 8858; 8859; 8950; 8951; 8955; 8956; 9002; 9006; 9009; 9010; 9011; 9012; 9013; 9015; 9021; 9022; 9024; 9025; 9027; 9028; 9033; 9034; 9037; 9041; 2640/1; 2640/2; 2721/1; 2722/1; 2723/1; 2748/1; 2748/2; 2748/3; 2748/4; 2748/5; 2750/1; 2750/2; 2750/3; 2750/4; 2750/5; 2751/1; 2752/1; 2754/1; 2756/1; 2757/1; 2758/1; 2761/1; 2762/1; 2763/1; 2768/1; 2768/2; 2779/1; 2780/1; 2931/1; 2931/2; 2993/1; 2995/1; 2995/2; 3012/2; 3013/3; 422/3; 4512/1; 4641/1; 4642/1; 4644/1; 4649/1; 4650/1; 4650/2; 4651/1; 4652/1; 4652/2; 4659/1; 4674/1; 4675/1; 4699/1; 4700/1; 4722/1; 4723/1; 4725/1; 4725/2; 4726/1; 4730/1; 4732/1; 4734/1; 4762/1; 4774/1; 4775/1; 4777/1; 4778/1; 4780/1; 4782/1; 4783/1; 4784/1; 4785/1; 4788/1; 4790/1; 4792/1; 4793/1; 4796/1; 4797/1; 4798/1; 4799/1; 4800/1; 4886/1; 4886/2; 5322/2; 5323/2; 5332/2; 5392/1; 5408/1; 5409/1; 5411/1; 5412/1; 5412/2; 5414/1; 5415/1; 5897/1; 5901/1; 5901/2; 5901/3; 5901/5; 5901/6; 5902/1; 5903/1; 5905/2; 5905/4; 5905/5; 7383/1; 7383/2; 8060/1; 8060/2; 8230/1; 8275/1; 8768/1; 8769/1; 8772/1; 8773/1; 8773/2; 8775/1; 8775/2; 8776/1; 8778/1; 8779/1; 8782/1; 8782/2; 8783/1; 8783/2; 8790/4; 8790/5; 8790/6; 8952/1; 8954/1; 8998/1; 9003/1; 9003/2; 9004/1; 9005/2; 9018/1; 9020/1; 9023/1; 9032/1; 9032/2; 9038/1; 9038/2; 9038/4; 9039/2; 969/1; 969/2;
--	--

У случају непоклапања текстуалног и графичког прилога а везано за обухват грађевинског земљишта у оквиру посебне намене, меродавни су графички прилози у Рефералним и Детаљним картама Просторног плана.

Биланс посебне намене простора по степенима I, II и III заштите у оквиру СРП „Јерма” има следећу структуру: зоне са режимом заштите I степена 9,43 km² (13,58 %); зоне са режимом заштите II степена 3,92 km² (5,65 %); и зоне са режимом заштите III степена 56,09 km² (80,77 %).

Укупно под заштитом у оквиру СРП „Јерма” налази се 69,44 km².

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Правила уређења и грађења (у даљем тексту: правила) утврђена Просторним планом су обавезујућа за издавање локацијских услова у зони директне примене Просторног плана (укључујући и подручја детаљне разраде).

Правила утврђена Просторним планом за зоне са посебним режимом заштите су обавезујућа на подручју у границама Специјалног резервата природе „Јерма” (СРП „Јерма”). Ова правила су обавезујућа и за усклађивање донетих просторних планова јединица локалне самоуправе, као и за израду и доношење нових урбанистичких планова на овом подручју. Правила су усмеравајућа за преостало подручје Просторног плана (ван граница СРП „Јерма”).

Правила се утврђују за:

- зоне са посебним режимом заштите простора (подручје режима заштите природних добара и друге зоне заштите);
- насеља (делове насеља) обухваћена посебним режимом заштите;
- насеља (делове насеља) и атаре насеља која нису обухваћена посебним режимом заштите;
- коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре.

Просторним планом се не утврђују правила за насеље Звонце (изузимајући Звоначку Бању), за које је прописана израда плана генералне регулације, који ће утврдити одговарајућа правила.

За све случајеве који се не могу подвести под правила утврђена Просторним планом, примењују се правила утврђена просторним плановима јединица локалне самоуправе, односно у међувремену донетих урбанистичких планова на основу овог просторног плана или просторног плана јединице локалне самоуправе.

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

1.1. Правила уређења за зоне са посебним режимом заштите простора

Утврђују се следеће зоне са посебним режимом заштите простора:

- подручја режима заштите природних добара (СРП „Јерма” и СРП „Венерина падина” – I, II и III

- степен заштите);
- еколошки значајна подручја (међународно значајно подручје за биљке (IPA); међународно и национално значано подручје за птице (IBA); одабрано подручје за дневне лептире (РВА); EMERALD подручје; подручје еколошке мреже);
- подручје режима заштите непокретних културних добара (НКД од великог значаја „Манастир Поганово” – прелиминарна заштићена околина споменика културе);
- зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања, термалних (бањских) вода и водотока;
- заштитни појасеви у коридорима инфраструктурних система.

1.1.1. Подручја режима заштите природних добара и еколошки значајна подручја

Уређење и изградња простора у границама специјалних резервата природе и природних вредности на преосталом подручју Просторног биће у складу са режимима, условима и мерама заштите утврђеним у делу III 1.1. Просторног плана.

1.1.2. Подручја режима заштите непокретних културних добара

Уређење и изградња простора у границама специјалних резервата природе и природних вредности на преосталом подручју Просторног биће у складу са режимима, условима и мерама заштите утврђеним у делу III 1.3. Просторног плана.

1.1.3. Зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања, термалних (бањских) вода и водотока

Уређење и изградња простора у границама специјалних резервата природе и природних вредности на преосталом подручју Просторног биће у складу са режимима, условима и мерама заштите утврђеним у делу III 1.1. Просторног плана.

1.1.4. Заштитни појасеви у коридорима инфраструктурних система

Ширина заштитних појасева траса и објеката инфраструктурних система утврђена је на основу одредаба закона и прописа донетих на основу закона и применом следећих критеријума: утврђивање безбедносног растојања од трасе и објеката инфраструктурног система ради заштите окружења од негативних утицаја на животну средину (бука, аерозагађење, акциденти и др.); обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији трасе и објеката инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења (непланска изградња, неконтролисано одлагање отпада и друге активности које могу да угрозе безбедност, функционисање и одржавање инфраструктурног система).

Установљавају се следећи обострани заштитни појасеви траса и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система на подручју Просторног плана:

1. Непосредни појас заштите – простор заштитног појаса од:

- ивице појаса регулације државног пута II реда - 10 m;
- ивице појаса регулације општинског и некатегорисаног пута – 5 m;
- крајњег фазног проводника далековода напона 35 kV - 8,0 m (10,0 m за двоструки вод);
- крајњег фазног проводника далековода напона нижег од 35 kV - 5 m;
- спољне ивице доводних и примарних цевовода – 2,5 m;
- осе оптичког кабла - 1 m.

2. Шири појас заштите – простор контролисане изградње од границе непосредног појаса заштите/заштитног појаса:

- за државни пут II реда - 10 m;
- за општински пут – 5 m.

У непосредном појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система, успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора са следећим основним правилима:

- забрањује се изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. озакоњење, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката;
- дозвољава се изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система;
- дозвољава се постављање планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа

донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система;

- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на природне вредности и животну средину, као и потребне мере заштите инфраструктурног система;
- оградe, дрвеће и засади поред јавних путева подижу се тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност саобраћаја;
- успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора у непосредном појасу заштите далековода, у складу са условима издатим од надлежног предузећа електродистрибуције;
- у заштитном појасу јавног пута забрањена је изградња грађевинских или других објеката, отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу;
- у заштитном појасу јавног пута, у складу са Законом, може да се гради/поставља, водовод, канализација, гасовод и други сличан објекат, као и телекомуникациони и електро водови, инсталације, постројења и сл, по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове;
- у заштитном појасу јавног пута, може се одобрити озакоњење и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља, на основу одговарајуће планске документације, као и техничке документације за доградњу, реконструкцију, рехабилитацију или изградњу јавног пута.

У ширем појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система, успоставља се режим селективне и контролисане изградње и уређења простора са следећим основним правилима:

- дозвољава се изградња објеката, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу на основу Просторног плана, односно детаљне разраде овог плана или урбанистичког плана, с тим да је за повећање степена изграђености и заузетости површина предуслов предузимање мера заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину;
- сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у ширем појасу заштите на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа донетих на основу закона;
- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на природне вредности и животну средину, као и потребне мере заштите инфраструктурног система које нису реализоване у непосредном појасу заштите;
- забрањено је отварање рудника, каменолома, депонија отпада и постројења која су извори загађивања животне средине;
- у ширем заштитном појасу између пута и другог инфраструктурног система, забрањује се изградња објеката који нису у функцији тих инфраструктурних система, тј. забрањује се озакоњење, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката.

Непосредни појас заштите јавних путева, због емисија аерозагађења, повећане буке и загађивања земљишта, представља зону веома великог еколошког оптерећења животне средине. Шири појас заштите јавних путева, због повећане буке и загађивања земљишта, представља зону великог еколошког оптерећења животне средине

У случају када се заштитни појасеви у коридорима инфраструктурних система преклапају са подручјима режима заштите природних или непокретних културних добара, или зоном санитарне заштите изворишта вода, примењује се строжи режим заштите, коришћења, изградње и уређења простора.

1.2. Правила уређења за насеља (делове насеља) обухваћена посебним режимом заштите, односно насеља (делове насеља) и атаре насеља која нису обухваћена посебним режимом заштите

Правила уређења се односе на: пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водно земљиште и грађевинско земљиште.

1.2.1. Пољопривредно земљиште

Обезбеђује се заштита пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције пољопривредног земљишта високог бонитета.

Уређивање пољопривредног земљишта вршиће се поступцима: комасације, којом се укрупњава земљиште исте намене и побољшавају природно-еколошки услови на земљишту; добровољног груписања земљишта исте намене; мелиорације, тј. поправљања физичких, хемијских и биолошких особина земљишта.

У складу са законом, на пољопривредном земљишту забрањена је изградња, осим за: изградњу економских објеката у функцији пољопривреде, сточарства или воћарства; изградњу објеката инфраструктуре, и то првенствено на земљишту нижег бонитета.

1.2.2. Шумско земљиште

Забрањује се: пустошење и крчење шума; чиста сеча која није одобрена као редован вид обнављања шума; сеча ретких врста дрвећа; подбељивање стабала; паша и брст коза и друге стоке; жирење; гајење ливичких шума; кресање лисника; неконтролисано сакупљање шумских плодова, лековитог биља, шушња и маховине; коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и др; сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена основама газдовања шумама; самовласно заузимање шума; уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова; одлагање смећа и отпадака и других штетних и опасних материја и загађивање шума на други начин, као и друге радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Дозвољава се: селективно коришћење шумског земљишта у циљу рестаурације, ревитализације и презентације уз унапређење квалитета живота локалног становништва, а у складу са принципима одрживости; уређење и употреба шумског земљишта у рекреативне и туристичке сврхе (објекти у функцији чувања и одржавања шума, лова и риболова – шумске куће, чеке, објекти за прихват животиња и др; видиковци, пешачке и бицикличке стазе, кампови и др; шумске саобраћајнице и пратећа инфраструктура); производња шумских сортимената и сакупљање шумских плодова, гљива и лековитог биља, гајење и лов дивљачи.

Газдовање шумама ускладиће се са интересима водопривреде, првенствено у погледу заштите од ерозије и потенцијалних клизишта.

Правила коришћења, уређивања и заштите ловишта подразумевају: санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести; забрану свих делатности које мењају услове станишта; заштиту ретких и проређених врста дивљачи; гајење главних и споредних врста дивљачи на „природан” начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета; заштиту дивљачи од болести, предатора, криволага и елементарних непогода (поплава); уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

Корисници и сопственици шума дужни су да предузимају мере ради заштите шума од пожара и других елементарних непогода, биљних болести и штеточина, као и мере неге шумских засада.

1.2.3. Водно земљиште

Забрањује се: вршење радњи које могу оштетити корита и обале водних токова и објеката за уређење водних токова и заштиту од штетног дејства вода; градња објеката на начин који омета протицање воде и леда и смањује пропусну моћ корита; садња дрвећа, копање бунара, ровова и паралелних канала дуж одбрамбеног насипа; мењање или пресецање токова подземних, минералних и термалних вода; коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу; изградња водопрпусних септичких јама; одлагање чврстог отпада, опасног и штетног материјала; у влажним и воденим екосистемима забрањене су радње, активности и делатности којима се угрожава хидролошка појава или опстанак и очување биолошке разноврсности, у складу са важећим Законом о заштити природе и условима надлежне службе заштите.

Дозвољава се: изградња објеката јавне инфраструктуре (преносне и дистрибутивне електроенергетске и телекомуникационе мреже, локалног водовода и др.), у складу са законом; спровођење мера очувања, унапређења и презентације природних и створених вредности; изградња хидротехничких објеката, објеката за коришћење вода, уређење водотока и спровођење заштитних мера

на природним купалиштима, у складу са законом; изградња објеката за заштиту вода од загађења, у складу са законом; предузимање радњи ради заштите људи, животиња и имовине; коришћење за пољопривредну производњу и спортско-рекреативне отворене површине.

Условљава се: подужно вођење деоница саобраћајних и инфраструктурних система - извођењем линијских одбрамбених система за заштиту од поплавних вода и прикупљање атмосферских вода са сепараторима нафтних деривата; регулација водотока у зони насеља - примереном повезивању насеља са акваторијом; вођење линијских и комуналних инфраструктурних система на преласку плавних зона - диспозиционим и висинским решењем које их штити од поплавних вода; изградња малих хидроелектрана - неугрожавањем изворишта и еколошких функција водотока, обезбеђивањем гарантованих еколошких протока низводно од захвата и др.

1.2.4. Грађевинско земљиште

Изградња ће се првенствено усмеравати на изграђено и неизграђено грађевинско земљиште у оквиру грађевинског подручја насеља дефинисаних овим просторним планом, односно просторним планом јединица локалне самоуправе (у складу са датим описом грађевинског подручја насеља), а на основу следећих смерница: обезбедити минимални степен опремљености комуналном инфраструктуром; ограничити изградњу у заштитном појасу (и појасу контролисане изградње) државних и општинских путева, у складу са законом; приоритет дати ревитализацији, обнови и очувању целина са амбијенталним вредностима, са постојећим грађевинским фондом, пре свега објеката традиционалне архитектуре, и традиционалним начином уређења окућнице; архитектонску обраду нових објеката (чија се изградња усмерава на неизграђен простор у оквиру постојећег грађевинског подручја) ускладити са традиционалним архитектонским мотивима и материјалима изграђеног ткива, уз очување амбијенталних вредности; делатности у области производње, пословања и услуга усмеравати на агрокомплекс, прераду пољопривредних производа и одрживо коришћење природних ресурса, без негативног утицаја на животну средину; евентуално мање проширење грађевинског подручја вршити у односу на конфигурацију терена, бонитетне карактеристике земљишта и планиране садржаје везане за развој туризма, организацију и уређење туристичких и рекреативних простора, у складу са овим просторним планом.

Грађевинско подручје насеља уређује се за различите намене: становање у централном делу насеља, са директним приступом на главне насељске саобраћајнице, што отвара могућност бављења пратећим услужним делатностима; становање у ободном делу насеља, са претежно заступљеним економским објектима на окућницама; површине и објекти јавне намене (образовање, здравство, социјална заштита, спорт и рекреација, култура и наука, управа и администрација, комуналне делатности – гробље и пијаца, јавно зеленило) – дистрибуција у складу са планираном мрежом насеља и јавних служби дефинисаном овим просторним планом, односно просторним планом јединица локалне самоуправе; производне делатности и пословање – агрокомплекси, фарме, прерада пољопривредних производа и друге делатности, уз одрживо коришћење природних ресурса и без негативног утицаја на животну средину; саобраћајнице – одржавање постојећих и изградња нових, у зависности од потреба и уз поштовање пропозиција датих овим просторним планом.

1.3. Правила уређења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре

Инфраструктурни коридор је простор намењен за регулацију саобраћајница и водотокова, и постављање свих мрежа комуналне инфраструктуре: водоводна и канализациона мрежа, мрежа снабдевања топлотном енергијом (гасовод, даљинско грејање), електроенергетска мрежа (укључујући обновљиве изворе енергије), ГТ мрежа (ПГТ, кабловска ТВ, интернет). Граница инфраструктурног коридора је линија која омеђава простор погодан за изградњу инфраструктурних система и инсталација. Код израде инфраструктурних решења руководи се: законским нормативима, урбанистичким правилима, потребама становништва и економским могућностима локалне заједнице.

1.3.1. Општи услови за прикључење на саобраћајну и комуналну инфраструктуру

На захтев надлежног органа јединице локалне самоуправе, услове прикључења на саобраћајну и комуналну инфраструктуру утврђиваће органи, организације, предузећа и институције које су законом за то овлашћене.

Прикључке на државне путеве предвидети контролисано, уз довољно велика растојања прикључака у односу на рачунску брзину, тако да не ометају одвијање саобраћаја на јавном путу.

За подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом, дозвољава се изградња бунара или локалне/приватне водоводне мреже са бунаром или каптажом.

За подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња непропусне септичке јаме или компактног постројења, као привремено решење до изградње канализационе мреже.

Ако је нисконапонска мрежа подземна, прикључак може бити само подземан, а ако је нисконапонска мрежа надземна, прикључак може бити надземни или подземни.

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

На укупној површини подручја Просторног плана дефинисане су следеће основне намене земљишта: грађевинско земљиште, пољопривредно земљиште, шумско земљиште и водно земљиште. У оквиру претежних основних намена, утврђују се правила за кључну (подручје режима заштите СРП „Јерма“) и остале посебне намене (остала подручја режима заштите природних и непокретних културних добара, еколошки значајна подручја и зоне санитарне заштите), као и за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре (укључујући и заштите појасеве у коридорима инфраструктурних система).

Правила грађења утврђена Просторним планом су обавезујућа за издавање локацијских услова у зони директне примене Просторног плана (укључујући и подручја детаљне разраде), а усмеравајућа за подручја за која је прописана израда урбанистичког плана, односно за подручје Просторног плана ван граница кључне посебне намене (зона примене правила утврђених просторним плановима јединица локалне самоуправе).

2.1. Правила грађења на грађевинском земљишту

2.1.1. Општа правила

Услови за формирање грађевинске парцеле: грађевинска парцела може се делити парцелацијом до правилима утврђеног минимума. Новоформирана грађевинска парцела треба да има што правилнију геометријску форму, прилагођену терену и типу изградње. Приступ новоформиране парцеле на јавну површину може се обезбедити и преко сукорисничких површина. Промена постојеће границе парцеле може да се врши и у корист јавне површине.

Може да се врши и спајање две или више постојећих парцела ради формирања грађевинске парцеле.

Препарцелација није дозвољена на парцелама које су предвиђене за јавне намене, на којима се налазе споменици културе и објекти од јавног интереса, осим у случају када се предметни простор увећава и уређује.

Позиционирање објеката на грађевинској парцели: дефинише се у односу на регулациону линију (грађевинском линијом) и на границу суседних парцела, као и на основу позиције изграђених објеката, односно типологије градње. За постојеће објекте чија су међусобна и растојања од граница суседних парцела мања од вредности утврђених правилима, у случају реконструкције, на суседним странама није дозвољено постављати отворе стамбених просторија. Грађевинске линије морају бити дефинисане тако да не представљају сметњу за функционисање објеката на парцели и постављање мреже и објеката инфраструктуре.

Међусобна удаљеност слободностојећих и објеката у прекинутом низу, износи најмање половину висине вишег објекта, али не мање од 4,0 m. Удаљеност се може смањити на четвртину, ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже отворе на просторијама за становање или пословање. Слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања.

Грађевинска линија се поклапа са регулационом линијом на грађевинској парцели, или се налази на растојању утврђеном правилима. Подземна грађевинска линија може се утврдити и изван габарита објекта, као и у појасу између регулационе и грађевинске линије, ако то не представља сметњу у функционисању објекта или инфраструктурне и саобраћајне мреже.

Урбанистички параметри: Постојеће грађевинске парцеле на којима су урбанистички параметри (индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле, спратност и висина објеката) већи од правилама утврђених вредности, задржавају постојеће параметре, без могућности доградње.

Висина објекта је: на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом нормалног нагиба), односно венца (за објекте са равним кровом или косим кровом благог нагиба); на стрмом терену са нагибом према улици (навише) - растојање од нулте коте до коте слемена (венца); на стрмом терену са нагибом од улице (наниже) - растојање од коте нивелете пута до коте слемена (венца).

Кота приземља објеката одређује се у односу на коту нивелете јавног/приступног пута, односно према нултој коти објекта, и то: кота приземља нових објеката на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног/приступног пута; кота приземља може бити највише 1,20m виша од нулте коте; за објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), кота приземља може бити највише 1,20m нижа од коте нивелете јавног пута; за објекте који у приземљу имају нестамбену намену, кота приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара (денивелација се савладава унутар објекта).

Испади на објекту (хоризонтална пројекција испада) не могу прелазити регулациону линију више од 1,20m и то на делу објекта вишем од 4,50m, односно грађевинску линију више од 1,60m.

Испади грађевинских елемената на нивоу приземља могу прећи грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то: излози локала - 0,30m, по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,00m; транспарентне браварске конзолне надстрешнице у зони приземне етаже - 2,00m по целој ширини објекта са висином изнад 4,00m; платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом - 1,00m од спољне ивице тротоара на висини изнад 4,00m; конзолне рекламе - 1,20m на висини изнад 4,00m.

Испади грађевинских елемената (еркери, дократи, балкони, улазне надстрешнице са и без стубова, надстрешнице и сл.) на нивоу првог спрата могу да пређу грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то: на делу објекта према предњем дворишту - 1,20m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 50% уличне фасаде изнад приземља; на делу објекта према бочном дворишту претежно северне оријентације (најмањег растојања од 1,50m) - 0,60m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља; на делу објекта према бочном дворишту претежно јужне оријентације (најмањег растојања од 2,50m) - 0,90m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља; на делу објекта према задњем дворишту (најмањег растојања од задње линије суседне грађевинске парцеле од 5,00m) - 1,20m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% задње фасаде изнад приземља.

Отворене спољне степенице могу се постављати на објекат (предњи део) ако је грађевинска линија 3,00m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90m. Отворене спољне степенице које савлађују висину преко 0,90m улазе у габарит објекта. Отворене спољне степенице које се постављају на бочни или задњи део објекта не могу ометати пролаз и друге функције дворишта.

Грађевински елементи испод коте тротоара (подрумска етажа) – могу прећи регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то: стопе темеља и подрумски зидови - 0,50m; шахтови подрумских просторија до нивоа коте тротоара - 1,00m. Стопе темеља не могу прелазити границу суседне парцеле, осим уз сагласност власника или корисника парцеле.

Висина надзитета стамбене поткровне етаже износи највише 1,60m, рачунајући од коте пода поткровне етаже до тачке прелома косине крова.

Ограђивање грађевинске парцеле може се вршити зиданом оградом до висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m. Зидане и друге врсте ограде постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује. Врата и капије на уличној оградни не могу се отварати ван регулационе линије.

Зидана нетранспарентна ограда између парцела подиже се до висине 1,40m уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле, или

транспарентном оградом до висине од 1,40m, која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Грађевинска парцела се може преграђивати у функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ, окућница и сл.), с тим да висина унутрашње ограде не може бити већа од висине спољне ограде.

Одводњавање површинских вода са парцеле врши се слободним падом према риголама, односно према улици, са најмањим падом од 1,5%. Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели. Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме.

Архитектонско обликовање: спољни изглед објекта, облик крова, примењени материјали, боје, архитектонски детаљи и други архитектонски елементи, треба да су у складу са амбијентом и да доприносе очувању визуелног идентитета и унапређењу естетских вредности простора. Не користити елементе и композиције као што су нападни фолклоризам, радикални еклектицизам, мансардни кровови, вишеетажно поткроље и сл. Нови објекти својим пропорцијама и архитектуром треба да чине обликовну целину са суседним објектима и простором, посебно у оквиру простора изражених амбијенталних вредности, који треба планирати у стилу традиционалног наслеђа, уз обнову историјски вредних објеката.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови (емисија буке, аеро и других врста загађења), услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са позитивном законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

Стандард приступачности и енергетска ефикасност: Несметано кретање особа са посебним потребама, деце и старијих особа мора бити обезбеђено за објекте јавне намене и остале објекте за јавно коришћење, у складу са прописима и нормативима из ове области. Сви објекти у зависности од врсте и намене, морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују позитивном законском регулативом прописана енергетска својства објекта.

2.1.2. Посебна правила

На основу анализе стања коришћења земљишта на планском подручју и еколошке подобности истог, а имајући у виду и евидентиране потребе за простором и делатностима, правила грађења дефинишу се за зоне: становања (у централном или ободном делу насеља); производних делатности и пословања; јавне намене (јавне функције и службе, комуналне делатности и јавно зеленило) и верских објеката; туристичке инфра и супраструктуре.

2.1.2.1. Зона становања

На подручју Просторног плана углавном су заступљена села планинског типа. Становници планинских села су оријентисани на сточарску производњу (отвореног и полуотвореног типа) и експлоатацију шумског богатства, а нешто мање на пољопривредну производњу. У појединим насељима изражено је и интересовање за обнављањем непољопривредних домаћинстава (сеоски туризам, објекти за одмор). Основне карактеристике овог типа сеоских насеља су: релативна збијеност, мање парцеле неправилног облика, већа искоришћеност и изграђеност парцеле, мања међусобна удаљеност суседних (стамбених и економских) објеката, заступљеност више типова сеоских домаћинстава (пољопривредног, мешовитог и непољопривредног), и др.

На развој села и организацију сеоског становања највећи утицај имају: опште економско стање локалне заједнице, месне прилике самог насеља (близина центара и важних комуникација), конфигурација терена и природно окружење (шумско подручје, природна добра, водотокови и сл.). Генерално, за села на планском подручју карактеристична је: релативна удаљеност од важних комуникација, мала насељеност, смањивање контингента радно способног становништва, велика старост становника и др.

Посебна правила грађења за зону становања примењују се у зони директне примене Просторног плана за: централне (компактне) делове насеља на руралном подручју; изграђене, започете или инициране насељске целине у делу атара ван компактног насељског ткива. Ова правила се не примењују (као обавезујућа или усмеравајућа) ван грађевинских подручја насеља (одређених Просторним планом, просторним плановима јединица локалне самоуправе или урбанистичким планом).

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти намењени становању (а препоручују се типови објеката доминантни у постојећој физичкој структури непосредног окружења - углавном слободностојећи породични стамбени објекти), економски, помоћни или пратећи објекти.

Економске објекте је могуће планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа везаних за заштиту животне средине. Економски објекти су: сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме (ђубришта), пољски клозети; економски објекти уз стамбени објекат (летња кухиња, млекара, санитарни пропусник, магацини хране за сопствену употребу); остали економски објекти (пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешница за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке).

Компатибилни садржаји и врсте објеката: трговина, услуге и сервиси, услужно и производно занатство, угоститељство, туристичке услуге у сеоском домаћинству, као и мањи производни и пословни објекти из домена прераде пољопривредних и шумских производа, одрживог коришћења природних ресурса и сл., под условом да немају негативног утицаја на животну средину. Ови садржаји могу бити у оквиру основног (стамбеног) објекта (најчешће у приземљу) или у оквиру помоћног или пратећег објекта на парцели.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: индустријске, производне, складишне и друге делатности које имају негативни утицај на животну средину и основну намену (делатности које угрожавају околину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама и другим штетним дејствима). Нису дозвољене сточне стаје (економски објекти) капацитета већег од 20 грла говеда, 100 свиња, 150 оваца или коза и 350 јединки живине или кунића.

Услови за формирање грађевинске парцеле: у зависности од типа домаћинства, грађевинска парцела има: стамбени део парцеле (стамбено двориште), економски део парцеле (економско двориште) и башту.

Минимална парцела пољопривредног домаћинства садржи: стамбени део - 300 m², економски део - 400 m² и башту - 300 m² (укупно 1000 m², при чему стамбени и економски део могу да буду на посебним парцелама).

Минимална парцела мешовитог домаћинства садржи: стамбени део - 300 m², нестамбени део - 400 m² (укупно 700 m²).

Минимална парцела непољопривредног (стамбеног) домаћинства: 300 m².

Минимална ширина фронта грађевинске парцеле према типу домаћинства: пољопривредна домаћинства – 20 m; мешовита домаћинства – 16 m; непољопривредна (стамбена) домаћинства – 12 m.

На формираној грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од минималне површине или ширине утврђене у претходним ставовима, може се предвидети изградња или реконструкција објеката поштујући посебна правила зоне становања и ограничења парцеле.

Код изграђених парцела могуће је вршити парцелацију по дубини, са обезбеђењем колског пролаза минималне ширине 3,50 m.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске линије објекта (без обзира да ли се ради о изградњи, доградњи или реконструкцији) и границе парцеле јавног пута (регулациона линија) је 5,0 m. Од овог правила је могуће одступити само у циљу очувања амбијенталне вредности насеља. У зони у којој постоје изграђени објекти, претходно растојање се утврђује на основу позиције већине изграђених објеката.

Грађевинска линија помоћног или пратећег објекта не може да буде испред грађевинске линије основног објекта, осим ако конфигурација терена не условљава другачији положај.

На парцели са нагибом терена од јавног пута наниже, у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут, а економско двориште иза стамбеног дворишта на нижој коти. На парцели са нагибом терена ка јавном путу, у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти, па економско двориште може бити испред стамбеног дворишта, уз јавни

пут, уз увећање претходно утврђеног растојања између грађевинске и регулационе линије за мин 3,0 m зеленог заштитног појаса.

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Минимално растојање габарита слободностојећег стамбеног објекта од границе суседне парцеле износи: 1,50 m на делу бочног дворишта северне оријентације; 2,50 m на делу бочног дворишта јужне оријентације. За изграђене објекте чије је растојање до границе суседне парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати отвори за осветљавање стамбених просторија.

За економске и помоћне објекте минимално удаљење од границе суседне парцеле на делу бочног дворишта, износи 1,50 m. За изграђене економске и помоћне објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати отвори за осветљавање просторија.

Минимално удаљење септичке јаме од границе суседне парцеле је 3,0 m.

Међусобна удаљеност објеката: Минимална међусобна удаљеност стамбених објеката на истој грађевинској парцели, или на суседним парцелама, износи 4,0 m. За изграђене објекте који су међусобно удаљени мање од 4,0 m, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати наспрамни отвори за осветљавање стамбених просторија. Слободностојећи стамбени објекат не може заклањати директно осунчање другом стамбеном објекту више од половине трајања директног осунчања.

Минимална међусобна удаљеност економских и помоћних објеката на истој грађевинској парцели, или на суседним парцелама, износи 3,0 m.

Међусобно растојање сточне стаје од стамбеног објекта је мин. 15,0m. Међусобно растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је најмање 20,0m и то само на нижој коти. Минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6,0m.

Организација економског дворишта мора бити таква да се прљави садржаји (сточне стаје, ђубришта, септичке јаме, пољски клозети) постављају на најудаљенијим деловима економског дворишта и само низ ветар у односу на чисте садржаје. Бунаре градити на вишој коти од коте економских објеката прљавих садржаја, на прописаној удаљености од њих. Положај, габарит и локација економског објекта мора бити прилагођена просторним могућностима економског дворишта, уз обезбеђен лак приступ и везу са другим објектима и добру организацију економског простора.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Стамбени део грађевинске парцеле: Индекс заузетости = мах 40%; Индекс изграђености = мах 1,0; Уређено зеленило = мин 30%.

Економски/нестамбени део грађевинске парцеле: Индекс заузетости = мах 50%; Индекс изграђености = мах 0,8; Уређено зеленило = мин 20%.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност стамбених објеката на парцели је П+1+Пк, а максимална висина 10,0 m. Могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе. Максимална спратност економских и помоћних објеката је П+Пк, а максимална висина 5,0 m.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других стамбених објеката у стамбеном делу парцеле, као и економских објеката у економском делу парцеле. Дозвољена је и изградња помоћних или пратећих објеката у функцији стамбених или економских објеката, као и у функцији садржаја компатибилних зони становања, који не угрожавају основну намену и немају негативних утицаја на животну средину.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: За паркирање возила за сопствене потребе, возила везаних за обављање делатности компатибилних са основном наменом парцеле, помоћних возила и прикључних апарата, власници објеката обезбеђују простор на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута. Број неопходних паркинг места се одређује у зависности од врсте објекта и то једно паркинг место за сваки стан, односно једно паркинг место на 70 m² корисне површине за нестамбене намене.

Свака грађевинска парцела мора да има одговарајућу везу са јавним путем или приступним саобраћајницама. Ширина приватног пролаза за парцеле које немају директан приступ јавном путу не може бити мања од 2,5 m (стамбени пут), односно 3,5 m (економски пут).

Архитектонско обликовање: Архитектонску обраду стамбених, економских, помоћних и пратећих објеката прилагодити традиционалној архитектури народног градитељства и традиционалном начину организације и уређења парцеле, али и потребама корисника и савременом квалитету живљења. Изградњу објеката и уређење парцела у процесу ревитализације централних делова насеља и изграђених насељских целина, прилагодити предеоном лику брдско-планинског подручја. Применити аутохтоне грађевинске материјале и архитектонски израз.

2.1.2.2. Зона производних делатности и пословања

Становници села планинског типа (доминантан на планском подручју) оријентисани су на сточарску производњу (отвореног и полуотвореног типа) и експлоатацију шумског богатства, а нешто мање на пољопривредну производњу. За развој сеоских насеља и упошљавање радно способног локалног становништва, значајно је омогућити обављање производних делатности и пословања усмерених на агрокомплекс, сточарску производњу, прераду пољопривредних, сточарских и шумских производа, а уз одрживо коришћење природних ресурса и без негативног утицаја на животну средину.

Посебна правила грађења за зону производних делатности и пословања примењују се у зони директне примене Просторног плана, а не примењују (као обавезујућа или усмеравајућа) ван грађевинских подручја насеља (одређених Просторним планом, просторним плановима јединица локалне самоуправе или урбанистичким планом).

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти производног и услужног занатства; пословно-трговински објекти; објекти за прераду и складиштење пољопривредних, сточарских и шумских производа; објекти за производњу прехранбених производа и сточне хране; сточне и живинарске фарме и рибњаци.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: складишта, стоваришта и сервиси; објекти за прераду меса; друге производне делатности које не угрожавају здравље људи и животну средину.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: производни објекти који нису у функцији пољопривреде, сточарства или шумарства, и други објекти који могу имати негативне утицаје на животну средину (углавном објекти који подлежу обавези израде процене утицаја на животну средину, у складу са важећом Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину).

Услови за формирање грађевинске парцеле: Најмања површина грађевинске парцеле – 3000m². Најмања ширина грађевинске парцеле - 30,0 m. Терен мора бити раван или благо закошен (до 10%, објекти паралелни са изохипсом). *Минимално опремање грађевинске парцеле* подразумева: обезбеђење приступног пута, водоснабдевање, прикупљање и пречишћавање отпадних вода, прикупљање отпада (посебне просторије или ограђени простор са одговарајућим посудама за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног отпада и отпада који настаје у процесу производње), прикључак на електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора и паркинга за различите врсте возила.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0 m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити улазни и контролни пункт. Комерцијални и административни садржаји производног или пословног комплекса (продајни, изложбени простор и сл.), по правилу се позиционирају ближе јавној површини (саобраћајници), док су производни садржаји у залеђу парцеле.

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле је 6,0 m, а од задње границе парцеле 12,0 m.

Међусобна удаљеност објеката: Најмања дозвољена удаљеност објеката од бочних суседних објеката у оквиру парцеле/комплекса је 8,0 m (12,0 m од објеката на суседној парцели/комплексу).

Растојање између објеката у којима се чувају запаљиви материјали и осталих објеката је најмање 20,0 m низ ветар (уколико су неопходни за обављање делатности, ови објекти се раде према посебним прописима).

Складиштење материјала и робе на отвореном делу грађевинске парцеле не сме бити организовано у делу према јавној површини (саобраћајници), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом (минимална ширина заштитног зеленог појаса - 10,0 m).

Ћубриште се поставља у најудаљенијем делу парцеле, минимум 30,0 m од најближег објекта, супротно од правца доминантног ветра.

Позиција објеката за узгој стокe (стаје) одређује се у складу са капацитетом објеката и минималним растојањем у односу на зону становања, извориште водоснабдевања и јавне путеве, према закону и правилницима о ветеринарско-санитарним условима за узгој и држање стокe.

Постројења за механичку прераду дрвета и слични објекти шумске привреде не смеју се постављати на удаљености мањој од 200 m од руба шуме.

Генерални распоред објеката према нагибу терена, као и према правцу доминантних ветрова (низ ветар) је од чистијих функција и садржаја ка прљавијим.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле = 40%. Највећи дозвољени индекс изградњe грађевинске парцеле = 0,6.

Као апсорбциони појас за заштиту објеката изван комплекса, али и као заштита објеката унутар комплекса од утицаја споља, као и између појединих групација или објеката појединачно, предвидети најмање 20% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката на парцели је П+1, а максимална висина 10,0 m, осим за технолошке објекте, где се може утврдити и већа висина у складу са технолошким потребама, али не виша од 15,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других објеката за обављање делатности на парцели, у циљу омогућавања даљег развоја и организације комплекса, етапне изградње и груписања објеката по функцијама и садржајима, или евентуалних измена, допуна и прилагођавања простора за обављање делатности. Дозвољена је и изградња помоћних или пратећих објеката везаних за делатност која се обавља на парцели, или у функцији садржаја компатибилних овој зони, који не угрожавају основну намену и немају негативних утицаја на животну средину.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ манипулативном простору и простору за паркирање. Сви улази треба да су контролисани (могу да садрже и портирницу, дезинфекциону баријеру, колску вагу и сл.), а комплекси ограђени, уз предвиђање најмањег потребног броја улаза. Димензија претоварних и манипулативних површина зависи од технолошког процеса, броја и типа референтних возила и механизације. Потребно је извршити потпуну диференцијацију прљавих и чистих комуникација у комплексу (путеви хране и остали путеви).

Ширина колског прилаза је најмање 3,5 m.

Паркинг и гаражни простор за возила и механизацију предвидети у оквиру грађевинске парцеле (комплекса), и димензионисати у зависности од технолошког процеса и потреба делатности које се обављају у комплексу.

2.1.2.3. Зона јавне намене (јавне функције и службе, комуналне зоне и објекти, јавне зелене површине) и верских објеката

Јавне функције и службе (образовање, здравство, социјална заштита, спорт и рекреација, култура и наука, управа и администрација), као и комуналне зоне и објекти (гробља и пијаци), дистрибуирани су у складу са планираном мрежом насеља и јавних површина дефинисаном овим просторним планом, односно просторним планом јединица локалне самоуправе.

Уређење јавних површина подразумева уређење простора који су планом предвиђени за објекте чије је коришћење/изградња од општег интереса, у складу са законом: јавне функције и службе, јавне зелене површине, комуналне зоне и објекти, објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре. Јавне површине и објекти су по правилу на грађевинском земљишту у јавној својини, унутар грађевинског

подручја насеља. Објекти јавне намене могу се градити и у оквиру зоне становања, уколико се задовоље сви нормативи и критеријуми за одговарајућу јавну намену и услови непосредног окружења.

Посебна правила грађења за зону јавних намена и верских објеката примењују се у зони директне примене Просторног плана, а не примењују (као обавезујућа или усмеравајућа) ван грађевинских подручја насеља (одређених Просторним планом, просторним плановима јединица локалне самоуправе или урбанистичким планом).

Јавне функције и службе

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти образовања и васпитања, објекти здравствене и социјалне заштите, објекти спорта и рекреације, објекти културе, науке, управе и администрације.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: објекти и садржаји других јавних функција и служби и јавно зеленило.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: објекти који нису у функцији основне или допунске намене.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене, у складу са одговарајућим прописима и техничким нормативима. Најмања ширина грађевинске парцеле - 20,0 m.

Положај објеката у односу на регулациону линију и границе грађевинске парцеле: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m. Минимално растојање основног габарита објекта (без испада) и границе суседне грађевинске парцеле је 2,5 m, сем у центру насеља, где је могуће постављање објекта на међи, уколико је ово у складу са типологијом градње центра насеља.

Међусобна удаљеност објеката: Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката је минимално половина висине вишег објекта, али не мање од 6,0 m.

Удаљеност објеката јавних функција и служби од стамбених објеката износи најмање 10,0 m, а од објеката производних делатности и пословања најмање 50,0 m.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле = 60%. Највећи дозвољени индекс изграђености грађевинске парцеле = 1,5.

Предвидети најмање 15% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је П+2, а максимална висина 12,0m. Могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе. Спратност, висина и габарит објеката морају бити у складу са важећим прописима за одговарајуће делатности које ће се обављати у објекту.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других објекта јавне намене, као и помоћних или пратећих објеката у функцији основне или допунске намене (спратности до П+Пк).

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ грађевинској парцели омогућити са јавне саобраћајне површине, уз обезбеђење доступности и сигурности приступа парцели. Ширина колског прилаза је најмање 3,5 m.

Паркирање возила се обезбеђује у оквиру грађевинске парцеле објекта, или на контактаној јавној површини (јавно паркиралиште или обележен паркинг простор у регулационом профилу саобраћајнице), уколико то дозвољава стање на терену, и то: једно паркинг/гаражно место на 100 m² корисне површине, односно према стандарду за специфичне намене.

Јавне зелене површине

Уређивање земљишта за подизање или реконструкцију јавних зелених површина, обухвата његово припремање и опремање. Припремање земљишта обухвата припремне и истражне радове (израда биолошких основа, студијске и пројектне документације, израда геодетских и других подлога, евиденција постојеће вегетације и др.), санирање и нивелацију терена, и друге радове. Опремање земљишта обухвата: изградњу комуналне инфраструктуре за редовни режим коришћења и одржавања

зелене површине (водовод, канализација, јавна расвета и др.), као и уређење осталих јавних површина које су у контакту са зеленом површином (саобраћајне, пешачке и др.) у складу утврђеном наменом.

Партерна решења ускладити са наменом и функцијом јавне зелене површине, тако да се не угрозе њене постојеће вредности. С тим у вези планирати одговарајућу опрему и садржаје, као и однос поплочаних површина, ниског и високог растива. Хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација, уз поштовање прописаних минималних одстојања у складу са важећим техничким прописима. Избор врста за озелењавање усагласити са наменом и функцијом јавне зелене површине као и условима станишта.

Дозвољени радови: санитарна сеча стабала, реконструкција и подизање нових цветњака, нова садња, реконструкција и подизање нових вртно-архитектонских елемената, реконструкција и изградња нових стаза, реконструкција постојећих објеката, изградња фонтана, постављање елемената урбаног мобилијара, изградња игралишта за рекреацију и дечјих игралишта, ограђивање и сл.

Комуналне зоне и објекти

Зелене пијаци – уређење пијаца се спроводи у складу са техничким прописима за ову врсту објеката.

Гробља – уређење гробља подразумева: формирање гробних парцела/места; формирање и уређење колских и пешачких саобраћајница и прилазних путева; уређење пешачких и зелених површина; ограђивање гробља. Правила грађења се утврђују за изградњу објеката (на неизграђеном делу гробља) и за реконструкцију постојећих објеката. Под објектима на гробљима подразумевају се: гробне парцеле/места, капеле, колске и пешачке саобраћајнице и прилазни путеви, пешачки трг, зелене површине, ограда гробља и други објекти у функцији погребне делатности (верски објекат, сала за парастос, продавница погребне опреме, розаријум, колумбаријум и сл.).

Правила се примењују за постојећа гробља/делове гробља са решеним имовинско–правним односима, док је за проширење постојећег гробља (или изградњу новог гробља, уколико на постојећем не постоје услове за даље сахрањивање – због попуњености, немогућности приступа, или решавања имовинског статуса), предвиђена израда одговарајућег урбанистичког плана.

Врста и намена објеката који се могу градити: Комунални објекти – пијаци и гробља.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Садржаји и објекти у функцији основне делатности – трговина, услуге (административне и комерцијалне), угоститељство, услужно занатство.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Изградња производних и стамбених објеката, као и оних који имају негативне утицаје на животну средину.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m. Минимално растојање основног габарита објекта (без испада) и границе суседне грађевинске парцеле је 2,5 m.

Међусобна удаљеност објеката: У случају када се гробље граничи са зоном становања, приликом одређивања положаја гробних парцела на неизграђеном делу гробља, ивица парцеле мора бити удаљена минимално 25,0 m од стамбеног објекта. Простор између гробне парцеле и границе гробља има улогу заштитног зеленог појаса и мора се озеленити високом вегетацијом.

Урбанистички параметри: Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле је 80%, а индекс изграђености 0,8 (рачунајући манипулативне и паркинг просторе, односно површине за сахрањивање).

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је II, а максимална висина објекта 7,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: На једној грађевинској парцели може бити изграђено више објеката у функцији основне делатности. Могу се градити и помоћни или пратећи објекти основне или допунске намене.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Прилазни пут (колска саобраћајница) је минималне ширине коловоза 5,0 m (изузетно 3,5 m за гробља,

када се прилаз утврђује преко пољског, односно некатегорисаног пута). Минимална ширина пешачких стаза које деле гробне парцеле је 1,20 m.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70 m² корисне површине, односно према стандарду за специфичну намену.

Верски објекти

Врста и намена објеката који се могу градити: Верски објекти.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: У комплексу, поред верског објекта, може се градити: парохијски дом и други садржаји и објекти потребни за функционисање верског комплекса (канцеларијски, стамбени и сл.).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Изградња свих објеката и садржаја који нису претходно наведени.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са пратећим садржајима верског објекта и одговарајућим нормативима за предметне објекте. Најмања ширина парцеле је 20,0 m.

Положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m. Минимално растојање верског објекта од граница суседних грађевинских парцела је 8,0 m.

Урбанистички параметри: Максималан индекс заузетости грађевинске парцеле износи 50%, а индекс изграђености 0,5. Предвидети најмање 30% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је П+1+Пк. Максимална висина објеката је 15,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: На једној грађевинској парцели може бити изграђено више објеката у функцији верског комплекса, као и помоћни или пратећи објекти у функцији основне или допунске намене.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Верски комплекс мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Простор за паркирање предвидети у оквиру грађевинске парцеле (комплекса).

2.1.2.4. Зона туристичке супраструктуре и инфраструктуре

Уређење, изградња и коришћење простора за различите туристичке намене подразумева следеће **интервенције у простору:**

- уређење постојећих и планираних пешачких стаза, намењених кретању планинара и излетника (пешаци, планински бициклисти, евентуално јахачи), са одмориштима (са ватриштима и склоништима), видиковцима, бивацима, полигонима екстремних спортова (слободно пењање, параглајдинг и др.) и другим мањим објектима/опремом у функцији истраживања, заштите, контроле и презентације природних и створених вредности, као и туристичке сигнализације (путокази, мерна места, маркације стаза, информативне табле и др.).
- уређење излетишта (излетничке пољане), караван–кампа (за шаторе капацитета око 100 корисника), извиђачког/планинарског логора (капацитета око 50 корисника), риболовних стаза и спортско-рекреативних пунктова у функцији коришћења природних потенцијала (алпинистички пункт/слободно пењање; акватички комплекс/базени; централни пункт; евентуално полигон екстремних спортова).
- изградња центра туристичке зоне, са визиторским и инфо центром, спортско-рекреативним теренима и насељем „еколоц” типа, а евентуално и кампом (караван–камп, извиђачки логор) и излетиштем. Грађевинско подручје насеља Трнски Одоровци, са центром туристичке зоне у засеоку Ћиринци, предмет је детаљне разраде Просторног плана, па ће се уређење и изградња на овом простору одвијати у складу са правилима утврђеним у делу IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде.*
- комерцијализација постојећих стамбених објеката и сеоских домаћинстава (ревитализација, уз мање проширење капацитета), а евентуално и изградња нових туристичких јединица/комплекса

(уз оријентацију на апартмане и пансионе или „еколоц“ објекте/насеља) прилагођених наслеђеној грађевинској структури, а у постојећем грађевинском подручју насеља у којима ће се развијати сеоски и еко–туризам, односно формирати центар туристичке зоне. За пружање услуга еко–туризма активности првенствено усмеравају на изградњу и реконструкцију објеката типа „еколоц“, уз евентуално формирање етно–парка, уколико је могуће идентификовати групу објеката народног градитељства погодну за презентацију;

- изградња улазних станице у СРП „Јерма“ (са инфо пунктовима), а евентуално и других мањих пунктова за контролно–чуварску службу (обавеза израде урбанистичког пројекта);
- изградња природњачког музеја у циљу: презентације природних, културних и стечених вредности заштићеног подручја; организовања манифестација везаних за научно–истраживачку делатност и едукацију; подршке локалном становништву у пласирању локалних производа и туристичке понуде; обезбеђивање услова за рад управљачко–старатељске јединице (обавеза израде урбанистичког пројекта);
- изградња и реконструкција објеката лечилишног, балнео–рехабилитационог (бањско купатило) и спортско–рекреативног туризма (акватички комплекс/базени), бањског парка и шеталишта, као и смештајних капацитета, у бањском туристичком месту Звоначка Бања. Обнову постојећих објеката и нове садржаје прилагодити архитектури старих бањских објеката, уз уклапање у бањски амбијент. Уз то, неопходно је обезбедити рационално коришћење и санитарну заштиту бањске термалне воде (реконструкција извора и каптаже, регулација одвођења отпадних вода и водоснабдевања бањског места, обезбеђење биолошког минимума протока термалне воде за потребе строго заштићених врста у СРП „Венерина падина“ и др.). Грађевинско подручје Звоначке Бање је предмет детаљне разраде Просторног плана, па ће се уређење и изградња на овом простору одвијати у складу са правилима утврђеним у делу IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде*;
- регулисање заштите, уређења и презентације Манастира Поганово, као споменика културе од великог значаја који се налази у простору изражених природних и антропогених вредности, који представља кохерентну целину (прелиминарна *заштићена околина непокретног културног добра*). Планира се регулација приступних путева, стаза и мостова (уз задржавање аутентичности водотока), а евентуално и уређење простора у обухвату заштићене околине НКД (обележавање, партерно уређење и др.), у функцији истраживања, заштите и презентације непокретног културног добра. Прелиминарна заштићена околина споменика културе и гранично подручје контролисаних активности, предмет су детаљне разраде Просторног плана, па ће се уређење и изградња одвијати у складу са правилима утврђеним у делу IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде*;
- изградња објеката туристичке инфраструктуре, у циљу пружања услуга из домена транзитног туризма: пратећи садржај путне инфраструктуре, који подиже стандард туристичког путовања (бензинска станица, одмориште, мотел и други угоститељски објекти, уз државни пут Па реда); гранични прелаз на путном правцу државног пута ПБ реда (обавеза израде плана детаљне регулације).

Посебна правила грађења за зону туристичке супра и инфраструктуре примењују се у зони директне примене Просторног плана, у грађевинским подручјима туристичких насеља (одређених Просторним планом), као и ван грађевинског подручја ових насеља, у складу са планским решењима Просторног плана (реферална карта бр. 3: Природни ресурси, заштита животне средине, природних и културних добара и туризам). Ова правила се не примењују (као обавезујућа или усмеравајућа) у грађевинским подручјима осталих насеља (одређених Просторним планом, просторним плановима јединица локалне самоуправе или урбанистичким планом), као и ван грађевинског подручја осталих насеља (уколико ово није у супротности са планским решењем из рефералне карте бр. 3).

Туристички локалитети (центри, пунктови и насеља) – основна правила

Туристички локалитети у подручју режима заштите III степена, као и ван подручја режима заштите, градиће се и уређивати према следећим основним правилима:

- изградња свих садржаја туристичке понуде се строго и континуирано контролише, док се преиспитивање могућности за озакоњење неплански изграђених објеката утврђује на основу

- планских решења и правила Просторног плана, односно детаљне разраде или даље планске разраде;
- туристички локалитети се, по правилу, граде и уређују уз што мање угрожавање шумског фонда и компензационо пошумљавање за посечену шуму;
 - капацитети туристичке изградње у односу на режиме заштите су ограничени бројем лежаја и густином корисника утврђеним у делу III 2. 2. *Капацитет простора за туризам и рекреацију у односу на режиме заштите*;
 - нови смештајни садржаји у туристичким локалитетима планирају се и уређују на погодним теренима (геолошки стабилним, осунчаним, заклоњеним од ветра, са препорученим нагибом до 15% и сл.), са обезбеђивањем приступа садржајима угоститељства, трговине и услуга, спорта и рекреације, јавног саобраћаја и др, и уз формирање мирних зелених зона између зона туристичког смештаја и других садржаја;
 - планирана туристичка инфраструктура и спортско-рекреативни садржаји имају приоритет у односу на садржаје туристичког смештаја у туристичким локалитетима;
 - препоручује се комбинован начин уређења туристичких локалитета – хомогене урбане структуре око мањих тргова, компактни низови дуж улица, претежно слободностојећи објекти, концентрисане традиционалне групације етно-објеката и сл;
 - партерно уређење туристичких локалитета ради функционалне и обликовне интеграције смештајних, јавних и спортско-рекреативних садржаја;
 - неопходно комунално опремање туристичких локалитета планираном саобраћајном и комуналном инфраструктуром - јавне саобраћајнице и паркинзи, водоснабдевање, непропусни сенгруппи са систематским пражњењем, електроснабдевање и основне ГТ инсталације, а по могућству прикупљање/одвођење/пречишћавање отпадних (комуналних и атмосферских) вода, као и грејање применом чисте енергије;
 - саобраћајно повезивање туристичких локалитета, чиме је условљено обезбеђење континуиране туристичке намене подручја, односно избегавање просторног дисконтинуитета који умањује туристички квалитет подручја. С тим у вези, потребно је одстранити или ублажити транзитни саобраћај из туристичког ткива (формирањем зоне заштитног зеленила дуж транзитних саобраћајница; формирањем паркинг простора у приступним зонама, одакле се успостављају добре пешачке везе ка туристичким садржајима);
 - утврђивање обавезе детаљног испитивања микро-природних услова (инжењерско-геолошких, климатских и др.), као и социо-економске оправданости и еколошке прихватљивости, пре изградње објеката туристичке супраструктуре и инфраструктуре;
 - категоризација и специјализација угоститељских објеката, односно стандардизација смештајних објеката, утврђује се на основу важећег Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај („Службени гласник РС”, број 83/16) и Закона о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11-др.закон, 93/12 и 84/15);
 - архитектонски облици свих објеката у туристичким локалитетима развијаће препознатљиви локални архитектонски израз, са енергетски рационалним просторима заштићеним од негативних екстрема планинске климе, оптимално отвореним према микро-амбијентима природног предела и са доминантном употребом изворних материјала овог поднебља, уз прилагођавање познатим узорима етно-архитектуре овог краја и уклапање у природни амбијент и морфолошке облике тла (ниске просторне структуре, уз могућност формирања реперних објеката, ради постизања визуелног композиционог акцента);
 - приоритет дати адаптацији и реконструкцији постојећих кућа и пратећих објеката (посебно најстаријих објеката народног градитељства - могућност формирања етно-парка), изградњи нових објеката на темељима и у габариту напуштених објеката (уз евентуално проширење капацитета до 50% у односу на изворне објекте), као и изградњи потпуно нових објеката (типа „еколоц”, „гостинска кућа”, „гостинска смештајна јединица” и сл.), све на постојећим окућницама и у функцији сеоског и еко-туризма. Ревитализација и комерцијализација постојећих објеката у туристичке сврхе, као и нова изградња, условљене су испуњавањем прописаних санитарно-

хигијенских и комуналних услова, и ненарушавањем успостављеног режима заштите и слике предела;

- приоритет такође дати ревитализацији и реконструкцији постојећих туристичко-угоститељских, спортско-рекреативних и балнео-рехабилитационих објеката и комплекса;
- изградња нових јединица/комплекса туристичке намене на неизграђеним грађевинским парцелама (типа „апартман”, „пансион”, „еколоц” насеље и сл.), могућа је уз прилагођавање наслеђеној грађевинској структури, испуњавање прописаних санитарно-хигијенских и комуналних услова и услова заштите (природе, природних и културних добара, животнес средине), као и доказану социо-економску оправданост реализације (ово подразумева и доступност јавних служби и сервиса од интереса за туризам);
- туристичке локалитете уређивати у интеграцији са специјалним резерватима природе и локалним комплементарним активностима (пољопривреда, шумарство и ловство, мала привреда и традиционалним занати, и др.);

Детаљна правила уређења и изградње туристичких локалитета који су предмет детаљне разраде Просторног плана, утврђена су у делу IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде.*

Правила уређења и изградње туристичких локалитета који су предмет даље планске разраде, биће утврђена одговарајућим урбанистичким планом или урбанистичким пројектом, у складу са смерницама за спровођење Просторног плана (реферална карта бр. 4: Карта спровођења).

Подручје режима заштите ван туристичких локалитета – основна правила

У подручју режима заштите III степена, ван туристичких локалитета, дозвољена је изградња објеката у функцији СРП „Јерма” у циљу презентација природних вредности, туризма (полигони посебних интереса – слободно пењање, алпинизам, параглајдинг и сл; уз излетничке и планинарске стазе – одморишта, видиковци, биваци, склоништа од невремена и сл.), шумарства (лугарнице, шумарске куће и сл.) и водопривреде (мале акумулације, водозахвати, каптаже извора, уређаји за пречишћавање воде и сл.), а евентуално и сточарства (летњи торови у функцији прегонске испаше), узгоја дивљачи (зимска склоништа, хранилишта у ловним резерватима и сл.) и хидроенергетике (мале хидроелектране). Ови објекти (претежно појединачни мали службени објекти) ће се градити као приземни објекти на етно узорима малих објеката народног градитељства овог краја, од локалних материјала и уз оптимално уклапање у природни предео. За постојећа домаћинства у овом подручју режима заштите, предвидеће се обнова и реконструкција у изворном облику (традиционални концентрисани склоп стамбених и економских објеката), уз искључиву употребу локалних материјала, а евентуално и уређивање у функцији прихвата посетилаца.

У подручју режима заштите II степена, забрањена је изградња нових физичких садржаја туристичке супраструктуре, сем малих службених објеката у функцији заштите и презентације СРП „Јерма” шумарства, водопривреде и туристичких стаза, у складу са одговарајућим програмима. Ови објекти ће се градити искључиво од локалног материјала, уз максимално уклапање у терен и вегетацију.

Површине и објекти туристичке супраструктуре

Објекти туристичке супраструктуре доминантни су у туристичком простору. Правилним планским интервенцијама и избором одговарајућих програма, садржаја и архитектуре ових објеката, обликује се и сам туристички простор, у складу са изабраним концептом туризма. Важећим Законом о туризму дефинисан је појам туристичке супраструктуре: угоститељски објекти, као и галерије, изложбени, конгресни и забавни објекти, који су у непосредној вези са угоститељским објектима и објектима спортско-рекреативног садржаја, или са њима чине јединствену целину.

Врста и намена објеката који се могу градити: Објекти туристичке супраструктуре, различитог типа и садржаја:

- угоститељски објекти за смештај, са или без исхране и пића (хотел, мотел, пансион, туристички апартман, „еколоц” насеље/објекат, сеоско туристичко домаћинство, кућа, апартман, стан или соба за издавање типа „гостинске куће” или „гостинске смештајне јединице”, и други смештајни објекти);
- угоститељски објекти за исхрану и/или пиће (ресторан, кафе и др.).

Објекти туристичке супраструктуре се могу реализовати као самостални објекти на парцели (основна намена) или мешовито са наменом становања (у стамбеном делу дворишта, у оквиру стамбених или пратећих објеката на парцели, као ревитализовани постојећи објекти или новоизграђени објекти у функцији туризма), према правилима за површине и објекте туристичке супраструктуре, односно за зоне становања.

„Еколози” подразумева туристички објекат за смештај који задовољава следеће критеријуме: током изградње и експлоатације врши минималан утицај на животну средину; штити природне и културне компоненте свог окружења, тако што се максимално уклапа у предео и специфични контекст окружења; користи алтернативна, одржива средства, која обезбеђују смањену потрошњу воде; обезбеђује пажљив третман чврстог отпада и отпадних вода (коришћење биоразградивих и нетоксичних средстава за прање, рециклажа и др.); задовољава своје енергетске потребе кроз пасивни дизајн у комбинацији са савременим решењима примене „чисте” енергије (где год је то могуће). Ови објекти су по правилу намењени екотуристима и доприносе одрживом развоју локалних заједница у оквиру заштићених подручја, кроз заједничке програме са локалним становништвом и промовисања локалне заједнице и одрживог развоја заштићеног подручја. Развој ових објеката захтева једноставнију инфраструктуру и мању потрошњу простора, у циљу задовољавања основних туристичких потреба екотуриста, а тиме и мање инвестиције.

„Гостинска смештајна јединица” и „гостинска кућа” („осавремењени вајат”) – оптимално 40 до 60 m², капацитета до шест лежаја (две собе са по три лежаја), са засебним улазом, заједничким или засебним купатилом, а евентуално и дневним боравком.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Становање, компатибилне јавне и услужне намене, и други комплементарни садржаји туристичке супраструктуре (изложбени простори, простори за информисање, предаха, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства).

Услови за формирање грађевинске парцеле: Парцела се формира (увешава или дели) према просторним могућностима, у циљу прилагођавања величине парцеле, у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима за конкретну намену. За просторе нове изградње и реконструкције, при формирању парцеле обавезно се обезбеђује нормативни однос површине парцеле и смештајног капацитета од минимум 80 m²/лежају.

Минимална величина грађевинске парцеле: хотел/мотел - 3000 m²; туристички апартмани/пансиони/„еколози” насеље - 2000 m²; остали објекти туристичког смештаја (самостално, или мешовито са наменом становања, у оквиру стамбеног дела дворишта) и остали угоститељски објекти - 1000 m². Најмања ширина грађевинске парцеле - 20,0 m.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 5,0 m. У зони у којој постоје изграђени објекти исте намене, растојање између грађевинске и регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката. Грађевинска линија пратећег објекта не може да буде испред грађевинске линије основног објекта на парцели. Удаљеност грађевинске линије објекта од: регулационе линије државног пута, одређује се према условима ЈП Путеви Србије, на основу Закона о путевима („Службени гласник РС”, број 41/18).

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Најмање дозвољено растојање габарита објекта и границе суседне грађевинске парцеле, износи - за слободностојећи објекат на делу бочног дворишта северне оријентације = 2,0 m; за слободностојећи објекат на делу бочног дворишта јужне оријентације = 3,0 m; за први или последњи објекат у непрекинутом низу, или двојни објекат у прекинутом низу на бочном делу дворишта = 4,0 m. За изграђене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

Међусобна удаљеност објеката: Минимална међусобна удаљеност објеката (слободностојећих или у прекинутом низу) на истој или на суседним грађевинским парцелама, износи половину висине вишег објекта, а не мање од 5,0 m, уз задовољавање противпожарног услова. За изграђене објекте чија међусобна удаљеност износи мање од 5,0 m, у случају реконструкције не могу се на суседним странама

предвиђати наспрамни отвори за осветљавање смештајних и радних просторија. Слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели. За грађевинске парцеле се утврђује максимални индекс заузетости до 60% и индекс изграђености до 1,0 (1,2 уз државне путеве и у центру туристичке зоне).

Минимални проценат уређеног зеленила на парцели износи 20% површине парцеле. Отворени терени за рекреацију не улазе у проценат уређеног зеленила. Покривени терени за рекреацију се урачунавају при утврђивању урбанистичких параметара парцеле.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност нових објеката туристичког смештаја и угоститељства на парцели је П+1+Пк (максимална висина = 12,0 m), односно П+2+Пк (максимална висина = 15,0 m) уз државне путеве, у центру туристичке зоне, или у циљу формирања реперних објеката ради постизања визуелног композиционог акцента (мак 15% габарита објеката у грађевинском комплексу).

Максимална спратност објеката у функцији специјалног резервата природе, јавних служби и сервиса од интереса за туризам је П+2 (максимална висина = 12,0 m). Максимална спратност пратећих објеката на парцели је П+Пк (максимална висина = 6,0 m).

Могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња више објеката основне и допунске намене на парцели. Дозвољена је и изградња пратећих објеката у функцији основних објеката на парцели, архитектонски усклађених са њима.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Свака грађевинска парцела мора имати излаз на јавну површину (саобраћајницу), непосредно или преко приступног пута. Приступ на јавну саобраћајну површину мора бити такав да се не угрози одвијање саобраћаја на њој. Могуће је остварити више приступа на грађевинску парцелу (јавни, службени и др.).

Простор за паркирање у оквиру грађевинске парцеле (а изван површине јавног пута), мора да има функционалну везу са приступном саобраћајницом. На овом простору се обезбеђује паркирање возила: за сопствене потребе власника објеката на парцели, за потребе корисника смештајног капацитета реализованог на парцели, за потребе угоститељских и других (услужних, јавних или стамбених) објеката на парцели. Паркирање на парцели се може реализовати на отвореном паркингу и у гаражи (затвореној или делимично отвореној, потпуно или делимично укопаној). Осим путничких возила, на парцели је могуће обезбедити и паркирање минибуса, аутобуса и других возила за потребе организованог туристичког превоза.

Потребан број паркинг места нормирати у складу са категоријом туристичког објекта (на основу важећег Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај, „Службени гласник РС”, бр. 83/16 и 30/17), односно према претходно утврђеном стандарду за одговарајућу намену, али не мање од једног паркинг места по јединици смештајног капацитета, односно једног паркинг места на 70 m² корисне површине објекта.

Површине и објекти туристичке инфраструктуре

Да би се формирао туристички простор који представља интегрисану и функционалну целину, планска интервенција је формирање привлачних обележја (атракција) у оквиру туристичког простора, што подразумева изградњу одговарајуће туристичке инфраструктуре. Важећим Законом о туризму дефинисан је појам туристичке инфраструктуре: објекти за информисање, предах, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста.

Излетничке и планинарске стазе као доминантна туристичка понуда у простору СРП „Јерма”, уређују се истовремено у функцији туризма, рекреације, заштите и презентације природних и културних вредности. Могуће их је трасирати у подручју режима заштите II и III степена, по правилу, на планинским пашњацима и шумском земљишту без просека кроз шуму, претежно на трасама шумских и пашњачких путева и стаза, уз отварање нових траса само на неопходним краћим деоницама. Стазе су намењене кретању пешака, планинских бициклиста и евентуално јахача, са обавезном сигнализацијом (путокази, мерна места, маркације стаза, информативне табле и др.), пратећим објектима на атрактивним

локацијама у близини природних и створених вредности (видиковци, отворена одморишта и наткривена склоништа са ватриштима, биваци и мања логоришта за ноћење у шаторима) и другим мањим објектима и опремом (мобиљар, елементи за рекреацију и сл.). Ови објекти се граде као мањи, приземни, рустични објекти од приручних материјала, у духу локалне традиционалне архитектуре, максимално уклопљени у природни предео.

Профил стаза је минимум 1,6 m (пешачке), односно 2,25 m (бицикличке), са максималним нагибом до 30%, за двосмерно кретање (кружне трасе). Није неопходна додатна обрада подлоге пешачких стаза, док је за бицикличке стазе неопходно одговарајуће сабијање подлоге и оивичење (природним материјалима, који по изгледу, димензији и начину постављања не одступају значајно од окружења). Премошћавање препрека (вода, јаруга и сл.) вршити постављањем одговарајуће конструкције од дрвета.

Излетишта и кампови обухватају отворене садржаје на атрактивним локацијама, намењене коришћењу, истраживању и презентацији природних и створених вредности туристичког простора. Уређење излетишта (место за пикник, излетничка пољана и сл.) и кампова (караван-камп, извиђачки/планинарски логор и сл.) подразумева: функционалну организацију, обележавање (информативне табле, путокази...), опремање (мобиљар, елементи за рекреацију...; мањи пратећи објекти – надстрешнице, ватришта, отворени павиљони...), ограђивање (у случају потребе за контролом приступа) и обезбеђивање простора; а када су у питању кампови, и пружање услуга привременог постављања и коришћења опреме за камповање потребне за боравак на отвореном простору (шатори, евентуално и камп-приколице до 15% капацитета кампа), обезбеђење санитарно безбедног прикупљања и пречишћавања отпадних вода и организованог прикупљања и транспорта отпада, као и паркирања моторних возила корисника. Процењени капацитети планираних кампова су до 100 корисника/шатора (извиђачки/планинарски логори – до 50 корисника/шатора).

При уређењу и изградњи примењивати природне материјале и традиционалне форме, унифициране и стилски доследне.

Спортско-рекреативни пунктови у функцији коришћења, истраживања и презентације природних вредности и потенцијала планског подручја, обухватају: спортско-рекреативни пункт у центру туристичке зоне (отворени спортски терени са мањим пратећим објектима – помоћне просторије, спортска опрема, спортски клубови и школе спорта, пратеће услуге; евентуално и затворени спортски објекат – хала са пратећим садржајима); акватички комплекс у Звоначкој Бањи (базени за рекреацију, са термалном бањском водом); полигони/пунктови екстремних/авантуристичких спортова и посебних интереса (алпинизам, слободно пењање, евентуално параглајдинг, безмоторно змајарство и сл.), који се уређују на одговарајућим природним локацијама, уз приступе са путева, излетничких и планинарских стаза.

Сви спортско-рекреативни садржаји морају бити приступачни, функционално и пејзажно уклопљени у окружење, адекватно обележени, обезбеђени и опремљени. Предност дати теренима са травнатом подлогом, а бетонску подлогу свести на најмању могућу меру.

Риболовне стазе на риболовним водама рибарског подручја СРП „Јерма” (Звоначка река, Кусовранска река, Погановска река и река Јерма), уређивати у складу са Програмом управљања рибарским подручјем, Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 128/14) и правилима одвијања такмичења спортског риболова. Риболовне стазе се постављају на погодним деоницама обале, са могућношћу постављања приручних склоништа и бивака, али уз забрану предузимања радњи и активности којима се нарушавају еколошке одлике вода и угрожава рибљи фонд, посебно у дефинисаним природним плодиштима.

Туристичка инфраструктура транзитног туризма обухвата пратећи садржај путне инфраструктуре, који подиже стандард туристичког путовања, као што су: бензинска станица, одмориште, мотел или други угоститељски објекат уз државни пут Па реда (на територији насеља Звонце, за које је прописана израда плана генералне регулације, који ће утврдити одговарајућа правила); гранични прелаз на путном правцу државног пута ПБ реда (обавеза израде плана детаљне регулације граничног прелаза, који ће утврдити одговарајућа правила).

2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту

Пољопривредно земљиште је земљиште које се користи за пољопривредну производњу и то: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и др.) и земљиште које се одговарајућим планским актом може привести намени за пољопривредну производњу. У структури пољопривредног земљишта разликујемо: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стришта, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).

Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним Просторним планом. Правила грађења су конципирана тако да се максимално заштити од градње плодно пољопривредно земљиште до пете катастарске класе (обрадиво пољопривредно земљиште), док је на пољопривредном земљишту од пете до осме катастарске класе и неплодном пољопривредном земљишту начелно могуће планском документацијом извршити промену намене и омогућити изградњу за потребе пољопривредне делатности и компатибилних намена.

Пољопривредно земљиште које је у складу са Просторним планом одређено као грађевинско земљиште, до привођења планираној намени, користи се за пољопривредну производњу. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним важећим Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити: На пољопривредном земљишту је забрањена изградња. Забрањено је коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе. Дозвољено је изузетно:

- изградња економских објеката који су у функцији примарне пољопривредне производње, а власнику је пољопривреда основна делатност и не поседује друго необрадиво пољопривредно земљиште. Објекти који су у функцији примарне пољопривредне производње су објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, пластеници, стакленици, стаје за гајење стоке, објекти за потребе гајења и приказивање старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурака, пужева и риба;
- изградња објеката и коридора саобраћајне инфраструктуре (јавни путеви, путни објекти и саобраћајне површине) и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе, као и изградња и проширење пољских путева који доприносе рационалном коришћењу пољопривредног земљишта;
- изградња комуналне инфраструктуре (јавна расвета, водовод, канализација и др.) и комуналних објеката (гробља, сточне јаме) и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе;
- формирање пољопривредних газдинства у функцији етно и еко-туризма;
- регулација водотокова и изградња објеката који служе за одбрану од поплава, за одводњавање и наводњавање земљишта, или за уређење бујичних вода;
- уређење изворишта вода по претходно прибављеним водопривредним условима и сагласностима од надлежних институција за њихову експлоатацију;
- изградња малих хидроелектрана, уз претходно прибављену сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде (у складу са Законом о планирању и изградњи).

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Простори и објекти за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње (помоћни објекти за потребе прегонске испаше стоке - летњи торови са надстрешницама; специјализованог ратарства - склоништа са оставама репроматеријала и алата; и сл.). Помоћни и службени објекти за потребе других комплементарних активности – шумарства (шумске куће, лугарнице, расадници); узгоја дивљачи и рибе (хранилишта, склоништа, мрестилишта); водопривреде; чисте енергетике (водозхвати, цевоводи за мале хидроелектране); саобраћаја; заштите од елементарних непогода (склоништа).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Садржаји и објекти који нису наведени у претходним ставовима и све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним

утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства). Забрањено је дубоко фундаирање објеката, изградња подземних етажа и употреба био-неразградивих или материјала који у фази труљења ослобађају токсичне материје.

Забрањена је и изградња објеката који својом величином и изгледом нарушавају амбијенталне вредности, као и објеката који не испуњавају услове заштите природе и еколошке услове.

Услови за формирање парцеле: Пољопривредна парцела је постојећа са директном или индиректном везом са јавним путем, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену.

Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од пола хектара (обрадиво пољопривредно земљиште уређено комасацијом не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од једног хектара) у складу са важећим законом о пољопривредном земљишту. Дозвољено је укрупњавање пољопривредних парцела при чему није ограничена горња граница величине парцеле.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између објекта и границе парцеле јавног пута је 5m од локалног пута, односно 10 m од државног пута II реда. За парцеле са индиректним прилазом јавном путу (преко приватног пролаза) положај објекта се утврђује у складу са правилима Просторног плана.

Положај објеката у односу на границе парцеле: Најмање дозвољено растојање слободностојећег објекта и границе суседне парцеле износи 3,5 m на делу северне оријентације, односно 6,5 m на делу јужне оријентације. За изграђене објекте чије је растојање до границе парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија.

Међусобна удаљеност објеката: Минимална међусобна удаљеност слободностојећих пољопривредних објеката на суседним парцелама је 10 m, а на истој парцели 15 m. За изграђене пољопривредне објекте чија међусобна удаљеност износи мање од прописаних, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија.

Удаљеност пољопривредних и суседних стамбених, јавних и других објеката високоградње, одређује се у односу на потребне услове заштите животне средине, а најмање је 30 m.

Удаљеност производних објеката у функцији пољопривреде од грађевинског подручја насеља износи најмање 100 m (не односи се на стакленике, пластенике и силосе).

Удаљеност објеката за узгој стоке (интензиван узгој свиња, говеда, живине), одређује се у складу са техничким нормативима и законском регулативом која третира ову област, а износи најмање 40 m од државних путева, 200 m од стамбених објеката и водотокова, односно 500 m од изворишта водоснабдевања. Ови објекти се не могу градити на заштићеним подручјима природе и водозащитним подручјима.

Урбанистички параметри: Најмања површина грађевинске парцеле износи 2000 m². Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле је до 70%.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност = II. Максимална дозвољена висине = 7,0m.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више пољопривредних, помоћних и пратећих објеката на парцели, без прекорачења прописаног општег принципа за градњу (урбанистички параметри).

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/пољског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели (пољопривредне машине, теретна и путничка возила), обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или пољског/приступног пута.

Ограђивање и одводњавање: Дозвољено је ограђивати парцелу на којој се налази пољопривредни објекат, а ограду прилагодити врсти и намени објекта и окружењу. Одводњавање површинских вода са парцеле врши се слободним падом према јавној површини. Површинске и друге отпадне воде из парцеле одводе се регулисано до ђубришне јаме.

Архитектонско обликовање: Архитектонско обликовање објеката прилагодити традиционалној архитектури народног градитељства, али и потребама савремене пољопривредне производње, уз

уклапање у предеони лик брдско-планинског подручја. Максимално примењивати аутохтоне грађевинске материјале.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, смештају возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.3. Правила грађења на шумском земљишту

Шумско земљиште је земљиште на коме се гаји шума, земљиште на коме је због његових природних особина рационалније гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума, које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним законском регулативом. На шумском земљишту није дозвољено смањење шумских засада и њихова неконтролисана експлоатација. Разликујемо шумско земљиште у државној и приватној својини.

За формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, на угроженим локалитетима се прописује минимална ширина заштитног појаса шума од 10 m. Заштитни шумски појасеви се планирају и на контакту изграђених и планираних стамбених и привредних зона, минималне ширине 25 m и то увек у оквиру привредних зона. Могуће је пошумљавање обрадивог пољопривредног земљишта шесте, седме и осме катастарске класе, у складу са важећим Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити: На шумском земљишту је забрањена градња. Дозвољена је изузетно изградња:

- објеката у функцији шумске привреде (одржавање и експлоатација шума – шумске куће, лугарнице, расадници и др.);
- економских објеката сопственика шума на површини до 10 ари;
- саобраћајних површина (јавни, приступни и шумски путеви, уређене стазе за кретање у природи);
- мреже и објеката инфраструктуре у складу са Просторним планом.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Објекти у функцији туризма и рекреације, са пратећим објектима (шанк-барови, надстрешнице, одморишта, стазе, просторије за опрему и сл.); објекти у функцији ловства и узгоја дивљачи (ловно-технички објекти за лов и контролу бројног стања дивљачи); објекти за коришћење обновљивих извора енергије малих капацитета (мале хидроелектране); објекти за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода (склоништа).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: На шумском земљишту је забрањена градња, осим за намене предвиђене Просторним планом (поштујући одредбе важећег Закона о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15 и услове ЈП „Србијашуме”), уз максималну заштиту шумског земљишта у заштитним шумским подручјима, а уз омогућавање градње на оном шумском земљишту које не ужива висок степен заштите и пружа могућност за развој шумске привреде, туризма и ловства.

Услови за формирање парцеле: Шумска парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену.

Положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: Минимално растојање од објекта до границе парцеле локалног и шумског пута је 5,0 m, а до парцеле државног пута другог реда 10,0 m.

Урбанистички параметри: За објекте у функцији шумске привреде (објекти за узгој, заштиту и искоришћавање шума), максимални индекс заузетости парцеле је 10%, док за објекте у функцији туризма и рекреације на шумском земљишту он износи 20%. Максимална бруто развијена грађевинска површина

објеката на парцели износи 600 m². Максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних пратећих објеката, као и објеката у функцији ловства и узгоја дивљачи је 50 m².

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката у функцији шумске привреде и ловства = П, а максимална висина објекта = 9,0 m.

Максимална спратност пратећих објеката = П, а максимална висина објекта = 7,0 m. Максимална спратност објеката у функцији туризма и рекреације = П+1+Пк, а максимална висина објекта = 12,0 m.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/шумског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или шумског/приступног пута.

Ограђивање: Дозвољено је ограђивање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m. Ограђивање парцела на шумском земљишту није дозвољено, осим привремено у циљу заштите ретких и проређених врста дивљачи.

Архитектонско обликовање: Архитектонско обликовање објеката прилагодити природном амбијенту (шумско окружење, ловиште) и традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, смештају возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.4. Правила грађења на водном земљишту

Водно земљиште је земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито, пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави, као и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и др.). Подручје заштићено од поплава је појас земљишта између речног корита и одбрамбеног насипа (инудациони појас), чији је саставни део и заштитни појас са шумом или заштитним зеленилом.

Врста и намена објеката који се могу градити: На водном земљишту (водотокова), а на основу позитивних законских прописа који регулишу област водопривреде и уз претходне услове и сагласност надлежног јавног водопривредног предузећа, могућа је изградња:

- објеката у функцији водопривреде и одржавања водотокова;
- саобраћајних површина (јавни и приступни путеви, путеви за потребе водопривреде, уређене стазе за кретање у природи);
- мреже и објеката инфраструктуре у складу са Просторним планом.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: На водном земљишту (речних водотокова), а на основу позитивних законских прописа који регулишу област водопривреде, уз претходне услове и сагласност надлежног јавног водопривредног предузећа, и у складу са условима заштите животне средине, могућа је и изградња:

- објеката туристичко-рекреативне сврхе (уз обавезу каналисања и пречишћавања отпадних вода, у складу са важећим Законом о водама);
- партерних објеката (спортски терени без ограда и трибина, са одговарајућом опремом, мобилијаром и сл.);

- пратећих објеката (надстрешнице, просторије за опрему, одморишта и сл.);
- објеката на води (воденице, ваљарице и сл.), уз обавезу израде хидрауличких прорачуна (ови објекти не смеју да утичу на пропусну моћ корита, у смислу пропуштања таласа великих вода);
- објекти за коришћење обновљивих извора енергије малих капацитета (мале хидроелектране), под условом да не угрожавају изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања минимално одрживих протока низводно од захвата и др. и уз обавезу израде одговарајућег урбанистичко-техничког документа или урбанистичког плана.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: На водном земљишту је забрањена изградња стамбених, пословних, производних и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре, као и објеката којима се смањује пропусна моћ корита.

Услови за формирање парцеле: Парцела је постојећа са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену. За објекте водопривреде и енергетике (мале хидроелектране) могуће је формирати мање парцеле, у складу са законом.

Положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: Положај објекта на парцели мора да обезбеди лак приступ објекту са јавне саобраћајне површине, али и да испоштује заштитна удаљења: 5,0 m од локалног и шумског пута; 10 m од државног пута другог реда. Приликом позиционирања објеката поштовати правила о заштитним удаљењима објеката од рени-бунара, подводних инсталација, водозавата и др.

Урбанистички параметри: Максимални индекс заузетости парцеле је 20% за објекте у функцији водопривреде, као и за објекте туристичко-рекреативне сврхе. За објекте енергетике (мале хидроелектране) максимални индекс заузетости парцеле је 40%. Максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних објеката у функцији водопривреде је 250 m², објеката туристичко-рекреативне сврхе 150 m², а објеката енергетике и пратећих објеката 50 m².

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката туристичко-рекреативне сврхе је П+1+Пк, са максималном висином од 12 m: Максимална спратност објеката у функцији водопривреде и енергетике, као и пратећих објеката је П, са максималном висином од 7,0 m.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели (објекту) за снабдевање робом/материјалом и одвожење чврстог отпада, мора бити непосредно са јавне или приступне (колске или колско-пешачке) саобраћајнице, минималне ширине 3,0 m. До објекта је обавезно обезбедити пешачки приступ. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор изван површине јавног пута, у близини објекта

Ограђивање: Дозвољено је ограђивање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m.

Архитектонско обликовање: Архитектура објеката условљена је уређењем приобалне зоне. Објекти треба да буду обликовани тако да не угрожавају визуелно сагледавање воденог простора и супротне обале водотока. Обликовање објеката извести тако да позицијом, габаритима, материјалима, изгледом и начином коришћења буду уклопљени у околни простор и намену, тј. да не наруше природне вредности и пејзажне одлике простора. При архитектонском обликовању објеката предност дати традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.5. Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре

Правила за изградњу инфраструктурне мреже односе се на:

- Саобраћајну инфраструктуру (друмски, пешачки, бициклически и стационарни саобраћај);
- Водопривредну инфраструктуру (водоводна и канализациона мрежа и регулација водотокова);
- Енергетску инфраструктуру (електроенергетска мрежа и обновљиви извори енергије);
- Телекомуникациону инфраструктуру (електронска комуникација).

Постављање нових инфраструктурних мрежа у оквиру нових траса, треба да буде координирано са условима Просторног плана.

Постављање нових инфраструктурних мрежа у оквиру постојећих саобраћајних профила, треба да буде у складу са постојећом изграђеном мрежом, у зависности од конкретних услова.

Реконструкција инфраструктурне мреже треба да буде координирана са новим решењима, тако да заједно обезбеђују бољи и функционалнији распоред мреже.

2.5.1. Саобраћајна инфраструктура

Овим правилима дата су основна правила за утврђивање урбанистичке регулативе саобраћајних површина. Изградња нових и реконструкција постојећих саобраћајница врши се у складу са законом, на јавном грађевинском земљишту. Изградња нових саобраћајница врши се на основу урбанистичких планова, израђених према инфраструктурним решењима из Просторног плана.

Мрежу путева на планском подручју чине државни путеви другог реда (IIА и IIВ реда) и општински путеви, као и улице у насељима. Изградња, реконструкција, одржавање, заштита и начин коришћења путева врши се у складу са важећом регулативом.

Под некатегорисаним путевима подразумевају се путеви који нису јавни путеви, а користе се за саобраћај, било по ком основу: улице које не припадају јавним путевима, сеоски (атарски), шумски и пољопривредни (пољски) путеви, путеви на насипима за одбрану од поплава, стазе и сл. Изградња, реконструкција, одржавање, заштита и начин коришћења некатегорисаних путева врши се у складу са позитивном законском регулативом, прописима и техничким нормативима из ове области, као и са условима заштите животне средине и посебних режима заштите.

Општа правила грађења за јавне путеве и услови за њихово прикључење

- основна линија за обележавање путног појаса, регулационих линија, тротоара, банкина и коловоза је осовина пута. Осовина пута мора бити дефинисана аналитичко геодетским елементима из државне катастарске мреже. На основу успостављене осовине пута, врши се обележавање осталих елемената пута, према врсти, односно категорији пута;
- регулациони појас пута (појас регулације) јесте путна парцела (земљишни појас јавног пута) и земљишни појас других објеката инфраструктурних система. Он служи искључиво функцији пута и у истом није дозвољена изградња објеката високоградње. Приликом изградње грађевинских објеката у близини путева, мора се поштовати прописано растојање према категорији пута;
- елементи трасе пута и раскрсница морају бити урађени у складу са важећим законима, прописима за ту врсту објеката и важећим Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС”, број 50/11);
- ширина регулационих профила зависи од категорије саобраћајница, при чему ширину коловоза, пешачких и бициклических површина, треба дефинисати према меродавном саобраћајном оптерећењу;
- нивелација, примењени радијуси кривина, подужни нагиб и остали пројектни елементи новопланираних саобраћајница усклађују се са граничним вредностима пројектних елемената из важећег Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута;
- одводњавање се решава гравитационим отицањем површинских вода (подужним и попречним падом саобраћајница);
- слободни простор изнад коловоза (светли профил) за друмске саобраћајнице је мин 4,5м.
- инсталације се могу планирати на катастарским парцелама које се воде као јавно добро - путеви (својина Републике Србије) и на којима се управљач пута води као корисник, или је правни следбеник корисника;

- укрштање инсталација са јавним путем се изводи искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на пут, у прописаној заштитној цеви. Заштитна цев мора бити пројектована на целој дужини између крајних тачака попречног профила пута (изузетно спољња ивица реконструисаног коловоза), увећана за по 3,0 m са сваке стране. Минимална дубина инсталација и заштитних цеви од најниже коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,50 m, док испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног), од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,2 m. Укрштаје планираних инсталација удаљити од укрштаја постојећих инсталација на минимум 10,0 m;
 - паралелно вођење инсталација са јавним путем врши се постављањем инсталација минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута (ножице насипа трупа пута или спољне ивице путног канала за одводњавање, изузетно ивице реконструисаног коловоза, уколико се тиме не ремети режим одводњавања коловоза). На местима где није могуће задовољити ове услове, мора се испројектовати и извести адекватна заштита трупа предметног пута;
- бициклическе стазе се могу планирати уз све јавне путеве, у складу са Законом о путевима и Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута;
- прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће, прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда;
 - земљани пут који се укршта или прикључује на јавни пут мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 20m за државни пут II реда, рачунајући од ивице коловоза јавног пута;
 - контрола приступа и саобраћајних прикључака обављаће се у складу са важећим Законом о путевима, Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута и осталим важећим стандардима и прописима који уређују предметну материју;
 - пејзажно се уређују косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту (озелењавају се травом, шибљем и другим аутохтоним растињем које не угрожава прегледност пута). У изграђеном простору туристичког локалитета и насеља, између тротоара и границе појаса регулације подиже се дрворед и други засад, али тако да не омета прегледност јавног пута и не угрожава безбедност саобраћаја. Ограде, дрвеће и засади поред јавних путева, такође не смеју да угрожавају прегледност пута и безбедност саобраћаја.
 - у изграђеном простору туристичког локалитета и насеља, обавезно је спровођење мера заштите од буке, вибрација и загађења ваздуха, свих постојећих стамбених, туристичких, јавних и осталих објеката и садржаја;
 - дуж свих путева обезбеђује се инфраструктура за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода, са уграђеним сепараторима нафтних деривата на државним путевима који пролазе кроз специјални резерват природе и зоне санитарне заштите;
 - рекламне табле, панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, природне и створене вредности, и други слични објекти, могу се постављати поред државних и општинских путева, на удаљености од 7,0m од ивице коловоза (5,0m за општинске путеве), односно према условима управљача пута.

Посебна правила грађења и услови прикључивања на државне путеве II реда

Државни путеви су високо капацитетне саобраћајнице које пролазе кроз територије и саобраћајно повезују подручје две или више области (округа). На њима се обавља путнички и теретни саобраћај, као и јавни превоз путника.

Државни пут другог реда је јавни пут који повезује привредна подручја области (округа), територијалне јединице на нивоу регије, или је од посебног значаја за Републику, а пролази ван грађевинског подручја насеља, или кроз насеље/туристички локалитет. Деоница државног пута другог реда у изграђеном простору туристичког локалитета или насеља предлаже се за јавни пут у насељу, на

основу овог просторног плана или одговарајућег урбанистичког плана, а у свему у складу са законом (деоницу државног пута која пролази кроз насеље одређује Скупштина општине, по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове саобраћаја).

Изградња објеката дуж државних путева другог реда ван грађевинског подручја насеља, посебно је регулисана законом, док је у насељима/туристичким локалитетима регулисана одговарајућим правилима грађења дефинисаних Просторним планом.

Саобраћајни прикључци на државни пут другог реда:

- утврђују се на основу услова и сагласности управљача државним путевима, преко реконструисаних постојећих саобраћајних прикључака општинских путева, или преко сервисних саобраћајница, тако да парцеле које излазе на државни пут не могу свака за себе појединачно да имају директан излаз на пут, већ се приступ таквих парцела мора остварити преко сервисне саобраћајнице на основу прибављене сагласности управљача пута;
- максимално ограничити прикључке са левим скретањима (само типа улив – излив), а све остале прикључке изградити управно на осовину пута;
- на раскрсници државног пута са другим путем или улицом, морају се обезбедити зоне потребне прегледности у складу са важећим прописима. У зонама потребне прегледности забрањено је подизати засаде, ограде и дрвеће, остављати предмете, материјале, постављати постројења и уређаје и градити објекте, односно вршити друге радње које ометају прегледност јавног пута;
- саобраћајни прикључак општинског пута и прикључна саобраћајница улице на државни пут, има минималну ширину саобраћајних трака од 2,75m и минимални радијус кривине 10–12m.

Основне техничке карактеристике државног пута другог реда:

- оријентациона ширина појаса регулације износи мин. око 20m (у насељу мин. око 15m);
- минимална ширина коловозних трака: 2x3,25m ван насеља, а у насељу 3,50m (изузетно 3,25 m, уз оивичење ивичним тракама ширине 0,30m);
- минимална ширина коловоза: 6,5-7,0 m (изузетно 6,0 m);
- минимална ширина заштитне траке (банкине): 2x1,5 m (изузетно 1,2 m), са тврдим застором; у насељу примењивати разделне траке (заштитно зеленило) ширине 2x1,25 m (изузетно 1,0 m);
- минимална ширина бицикличких стаза (у регулационом појасу државног пута у насељу): 2x1,5 m;
- минимална ширина тротоара (у регулационом појасу државног пута у насељу): 2x1,5 m, са ивичњацима (изузетно једнострано тротоар ширине мин. 2,0 m);
- минимална ширина аутобуског стајалишта (у регулационом појасу државног пута у насељу, ван коловоза) износи 3,0 m (изузетно, код реконструкције пута, када нема просторних могућности, а постоје две саобраћајне траке по смеру кретања, могуће је наменити део крајње десне саобраћајне траке за заустављање аутобуса). Положај и димензионисање аутобуских стајалишта утврђује се у складу са рачунском брзином на деоници јавног пута и важећим прописима;
- саобраћајне површине намењене за мирујући саобраћај (у регулационом појасу државног пута у насељу, ван коловоза), њихов положај и капацитет, утврђују се у складу са степеном моторизације, очекиваним захтевима за стационарањем возила, дефинисаним нормативима и техничким условима;
- физичко раздвајање саобраћаја моторних возила од немоторизованог саобраћаја треба омогућити разделним тракама, а изузетно код реконструкције постојећих саобраћајница, саобраћајне површине намењене за мирујући саобраћај и евентуалне бицикличке стазе је могуће организовати уз ивицу коловоза намењеног за кретање возила.

Посебна правила грађења за општинске путеве

Општински пут је јавни пут који повезује поједине делове јединице локалне самоуправе са центрима и зонама активности или становања, или је од посебног значаја за саобраћај на њеној територији. То су саобраћајни потези намењени јавном и индивидуалном путничком саобраћају, који се могу повезивати на мрежу државних путева, и који пролазе ван грађевинског подручја насеља или кроз насеље/туристички локалитет.

Основне техничке карактеристике општинског пута:

- оријентациона ширина појаса регулације износи мин. око 15m (у насељу мин. око 10m).

- минимална ширина коловозних трака: 2x2,75m ван насеља, а у насељу 3,00m (изузетно 2,75m, уз оивичење ивичним тракама ширине 0,25m);
- минимална ширина коловоза: 5,5-6,0 m (изузетно 5,0 m);
- минимална ширина заштитне траке (банкине): 2x1.2m (изузетно 1,0m), са тврдим застором (у насељу – разделне траке/заштитно зеленило, исте ширине);
- минимална ширина тротоара (у регулационом појасу општинског пута у насељу): 2x1,5m, са ивичњацима (изузетно једнострано тротоар ширине мин. 2,0m). Физичко раздвајање саобраћаја моторних возила од немоторизованог (пешачког) саобраћаја треба омогућити разделним тракама.

Посебна правила грађења за уличну мрежу

Улице у насељима су јавни путеви чији је основни задатак да врше дистрибуцију изворног и циљног саобраћаја у оквиру одређених урбанистичких зона. То је јавна површина намењена кретању (или мировању) возила свих видова моторног саобраћаја, бициклиста, пешака и инвалида. Уличном мрежом се омогућава комуникација људи, проток робе и смештај инсталација комуналне инфраструктуре. Регулациона линија улице јесте линија која дели јавну површину улице од осталог земљишта. Ширина улице је растојање између регулационих линија улице.

По функционалном значају и улози у просторној организацији насеља, улична мрежа се може поделити на сабирне (повезују примарне јавне путеве са локалним улицама) и локалне улице (стамбене и приступне улице, које омогућавају непосредан приступ објектима и садржајима у насељу/туристичком локалитету); а према врсти саобраћаја који се у њима одвија, на улице са диференцираним саобраћајним површинама и интегрисане улице (није раздвојен колски и пешачки саобраћај).

Основне техничке карактеристике уличне мреже:

- минимална ширина појаса регулације: 3,5m (интегрисана приступна улица); 7,0m (приступна улица); 8,5m (стамбена улица); 10,0m (сабирна улица);
- минимална ширина коловозних трака: 2x2,75m (сабирна улица), 2x2,5m (стамбена и приступна улица); 1x3,5m (интегрисана приступна улица);
- минимална ширина коловоза: 5,5m (сабирна улица), 5,0m (стамбена и приступна улица); 3,5m (интегрисана приступна улица);
- минимална ширина тротоара: 2x1,5m, са ивичњацима (изузетно 1x1,5m).

Пешачки саобраћај

Пешачке површине (тротоари) су саставни елементат попречног профила саобраћајница у насељима, а намењене су искључиво за саобраћај пешака. Оне се физички издвајају у посебне површине, којима се обезбеђује заштита од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова, а у складу са важећим Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута.

Приликом уређења и изградње јавних површина и објеката (као и код реконструкције), изградњом тротоара потребне ширине, спуштањем ивичњака тротоара (посебно на пешачким прелазима), и изградњом предвиђених рампи и држача уз пешачке комуникације и степеништа на прилазима објектима, омогућује се несметано кретање особама са посебним потребама у простору, што подразумева и несметано коришћење јавних површина, као и приступ јавним садржајима.

Бициклистички саобраћај

Бициклистичке површине (стазе) могу бити саставни елементат свих јавних путева, у складу са Законом о путевима и Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута.

Оне могу бити физички раздвојене (разделним тракама) од моторизованог саобраћаја, а код реконструкције постојећих саобраћајница могуће их је организовати уз ивицу коловоза. Ширина бициклистичке стазе у регулационом појасу јавног пута одређује се у складу са меродавним саобраћајним оптерећењем, а у регулационом појасу државног пута у насељу не може бити мања од 2x1,5m.

Бициклистичке стазе у склопу излетничких и планинарских стаза, обрађене су у делу *Површине и објекти туристичке инфраструктуре*.

Стационарни саобраћај

Ефикасно организовано паркирање возила представља један од предуслова за функционисање саобраћајног система. Према просторном критеријуму, разликује се организовање паркирања на сопственој парцели и на јавној површини.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници објеката по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг места на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута, по установљеним нормативима.

Паркирање возила је могуће обезбедити и на јавним паркиралиштима и паркинг местима у регулационим профилима саобраћајница, уколико то не ремети моторни и пешачки саобраћај, као и посебне режиме заштите простора.

Станице за снабдевање горивом

Могу се градити у коридору државног пута ПА реда, у складу са противпожарним прописима и условима надлежних органа у области саобраћаја, заштите животне средине, заштите природних и културних добара, водопривреде и санитарне заштите. Неопходна је претходна израда процене утицаја на животну средину, анализа утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, уз предвиђање мера за спречавање и смањење штетних утицаја. За прикључак бензинске станице на државни пут предвидети траке за успоравање - убрзавање.

2.5.2. Водопривредна инфраструктура

Правила грађења водоводне мреже

Положај водоводне мреже у саобраћајном профилу генерално треба да задовољи следеће услове:

- мрежу трасирати испод коловоза на 1,0m од ивице коловоза, а ако за то не постоје услови (па цевовод мора да прелази преко парцела, мимо улице) строго пазити да се приликом израде рова за полагање цевовода не угрозе суседни објекти, имајући у виду и планирану изградњу на тим потезима;
- дубина укопавања је минимум 1,0m према условима конфигурације терена (минимална дебљина слоја земље изнад горње ивице цеви је 1,0 m);
- мрежу полагати, ако је то могуће, на супротној страни пута од планиране или изведене електро и тт мреже,
- ако се у истом рову полажу водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана заштитна растојања;
- за полагање водоводне мреже кроз путно земљиште и испод водотокова, потребно је прибавити посебне услове надлежних органа и организација.

Остали услови за водоводну мрежу:

- врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја у току полагања, монтаже и експлоатације;
- хидранте у насељеним местима поставити према важећем Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара;
- у циљу рационализације потрошње потребно је извршити раздвајање водомера у новим објектима са више стамбених или пословних јединица, тако да свака јединица има посебан водомер;
- за подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом, дозвољава се изградња бунара, сеоске или приватне водоводне мреже са бунаром или каптажом. Локални (сеоски и приватни) водоводи се могу градити према посебним водопривредним условима.

Правила грађења канализационе мреже

Положај канализационе мреже у саобраћајном профилу генерално треба да задовољи следеће услове:

- канализациона мрежа за употребљене воде се по правилу поставља у осовини коловоза саобраћајнице, или уз ивицу коловоза, на супротној страни од водоводне мреже;
- канализациона мрежа за атмосферске воде се по правилу поставља у осовини коловозне траке, супротне од траке за водоводну мрежу;

- мрежу трасирати испод коловоза на минимум 1,0 m дубине укопавања, са обавезним каскадама, ако конфигурација терена захтева. Ако цевовод мора да се поставља преко парцела (мимо улице), строго пазити да се приликом израде рова за полагање цевовода не угрозе суседни објекти, имајући у виду и планирану изградњу на тим потезима;
- ако је то могуће мрежу полагати на супротној страни пута од планиране или изведене електро и тт мреже;
- ако се у истом рову полажу водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана заштитна растојања;
- за извођење радова на полагању мреже на трасама изван насеља, као и испод капиталних објеката, важе иста правила као код полагања водоводне мреже;
Остали услови за канализациону мрежу:
- пречник цеви зависи од планираног броја корисника који се прикључују на канализациону мрежу;
- избор грађевинског материјала од кога су начињене цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, одређују се на основу хидрауличног прорачуна.
- за контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције, на месту вертикалног прелома цевовода, промене хоризонталног правца пружања цевовода и улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.
- ископ рова, разупирање зидова рова, полагање и међусобно повезивање цеви, затрпавање цевовода и рова (песком и ископаним материјалом), испитивање цевовода и пуштање у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација;
- за подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња водонепропусних септичких јама са организованим пражњењем и одвожењем садржаја на локацију одређену за ту намену:
Услови за постројења за пречишћавање отпадних вода:
- постројења за пречишћавање градити са таквим степеном пречишћавања употребљених вода, који обезбеђује очување прописане класе водотока који служи као реципијент;
- степен пречишћавања загађених вода, као и режим испуштања тих вода регулисани су важећим Законом о водама и Уредбом о категоризацији водотокова;
- капацитете и габарит постројења одредити хидрауличким прорачуном;
- прилаз постројењу обезбедити са јавне површине (јавног пута);
- постројење треба да има одговарајућу заштитну зону према јавном путу и околном окружењу;
- омогућити фазну изградњу постројења.

Правила регулације водотокова

При решавању даљег регулисања водотокова морају се поштовати одредбе Закона о водама, услови ЈВП „Србијаводе” и других надлежних органа у области заштите животне средине, заштите природних и културних добара, саобраћаја и санитарне заштите, уз обавезу израде одговарајуће студијске и техничке документације (претходни радови, претходна студија оправданости са генералним пројектом, студија оправданости са идејним пројектом и студијом о процени утицаја пројекта на животну средину, и друга пројектна документација у складу са Законом о планирању и изградњи).

Остали услови за регулацију водотокова:

- уређење водотокова ван насеља, вршити применом натуралне регулације;
- сва укрштања саобраћајница са водотокима, спровести тако да зазор од коте велике воде, (вероватноће појаве Q1%), до доње ивице конструкције буде минимално 1,0m;
- код подземних укрштања појединих инфраструктурних објеката са водотоцима и јаругама, горња ивица цеви мора бити минимално 1,0m испод постојећег дна корита;
- забрањено је измештање водотока ради изградње мале хидроелектране.

2.5.3. Енергетска инфраструктура

Општа правила грађења мреже и објеката електроенергетског система

Општа правила грађења мреже и објеката електроенергетског система су:

- електроенергетска мрежа и објекти се граде у складу са одредбама Закона о планирању и

- изградњи, правилима Просторног плана, техничким и другим прописима;
- одобрење за извођење радова испод, изнад или поред електроенергетског објекта издаје енергетски субјект који је власник, односно корисник енергетског објекта, у складу са важећим Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ”, број 65/88 и „Службени лист СРЈ”, број 18/92). Ово се односи и на изградњу објеката (који нису намењени за трајни боравак људи) и друге инфраструктуре у коридору заштитног и извођачког појаса далековода;
 - у коридору далековода забрањено је постављање засада високе вегетације;
 - изградњу објеката (нарочито објеката за боравак људи), по правилу треба изводити ван коридора заштитног појаса далековода (обострана сигурносна удаљеност мерена од хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању). Изузетно, уколико се из оправданих разлога мора градити у заштитном појасу далековода, потребно је пре почетка изградње прибавити сагласност од надлежног привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије, на одговарајући елаборат који треба да уради овлашћена пројектантска организација. Сигурносне висине, сигурносне удаљености и друге мере заштите дефинисане су Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14) и подзаконским актима;
 - изградњу ваздушних и кабловских водова 10kV и 0,4kV, изводити према техничким прописима дефинисаним одговарајућим правилницима из ове области;
 - прикључивање објеката на електроенергетску мрежу изводити према условима надлежних електродистрибутивних предузећа и техничким прописима;
 - у делу вода (постојећег или планираног), где постоје објекти високоградње и на прелазима саобраћајница, морају се задовољити прописана хоризонтална и вертикална одстојања, а сам вод мора имати појачану механичку и електричну сигурност;
 - за постојеће далекове за које се предвиђа измештање, до њиховог фактичког измештања, остају на снази све утврђене мере заштите;
 - трасе нових, као и реконструкција постојећих далековода, решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом;
 - за изградњу трафостаница, непосредне локације и величина парцела утврђују се конкретном разрадом, уз испуњење следећих услова: да буде постављена што ближе тежишту оптерећења; да прикључни кабови буду што краћи; да је расплет водова што једноставнији; да постоји могућност лаког приступа ради монтаже, замене и одржавања опреме; да врши што мањи утицај на животну средину; да се води рачуна о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу трафостанице.

Посебна правила за прелазак водова преко објеката, грађење мрежа и објеката електроенергетског система

- прелазак водова преко објеката - поступити према Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV . Хоризонталне удаљености овде наведене, не односе се на нисконапонске водове који су функционално везани са објектом (осветљење путева, спортских игралишта...). За неприступачна места (гудуре, стене, непловне реке..), сигурносна висина износи 4,0m, а сигурносна удаљеност 3,0m. За места неприступачна за возила, сигурносна висина износи 4,0 m за нисконапонске кућне прикључке, односно 5,0m за остало, док сигурносна удаљеност износи 4,0m. За места приступачна за возила (око насељених места, изнад поља око којих има пољских стаза, изнад ливада и ораница, изнад пољских путева и шумских стаза), сигурносна висина износи 6,0m за високонапонске, односно 5,0m за нисконапонске водове, док сигурносна удаљеност износи 5,0m за високонапонске, односно 4,0m за нисконапонске водове. Вођење надземних високонапонских водова преко објеката која служи за стални боравак људи треба ограничити на изузетне случајеве, ако се друга решења не могу технички или економски оправдати. Сматра се да вод прелази преко објекта и кад је растојање хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању од зграде мање од 5,0m без обзира на напон вода. За неприступачне делове зграда (кров, димњак и сл.) сигурносна удаљеност износи 3,0m за високонапонске водове, односно 0,25m за нисконапонске водове на носачима узиданим са стране у зграду (осим за уводе у зграду), 0,40m за нисконапонске водове изнад слемена и крова

и 1,0m за остале нисконапонске. За стално приступачне делове зграда (терасе, балкони и сл.) сигурносна удаљеност износи 4,0m за високонапонске, односно 1,25m за нисконапонске водове, док сигурносна висина износи 5,0m за високонапонске, односно 2,5m за нисконапонске водове. Вертикална удаљеност између проводника и делова зграда испод проводника (слеме крова; горња ивица димњака и сл.) за водове са висећим изолаторима, треба да износи најмање 3,0m, уз услов да у прелазном распону постоји нормално додатно оптерећење, а у суседним распонима нема тог оптерећења;

- далековод 35 kV - у коридору далековода не дозвољава се подизање објеката високоградње, као ни подизање засада виших од 3,0m. Стубна места дуж трасе треба да буду удаљена најмање 3,0m од ивичњака коловоза насељских саобраћајница, а најмање 10,0m (уз сагласност управљача пута 5,0m) од коловоза државних путева. У делу вода где постоје објекти високоградње и на прелазима саобраћајница, морају се задовољити прописана хоризонтална и вертикална одстојања, а сам вод мора имати појачану механичку и електричну сигурност;
- мрежа 10 kV - тенденција је замена свих надземних водова кабловским. Постојећа кабловска мрежа се задржава, а на местима где омета изградњу измешта се, при чему нова мрежа треба да буде кабловска. Водови се полажу на 1,0 м испод коте терена, у тротоару ближе ивичњаку (до 0,8 м од коловоза) по дефинисаним трасама (деталном разрадом или кроз урбанистичке планове). При прелазу преко саобраћајница водове треба механички заштитити;
- мрежа 0,4 kV - постојећа мрежа се задржава и може се реконструисати, с тим што се задржава осовина трасе. Дуж главних саобраћајница и у грађевинском подручју, надземни водови могу да се каблирају. Нова мрежа у грађевинском подручју може да буде кабловска, у зависности од интереса корисника и услова надлежне електродистрибуције. Мрежа која би се могла поставити за пољопривредне потребе, пратила би атарске путеве и изводила се као надземна;
- мрежа јавног осветљења - изводи се као и мрежа 0,4 kV. Снага и тип сијалица, тип и висина стубова и размак стубних места дефинисаће се према категоризацији саобраћајница и техничким условима надлежне електродистрибуције. Од типизације јавног осветљења се може одступити уз сагласност надлежне електродистрибуције;
- трафостанице (ТС) - прикључак ТС 35/10 kV треба да буде изведен водом са два система проводника, док ће се простор за нову трафостаницу (са заштитним простором) дефинисати по усвајању варијанте трафостанице од стране надлежне електродистрибуције, уз израду одговарајућег урбанистичког плана;
- Постојеће ТС 10/04 kV се по правилу задржавају. Трафостанице типа „стубне” и „кула” могу се заменити слободностојећим типским објектима који треба да буду непосредно уз или у близини постојеће трафостанице. Постојеће слободностојеће трафостанице могу се дограђивати и покривати косим кровом;
- Нове ТС 10/04 kV треба да буду типски слободностојећи објекти, са косим кровом, постављене на најмање 1,0m од регулационе ширине (изузетно на регулационој линији) и одвојени оградом. На просторима пољопривредног земљишта, могу се постављати стубне трафостанице;
- положај и број трафостаница дат Просторним планом треба сматрати оријентационим. Коначан број и положај трафостаница биће дефинисан деталном разрадом или кроз урбанистичке планове.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему документације и изградњу објеката везаних за коришћење ОИЕ, чине прописи из подручја заштите природе, заштите животне средине енергетике, водопривреде, пољопривреде, шумарства, планирања простора и изградње објеката. За све пројекте везане за ОИЕ, неопходно је (у складу са важећом Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08), као и другим прописима везаним за заштиту животне средине), утврдити да ли постоји потреба за израдом Студије о процени утицаја на животну средину.

Изградња малих хидроелектрана на потенцијалним локацијама наведеним Просторним планом, условљена је режимом заштите простора, захтевима за неугрожавањем изворишта и еколошких функција

водотока, захтевима у погледу обезбеђивања минимално одрживих протока низводно од захвата, и другим захтевима на основу хидролошких мерења и прорачуна енергетских ефеката, као и условима из других области прописаних законом.

Изградња је могућа уколико су побројани услови задовољени, уз обавезу израде одговарајућег урбанистичко-техничког документа или урбанистичког плана (препоруча: за инсталисану снагу већу од 1,0 MW - план детаљне регулације; за инсталисану снагу мању од 1,0 MW - урбанистички пројекат) и одговарајуће техничке документације, као и прибављања: водних услова; услова заштите природе; доказа о праву својине на земљишту, односно праву закупа на земљишту, у складу са Законом о планирању и изградњи; енергетске дозволе, у складу са Законом о енергетици (за изградњу и реконструкцију објеката за производњу електричне енергије снаге преко 1 MW, неопходно је прибавити енергетску дозволу коју издаје министар надлежан за послове енергетике); и других неопходних услова, у складу са законом.

Мала хидроелектрана мора се градити тако да: после употребе, вода истог квалитета буде враћена у водоток; не умањује степен заштите и не отежава спровођење мера заштите од штетног дејства вода; не погоршава услове санитарне заштите; не угрожава биолошки минимум у водотоку. У случају градње већег броја малих хидроелектрана на истом водотоку, мора се испитати њихов кумулативни утицај на животну средину.

Код пројектовања и избора опреме постројења малих хидроелектрана, потребно је уважити критеријуме енергетске ефикасности, а касније и приликом коришћења и одржавања ових објеката.

Изградња малих хидроелектрана, као и њихово прикључење на мрежу, вршиће се искључиво на основу Просторног плана, услова надлежних организација и институција, и прихваћене урбанистичке и техничке документације, у складу са законом.

За изградњу објеката малих хидроелектрана, осим ових, примењивати и правила из дела 1.2.4. *Правила грађења на водном земљишту*, за објекте у функцији енергетике.

На подручју Просторног плана није предвиђена изградња других објеката који користе ОИЕ, као што су: ветрогенератори, соларна фотонапонска постројења и постројења за биомасу. Уколико се након одговарајућих мерења и анализа утврди да постоје локације погодне за изградњу претходно поменутих објеката који користе ОИЕ (изузимајући ветрогенераторе), и ако те локације испуњавају услове заштите природе (режим заштите простора) и друге услове у складу са важећим законским оквиром који се односи на ОИЕ, а уз то се процени и прихватљивост утицаја тих објеката на животну средину, могућа је изградња тих објеката, након даље разраде локација одговарајућим урбанистичким планом.

2.5.4. Телекомуникациона инфраструктура

Општа правила грађења мреже и објеката телекомуникационе инфраструктуре су:

- трасе постојећих оптичких и мрежних каблова задржавају се ако су у појасу јавног пута и не угрожавају локацију других планираних објеката;
- за полагање каблова потребно је обезбедити простор у појасу јавног пута на дубини од мин. 1,0m. Ако јавни пут нема тротоар, каблови се полажу на 0,5m од регулационе линије на минималној дубини од 1,0m од доње ивице одводног канала, односно 1,5m од горње коте коловоза;
- за полагање оптичких каблова у ров полагаати полиетиленске цеви пречника 40mm, који ће послужити као заштита или резерва за касније „удување” оптичког кабла;
- инвеститор је у обавези да обезбеди сагласност власника земљишта за службеност пролаза (тј. полагање) каблова;
- мрежу полагаати на супротној страни пута од планиране или изведене електромреже, увек где је то могуће;
- ако се у истом рову полажу и водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана заштитна растојања;
- минимално растојање каблова од подземних делова објекта износи 0,5m;
- све заштитне цеви и шахте у које се полажу водови извести при изградњи саобраћајница;
- при изградњи објеката фиксне телефоније, мобилних телекомуникационих мрежа, телевизијских и радио пријемника и предајника и објеката за смештај телекомуникационе опреме, треба се придржавати важећих техничких прописа, стандарда и упутстава који

третирају ову врсту опреме, као и важећих закона из области телекомуникација, радиодифузије и система везе;

- просторије за смештај телекомуникационе опреме могу се градити у оквиру других објекта или на слободном простору. Површина за смештај опреме зависи од њеног капацитета;
- као норматив за прорачун потребног броја телефонских претплатника у наредном периоду користити: два телефонска прикључка по стамбеној јединици; телефонски прикључак на 15-50 m² пословног простора. Величина претплатничке петље износи мах 2,0 km;
- истурене комутационе степене (MSAN) који се изводе као спољни ормани (кабинети, који се напајају са мреже 0,4kV), постављати на бетонске темеље, а у оквиру темеља изградити ревизионо окно одговарајућих димензија. У кабинет се смешта: комутациона опрема, систем преноса, исправљач, батерије и разделник, а све се ограђује транспарентном оградом;
- базне радиостанице свих оператера пројектовати и градити са примопредајницима малих снага, због смањења електромагнетног зрачења и мањег утицаја на животну средину. Ово изазива већу густину објеката базних станица, и због малих снага примопредајника и могућности покривања одређених простора, избор оптималне локације је могућ тек после одговарајућих мерења. Базне радиостанице које се граде на отвореном простору обавезно оградити транспарентном оградом.

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ПОДРУЧЈА ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ

Детаљном разрадом у склопу Просторног плана, дефинисана су правила уређења и грађења која важе за уређење површина, изградњу и реконструкцију објеката у обухвату подручја детаљне разраде. Просторни план обрађује три подручја детаљне разраде, која обухватају:

- грађевинско подручје Звоначке Бање (Звоначка Бања),
- грађевинско подручје насеља Трнски Одоровци, са центром туристичке зоне Ћирици (Трнски Одоровци),
- Манастира Поганово са околином.

За подручја детаљне разраде примењивати и правила дата у поглављима IV 1. *Правила уређења и IV 2. Правила грађења*, уколико нешто није обухваћено правилима уређења и грађења датим у овом поглављу (IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде*).

3.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде

Звоначка Бања

Почетна тачка описа границе подручја детаљне разраде налази се на тромеђи граница кп. бр. 8627 са кп бр. 8626, КО Трнски Одоровци и кп бр. 808, КО Звонце, одакле иде на исток кроз КО Трнски Одоровци, границом кп бр. 8627 са кп бр. 8626 и 8628, 8629 са 8628, 9041 са 8629, 8634, 8635, 8636, 8637 и 8638, пресеца кп бр. 9041 и наставља на север границом кп бр. 8754 са 9041 и 8752, 8752 са 8753, 8751 са 8770 и 8771, 8772/1 са 8751, 8750, 8749 и 8748, 8744 са 8748, 8777 са 8748 и 8745, 8778/1 са 8745, 8779/1 са 8745, 8744 и 8784, 8784 са 8780, 8781 и 8783/1, 8789 са 8783/1 и 8790/4, 8790/4 са 8811 и 8791/1, пресеца на југ кп бр. 9039/2 до кп бр. 8951 и наставља на југ границом кп бр. 8951 са кп бр. 9039/2 и 8949, где пресеца кп бр. 9040 до њене тромеђе са кп бр. 8964 и 8962, где скреће на југозапад границом кп бр. 9040 са 8962 до границе КО Јасенов Дел. Одавде граница подручја детаљне разраде наставља на запад кроз КО Јасенов Дел, границом кп бр. 145 са 148, 146 и 139 до границе КО Звонце, одакле наставља на запад кроз КО Звонце границом кп бр. 910 до места на њеној граници са кп бр. 908, где пресеца кп бр. 910 и наставља на северозапад границом кп бр. 909/1 са 909/2, пресеца кп бр. 3142 и наставља даље на североисток границом кп бр. 824 са 3142 и 825/3, 825/3 са 823, 820, 819, 818 и 813, 826 са 813, 811 и 810, 809 са 810 и 806, 807 са 803, 802, 791 и 790, где долази до границе КО Трнски Одоровци којом наставља на југоисток, до почетне тачке овог описа.

Површина обухвата подручја детаљне разраде износи 19,8147 ha.

Напомена: У случају неслагања бројева катастарских парцела са графичким прилогом, важи графички прилог са границом обухвата детаљне разраде.

Подручје детаљне разраде обухвата делове две општине: Бабушница - КО Звонце (12,0 ha) и КО Јасенов Дел (2,0 ha); Димитровград - КО Трнски Одоровци (5,8 ha). Налази се једним делом (КО Трнски Одоровци и КО Јасенов Дел) у границама СРП „Јерма” (успостављени режим заштите III степена), док је

у целости обухваћено еколошки значајним подручјима ИВА (Јерма) и EMERALD (PC 0000035). У обухвату подручја детаљне разраде (КО Звонце), налази се заштићено природно добро - Специјални резерват природе „Венерина падина”, на чијем подручју су успостављени режими заштите I степена (кп. бр. 860, површина 0,2453 ha) и II степена (кп. бр. 858/1 и део кп.бр. 859 - пут, површина 0,0271 ha).

Табела 7. Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде

ПРЕТЕЖНА НАМЕНА	ПОВРШИНА	
	ha	%
пољопривредно земљиште	0,00	0,00
шумско земљиште	10,55	53,25
водно земљиште	0,00	0,00
грађевинско земљиште	7,25	36,60
јавни путеви, траса бивше пруге	2,01	10,15
УКУПНО	19,81	100,00

Манастир Поганово

Почетна тачка описа границе подручја детаљне разраде налази се на тромеђи граница кп. бр. 4240 и 4244 КО Поганово са кп. бр. 5384 КО Власи, одакле иде на југ кроз КО Поганово, границом кп бр. 4244 са кп бр. 4240 и 4245 до кп бр. 10878, коју пресеца до њене тромеђе са кп бр. 4634 и 4656/1 и даље наставља границом кп бр. 4634 са 4656/1, кп бр. 4656/2 са 4656/1, 4631 и поново са 4656/1, кп бр. 4244 са 4656/1, где долази до границе КО Трнски Одоровци, којом наставља на север до њене тромеђе са КО Поганово и КО Власи, одакле даље наставља на север границом КО Власи и КО Поганово, све до почетне тачке овог описа.

Површина обухвата плана износи 16,8814 ha.

Напомена: У случају неслагања бројева катастарских парцела са графичким прилогом, важи графички прилог са границом обухвата детаљне разраде.

Подручје детаљне разраде обухвата део општине Димитровград (КО Поганово). У целости је у границама СРП „Јерма” (успостављени режим заштите III степена), а такође је обухваћено еколошки значајним подручјима ИВА (Јерма), IPA (Јерма), PBA (Клисура Јерме-13) и EMERALD (PC 0000035). У обухвату подручја детаљне разраде, налази се непокретно културно добро од великог значаја за Републику Србију – споменик културе Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову (кп.бр. 1-11 и кп.бр. 4241, КО Поганово).

Табела 8. Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде:

ПРЕТЕЖНА НАМЕНА	ПОВРШИНА	
	ha	%
пољопривредно земљиште	0,00	0,00
шумско земљиште	11,40	68,80
водно земљиште	1,46	8,80
грађевинско земљиште	2,43	14,70
јавни пут	1,28	7,70
УКУПНО	16,57	100,00

Трнски Одоровци

Подручја детаљне разраде састоји се из две целине – северне (Трнски Одоровци) и јужне (Тирици).

Целина „Север”: Почетна тачка описа границе подручја детаљне разраде налази се на тромеђи граница кп. бр. 2661, 2662 и 9006, одакле иде на исток границом кп бр. 2662 са 2661, 2679, 2680 и 2677, 2663 са 2676 и 2665, пресеца кп бр. 8998/1 до кп бр. 2702/1, одакле скреће на североисток границом кп бр. 2702/1, 2701/1, 2700/1 и 2699, скреће на југоисток границом кп бр. 2699 са 2698 и даље истим правцем

границом кп бр. 2802 са 2803, 2801 са 2803 и 2797, 2797 са 2798 и 2800, пресеца кп бр. 2796 и скреће на југозапад границом кп бр. 2794 са 2796 и 2787, 2788 са 2787, 9005/1 са 9005/2, 2860 са 9005/2, 2864 и 2861, 2861 са 2871 и 2870, 2870 са 2862 и 2731, 2730 са 2872 и 2873, 2729 са 2878 и 2883, 2883 са 2885, 2889 и 2890, 2890 са 2882, 2881 и 2891. Овде граница Целине „Север” пресеца кп бр. 9004/1 и наставља на југоисток границом кп бр. 2976 са 2975 и 2971, 2971 са 2979, 2978 са 2970, 2969 и 2967, 2980 са 2967, 2966 са 2982 и 9004/1, 2965 са 9004/1, 2964 са 9004/1 и 4900, 4927 са 4900, до места где пресеца кп бр. 4900 и наставља на југозапад границом кп бр. 4804 са 4805 и 4812, 4806 са 4812, 4811 са 4812, 4813, 4814, 4815 и 4818, 4810 са 4818, 4819 и 4820, 4824 са 4823, 4833 са 4834 и 4836, 4836 са 4837 и 4838, 4838 са 4839/1, 4841 са 4840, 4842 са 4843, 4844 са 4843, 4850 са 4844, 4845, 4846, 4847, 4849 и 4874, 4874 са 4851 и 4873, 4871 са 48873 и 4870, 4886/2 са 4886/3 и 4886/4, 4866 са 4867, 4897 са 4896, пресеца кп бр. 9025 и наставља на југ границом кп бр. 5051 са 5047, 5048, 5049 и 5050, до места где пресеца кп бр. 5050 и наставља на југ границом кп бр. 4743 са 4748/1, до места где пресеца кп бр. 4748/1 правцем на југозапад до њене границе са кп бр. 4741/1, где наставља истим правцем границом кп бр. 4748/1 са 4741/1 до њихове тромеђе са кп бр. 9038/4, пресеца кп бр. 9038/4 и наставља на југозапад границом кп бр. 4741/2 са 4748/2 до њихове тромеђе са кп бр. 8998/1 (река). Одавде граница Целине „Север” иде на југ, границом кп бр. 8998/1 (река) до њене тромеђе са кп бр. 5161 и 5191, где пресеца реку на запад до њене тромеђе са кп бр. 5383 и 5384, скреће на југозапад границом кп бр. 8998/1 са 5383, 5382, 5416/1 и 9024, 9024 са 9020/2, 8999, 9019/1, 4625/1 и 4629/1, 9018/1 са 4629/1, 4630, 4634 и 4635, пресеца кп бр. 9018/1 и наставља на север границом кп бр. 4656 са 4648 и 4655, 4657 са 4655 и 4658, 4663 са 4658 и 4662, 4665 са 4666, 4669 са 4668, 4682 са 4673 и 4676, 4676 са 4678, 4683, 4684 и 4696, 4696 са 4697, 4698 и 4516, 4516 са 4523 и 4522, 4520 са 4519, 4506 и 4505, 4526 са 4505 и 4495. Одавде граница Целине „Север” иде на северозапад границом кп бр. 4495 до њене тромеђе са кп бр. 4411 и 8998/1, где наставља границом кп бр. 4411 са 8998/1, 4410 и 4409, 4408 са 4409, 4404 са 4403 и 4401, 4401 са 4400 и 4396, 3004 са 4395, 3021, 3020 и 3015, 3015 са 3005 и 3006, 3014 са 3015, 2541, 2542 и 2543, пресеца кп бр. 9013 и наставља на североисток границом кп бр. 9013 са 2593, 2592 и 2590, 2590 са 2588, 2589 са 2588 и 2587, 9012 са 2589, 2596, 2597, 2612, 2613 и 2614, пресеца кп бр. 9012, наставља границом кп бр. 2620 са 2623 до места где пресеца кп бр. 2620 и наставља на исток границом кп бр. 2632 са 2641 и 2638, 2638 са 2634, 2636 и 2637, наставља границом кп бр. 9006 до њене тромеђе са кп бр. 749 и 558, где пресеца кп бр. 9006 до попчетне тачке овог описа.

Површина обухвата Целине „Север” износи 59.25.01 ха.

Напомена: У случају неслагања бројева катастарских парцела са графичким прилогом, важи графички прилог са границом обухвата детаљне разраде.

Целина „Југ”: Почетна тачка описа границе подручја детаљне разраде налази се на тромеђи граница кп. бр. 8998/1 (река) са кп бр. 5207 и 5356, одакле иде на исток границом кп бр. 5207 са 5356, 5208 са 5354 и 5355, 5211 са 5355 и 5332/2, 5220/2 са 5332/2, пресеца кп бр. 9038/4 и 5220/1 и наставља на југ границом кп бр. 5220/1 са 5221, пресеца кп бр. 5330 и наставља даље на југ границом кп бр. 5328 са 5329, 5327 са 5326, 5324 са 5326, 5325 и 5322/1, 5315 са 5322/1, 5323/1 и 5316/1, 5313/1 са 5316/1 и 9038/4, 5282/1 са 9038/4 и 5311/1, 5310 са 5311/1 и 5309, пресеца кп бр. 5307, наставља границом кп бр. 5304 са 5305, пресеца кп бр. 5303, наставља границом кп бр. 5301 са 5302, пресеца кп бр. 5289 и наставља даље границом кп бр. 5292 са 5293 и 5294, 5291 са 9028, до места где пресеца кп бр. 9028 и наставља границом кп бр. 6074 са 6073 и 6075, 6077 са 6075 и 6078, 6062 са 6063, 6039 са 9032/2, где пресеца кп бр. 9032/2. Одавде граница подручја детаљне разраде наставља на југоисток границом кп бр. 5996 са 5997 до најјужније преломне тачке, где скреће на југ пресецајући кп бр. 5996, 5993, 5980, 5970 и 9033 до њене тромеђе са кп бр. 7089 и 7090, наставља на југ границом кп бр. 7090 са 7089 и 7086, 7093 са 7086, 7094/1 са 8227 и 8224, пресеца кп бр. 9038/4 и скреће на исток границом кп бр. 7094/2 са 9038/4 и 9038/2, пресеца кп бр. 9038/2 и наставља границом кп бр. 8220 са 8221, 8219 са 8222 и 8218, 8217 са 8216 и 8214/2, 8213 са 8214/2, 8211 са 8212, 8245 са 8211 и 8246, 8257 са 8256 и 8261, 8261 са 8259/2 и 8272/2, 8272/2 са 8271 и 8288, 8274/2 са 8288 и 8276, 8276 са 8275/2 и 5903/2, 5903/2 са 8277 и 5904, 5904 са 5892 и 5888, 5891 са 5888, 5889 са 5891, 8279 и 5890, где долази до границе кп бр. 8998/1, којом скреће на северозапад до почетне тачке овог описа.

Површина обухвата јужног дела плана износи 14,2776 ха.

Напомена: У случају неслагања бројева катастарских парцела са графичким прилогом, важи графички прилог са границом обухвата детаљне разраде.

Подручје детаљне разраде обухвата део општине Димитровград (КО Трнски Одоровци). У целости је у границама СРП „Јерма” (успостављени режим заштите III степена), а такође је обухваћено еколошки значајним подручјима ИВА (Јерма), РВА (Клисура Јерме-13) и EMERALD (PC 0000035).

Табела 9. Постојећа претежна намена у подручју детаљне разраде:

ПРЕТЕЖНА НАМЕНА	Целина „Север”		Целина „Југ”	
	ha	%	ha	%
пољопривредно земљиште	17,85	30,10	6,00	42,00
шумско земљиште	4,85	8,20	0,00	0,00
водно земљиште	18,39	31,00	0,00	0,00
грађевинско земљиште	11,53	19,50	6,42	45,00
јавни и некатегорисани путеви	5,33	9,00	1,86	13,00
комуналне зоне и објекти (гробље)	0,34	0,60	0,00	0,00
јавне функције и службе (школа)	0,96	1,60	0,00	0,00
УКУПНО	59,25	100,00	14,28	100,00

3.2. Подела на карактеристичне целине, планирана намена површина и објеката

У обухвату детаљне разраде, за уређење површина и изградњу објеката јавне намене, примењивати услове из дела 3.3. *Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене*, а за површине и објекте остале намене, услове из дела 3.5. *Урбанистички услови за површине и објекте остале намене*. За површине ван грађевинског подручја, а у обухвату детаљне разраде, примењивати услове из дела 3.6. *Урбанистички услови за ванграђевинско подручје*.

Подела на карактеристичне целине и планирана намена површина, приказане су на детаљним картама, у размери 1:2.500.

Звоначка Бања

Подручје детаљне разраде састоји се од две просторне целине, које раздваја ДП ПА реда бр. 223, од којих је северна целина додатно подељена на три карактеристичне потцелине (према заступљеним бањским функцијама и садржајима у њима), које обухватају бањски центар, и потезе западно (ка Звонцу) и источно од њега (ка Трнским Одоровцима). Све целине/подцелине су даље подељене на зоне, у складу са планираном наменом површина.

Табела 10. Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине:

ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА	инфрастр. термалних вода *	зелене површ. **	саобраћајне површ. ***	стано-вање	туристичка супраструктура	туристичка инфраструктура	шумско земљ. (ha)	УКУПНО (ha)
	јавно грађевинско земљиште (ха)			остало грађевинско земљиште (ha)				
Подцелина „Б.Центар“	0,13	0,30	0,76	0,35	0,96	0,61	/	3,11
Подцелина „Запад“	/	0,97	0,41	1,96	/	/	2,95	6,29
Подцелина „Исток“	/	0,93	0,01	0,78	/	/	2,32	4,04
ЦЕЛИНА „СЕВЕР“	0,13	2,20	1,18	3,09	0,96	0,61	5,27	13,44
ЦЕЛИНА „ЈУГ“	/	3,32	1,73	0,97	/	/	0,36	6,38
УКУПНО (ха)	0,13	5,52	2,91	4,06	0,96	0,61	5,63	19,82
		8,56			5,63		Остало земљ.	
Грађевинско земљиште = 14,19 ha								

* Планирана намена „инфраструктура термалних вода” обухвата постојећи извор термоминералне воде (9 л/с; 28⁰ С), резервоар до кога се ова вода пумпа (300 m³), и бањско купатило као јавни бањски објекат који се напаја овом водом. На овом (и ширем) простору, у наредном периоду је потребно извршити детаљна хидрогеолошка истраживања терена, у циљу санитарне заштите изворишта и рационалног коришћења термоминералне воде (ово се нарочито односи на обезбеђење биолошког минимума за потребе строго заштићене врсте „Венерина влас” у СРП „Венерина падина”).

** Планирана намена „зелене површине“ обухвата: простор СРП „Венерина падина“ (подцелина „бањски центар“); површине пејзажног зеленила (подцелине „Запад“ и „Исток“), које представљају везу бањског центра са шумским површинама на ободу подручја детаљне разраде и ван њега; зелене површине обрасле шумским растињем (целина „Југ“), на потезу између државног пута и реке Јерме (све их повезује планирана пешачка стаза на траси некадашње пруге уског колосека), значајне како са аспекта заштите земљишта од ерозије и клизања, тако и са аспекта заштите биодиверзитета.

*** У оквиру планиране намене „саобраћајне површине“ балансирани су: ДП ПА реда бр. 223 (целина „Југ“); улице, приступне саобраћајнице и важније пешачке стазе у обухвату детаљне разраде (укључујући и стазу на траси некадашње пруге уског колосека); централни бањски трг, са паркингом (око 50 паркинг места путничких аутомобила) који опслужује сабирна бањска саобраћајница.

Табела 11. Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела:

ЈАВНА НАМЕНА	П (ha)		ПОПИС КАТАСТАРСКИХ ПАРЦЕЛА	
Инфраструкт. термал. вода	0,13		делови кп бр. 8628 и 9041, КО Трнски Одоровци; делови кп бр. 808 и 863, КО Звонце.	
Зелене површине	5,52	0,30	СРП „Вен. падина“	целе кп бр. 860 и 858/1, и део кп бр. 859, КО Звонце.
		1,90	целина „Север“	целе кп бр. 827, 848/2 и 852, и делови кп бр. 825/1, 807, 808, 847/1, 847/2, 848/1, 854, 849, 841/1, 842, 837, 831, 856/1, 832, 833, 835, 844, 845 и 851, КО Звонце; целе кп бр. 8768/1 и 8769/1, и делови кп бр. 8766, 8762, 8772/1, 8755, 8754, 8761, 8780, 8779/1 и 9039/2, КО Трнски Одоровци; деп кп бр. 141, КО Јасенов Дел.
		3,32	целина „Југ“	целе кп бр. 891/12, 891/11, 891/8 и 884, и делови кп бр. 909/2, 907/2, 907/1, 904, 903, 900, 899, 891/9, 891/10, 891/5, 910, 890/2 и 877, КО Звонце; целе кп бр. 143 и 144, и делови кп бр. 140/1, 141 и 142, КО Јасено Дел; цела кп бр. 8954/1 и делови кп бр. 9039/2 и 8951, КО Трнски Одоровци.
Саобраћајне површине	2,91	1,07	државни пут	цела кп бр. 8952/1, и делови кп бр. 9039/2, 8767 и 8951, КО Трнски Одоровци; делови кп.бр. 140/1 и 141, КО Јасенов Дел; делови кп бр. 3142, 909/2, 909/3, 907/2, 907/1, 904, 903, 900, 899, 896, 895/1, 892, 891/9, 891/10, 891/5, 891/4, 891/3, 891/2, 891/7, 891/6, 891/1, 890/1, 877, 879/3, 879/1, 879/2, 832, 833, 835, 844, 845, 851, 858/3, 971 и 975/2, КО Звонце.
		0,66	траса некадашње пруге	цела кп бр. 145, КО Јасенов Дел; део кп бр. 910, КО Звонце; део кп.бр. 9040, КО Трнски Одоровци.
		0,56	остале саобраћајнице	делови кп бр. 8826, 8760, 8759, 8758, 8756, 8755, 8754 и 9041, КО Трнски Одоровци; делови кп бр. 808, 825/1, 825/3, 826, 828, 829, 830, 831, 832, 835, 837, 838/1, 840, 841/1, 841/2, 841/3, 842, 845, 846/1, 847/1, 847/2, 848/1, 848/2, 849, 851, 852, 854, 855, 857, 859, 861, 871, 875/4, 907/1, 907/2 и 3142, КО Звонце.
		0,62	централни бањски трг	делови кп бр. 8626, 8762 и 8763, КО Трнски Одоровци; делови кп бр. 863 и 871, КО Звонце.
Јавно грађ. земљиште	8,56			

Површине остале намене одвојене су од површина јавне намене регулационим линијама, и у њих спадају:

- *становање* – непољопривредно становање и њему компатибилне намене:
 - *туристичка супраструктура*: угоститељски објекти за смештај, са/без исхране и пића - пансион, туристички апартман и сл. (ревитализација постојећих стамбених објеката и изградња нових туристичких јединица); угоститељски објекти за исхрану и/или пиће - ресторан, кафе и сл.; други комплементарни садржаји туристичке супраструктуре - изложбени простори и други простори за предах, снабдевање, информисање, едукацију и забаву туриста,
 - *пословање* – трговина на мало, услуге, мањи сервиси, услужно занатство и сл,
 - *објекти јавне намене* - јавне функције и службе (уз поштовање свих норматива и критеријума за одговарајућу намену, и услова непосредног окружења),
 - *верски објекти*;
- *туристичка супраструктура* - угоститељски објекти за смештај са/без исхране и пића (ревитализација објеката у бањском центру - постојећи бањски хотел, бањске виле и други угоститељски објекти);
- *туристичка инфраструктура* – спортско-рекреативни пункт (ревитализација акватичког комплекса, уз могућност коришћења термоминералне воде у базенима за рекреацију, уколико се докаже оправданост њеног коришћења за ову намену, а у складу са принципом рационалног коришћења и мерама заштите СРП „Венерина падина“); пешачке стазе (осим оних које су

приказане у детаљним картама и билансиране у „саобраћајним површинама“), по правилу, у оквиру јавних зелених површина и шумског земљишта.

Манастир Поганово

Подручје детаљне разраде састоји се од просторних целина, које раздвајају река Јерма и ДП ПА реда бр. 223 (који представљају посебну просторну целину у оквиру подручја детаљне разраде). Северна целина обухвата подручје НКД од великог значаја (Споменик културе Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову) и прелиминарну заштићену околину овог НКД (дефинисана Просторним планом), док јужна целина обухвата комплекс угоститељских објеката. Све целине/потцелине су даље подељене на зоне, у складу са планираном наменом површина.

Табела 12. Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине:

ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА	саобраћајне и зелене површине *	верски објекти	туристичка супраструктура	шумско земљ. (ha)	водно земљ. (ha)	УКУПНО (ha)
	јавно грађ. земљ. (ha)	остало грађ. земљ. (ha)				
Подцелина „НКД“	/	2,27	/	/	/	2,27
Подц. „Зашт. окол. НКД“	/	/	/	10,86	/	10,86
ЦЕЛИНА „СЕВЕР“	/	2,27	/	10,86	/	13,13
ЦЕЛИНА „ЈЕРМАПУТ“	1,31	/	/	/	1,46	2,77
ЦЕЛИНА „ЈУГ“	/	/	0,98	/	/	0,98
УКУПНО (ha)	1,31	2,27	0,98	10,86	1,46	16,88
	1,31	3,25		Остало земљ. =		16,88
	Грађевинско земљиште = 4,56 ha			= 12,32 ha		

* У оквиру планиране намене „саобраћајне и зелене површине“ билансирани су: ДП ПА реда бр. 223; прикључци некатегорисаних путева у обухвату детаљне разраде на државни пут; паркиралишта за аутобусе и путничке аутомобиле, са прикључцима на државни пут; јавне зелене површине, т.ј. линеарно зеленило у оквиру парцела државног пута или реке Јерме, односно на потезу између ових парцела (површине у целини „Јерма/пут“, које не припадају саобраћајним површинама и водотоку реке Јерме). Интерне саобраћајнице манастирског и угоститељског комплекса, билансирају се у оквиру намене „верски објекти“, односно „туристичка супраструктура“.

Табела 13 Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела:

ЈАВНА НАМЕНА	П (ha)	ПОПИС КАТАСТАРСКИХ ПАРЦЕЛА (КО ПОГАНОВО)	
Водно земљиште	1,46	цела кп бр. 4241	
Саобраћајне и зелене површине	1,31	0,63	државни пут делови кп бр. 4242, 4243, 4244 и 4245
		0,12	остале саобраћајне површине делови кп бр. 4242, 4243, 4244, 4632, 4634 и 10878
		0,56	зелене површине делови кп бр. 4242, 4243, 4244, 4633, 4634 и 10878
Јавно грађ. земљиште	1,31		

Површине остале намене одвојене су од површина јавне намене регулационим линијама, и у њих спадају:

– верски објекти:

- комплекс Манастира Поганово (целе кп бр. 1-11 и 4241, КО Поганово), који се уређује у складу са одговарајућим урбанистичким условима и мерама заштите културних добара (део 3.5. и 3.7. овог просторног плана),
- прелиминарна заштићена околина (целе кп бр. 12-14, КО Поганово) се балансира као „шумско земљиште”, које се уређује у складу са одговарајућим урбанистичким условима и мерама заштите културних добара (део 3.6. и 3.7. овог просторног плана);
- туристичка супраструктура:
 - угоститељски објекти за смештај, исхрану и пиће – комплекс који чине постојећи угоститељски објекат за исхрану и пиће (са мањим смештајним капацитетом) и планирани угоститељски објекат за смештај туриста (хотел, мотел, пансион и сл.) са могућим комплементарни садржајима (изложбени простор и други простори за предак, снабдевање, информисање, едукацију и забаву туриста). Угоститељски комплекс (цела кп бр. 4656/2 и делови кп бр. 4632, 4633, 4634 и 4244, КО Поганово), уређује се и гради у складу са одговарајућим урбанистичким условима и мерама заштите културних добара (део 3.5. и 3.7. овог просторног плана);
- компатибилна намена - туристичка инфраструктура, која се уређује у складу са одговарајућим урбанистичким условима и мерама заштите културних добара (део 3.5, 3.6. и 3.7. овог просторног плана):
 - пешачке стазе које воде до „пењалишта” (обележене стазе за слободно пењање) и друге пешачке стазе, које (по правилу) могу бити у оквиру јавних зелених површина и шумског земљишта,
 - пункт авантуристичких спортова (алпинизам, слободно пењање), на природној локацији западно од манастира, уз обезбеђен приступ пешачком стазом,
 - излетиште уз реку Јерму (између реке и државног пута, западно од пешачког моста за манастир).

Трнски Одоровци

Подручје детаљне разраде састоји се од две међусобно одвојене просторне целине: „Север” (Трнски Одоровци) и „Југ” (Ћиринци), које водно земљиште реке Јерме додатно дели на укупно пет карактеристичних целина (четири подцелине чине целину „Север”, док је целина „Југ” јединствена), које су подељене на зоне у складу са планираном наменом површина.

Табела 14. Планирана намена површина у подручју детаљне разраде, са поделом на карактеристичне целине:

ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА	комуналне зоне и обј.*	јавне функције и службе **	саобраћајне и зелене површ. ***	становање и компатибил. намене	водно земљ. (ha)	шумско земљ. (ha)	пољо-прив. земљ. (ha)	УКУПНО (ha)
	јавно грађевинско земљиште (ha)			остало г.з.				
Подцелина „Север 1”	0,34	/	1,07	2,53	/	3,68	3,34	10,96
Подцелина „Север 2”	/	0,96	3,45	5,25	/	0,16	10,91	20,73
Подцелина „Север 3”	/	/	2,26	2,85	/	1,02	2,85	8,98
Подцелина „Север 4”	/	/	0,33	/	18,25	/	/	18,58
ЦЕЛИНА „СЕВЕР”	0,34	0,96	7,11	10,63	18,25	4,86	17,10	59,25
ЦЕЛИНА „ЈУГ”	/	/	1,82	6,16	/	/	6,30	14,28
УКУПНО (ha)	0,34	0,96	8,93	16,79	18,25	4,86	23,40	73,53
	10,23			16,79	Остало земљиште = 46,51 ha			
	Грађевинско земљиште = 27,02 ha							

* Гробље (0,34 ha). У оквиру планиране намене „комуналне зоне и објекти” нису балансирани рециклажно двориште и мешовита пијаца (балансирана у оквиру намене „саобраћајне и зелене површине”).

** Школа (0,96 ha).

*** У оквиру планиране намене „саобраћајне и зелене површине” балансирани су и комунални зоне и објекти (мешовита пијаца и рециклажно двориште), који се налазе у оквиру планираног мултифункционалног простора јавне намене у подцелини „Север 3”. На слободним површинама у оквиру овог мултифункционалног простора, могуће је организовати и камп за потребе посетиоца центра туристичке зоне. Балансиране јавне зелене површине у оквиру намене „саобраћајне и зелене површине”, представљају линеарно зеленило у оквиру путних парцела, као и партерно/пејзажно зеленило у оквиру поменутог мултифункционалног простора.

Табела 15. Планиране површине јавне намене у подручју детаљне разраде, са пописом катастарских парцела:

ЈАВНА НАМЕНА	П (ha)	ПОПИС КАТАСТАРСКИХ ПАРЦЕЛА (КО ТРНСКИ ОДОРОВЦИ)	
Водно земљиште	18,25	целе кп бр. 4751/2, 4771, 4772, 4773 и део кп бр. 8898/1	
Комуналне зоне и обј.	0,34	целе кп бр. 2654, 2655, 2656, 2657	
Јавне функц. и службе	0,96	цела кп бр. 2721/1	
Саобраћајне и зелене површине	8,93	4,64*	државни путеви целе кп бр. 2773/2, 2762/2, 2758/2, 2756/2, 2710/2, 2709/2, 2707/2, 2714/2, 2748/1, 2750/2, 2720, 2997, 2998, 2995/2, 2994, 3000/1, 3000/2, 4797/1, 8998/2, 9003/2, 4763/1, 4764/1, 4765/1, 4766/1, 4767/1, 4768/1, 4769/1, 4770/1, 4751/3, 4751/2, 9000, 9019/2, 4499/1, 4725/2, 4652/2, 5407/2, 5408/2, 5409/2, 5392/2, 4637/2, 9018/2, 4499/1 и делови кп бр. 2699, 4730/1, 4636/2, 4638, 4739/1, 4638/1, 2802, 9003/1, 2781, 2715/2, 2716, 2718, 4748/2, 4725/1, 4661, 4660, 4659/1
		2,57	остале саобраћајнице „Север” целе кп бр. 266, 5392/1, 2751/1, 9005/2, 3014, 2785, 2723/1, 2992, 4876 и делови кп бр. 749, 2662, 2658, 9006, 750, 751, 748, 752, 2631, 2630, 2654, 2636, 2635, 2653, 2652, 2651, 2642, 2578, 2579, 2577, 2580, 2581, 2617, 2582, 2574, 9012, 2587, 2588, 2590, 2564, 2567, 2569, 9013, 2563, 2593, 2551, 2544, 3013/1, 2543, 2542, 3013/2, 3013/3, 2541, 3009, 3015, 3016, 3008, 3006, 3005, 3007, 3002, 3001, 4402, 8898/1, 4403, 4409, 4410, 4411, 4495, 4504, 4508, 4510, 4512/1, 4518, 4699/1, 9018/1, 4646, 4635, 4640, 4634, 4631, 4630, 4638/1, 4637/1, 2752/1/2751/1, 2734, 2732, 2868, 2767, 2768/1, 2772, 2776, 2777, 2864, 2995/1, 4799/1, 4801, 4804, 4793/1, 4786, 9004/1, 2985, 2984, 4900, 2983, 2982, 2884, 2987, 4807, 4794, 4796/1, 4808, 4795, 4809, 4828, 4791, 4789, 4829, 4785/1, 4830, 4784/1, 4783/1, 4837, 4838, 4841, 4842, 4782/1, 4781, 4844, 4779, 4845, 4778/1, 4846, 4776, 4775/1, 4847, 4774/1, 4848, 4849, 4759, 4758, 4878, 4754, 4877, 4752/1, 4751/1, 4880, 4881, 4748/1, 4890, 5050, 4749,
		2,05	остале саобраћајнице „Југ” целе кп бр. 5337, 9031/2, 5897/1, 5879, 9032/2, 5965, 5907, 9038/1, 5939, 5989, 8233, 5962 и делови кп бр. 5331, 5320, 5339, 5338, 5318, 5897/2, 5896, 5895, 5899, 5900, 5878, 9028, 9038/2, 9033
		0,97	мулти-функц. јавни простор целе кп бр. 4496, 4497, 4498/1, 4500/1, 4501/1, 4502, 4503, 4509 и делови кп бр. 4495, 4504, 4508, 4510, 4512/1
Јавно грађ. земљиште	10,23		

* од тога 3,58 ha у целини „Север”, а 1,06 ха у целини „Југ”.

Површине остале намене одвојене су од површина јавне намене регулационим линијама, и у њих спадају становање (пољопривредно, непољопривредно или мешовито) и њему компатибилне намене:

- туристичка супраструктура:
 - туристичке услуге у сеоском домаћинству - ревитализација постојећих стамбених објеката и сеоских домаћинстава и изградња нових туристичких јединица типа „гостинска смештајна јединица”, „гостинска кућа”, „еколоц” и др., у којима ће се развијати услуге еко-туризма.
 - остали угоститељски објекти за смештај, са/без исхране и пића - пансион, туристички апартман, „еколоц” насеље и др,
 - угоститељски објекти за исхрану и/или пиће - ресторан, кафе и др,
 - садржаји центра туристичке зоне – визиторски центар, информативни центар и други комплементарни садржаји туристичке супраструктуре (изложбени простори и други простори за предах, снабдевање, информисање, едукацију и забаву туриста);
- туристичка инфраструктура:
 - камп (караван-камп, извиђачки логор и сл.) – организовани простори за привремено постављање и коришћење опреме за камповање (шатери, камп-приколице), са обезбеђеним паркирањем возила корисника и санитарно безбедним третманом отпадних вода и отпада.
 - спортско-рекреативни пункт - отворени спортски терени са пратећим објектима (помоћне просторије, спортска опрема, спортски клубови, школе спорта, пратеће услуге) и мањи затворени објекти за спорт и рекреацију;

- *пословање и производне делатности* - трговина, угоститељство, услуге и сервиси, услужно и производно занатство, мањи производни и пословни објекти из домена прераде пољопривредних и шумских производа и одрживог коришћења природних ресурса, и сл;
- *објекти јавне намене* - јавне функције и службе (уз поштовање свих норматива и критеријума за одговарајућу намену, и услова непосредног окружења);
- *верски објекти*.

3.3. Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене

3.3.1. Јавне функције и службе

Звоначка Бања

Није планирана изградња објеката јавних функција и служби (образовање, здравство, социјална заштита, спорт и рекреација, култура и наука, управа и администрација), у складу са планираном дистрибуцијом ових објеката у мрежи насеља (према овом просторном плану, односно просторним плановима општина).

У случају потребе, објекти јавних функција и служби се могу градити на грађевинском земљишту у јавној својини, уз примену правила за јавне функције и службе, датих у делу 2.1.2.3. *Зона јавне намене и верских објеката*. Ови објекти се могу градити и у оквиру зоне становања, уколико се задовоље сви нормативи и критеријуми за одговарајућу јавну намену и услови непосредног окружења.

Манастир Поганово

Није планирана изградња објеката јавних функција и служби (образовање, здравство, социјална заштита, спорт и рекреација, култура и наука, управа и администрација), у складу са планираном дистрибуцијом ових објеката у мрежи насеља (према овом просторном плану, односно просторним плановима општина).

Трнски Одоровци

На кп. бр. 2721/1 (0,96 ха) у Целини „Север”, налази се објекат образовања (основна школа), бруто површине око 750m². Школски комплекс се у летњим месецима користи и као авантура-камп (капацитет око 60 шатора и око 20 паркинг места). Планирано је задржавање школског комплекса, а за могуће интервенције на парцели примењивати правила за јавне функције и службе дата у делу 2.1.2.3. *Зона јавне намене и верских објеката*.

У случају потребе, објекти јавних функција и служби се могу градити на грађевинском земљишту у јавној својини, уз примену претходно поменутих правила грађења. Ови објекти се могу градити и у оквиру зоне становања, уколико се задовоље сви нормативи и критеријуми за одговарајућу јавну намену и услови непосредног окружења.

3.3.2. Јавно зеленило

Осим општих услова за свако подручје детаљне разраде (датих у овом делу Просторног плана), за уређење јавних зелених површина, примењивати и правила за јавне зелене површине дата у делу 2.1.2.3. *Зона јавне намене и верских објеката*.

Зеленило подручја детаљне разраде треба уредити као:

- партерно и пејзажно зеленило (зеленило јавних простора, комплекса јавних објеката и хотелског комплекса);
- зеленило парцеле (зеленило у зони становања и туристичких објеката) ;
- заштитно зеленило (зеленило у функцији заштите земљишта од ерозије и клизања - шумско растиње, и у функцији заштите биодиверзитета, над којим се предвиђају само мере неге и одржавања).

Општи услови за уређење јавног зеленила:

- користити аутохтоне декоративне саднице једногодишњег и вишегодишњег хабитуса;
- према колским саобраћајницама формирати дрворед;

- уређење зеленила око јавних објеката вршити тако да се нагласи улаз у објекат, а према паркинг простору и регулацији подићи дрворед;
- дрворедне саднице морају бити у складу са постојећим аутохтоним растињем, у циљу заштите биодиверзитета, водног режима и режима заштите природних добара;
- хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација и испоштовати потребна минимална одстојања у складу са важећим техничким прописима.

Сваки вид интервенција мора бити у складу са условима из Уредбе о проглашењу СРП „Венерина Падина”, (КО Звонце) или Уредбе о проглашењу СРП „Јерма“ (КО Трнски Одоровци и КО Јасенов Дел), односно према плану управљања природним добрима.

3.3.3. Комуналне зоне и објекти

Осим општих услова датих у овом делу Просторног плана, за уређење и изградњу комуналних зона и објеката, примењивати и правила за комуналне зоне и објекте дата у делу 2.1.2.3. *Зона јавне намене и верских објеката.*

Управљање отпадом

У подручјима детаљне разраде очекује се комунални, амбалажни и биљни (биоразградиви) отпад. У складу са регионалним концептом, планира се успостављање система прикупљања и одлагања чврстог отпада, постављањем одговарајућег броја судова на одговарајуће локације које су санитарно обезбеђене, а према стандардима за насељена места, односно капацитетима комплекса и количини отпада који настаје у комплексу. Из судова се отпад даље мора транспортовати на регионалну санитарну депонију, преко надлежног комуналног предузећа или другог оператера који има одговарајућу дозволу за транспорт отпада.

Општи услови за управљање отпадом:

- предвидети контејнере запремине око 1100 l (норматив за комерцијалне објекте: 1 контејнер на 1000 m² корисне површине), као и типске канте запремине 120 l за улице у којима није могуће поставити контејнере. Подлога за смештај контејнера мора бити чврста (бетон, асфалт, бехатон плоче и сл.) и равна (благи пад од 2%). Димензије подлоге за један контејер од 1,1 m³ (1100 l) су 1,5 x 1,2m;
- локације контејнера одредити у оквиру регулације саобраћајница, као издвојене нише са упуштеним ивичњаком, тако да максимално ручно гурање контејнера не буде веће од 15m, по подлози максималног нагиба до 3%. Тачне локације и потребан број контејнера одредити кроз израду одговарајуће техничке документације, у сарадњи са надлежним комуналним предузећем;
- контејнери се могу сместити и у унутрашњости комплекса, дуж интерних саобраћајница (чија минимална ширина не може бити мања од 3,5 m за једносмерни и 6 m за двосмерни саобраћај), са могућношћу окретања возила за одвоз смећа;
- могуће је предвидети и другачије системе и методе прикупљања и евакуисања смећа, у складу са условима заштите животне средине;
- у циљу смањења укупне количине биоразградивог отпада који иде на депонију, неопходно је на појединачним локацијама организовати компостирање – органску разградњу биљних остатака, квашењем и разгртањем, при чему настаје компост који се може користити као органско ђубриво и или као његов додаток.

Планом је предвиђена изградња рециклажног дворишта за прикупљање секундарних сировина инертног типа, у насељу Трнски Одоровци (у оквиру планираног простора јавне намене на левој обали Јерме). Локација рециклажног дворишта мора бити опремљена како не би имала негативан утицај на животну средину, према следећим условима:

- обезбедити локацију чврстом непропустном подлогом, како не би дошло до просипања отпадних вода ван комплекса, уз каналисање отпадних вода у прописну септичку јаму;
- локација мора бити ограђена и опремљена средствима, опремом и уређајима за дојаву пожара;
- обезбедити приступ комуналним и другим возилима.

Гробље

На кп. бр. 2654-7 (0,34 ha) у насељу Трнски Одоровци (Целина „Север”), налази се сеоско гробље, чије се комунално уређење предвиђа Просторним планом. Уређење гробља подразумева: формирање гробних парцела/места, формирање и уређење колских и пешачких саобраћајница и прилазних путева; уређење пешачких и зелених површина, ограђивање гробља, изградњу објекти у функцији погребне делатности (капела, продавница погребне опреме и сл.) и реконструкцију постојећих објеката.

Пијаца

Просторним планом је предвиђена изградња пијаце мешовитог типа (зелена, цветна, млечна, занатска и/или робна пијаца, међусобно одвојене и обележене) у насељу Трнски Одоровци, у оквиру планираног простора јавне намене на левој обали Јерме. Уређење пијаце се спроводи у складу са техничким прописима за ову врсту објеката, и према следећим условима:

- уређење свих објеката и површина које се налазе у склопу пијаце, вршиће се уз поштовање санитарно-хигијенских услова, услова еколошке заштите воде, ваздуха и земљишта, као и других законом предвиђених услова за ову намену;
- уређење и опремање простора ускладити са могућношћу вишенаменског коришћења и трансформације на виши ниво снабдевања, уређења и изградње;
- обезбедити неопходну техничку документацију за изградњу ове врсте комуналних објеката, према важећем закону.

3.3.4. Саобраћајне површине и објекти

Осим општих услова за свако подручје детаљне разраде и правила која важе за сва подручја детаљне разраде (датих у овом делу Просторног плана), за саобраћајне површине и објекте примењивати и правила за саобраћајну инфраструктуру дата у делу 2.5. *Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре (2.5.1. Саобраћајна инфраструктура)*, која утврђују основну урбанистичку регулативу за изградњу и реконструкцију јавних путева (државни путеви II реда, општински путеви и улична мрежа) и услове за прикључење, као и општа правила за пешачки, бициклически и стационарни саобраћај.

Услови за формирање грађевинске парцеле за изградњу саобраћајница, као и за регулацију и нивелацију мреже саобраћајница, дати су у делу 3.5. *Регулација и нивелација мреже саобраћајница и јавних површина*.

Саобраћајно решење, регулационе ширине и основни елементи нормалних попречних профила саобраћајница, приказани су на детаљним картама (у размери 1:2.500).

Звоначка Бања

Кроз подручје детаљне разраде пролази ДП ПА реда бр. 223 (Периш - Бела Паланка - Бабушница - Звонце - Трнски Одоровци - Суково - веза са ДП ПА редабр. 259), који представља основну везу са главним друмским коридорима у држави ДП IA реда - аутопутем А4 (Ниш – Пирот – Димитровград - државна граница са Бугарском / гранични прелаз Градина). Траса пута се пружа правцем исток-запад уз реку Јерму, у дужини од око 900 m у оквиру подручја детаљне разраде. Зону атракције представља бањски центар, где је смештен хотел (доминира подручјем), као и бањске виле у околини хотела и бањског купатила, а осим њих и акватички комплекс (отворени базени), непосредно испод хотела, ка државном путу. Државни пут пролази испод бањског центра, који везу остварује саобраћајницом и прикључком на државни пут на стационажи km 69+058, који је позициониран на једином могућем месту, због изразито неповољне конфигурације терена. Ова саобраћајница води до хотела и бањског центра и, уз још једну паралелну саобраћајницу, практично опслужује цело подручје Бање, док се изнад њих појављује више пешачких стаза/степеништа, којима се приступа бањским објектима. Изнад бањског центра постоји неколико стаза за шетњу, од којих су неки на трасама некатегорисаних (шумских) путева. Уз државни пут (са обе стране), постоји још неколико објеката који су директно усмерени на њега, али махом пешачким улазима, јер за колске нема теренских могућности.

Планира се регулација ДП ПА реда бр. 223, од стационаже km 69+005 до km 69+909, у дужини око 900 m. Планом се задржавају пешачко-колске саобраћајнице којима се приступа бањском центру и хотелу. Паркинг који ће да опслужи поменуте зоне атракције, планира се на крају саобраћајнице која води до хотела, односно бањског центра, и капацитета је око 50 паркинг места за путничке аутомобиле.

Одатле се пешачким стазама и степеништима приступа осталим садржајима Звоначке Бање, због изразито неповољне конфигурације терена.

Манастир Поганово са црквом посвећеном Св. Јовану Богослову

Кроз подручје детаљне разраде пролази ДП ПА реда бр. 223 (Периш - Бела Паланка - Бабушница - Звонце - Трнски Одоровци - Суково - веза са ДП ПА реда бр. 259), који представља основну везу са главним друмским коридорима у држави ДП IA реда - аутопутем А4 (Ниш – Пирот – Димитровград - државна граница са Бугарском / гранични прелаз Градина). Траса пута се пружа уз реку Јерму. У обухвату детаљне разраде доминира Манастир Поганово са црквом Св. Јована Богослова. У близини Манастира Поганово, на супротној обали реке Јерме, смештен је угоститељски објекат, где се налазе импровизована паркиралишта за аутомобиле и аутобусе, које користе и посетиоци манастира. Манастиру се приступа преко пешачког моста који се налази преко пута угоститељског објекта, или преко веома узаног колског моста који је неупотребљив за јавни саобраћај. Западно од манастира полазе пешачке стазе које воде до „пењалишта” (обележена стазе за слободно пењање), а на супротној обали (западно од пешачког моста) је излетиште уз реку Јерму. Може се рећи да простор око пешачког моста, који повезује манастир и угоститељски објекат, односно излетиште уз Јерму и стазу која води до „пењалишта”, представља зону атракције за подручје детаљне разраде, па ту треба планирати и адекватне паркинг просторе које ће опслужити поменуту зону атракције.

Планира се регулација ДП ПА реда бр. 223 од стациоане km 79+948 до km 80+557, у дужини око 610 m. На стациоани km 79+962, са десне стране у смеру пораста стациоане, налази се постојећи прикључак некатегорисаног пута, при чему постоји могућност (нешто повољнија конфигурација терена) да се са овог пута направи прикључак угоститељског објекта. На стациоани km 80+084, са леве стране, на локацији постојећег, нерегулисаног паркиралишта, (насуто каменим агрегатом), планирано је паркиралиште за аутобусе (једина погодна локација на подручју детаљне разраде) и путничке аутомобиле, капацитета око 10 паркинг места за аутомобиле и 2-3 за аутобусе. На стациоанама km 80+129 и km 80+158, са десне стране, на локацији постојећег, нерегулисаног паркиралишта (насуто каменим агрегатом), у зони испред угоститељског објекта, планирано је паркиралиште за путничке аутомобиле, капацитета око 15 паркинг места. На стациоани km 80+200, са десне стране, налази се још један постојећи прикључак некатегорисаног пута, са кога угоститељски објекат тренутно остварује прикључак, уз могућност формирања интерне саобраћајнице у функцији противпожарног пута, уколико се активира и прикључак са западне стране угоститељског комплекса. На стациоани km 80+453, са леве стране, налази се постојећи колски мост за манастир, који је планиран за реконструкцију (израђена пројектна документација), тако да може да задовољи приступ возила и доставу робе за сопствене потребе манастира. У манастирском комплексу планирају се интерне саобраћајнице минималних профила, са наменом опслуживања манастира и противпожарног приступа.

Трнски Одоровци

Кроз подручје детаљне разраде пролази ДП ПА реда бр. 223 (Периш - Бела Паланка - Бабушница - Звонце - Трнски Одоровци - Суково - веза са државним путем бр. 259), који представља основну везу са главним друмским коридорима у држави ДП IA реда - аутопутем А4 (Ниш – Пирот – Димитровград - државна граница са Бугарском / гранични прелаз Градина). Кроз подручје детаљне разраде пролази и ДП ПБ реда бр. 429 (Димитровград - Доња Невља - Врапча - Петачинци - Трнски Одоровци), а деоница овог државног пута у обухвату детаљне разраде је неасфалтирана, али квалитетно насута и уваљана каменим агрегатом.

Планира се регулација ДП ПА реда бр. 223 од стациоане km 75+281 до km 77+100, у дужини око 1820 m. На стациоани km 76+007, са десне стране у смеру пораста стациоане је укрштање са државним путем бр. 429 (ознака чвора: 22303 „Трнски Одоровци”). Планира се и регулација ДП ПБ реда бр. 429 од стациоане km 36+073 до km 36+893 у оквиру Целине „Југ”, и од стациоане km 37+572 до km 37+808 (на којој је чвор 22303 „Трнски Одоровци”) у оквиру Целине „Север”, у укупној дужини око 1060 m. У оквиру планираног простора јавне намене на левој обали Јерме, планирано је паркиралиште за путничке аутомобиле и аутобусе, капацитета око 70 паркинг места за аутомобиле и 3 за аутобусе.

Правила за изградњу и реконструкцију саобраћајница:

- регулационе линије и осовине саобраћајница представљају основне елементе за дефинисање мреже саобраћајница. Приликом израде пројектне документације могуће је вршити корекције

- геометријских елемената саобраћајница унутар планираних попречних профила, а у циљу побољшања услова саобраћаја (нпр. примена комплекснијих радијуса у раскрсници, увођење или продужење трака за престојавање возила, увођење нових аутобуских стајалишта и др.);
- слободни простор изнад коловоза (светли профил) за друмске саобраћајнице износи минимално 4,5 m;
 - коловозну конструкцију димензионисати према меродавном саобраћајном оптерећењу, а према важећим стандардима и нормативима базираним на СРПС У.Ц4.012, Правилнику о техничким нормативима за димензионисање коловозних конструкција и Пројектовању флексибилних коловозних конструкција, а у складу са Законом о путевима и другим пратећим прописима. За све путне објекте и елементе јавног пута, придржавати се Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута;
 - при пројектовању нових деоница пута или нових коловозних трака, нивелету висински поставити тако да се прилагоди изведеним коловозним површинама. Приликом пројектовања за израду новог коловоза и ојачање постојеће коловозне конструкције, користити податке о климатско хидролошким условима, носивости материјала постелице и других елемената коловозне конструкције;
 - пројектима предвидети потребну саобраћајну сигнализацију, у складу са усвојеним режимом саобраћаја, као и потребне елементе којима се задовољава стандард приступачности јавним површинама и објектима, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС”, број 22/15);
 - приликом пројектовања нових прикључака на државне путеве обезбедити зоне потребне прегледности, минимално 120m у односу на зауставну линију на саобраћајном прикључку. Коловоз приступног пута мора бити најмање ширине 6,6m (са ивичном траком) или 6,0m (са ивичњаком), а најмање дужине 40m;
 - аутобуска стајалишта на државним путевима није могуће реализовати у коловозној траци (без проширења), већ је неопходно извести проширење коловоза за стајалиште, у ширини од 3,5m. Почетак (крај) аутобуског стајалишта на државним путевима мора бити на минималној удаљености од почетка (завршетка) лепезе прикључног пута у зони раскрснице. Дужина прегледности на деоници државног пута у зони аутобуског стајалишта, мора износити најмање 1,5 пута више од дужине зауставног пута возила у најнеповољнијим временским условима вожње, за рачунску брзину од 50 km/h. Дужина укључне траке са државног пута на аутобуско стајалиште износи 30,5 m, а дужина укључне траке са аутобуског стајалишта на државни пут износи 24,8 m;
 - аутобуска стајалишта на уличној мрежи могуће је реализовати у коловозној траци (без проширења);
 - дужина ниша аутобуских стајалишта мора износити 13,0m (за један аутобус). Коловозну конструкцију аутобуских стајалишта пројектовати са једнаком носивошћу као и коловозну конструкцију пута уз који се стајалиште пројектује. Попречни нагиб коловоза аутобуских стајалишта пројектовати са минималним падом од 2% од ивице коловоза пута;
 - уколико се пројектују упарена (наспрамна) аутобуска стајалишта, прво стајалиште позиционира се са леве стране у смеру вожње (у супротној коловозној траци), при чему подужно растојање два наспрамна аутобуска стајалишта (од завршетка стајалишта са леве стране до почетка стајалишта са десне стране) мора износити минимално 30 m. Изузетно, наспрамна аутобуска стајалишта могу се пројектовати тако да се у смеру вожње прво позиционира стајалиште са десне стране државног пута, али тада растојање између крајњих тачака аутобуских стајалишта (од краја десног-првог до почетка левог стајалишта) мора износити минимално 50 m.

Правила за стационарни саобраћај:

- потребан број паркинг места (ПМ) за постојеће и планиране објекте, утврдити према препорученим нормативима за одговарајућу намену објекта:
 - становање - 1ПМ/70 m² нето (1 стан),
 - пословање - 1ПМ/70 m² нето (1 локал),
 - трговина - 1ПМ/70 m² нето (1 локал),

- угоститељство - 1ПМ/8 столица,
- објекти туристичког смештаја - 1ПМ/2 до 10 кревета (у зависности од категорије),
- јавне функције и службе - 1ПМ/70 m² нето површине, или у складу са Правилником о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Службени гласник РС”, број 22/15).
- паркирање возила за сопствене потребе, обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута;
- јавна паркиралишта су јавне саобраћајне површине намењене за паркирање моторних возила и уређене саобраћајном сигнализацијом, које су доступне свим корисницима, под условима одређеним актом надлежног органа јединице локалне самоуправе.

3.3.5. Енергетска мрежа и објекти

Осим општих услова и правила која важе за сва подручја детаљне разраде (датих у овом делу Просторног плана), за енергетску мрежу и објекте примењивати и правила за енергетску инфраструктуру дата у делу 2.5. *Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре (2.5.3. Енергетска инфраструктура)*, која утврђују основну урбанистичку регулативу за изградњу мреже и објеката електроенергетског система и прелазак електро-водова преко објеката, као и општа правила за објекте који користе обновљиве изворе енергије.

Општи услови за коришћење електронергетске мреже и објеката и прикључење на мрежу:

- на подручју детаљне разраде постоји изграђена електроенергетска инфраструктура (трафостанице 10/04kV, далеководи 10kV и нисконапонска мрежа), на коју су прикључени постојећи потрошачи,
- прикључење планираних објеката на електроенергетску мрежу извести одговарајућим нисконапонским водовима, у свему према техничким условима добијеним од надлежне електродистрибуције,
- није планирана изградња нових трафостаница 10/04kV, али их је могуће градити на новим локацијама (у оквиру објеката или на парцелама), уколико се у току реализације Просторног плана јави потреба за новим трафостаницама,
- постојећу електроенергетску мрежу која на било који начин омета изградњу нових саобраћајница и објеката, потребно је изместити, у свему према условима надлежне електродистрибуције,
- пре почетка било каквих радова, потребно је (у сарадњи са надлежном електродистрибуцијом) извршити идентификацију и обележавање трасе постојећих каблова у зони планираних радова, а током радова неопходно је заштитити исте и обезбедити присуство надзорног органа електродистрибуције,
- све саобраћајнице и пешачке стазе опремити инсталацијом јавног осветљења.

Правила за изградњу и реконструкцију електроенергетске мреже и објеката:

- Надземни водови: за далеководе се обезбеђује заштитна зона (коридор) чија ширина је зависна од напонског нивоа и техничког решења далековода. Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајњег фазног проводника, има следеће ширине: за напонски ниво 1 до 35 kV – 10m (за голе проводнике), 3m (кроз шумско подручје), 4m (за слабо изоловане проводнике), односно 1m (за самонесеће кабловске снопове). У заштитном појасу, испод, изнад или поред електроенергетских објеката, супротно закону, техничким и другим прописима, не могу се градити објекти, изводити други радови, нити засађивати дрвеће и друго растиње. Оператор преносног, односно дистрибутивног система надлежан за енергетски објекат, дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће или гране и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта. Власници и носиоци других права на непокретностима које се налазе у заштитном појасу, испод, изнад или поред енергетског објекта, не могу предузимати радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта, без претходне сагласности енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта. Прикључивање објеката на електроенергетску мрежу изводити према условима надлежних електродистрибутивних предузећа и техничким прописима. На деловима парцела захваћених коридорима високог напона, који се налазе ван самога коридора и зоне техничких ограничења, могу се усаглашавати постојећи и градити нови објекти, према правилима Просторног плана и условима надлежне службе. Планирану нисконапонску ваздушну мрежу постављати у

профилима саобраћајница, према планираним регулационим елементима и техничким условима надлежног електродистрибутивног предузећа. Реконструкцију ваздушних високонапонских и нисконапонских водова изводити по постојећим трасама према техничким условима надлежног електродистрибутивног предузећа.

- Трафостанице: заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи 10m, за напонски ниво 1 до 35kV. Локације за потребе изградње нових ТС 10/0,4kV се утврђују одговарајућим урбанистичко-техничким документима. Код изградње монтажних бетонских, зиданих, или трафостаница у склопу објекта, морају се испунити следећи захтеви: трафостанице морају имати најмање два одељења - одељење за смештај трансформатора и одељење за смештај развода ниског и високог напона, при чему свако одељење мора имати независан приступ споља; коте трафостаница морају бити у нивоу околног терена, са обезбеђеним приступним путем до најближе јавне саобраћајнице, најмање ширине 3m, носивости 5t; око трафостаница се поставља тротоар ширине 1m; кроз просторије трафостанице не смеју пролазити инсталације водовода, канализације и грејања; у непосредној близини трафостаница не смеју се налазити просторије са лако запаљивим материјалом, котларница, складишта и сл. Ако се трафостаница смешта у просторију у склопу објекта, просторија мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа (Правилник о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара, „Службени гласник РС”, број 42/13), а поред тога неопходно је: конструктивно одвојити бетонско постоље у одељењу за смештај трансформатора од конструкције зграде; поставити еластичну подлогу између трансформатора и ослонца темеља трансформатора, у циљу пресецања акустичких мостова; обезбедити сигурну звучну изолацију просторије за смештај трансформатора и блокирати извор структурног звука дуж бочних ивица просторије. Заштиту од недозвољеног електромагнетног зрачења трафостаница, извести према важећим техничким прописима и нормативима.
- Подземни водови: сви планирани подземни водови (високонапонски и нисконапонски), полажу се у профилима постојећих и планираних саобраћајница (испод тротоара, а код уских профила саобраћајница и саобраћајница без тротоара и у коловозу), а изузетно и испод зелених површина. Каблове полагају на растојању од 1,5 до 2,0m од високог зеленила, 0,5m од коловоза и најмање 0,5m од темеља објекта. Дубина укопавања износи 0,8m за каблове 1 kV и 10 kV, односно 1,0m за каблове 35 kV. Ширина кабловског рова зависи од броја каблова. Након полагања каблова трасе истих видно обележити. У појасу развода постојећих подземних каблова ван профила саобраћајница, није дозвољена градња нових објеката, без измештања постојећих каблова.
- Међусобно приближавање и укрштање енергетских каблова: на месту укрштања енергетских каблова, вертикално растојање мора бити веће од 0,2m, при чему се каблови нижих напона полажу изнад каблова виших напона. При паралелном вођењу више енергетских каблова, хоризонтално растојање мора бити веће од 0,07m. Каблови напона 1kV и каблови виших напона у истом рову, међусобно морају бити одвојени низом опека, или другим изолационим материјалом.
- Укрштање енергетских каблова са саобраћајницама: при укрштању са саобраћајницама, као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла, каблови морају бити постављени у заштитне цеви на дубини 1,0m, а угао укрштања треба да буде најмање 30⁰, а што ближе 90⁰. Енергетски каблови се полажу у бетонским или пластичним цевима тако да минимални унутрашњи пречник цеви буде најмање 1,5 пута већи од спољашњег пречника кабла, док крајеви цеви морају бити означени стандардним кабловским ознакама. Укрштање енергетског кабла са путем врши се тако што се кабл полаже у бетонски канал, односно у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без раскопавања пута. Вертикални размак између горње ивице кабловске канализације и површине пута треба да износи најмање 0,8m. Размак кабловског вода од државног пута II реда, износи најмање 3m при паралелном вођењу, односно 1m при приближавању.
- Приближавање и укрштање енергетских и телекомуникационих каблова: дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање 0,5m за каблове 1kV и 10kV, односно 1m за каблове 35kV. Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5m, с тим да угао укрштања треба да буде најмање 30⁰, а што ближе 90⁰. Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла.

Уколико не могу да се постигну захтевани размаци, на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, а размак не сме да буде мањи од 0,3m. Размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m. Телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције, могу да се полагају у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мање од 0,2m. При полагању енергетског кабла 35kV препоручује се полагање у исти ров и телекомуникационог кабла за потребе даљинског управљања трансформаторских станица које кабл повезује.

- Приближавање и укрштање енергетских каблова са цевима водовода и канализације: није дозвољено паралелно вођење енергетских каблова изнад или испод водоводних и канализационих цеви. Хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне и канализационе цеви треба да износи најмање 0,5m за каблове 35kV, односно најмање 0,4m за остале каблове. При укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви, на растојању од најмање 0,4m за каблове 3 kV, односно најмање 0,3m за остале каблове. Уколико не могу да се постигну захтевани размаци, на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев. На местима паралелног вођења или укрштања енергетског кабла са водоводном или канализационом цевом, ров се копа ручно (без употребе механизације).
- Укрштање енергетских каблова са водотоком (полагање преко мостова): изводи се полагањем преко мостова, а изузетно полагањем кабла испод дна (провлачењем кроз цев на дубини од најмање 1,5m), или на дно водотока (на месту где је брзина воде најмања и где не постоји могућност већег одрона земље или насипања муља). Полагање енергетских каблова преко мостова се изводи испод пешачких стаза, у каналима или цевима који не смеју да служе за одвод атмосферске воде, с тим да буде омогућено природно хлађење каблова. Дозвољено је и слободно полагање по конструкцији моста, ако су енергетски каблови неприступачни нестручним лицима и ако су заштићени од директног зрачења сунца. На местима прелаза енергетског кабла са челичне конструкције на обалне ослонце моста, као и на прелазима преко дилатационих делова моста, треба предвидети одговарајућу резерву кабла. Избежавати полагање каблова са спојницама на мосту, као и полагање преко дрвених мостова.
- Приближавање енергетских каблова дрворедима: није дозвољено сађење растиња изнад подземних водова. Енергетске каблове треба по правилу положити тако да су од осе дрвореда удаљени најмање 2m. Изнад подземних водова планирати травњаке или тротоаре поплочане помичним бетонским плочама.

3.3.6. Мрежа и објекти водовода и канализације

Осим општих услова за свако подручје детаљне разраде и правила која важе за сва подручја детаљне разраде (датих у овом делу Просторног плана), за мрежу и објекте водовода и канализације примењивати и правила за водопривредну инфраструктуру дата у делу 2.5. *Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре (2.5.2. Водопривредна инфраструктура)*, која утврђују основну урбанистичку регулативу за изградњу мреже и објеката водовода и канализације и регулацију водотокова.

Звоначка Бања

Водоснабдевање: Звоначка Бања и Звонце се снабдевају водом са локалног система, које се састоји од каптаже на изворишту „Вража Црква” и два резервоара - капацитета 72m³ (за снабдевање Звонца) и капацитета 144 m³ (за снабдевање Звоначке Бање). Дуж трасе се налази више прекидних комора, од којих једна има дозатор хлора. Снабдевање водом је гравитационо, а издашност извора је око 8 l/s. Траса водовода се налази у трупу пута Вучи Дел - Ракита - Звонце. У наредном периоду се предвиђа реконструкција водовода за Звоначку Бању.

Термалне воде: У Звоначкој Бањи постоји извор термоминералне воде капацитета око 9 l/s и температуре 28⁰ С. Вода из извора се пумпа до резервоара запремине 300 m³ и из њега се напаја бањски хотел. Остали садржаји (базени, бањско купатило и др.) су се напајали гравитационо. Извор се тренутно не користи. У наредном периоду је потребно извршити детаљна хидрогеолошка истраживања терена на ширем подручју, а пре свега, заштиту извора термоминералне воде, уз рационално коришћење термоминералне воде и обезбеђење биолошког минимума за потребе строго заштићене врсте „Венерина

влас” у СРП „Венерина падина”.

Одвођење отпадних вода: Санитарне отпадне воде са подручја детаљне разраде, одводе се у обичне и септичке јаме и испуштају у водотокове, без пречишћавања. Фекална канализација бањског хотела је уведена у Звоначку реку без пречишћавања. Планом је предвиђено групно постројење за пречишћавање отпадних вода за насеља Трнски Одоровци (са Ћиринцима) и Звонце (са Звоначком Бањом). До реализације овог система, за објекат бањског хотела се предвиђа изградња компактнoг постројења за пречишћавање отпадних вода. За остале објекте који не могу да се прикључе на хотелску канализацију, одвођење санитарних отпадних вода вршиће се у водонепропусне септичке јаме, са организованим пражњењем. Атмосферске воде површински отичу до најближег реципијента, а такав начин одводњавања ће се и даље задржати.

Манастир Поганово

Водоснабдевање: Манастир и оближњи угоститељски објекат се снабдевају водом са локалног водовода, чије се извориште налази на око 2km од угоститељског објекта. Да би се постојећи и планирани објекти квалитетно снабдевали водом, предвиђа се реконструкција локалног водовода.

Одвођење отпадних вода: Санитарне отпадне воде из манастира и угоститељског објекта, одводе се у септичке јаме, које се преливају у Јерму, без пречишћавања. За одвођење санитарних отпадних вода из угоститељског комплекса, предвиђа се изградња компактнoг постројења за пречишћавање отпадних вода. Пречишћене отпадне воде ће се испуштати у Јерму. Санитарне отпадне воде из манастирског комплекса увести у прописну (водонепропусну) септичку јаму, која ће се повремено празнити. Атмосферске воде површински отичу до најближег реципијента, а такав начин одводњавања ће се и даље задржати.

Регулација водотокова: На левој обали Јерме (према манастиру), у циљу заштите од поплава је урађена камена обалоутврда.

Трнски Одоровци

Водоснабдевање: Насеље Трнски Одоровци се снабдева водом из локалних извора. Такав начин водоснабдевања ће се задржати и у планском периоду, уз евентуалну реконструкцију локалног водовода.

Одвођење отпадних вода: Санитарне отпадне воде из насеља, одводе се у обичне и септичке јаме, које се преливају у водотокове, без пречишћавања. Планом је предвиђено групно постројење за пречишћавање отпадних вода за насеља Трнски Одоровци (са Ћиринцима) и Звонце (са Звоначком Бањом). До реализације канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода, одвођење санитарних отпадних вода вршиће се у водонепропусне септичке јам, са организованим пражњењем. Атмосферске воде површински отичу до најближег реципијента, а такав начин одводњавања ће се и даље задржати.

Правила за изградњу мреже и објеката водовода и канализације и регулацију водотокова:

- **Правила за изградњу нових водоводних линија:** трасе планираних водоводних линија водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби слободним површинама. Код подземних укрштања са водотоцима, водоводне линије се морају водити кроз заштитне цеви, тако да горња ивица заштитних цеви мора бити минимум 1,5m испод нивелете дна нерегулисаних корита, односно минимум 0,8-1,0m испод нивелете дна регулисаних корита, на местима прелаза. Димензије нових водоводних линија одредити на основу хидрауличног прорачуна, узимајући у обзир и потребну количину воде за гашење пожара, како се то противпожарним прописима захтева. Минимална дубина укопавања разводних водоводних линија је 1,2m. Техничке услове и начин прикључења новопројектованих водоводних линија, као и прикључење појединих објеката, одређује надлежно комунално предузеће. Водоводне линије затварати у прстен, што омогућује сигурнији и бољи начин водоснабдевања. Код изградње нових водоводних линија предвидети довољан број затварача и фазонских комада, ради исправног функционисања мреже. За сва изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система, спровести мере санитарне заштите дефинисане важећим Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, број 92/08).
- **Правила за изградњу фекалне канализације:** трасе сабирне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби слободним површинама. Код подземних укрштања са водотоцима, фекална канализација се мора водити кроз заштитне цеви, тако да

горња ивица заштитних цеви мора бити минимум 1,5m испод нивелете дна нерегулисаних корита, односно минимум 0,8-1,0m испод нивелете дна регулисаних корита, на местима прелаза. Димензију нове фекалне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна, узимајући у обзир комплетно сливно подручје. Уколико се прорачуном добије мањи пречник од 200mm, усвојити 200mm. Минимална дубина укопавања треба да је таква, да канализација може да прихвати отпадне воде из свих објеката који су предвиђени да се прикључе на њу, а не мање од 1,0m. За исправно функционисање фекалне канализације, предвидети довољан број ревизионих окана и водити рачуна о минималним и максималним падовима. Отпадне воде из производних делатности, могу се увести у канализацију тек после предtretмана. У срединама где не постоји могућност изградње фекалне канализације, градити прописне, водонепропусне септичке јаме. Техничке услове и начин прикључења новопроектване фекалне канализације, као и прикључење појединих објеката, одређује надлежно комунално предузеће.

- Правила за изградњу атмосферске канализације: трасе колектора и сабирне канализације водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби слободним површинама. Нову кишну канализацију упоредо изводити са реконструкцијом и изградњом улица. Димензије планиране кишне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна. Минимална дубина укопавања мерена од темена цеви је 1,0m. Воду из дренажа уводити у кишну канализацију. Атмосферске воде са кровних равни и незагађених слободних површина, могу се без третмана испуштати у реципијенте. Зауљене и загађене атмосферске воде, треба пречистити пре испуштања у реципијенте.
- Правила за регулацију водотока: трасу уређеног водотока усагласити са инфраструктурним, саобраћајним, стамбеним и другим објектима. Мераважни прогицај за димензионисање корита регулисаног водотока, одређује надлежна водопривредна организација. Са обе стране регулисаног водотока оставити заштитни појас минималне ширине 5,0m, због могућих интервенција. Код подземних укрштања са водотоцима, инфраструктурне мреже се морају водити кроз заштитне цеви, тако да горња ивица заштитних цеви буде минимум 1,5m испод нивелете дна нерегулисаних корита, односно минимум 0,8-1,0m испод нивелете дна регулисаних корита, на местима прелаза. Нивелете планираних мостова, пропуста и прелаза преко водотокова, морају бити тако одређене, да доње ивице конструкције имају потребан зазор изнад нивоа мераважних рачунских вода.

3.3.7. Телекомуникациона мрежа и објекти

Осим општих услова и правила која важе за сва подручја детаљне разраде (датих у овом делу Просторног плана), за телекомуникациону мрежу и објекте примењивати и правила за телекомуникациону инфраструктуру дата у делу 2.5. *Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре* (2.5.4. *Телекомуникациона инфраструктура*), која утврђују основну урбанистичку регулативу за изградњу мреже и објеката телекомуникације.

Општи услови за коришћење телекомуникационе мреже и објеката и прикључење на мрежу:

- на подручју детаљне разраде постоје мрежа и објекти телекомуникационе инфраструктуре (положени телекомуникациони каблови у Звоначкој Бањи, кроз централну бањску саобраћајницу до објекта хотела; подигнута базна станица мобилне телефоније на парцели угоститељског објекта код Манастира Поганово), који не задовољавају потребе постојећих потрошача (што се посебно односи на подручје детаљне разраде „Трнски Одоровци”);
- планира се изградња и полагање нових телекомуникационих каблова и ПВЦ цеви пречника 110mm (дуж свих саобраћајница), који ће омогућити техничке услове за пружање савремених, широкопојасних, телекомуникационих услуга, постојећим и будућим корисницима;
- прикључак планираних објеката на телекомуникациону инфраструктуру извести одговарајућим телекомуникационим кабловима, у свему према условима предузећа „Телеком Србија”, и важећим законима, прописима и стандардима који се односе на ову област;
- постојећу телекомуникациону мрежу која на било који начин омета изградњу нових саобраћајница и објеката, потребно је изместити у свему према техничким условима предузећа „Телеком Србија”, и важећим законима, прописима и стандардима који се односе на ову област;

- пре почетка било каквих радова, неопходно је (у сарадњи са надлежном службом „Телеком Србија”) извршити идентификацију и обележавање трасе постојећих каблова, а током радова неопходно је заштитити исте и обезбедити присуство надзорног органа предузећа „Телеком Србија”;
- изградњом нових објеката на подручју детаљне разраде, не сме доћи до угрожавања механичке стабилности и техничких карактеристика постојећих телекомуникационих објеката и каблова, нити до угрожавања нормалног функционисања телекомуникационог саобраћаја. Адекватан приступ кабловима, ради њиховог редовног одржавања и евентуалних интервенција, увек мора бити обезбеђен.

Правила за изградњу телекомуникационе мреже и објеката:

- **Фиксна телефонија:** телекомуникационе каблове полагасти у профилима саобраћајница испод тротоарског простора, испод зелених површина, а изузетно у коловозу (код уских профила саобраћајница и саобраћајница без тротоара), на прописном међусобном растојању од осталих инсталација. На прелазу испод коловоза саобраћајница, као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла, каблови се полажу кроз кабловску канализацију (заштитну цев). При укрштању са саобраћајницом угао укрштања треба да буде 90° . Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање 0,5m за каблове 1 kV и 10 kV, односно 1,0m за каблове 35kV. Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде најмање 30° , а што ближе 90° . Енергетски кабл се, по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла. Уколико не могу да се постигну захтевани размаци, на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али размак не сме да буде мањи од 0,3m. Размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m. Телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције, могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мање од 0,2m. Дубина полагања каблова не сме бити мања од 0,80m. Након полагања каблова извршити видно обележавање њихових траса. На делу трасе оптичких каблова која је заједничка са кабловима месне мреже, обавезно полагасти полиетиленске цеви у исти ров, како би се кроз њу могао накнадно провући оптички кабл. Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,6m. Укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде најмање 30° , а што ближе 90° . Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и фекалне канализације на међусобном размаку од најмање 0,5m. Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода фекалне канализације врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30° .
- **Мобилна телефонија:** мрежа базних радио станица треба да просторно и организационо обезбеди међусобно повезивање и радио комуницирање мобилних корисника на територији Републике Србије, са могућношћу потпуног повезивања и укључења у јавну фиксну мрежу Републике Србије, као и друге мреже са којима је она повезана. Са територије коју покрива мрежа базних станица мора бити омогућено аутоматско успостављање веза између мобилних корисника и корисника у оквиру исте мреже (без обзира где се ти мобилни корисници налазе) или фиксне мреже (са могућим успостављањем комуникације у оба смера), као и аутоматско коришћење система међумрежног и међународног „roaming”-а.
- **Кабловски дистрибутивни систем (КДС):** изградња КДС омогућава коришћење низа услуга, као што су: брзи интернет, кабловска ТВ, телеметрија, телемедицина, видео на захтев и др. КДС систем развијати и трасирати према захтеваним потребама, у складу са важећом законском регулативом. Трасе каблова водити паралелно са регулационом линијом саобраћајница, и полагасти их испод тротоара и слободних површина. Дозвољено је паралелно вођење и укрштање са осталим инсталацијама, на растојањима која захтевају технички прописи. На прелазу испод коловоза, као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла, каблови се полажу кроз кабловску канализацију. Ако су профили саобраћајница сувише мали, или не омогућавају смештај кабловских водова, полагасти их преко индивидуалних парцела, уз претходну сагласност власника.

- **Поштански саобраћај:** Постављање поштанских објеката је могуће свуда где се процени реална потреба за овим објектима. Нову организациону структуру поштанског саобраћаја прилагодити савременим тенденцијама развоја и таквим циљевима који би утицали на повећање ефикасности и ефективности система, што би у крајњој линији довело и до квалитетнијег задовољења потреба корисника за поштанским услугама, као и бољег остваривања циљева пословања овлашћених предузећа, уз поштовање важеће законске регулативе.

3.4. Регулација и нивелација мреже саобраћајница и јавних површина

Регулација

Регулациону матрицу чине регулациони профили и обележене регулационе осовине саобраћајница, које су одређене пројектованим координатама осовинских тачака саобраћајница. Осим профилним регулационим линијама, граничне линије између планираних површина јавне и остале намене, одређене су координатама детаљних тачака, постојећим катастарским међама (КМ) и преломним тачкама катастарских парцела (КМТ). Осим наведених елемената, јединствену регулациону базу чине полупречници заобљења (регулације у раскрсницама и хоризонталних кривина по осовини), списак координата свих карактеристичних тачака (у државном координатном систему) и њихов опис (Детаљне карте Просторног плана).

Грађевинске линије

Грађевинске линије су аналитички и графички одређене у односу на дефинисане ивице карактеристичних профила, а осим тога и у односу на постојеће грађевинске линије карактеристичних (постојећих) објеката (ПГЛ). Континуитет грађевинске линије, прекида се у зонама пресецања постојећих (приватних или јавних) прилаза парцелама (катастарским или грађевинским), који нису предмет посебног дефинисања.

Нивелација

Генерална нивелација је дефинисана преко ортометријских висина у раскрсницама саобраћајница, уз максимално задржавање нивелета постојећих саобраћајница и прилагођавање пројектованих нивелета постојећем терену.

Услови за формирање грађевинске парцеле за изградњу саобраћајница:

- новопланиране саобраћајнице: парцелација и формирање грађевинске парцеле саобраћајнице се врши у пуном регулационом профилу;
- државни путеви који су изведени и имају формирану катастарску парцелу: парцелација и формирање грађевинске парцеле саобраћајнице се врши у пуном регулационом профилу, када карактеристични профил излази ван постојеће катастарске парцеле пута. Када карактеристични профил не излази ван постојеће катастарске парцеле пута, та катастарска међа се може задржати и сматрати регулационом линијом;
- сабирне, стамбене и приступне саобраћајнице које су изведене и имају формирану катастарску парцелу: парцелација и формирање грађевинске парцеле саобраћајнице се врши у пуном регулационом профилу, када карактеристични профил излази ван постојеће катастарске парцеле пута. Изузетно, када карактеристични профил излази ван постојеће катастарске парцеле пута, та катастарска међа се може задржати и сматрати регулационом линијом, под условом да није нарушено функционисање и безбедност колског и пешачког саобраћаја. Када карактеристични профил не излази ван постојеће катастарске парцеле пута, та катастарска међа се може задржати и сматрати регулационом линијом;
- постојеће стамбене и приступне саобраћајнице које немају формирану катастарску парцелу: планирани регулациони профили ових саобраћајница димензионисани су према минималним стандардима за функционисање и безбедност колског и пешачког саобраћаја, и постављање јавне комуналне инфраструктуре. Парцелација и формирање грађевинске парцеле саобраћајнице се врши у пуном регулационом профилу;

- постојеће стамбене и приступне саобраћајнице које су катастарски дефинисане, а нису обухваћене регулацијом: задржавају се у постојећој регулацији (парцели), уз услов да растојање грађевинске од регулационе линије на суседним грађевинским парцелама буде најмање 5m.

3.5. Урбанистички услови за површине и објекте остале намене

У обухвату детаљне разраде, за уређење површина и изградњу објеката остале намене у грађевинском подручју, примењивати правила из делова 1.2.4. *Грађевинско земљиште*, 2.1.1. *Општа правила*, као и следећа правила из дела 2.1.2. *Посебна правила*, овог Просторног плана:

- 2.1.2.1. *Зона становања*,
- 2.1.2.2. *Зона производних делатности и пословања*,
- 2.1.2.3. *Зона јавне намене и верских објеката - Верски објекти*,
- 2.1.2.4. *Зона туристичке супраструктуре и инфраструктуре - Туристички локалитети (центри, пунктови и насеља) – основна правила; Површине и објекти туристичке супраструктуре; Површине и објекти туристичке инфраструктуре.*

Уређење, изградња и коришћење простора за различите туристичке намене, подразумевају следеће генералне интервенције у појединачним подручјима детаљне разраде:

Звоначка Бања

- реконструкција објеката лечилишног, балнео-рехабилитационог (бањско купатило) и спортско-рекреативног туризма (акватички комплекс/базени);
- реконструкција и изградња смештајних капацитета и других садржаја који ће употпунити бањски амбијент, уз прилагођавање архитектури старих бањских објеката;
- обезбеђење рационалног коришћења и санитарне заштите бањске термалне воде (реконструкција извора и каптаже, регулација снабдевања бањских садржаја термалном водом, обезбеђење биолошког минимума протока термалне воде за потребе строго заштићених врста у СРП „Венерина падина”);

Манастир Поганово

- заштита, уређење и презентација Манастира Поганово, као споменика културе од великог значаја, који се налази у простору изражених природних и антропогених вредности који представља кохерентну целину (заштићена околина непокретног културног добра);
- уређење простора у обухвату заштићене околине непокретног културног добра (обележавање, партерно уређење и др.), у функцији истраживања, заштите и презентације споменика културе;
- изградња и реконструкција угоститељских и смештајних капацитета ван заштићене околине непокретног културног добра, уз прилагођавање архитектуре ових објеката амбијенту у оквиру кога се споменик културе формирао као препознатљива структура, тако да ни на који начин (карактером, обликом или габаритом) не доминирају над њим.

Трнски Одоровци

- изградња центра туристичке зоне (у засеоку Ћиринци), са визиторским и инфо центром, спортско-рекреативним теренима и насељем „еколоц” типа, а евентуално кампом (караван-камп, извиђачки логор) и излетиштем;
- ревитализација постојећих стамбених објеката и сеоских домаћинстава (са мањим проширењем капацитета, прилагођеном наслеђеној грађевинској структури) и изградња нових туристичких јединица „еколоц” типа, у којима ће се развијати услуге еко-туризма.

3.6. Урбанистички услови за ванграђевинско подручје

За површине ван грађевинског подручја у обухвату детаљне разраде (пољопривредно, шумско и водно земљиште), примењивати следећа правила овог просторног плана:

- за пољопривредно земљиште – делови 1.2.1. Пољопривредно земљиште и 2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту;
- за шумско земљиште – делови 1.2.2. Шумско земљиште и 2.3. Правила грађења на шумском земљишту;
- за водно земљиште – делови 1.2.3. Водно земљиште, 1.1.3. Зоне санитарне заштите изворишта

водоснабдевања, термалних (бањских) вода и водотока и 2.4. Правила грађења на водном земљишту.

3.7. Мере заштите животне средине, природних и културних добара

Мере заштите животне средине

Општи режим чувања и унапређења животне средине спроводи се према важећем Закону о заштити животне средине, а на основу мера из Извештаја о стратешкој процени утицаја ППППН СРП „Јерма” на животну средину. Забрањене су све радње које би на било који начин угрозиле животну средину и здравље људи, односно биодиверзитет и природна добра СРП „Јерма” (сва подручја детаљне разраде) и СРП „Венерина падина” (Звоначка Бања). Приоритетне превентивне мере које је неопходно спроводити су: санитарна заштита термалног бањског изворишта (Звоначка Бања), заштита вода и земљишта од загађења, заштита биодиверзитета, заштита од вода, заштита од буке.

Мере заштите природних добара

Специјални резерват природе „Јерма”: Сва подручја детаљне разраде, у потпуности (Манастир Поганово, Трнски Одоровци) или делимично (Звоначка Бања) се налазе у оквиру подручја заштићеног природног добра СРП „Јерма” у зони где је успостављен режим заштите III степена. СРП „Јерма” стављен је под заштиту ради очувања геолошких, геоморфолошких, биолошких и историјских вредности рељефа кањона и клисуре реке Јерме, са карактеристичним природним пределима, значајним културним, етнолошким и историјским наслеђем и великим бројем ендемичних, ендемо-реликтних, ретких и угрожених биљних и животињских врста, реликтних, климатоналних и зоналних заједница шума, као и животињских врста од националног и међународног значаја.

У режиму заштите III степена могу се вршити: управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу. У режиму заштите III степена забрањује се: промена намене површина која може имати утицај на темељне вредности заштићеног подручја; пустошење и крчење шумског комплекса, као и свака непланска сеча и уништавање; уклањање аутохтоних врста дрвећа и жбуња осим узгојно-санитарних радова и активности на очувању локалитета са реликтном шумском вегетацијом; уништавање, узнемиравање, сакупљање и предузимање других активности којима би се могле угрозити биљне и животињске врсте и њихова станишта обухваћене националном и међународном легислативом; радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног подручја и погоршати карактеристике његове примарне вредности; извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити или угрозити заштићено подручје и његова околина; извођење активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа; узимање фосилних материјала са геолошких профила. У режиму заштите III степена ограничава се: одлагање отпада у границама заштићеног подручја; инфраструктурно опремање и уређење простора за потребе рекреације и туризма, образовног и научног рада, планинарских активности и друго; уређење и унапређење амбијенталне разноврсности предеоног лика и високих квалитета елемената животне средине.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности заштићеног подручја СРП „Јерма”, спроводи се према плану управљања који доноси управљач „Јерма”-ЈП „Србијашуме”. Управљач се стара о заштићеном подручју на начин који омогућава да се у потпуности спроведу прописане мере и активности заштите (режим заштите) у циљу очувања и унапређења заштићеног подручја, врши обележавање заштићеног подручја, доноси акт о унутрашњем реду на простору заштићеног подручја, обезбеђује чуварску службу, обавештава Завод за заштиту природе Србије у случају насталих промена које могу уништити или нарушити основну вредност заштићеног подручја, обезбеђује услове за спровођење научно-истраживачких, образовних, информативно-пропагандних и других активности.

Специјални резерват природе „Венерина падина“: У подручју детаљне разраде „Звоначка Бања” налази се заштићено природно добро - СРП „Венерина падина”. СРП „Венерина падина” се ставља под заштиту као једино станиште биљне врсте венерина влас (*Adiantum cepillius veneris* L.) на територији Републике Србије. Ова изузетно осетљива и декоративна врста папратница је природна реткост и спада у категорију крајње угрожених врста у Републици Србији. Станиште Венерине власи чине велике наслаге бигра, стене чији је процес стварања веома осетљив и директно везан за процес отицања термалних вода. Заштитом станишта венерине власи обезбедиће се услови за њен опстанак и допринети очувању биолошке разноврсности Србије. На подручју СРП „Венерина падина” установљава се режим заштите I степена површине 0,2453 ha (кп.бр. 860, КО Звонце) и режим II степена заштите површине 0,0271 ha (кп.бр. 858/1 и део кп.бр 859 - пут).

У режиму заштите I степена забрањује се: коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности, осим спровођења мера заштите популације венерине власи, научних истраживања и контролисане едукације. У режиму заштите I степена обезбеђује се: спровођење техничких мера заштите ради обезбеђења опстанка и повећања бројности популације венерине власи (регулација дотока воде, антиерозиони радови, садња аутохтоних врста дрвећа ради повећања влажности и сенке на станишту); успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања природних реткости и хидролошких карактеристика; контролисане и организоване посете и обављање едукативних активности; обављање научноистраживачких активности које имају за циљ обезбеђење повољног статуса заштићене врсте.

У режиму заштите II степена забрањује се: извођење радова и активности којима се мења режим и квалитет вода (испуштањем отпадних вода и др.) које дотичу на заштићено природно добро; изградња стамбених, викенд и других објеката; изградња инфраструктуре и провођење електро или других инсталација, ширење и асфалтирање дела пута који пролази кроз заштићено природно добро, као и паркирање и дуже задржавање возила на том делу пута; експлоатација бигра и других минералних сировина; сеча шуме, кошење траве, уклањање, паљење или било који други вид уништавања вегетације и обављање других шумских, пољопривредних, техничких и земљишних радова који могу нарушити естетске и друге вредности заштићеног добра и простора; напасање стоке и приступ домаћих животиња, као и формирање пешачких стаза и пролаз кроз станиште; уношење алохтоних врста; сакупљање свих врста флоре и фауне у било које сврхе, као и сакупљање и чување из корена заштићене врсте; употреба хербицида и других хемијских агенаса који негативно утичу или уништавају биљне врсте; складиштење или депоновање комуналног или било каквог другог отпада или материјала. У режиму заштите II степена обезбеђује се: изградња одливног система канала ради одвођења вишка воде која отиче са станишта; уређивање прилаза до станишта венерине власи, ограђивање станишта и постављање рампе на делу пута који води кроз резерват ради контролисаног проласка само службених возила; извођење радова на спровођењу мера техничке заштите (проређивање вегетације и др); уређење и опремање подручја за пријем посетилаца.

Заштита и развој СРП „Венерина падина” спроводи се према програму заштите и развоја. Старалац у обављању послова заштите и развоја обезбеђује спровођење програма, прописаних режима заштите и мера очувања природног добра, научноистраживачких, културних, васпитно-образовних, информативно-пропагандних и других активности, доноси програм и годишњи програм заштите и развоја.

Еколошки значајна подручја: У подручју детаљне разраде „Звоначка Бања”, ван подручја СРП „Јерма” и СРП „Венерина падина”, простор детаљне разраде се налази у оквиру подручја заштите еколошки значајних подручја: међународни национално значајно подручје за биљке (ИВА Јерма) и подручје EMERALD (PC 0000035), у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10).

У подручју заштите еколошки значајних подручја забрањено је: уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста; промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.); промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора; изградња објеката чија намена није директно везана за воду, на растојању мањем од 50m од обале стајаћих вода (линија средњег водостаја водотока), ако је изван зоне становања насеља. У подручју заштите еколошки значајних подручја обезбеђује се: очување и унапређење природних и полуприродних елемената, у складу са предеоним и

вегетацијским карактеристикама подручја, а кроз планирање намене површина и активне мере заштите; очување и унапређење биодиверзитета, кроз стимулисање традиционалних видова коришћења простора; спречавање, т.ј. смањење, контрола и санација свих облика загађивања, кроз предузимање одговарајућих мера; унапређење еколошких коридора унутар грађевинских подручја, кроз успостављање континуитета зелених површина, чија структура и намена подржава функције коридора; примена техничко-технолошких решења за неометано кретање дивљих врста, на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста.

Мере заштите културних добара

Третман непокретних културних добара заснива се на одредбама Просторног плана, прописаним мерама заштите и условима чувања, коришћења и одржавања из акта о утврђивању непокретног културног добра, односно услова надлежног завода за заштиту споменика културе за потребе израде овог плана. За сва подручја детаљне разраде, примењивати мере заштите непокретних културних добара, дате у делу III 1.3. *Заштита непокретних културних добара*, односно IV 1.1.2 *Подручја режима заштите непокретних културних добара*.

Непокретна културна добра: Према условима надлежне службе заштите, на подручју детаљне разраде „Манастир Поганово“ налази се непокретно културно добро *Споменик културе Манастир Поганово*, непокретно културно добро од великог значаја за Републику Србију (категорисано као НКД од великог значаја Одлуком Скупштине Србије бр.29, од 29.03.1979., „Службени гласник РС“, број 14/79). Непокретно културно добро обухвата кп.бр. 1-11 и кп.бр. 4241, КО Поганово (2,27 ha). Заштићена околина НКД је простор око тог културног добра, који је од значаја за његову заштиту и адекватну презентацију. С обзиром на то да обухват заштићене околине за Манастир Поганово није дефинисан катастарским парцелама, Просторни план дефинише прелиминарну заштићену околину, која обухвата катастарске парцеле бр. 12-14, КО Поганово (10,86 ha). Мере и обухват заштите прелиминарне заштићене околине важиће до дефинисања обухвата заштићене околине кроз допуну одлуке о утврђивању НКД, у складу са Законом о културним добрима. Остале катастарске парцеле у обухвату детаљне разраде „Манастир Поганово“ сматраће се подручјем строго контролисаних активности, са обавезом прибављања услова и сагласности надлежне службе заштите на пројектну документацију за све радове.

Манастир Поганово и његова заштићена околина представљају простор изражених природних и антропогених вредности, који ће се штитити и уређивати као кохерентна целина, коју чине грађевине и окружење у оквиру кога се манастир формирао као препознатљива структура. Све активности на уређењу овог простора треба изводити тако да не угрожавају споменик културе, т.ј. да својим карактером, обликом или габаритом не доминирају над њим, уз обавезу очувања просторно-амбијенталног склада између изграђених објеката и околног амбијента. Простор на ком се налази НКД: подлеже најстрожем систему заштите, који искључује извођење било каквих радова (осим конзерваторско-рестаураторских), уз очување аутохтоног природног окружења и аутентичног водотока, са могућношћу регулације приступних путева и мостова, чему ће се приступити након обављања истраживачко-конзерваторских радова и прибављања услова и сагласности надлежне службе заштите. Заштићена околина НКД: након обављања истраживачко-конзерваторских радова, могуће је уређење простора у функцији истраживања, заштите и презентације НКД, уређење приступних путева и стаза, обележавање и партерно уређење у циљу обезбеђивања примарне инфраструктуре неопходне за адекватну презентацију НКД, а у складу са условима надлежне службе заштите.

3.8. Смернице за спровођење Просторног плана за подручја детаљне разраде

Планско решење из детаљних карата овог просторног плана и правила из дела IV 3. *Правила уређења и грађења за подручја детаљне разраде*, представљају основ за непосредно спровођење Просторног плана у обухвату детаљне разраде, кроз издавање информације о локацији и локацијских услова, као и плански основ за израду урбанистичко-техничких докумената (пројекти парцелације и препарцелације; урбанистички пројекти).

Није дозвољена изградња објеката са наменом која није предвиђена или није компатибилна са наменом предвиђеном Просторним планом, као ни изградња (или друга промена у простору) која би могла да наруши/угрози објекат или намену на суседној парцели.

Позиције инфраструктурних водова дате у детаљним картама су оријентационе, и могу се по потреби мењати приликом израде техничке документације, с тим да су дата правила грађења за мреже и објекте инфраструктуре обавезујућа.

Измене и допуне планских решења у обухвату детаљне разраде раде се изменом и допуном овог Просторног плана.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

1.1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Институционална одговорност на заштити и одрживом коришћењу овим подручјем првенствено припада: министарству надлежном за послове заштите природе, Заводу за заштиту природе Србије, управљачима специјалним резерватима природе, локалним самоуправама у обухвату Просторног плана, као и становништву које живи на овом подручју.

Успостављање законске заштите, односно проглашење „Јерме” и „Венерине падине” за заштићено подручје - специјални резерват природе, један је од основа за управљање заштићеним подручјем, које подразумева ефикасно планирање, праћење стања, предузимање мера и активности на унапређивању, развоју и коришћењу природних вредности подручја сагласно утврђеним мерама и условима заштите.

Истовремено, са аспекта институционалне организације и одговорности од посебне је важности утврђивање управљача заштићеним природним добром, који у складу са надлежностима утврђеним Законом о заштити природе и IUCN категоријом управљања, обавља послове заштите и развоја предметног подручја, обезбеђује доношење и спровођење Просторног плана управљања заштићеним подручјем, спровођење прописаних режима заштите и очувања природног добра, научно-истраживачке, културне, васпитно-образовне, информативно-пропагандне и друге активности, а све уз учешће и уважавање интереса локалне самоуправе и становништва које живи на овом подручју.

1.2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Кључни учесници у имплементацији Просторног плана јесу:

- Влада Републике Србије: доноси Уредбу о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Јерма”;
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре: даје сагласност на урбанистичке планове који се израђују у оквиру природног добра; реализује пројекте изградње саобраћајне инфраструктуре; обезбеђује финансијска средства из буџета Републике Србије, претприступних фондова ЕУ, донација и друго;
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде: управља пољопривредним земљиштем у државној својини; додељује средстава за извођење радова и праћење реализације годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта; Републичка дирекција за воде бави се политиком водопривреде, уређењем водних режима; Управа за шуме спровођењем мера заштите шума и дивљачи;
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација: спровођење подстицајних мера и обезбеђивање материјалних и других услова за развој и промоцију туризма; учествује у интегралном планирању развоја туризма и комплементарних делатности;
- остала министарства Републике Србије обезбеђују средства за израду и реализацију планова, програма и пројеката из своје области; праћење реализације приоритетних планских решења;
- Завод за заштиту природе Србије: израђује студију заштите природног добра; прати стање заштићеног природног добра и предузима мере његове активне и пасивне заштите; пружа стручну помоћ управљачу природног добра; врши представљање и популарисање природних вредности Специјалног резервата природе;
- Републички завод за заштиту споменика културе - Београд: доношење урбанистичких планова, израда студије валоризације научно образовних, културно-историјских и туристичких потенцијала непокретних културних добара и евидентираних непокретности; дефинисање граница заштићене околине културних добара;
- ЈП „Србијашуме”: управљач СРП „Јерма”, врши заштиту, унапређење, коришћење и управљање државним шумама, шумским земљиштем и другим шумским потенцијалима, пружа стручну помоћ власницима приватних шума;
- ЈП „Путеви Србије”: одржавање, заштита, коришћење, развој и управљање државним путевима I

- и II реда Републике Србије;
- ЈП „Електропривреда Србије”- учествује у реализацији приоритетних планских решења у области електроенергетике;
- локалне самоуправе: доносе просторне планове јединица локалних самоуправа и урбанистичке планове, учествују у обезбеђењу финансијских средстава, пореских олакшица, стимулативних мера, организују едукације и семинаре из различитих области (сакупљање и прерада лековитог биља, развој предузетништва), надлежне су за одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање општинским путевима; доносе програме заштите животне средине и програме мониторинга животне средине; доносе програме развоја туризма;
- управљач природног добра: доноси план управљања заштићеним подручјем, издаје дозволе за посете строгом резервату природе у циљу образовања, доноси правилник о унутрашњем реду и чуварској служби; обезбеђује услове за спровођење научно-истраживачких, образовних, културних, информативно-пропагандних и других активности;
- невладине организације, учествују у јавној расправи о предлогу акта о проглашењу заштићеног подручја; учествују у представљању и популарисању природних вредности специјалног резервата природе.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

2.1. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план спроводиће се на следећи начин:

1. Директном применом Просторног плана у зони посебне намене, издавање информације о локацији и локацијских услова, за делове територије који нису обухваћени урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима.

2. Разрадом у просторним плановима јединица локалне самоуправе (Пирот, Димитровград и Бабушница) - израдом уређајних основа за насеља и делове насеља ван посебне намене дефинисане овим просторним планом.

3. Разрадом Просторног плана израдом плана генералне регулације за насеље Звонце.

5. Разрадом Просторног плана израдом планова детаљне регулације:

1) Вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци”;

2) Граничног прелаза „Петачинци”;

3) Саобраћајница:

- планираних државних путева, након израде генералног пројекта са претходном студијом оправданости;

- планираних општинских путева;

4) Далеководна;

5) За потребе изградње постројења за биомасу и соларних фотонапонских постројења (соларних електрана), као и за мале хидроелектранеснаге веће од 1,0 MW;

6) За простор групних ППОВ-а;

7) За главне колекторе отпадних вода;

8) За уређење водотокова, осим за деонице за које се уређење врши у оквиру постојеће парцеле водног земљишта.

6. Разрадом Просторног плана израдом урбанистичких пројекта за:

1) Изградњу инфопунктова и улазних станица поред главног путног правца кроз СРП „Јерма” тј. државног пута II реда на безбедној локацији од ивице асфалтног пута и то са локацијом на улазу у заштићено подручје у селу Власи на КП број 5401, и на излазу из СРП „Јерма” тј. улазу у село Звонце на КП број 912 и 913. Успостављање улазних станица дефинисано је Просторним планом и Програмом управљања Специјалним резерватом природе „Јерма” као једна од законских обавеза управљача ради презентације заштићеног подручја контроле посетилаца и коришћења заштићеног подручја и спречавања бесправног коришћења. Изградња је предвиђена ради успостављања свих видова сарадње са корисницима СРП „Јерма”, пружања савремене и квалитетне презентације природних, културних и

стечених вредности заштићеног подручја, организовања манифестација и скупова ради едукације и образовања посетилаца и пружања подршке локалном становништву да може да пласира локалне производе и туристичку понуду;

2) Природњачки музеј, у селу Трнски Одоровци, општина Димитровград, на КП број 422/3, односно одељењу 35, ГЈ „Гребен”, корисника ЈП „Србијашуме”;

3) Објекте за производњу енергије из обновљивих извора снаге до 1,0 MW;

4) Локалне резервоаре, прекидне коморе и пумпне станице;

5) Простор појединачних ППОВ-а.

Из даље урбанистичке разраде Просторног плана (ПДР и УП) за обновљиве изворе енергије, изузимају се соларне инсталације које се постављају на земљи и на објектима (стамбене, помоћне и економске) за обезбеђење топлотне и производњу електричне енергије (за интерну и комерцијалну потрошњу) капацитета до 30 kW (према Уредби о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије, „Службени гласник РС”, број 56/16 или 50 kW (чл. 145. Закона о планирању и изградњи).

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Смернице за израду урбанистичких планова

План генералне регулације за Звонце обухвата грађевинско подручје насељеног места Звонце, као резиденцијалног пункта Звоначке Бање, ван зоне посебне намене дефинисане овим просторним планом.

План генералне регулације за Звонце регулисаће очување архитектонских и амбијенталних вредности насеља, где ће се презентовати традиционална архитектура и начин живота планског подручја уз уклапање у еколошке и едукативне програме (стари занати, традиционална припрема хране, етнологска баштина и сл.). Планом генералне регулације активности усмеравају првенствено на ревитализацију постојеће структуре уз очување типологије објеката. Обликовање фасада, одабир архитектонских детаља, грађевинског материјала, боја и слично, треба да је у складу са амбијентом и визуелним идентитетом простора.

За простор вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци”, предвиђа се израда измена и допуна овог Просторног плана са елементима детаљне разраде и потребан је међудржавни договор.

Израда и усвајање ће уследити након усаглашавања ставова између релевантних министарстава и дефинисања техничких детаља овог водопривредног система. До измена и допуна Просторног плана за простор вишенаменског водопривредног објекта у резервисаној зони примењиваће се основна намена простора дефинисана графичким прилогом на Рефералној карти I. Посебна намена простора.

Израда и усвајање Плана детаљне регулације граничног прелаза „Петачинци” ће уследити након постизања међудржавног договора између Републике Србије и Републике Бугарске о тачној локацији граничног прелаза.

Дефинисани обухвати свих урбанистичких планова су прелиминарног карактера и у зависности од потреба, могуће их је мењати.

За планиране коридоре државних путева неопходна је израда генералног пројекта са претходном студијом оправданости, а након тога израда идејног решења и плана детаљне регулације.

Смернице за израду друге развојне документације

У погледу заштите непокретних културних добара неопходна је израда студије о валоризацији непокретних културних добара и непокретности које уживају претходну заштиту на планском подручју, којом ће се утврдити релевантни подаци о свим објектима и локалитетима, обрађени тако да се на основу њих могу утврдити конкретни појединачни услови и мере заштите, границе заштите и обухват заштићене околине и студија о карактеру предела у којој ће се добити елементи за конкретне услове и мере заштите, као и границе непосредне заштићене околине. На основу валоризације научно-образовних, културно-историјских и туристичких потенцијала непокретних културних добара и евидентираних непокретности потребно је одредити приоритетне локалитете и активности у погледу предузимања мера на заштити, ревитализацији и презентацији и утврдити потенцијално подручје за формирање етно-паркова.

Спровођење Просторног плана у секторским плановима и програмима

Планска решења спроводиће се следећим секторским плановима и програмима:

- плановима управљања специјалним резерватима природе „Јерма” и „Венерина падина” за период од 10 година (доноси управљач заштићеног подручја);
- средњорочним и годишњим програмима уређивања грађевинског земљишта за подручја јединица локалних самоуправа (скупштине општина/града у сарадњи са јавним предузећима);
- годишњим програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта (скупштине општина/града уз сагласност надлежног министарства, у сарадњи са удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
- плановима у области образовања, здравствене заштите, социјалне заштите, развоја културе и спорта (скупштине општина/града, у сарадњи са надлежним министарствима, управама општина/града, месним заједницама, приватним сектором и невладиним организацијама);
- програмима развоја туризма (скупштине општина/града у сарадњи са надлежним министарством и туристичким организацијама);
- средњорочним и годишњим програмом изградње, рехабилитације и одржавања државних путева (ЈП „Путеви Србије”, у сарадњи са надлежним управама општина/града);
- средњорочним и годишњим програмима изградње, рехабилитације и одржавања општинских путева (надлежне управе и дирекције општина/града);
- плановима за проглашење ерозивних подручја (скупштине општина/града, у сарадњи са министарством надлежним за водопривреду);
- плановима одбране од поплава од бујичних вода (скупштине општина/града, у сарадњи са министарством надлежним за водопривреду);
- плановима развоја енергетике (јединице локалне самоуправе);
- програмима заштите животне средине за подручја јединица локалних самоуправа (доносе јединице локалне самоуправе);
- програмима мониторинга квалитета животне средине за подручја јединица локалних самоуправа (скупштине јединица локалне самоуправе у сарадњи са надлежним управама);
- средњорочним и годишњим програмима истраживања и заштите непокретних културних добара (Републички завод за заштиту споменика културе-Београд и Завод за заштиту споменика културе Ниш у сарадњи с надлежним општинским управама, односно, градском управом).

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Приоритетне активности на имплементацији Просторног плана утврђују се за период до 2022. године, по областима:

Основни плански приоритети у области заштите *природних вредности* су:

- детаљно одређивање граница заштите специјалних резервата природе на терену и катастарском плану;
- припрема и доношење плана управљања и годишњих програма управљања специјалним резерватима природе;
- ажурирање катастра непокретности за подручје специјалних резервата природе;
- израда и реализација програма развоја научних и образовних функција специјалних резервата природе;
- израда и реализација програма развоја геоинформационог система и мониторинга природних вредности, заштите и развоја специјалних резервата природе;
- израда и реализација програма презентације и популаризације природних вредности специјалних резервата природе;
- активирање главних улазних станица у специјалне резервате природе; и
- постављање малих дисперзованих објеката у функцији заштите и презентације вредности специјалних резервата природе.
- израда потребних студија у областима заштите вредности карактера предела и природних вредности и животне средине које ће одредити техничка решења потенцијалног вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци”.

Основни плански приоритет у области заштите *животне средине* су:

- антиерозивна заштита (регулације бујичних водотока);
- пошумљавање голети, појасева уз саобраћајнице и водотоке;
- израда катастра загађивача природе и животне средине и спровођење мониторинга ваздуха, квалитета воде, земљишта и буке на подручју специјалних резервата природе;
- израда и спровођење програма заштите земљишта од водне ерозије, загађивања и других деградационих процеса, заштите вода од загађивања и неповољних промена хидролошких режима, заштите ваздуха од загађивања, заштите од прекомерне буке на подручју Просторног плана; и
- израда стратешких и процена утицаја на вредности карактера предела, природу и животну средину свих приоритетних програма, планских докумената и пројеката.

Основни плански приоритет у области заштите *непокретних културних добара* представља заштита Манастира Поганово и туристичка активација његових културно-историјских и научно-образовних потенцијала заједно са природним окружењем.

Основни плански приоритети у области *туризма* су:

- функционално интегрисање туристичке понуде у СРП „Јерма”, са понудом у оквиру туристичке зоне „Знепоље са долином Јерме”, пиротског туристичког рејона, и шире, у оквиру туристичког кластера југоисточне Србије - припрема и реализација Програма обједињене туристичке понуде на нивоу зоне и рејона П-2;
- израда одговарајуће студијске и пројектне документације (са проценом утицаја на животну средину), која ће одредити техничка решења потенцијалне акумулације Одоровци и нову трасу ДП ШБ реда бр. 429, што ће створити услове за реализацију граничног прелаза на локацији Петачинци;
- проширење и комплетирање постојеће мреже излетничких и планинарских стаза, спортско-рекреативних пунктова у функцији коришћења природних потенцијала и пратеће инфра и супраструктуре (путокази, одморишта, склоништа, видиковци, излетишта, кампови и др.);
- уређење и презентација Манастира Поганово (Поганово).;
- уређење и презентација пећине Ветрена Дупка (Власи);
- уређење риболовних стаза и платформи у рибарском подручју „Јерма”, на риболовним водама Звоначке реке, Кусовранске реке, Погановске реке и реке Јерме;
- трансформација постојећих стамбених објеката и њихова комерцијализација за потребе проширења и рационализације туристичке понуде, у складу са утврђеним стандардима (нарочито у Звоначкој Бањи, Поганову, Трнским Одоровцима, Искровцима, Власима и Ћиринцима);
- изградња визитор-центра у Ћиринцима, улазних станица „Власи” и „Звонце” и природњачког музеја (управљачко-старатељска јединица СРП „Јерма”) у Трнским Одоровцима.
- изградња етно-парка у Поганову и „еколоц” комплекса у Трнским Одоровцима, Искровцима, Власима и Ћиринцима;
- обезбеђивање услова за изградњу услужно-сервисних објеката на ДП ПА реда бр. 223 (насеље Звонце);
- реконструкција смештајних капацитета и објеката лечилишног, здравствено-рехабилитационог и рекреативног туризма у Звоначкој Бањи, уз обезбеђивање рационалног коришћења и санитарне заштите термалне воде (реконструкција извора и каптаже).

Основни плански приоритети у области *привреде* а везано за унапређење пољопривредне производње, као и развој руралне економије су:

- израда и спровођење плана за развој сточарске производње (у првом реду пашњачког говедарства, али и овчарства, козарства и свињарства) усклађене са успостављеним режимима заштите;
- израда и спровођење плана за развој осталих видова пољопривредне производње, у првом реду планинског воћарства (јабука, шљива, бобичастог и јагодичастог воћа), али и за развој пчеларства, за повећање површина под зачинским и лековитим биљем и за контролисано

- сакупљање шумских плодова;
- израда и спровођење плана за успостављање, развој и промоцију органске пољопривредне производње;
- подршка убрзаној регистрацији пољопривредних газдинстава, уз предузимање мера за укрупњавање поседа, пораст нивоа специјализације и комерцијализације, као и пораст нивоа техничко-технолошке опремљености истих;
- оснивање ефикасне саветодавне пољопривредне службе, осавременљењавање рада ветеринарске службе, као и организовање перманентне обуке пољопривредних произвођача (нарочито у погледу значаја и начина производње пољопривредних производа у органском режиму, адекватног смештаја и исхране стоке, начина употребе савремених агротехничких мера и сл) и удруживању пољопривредних произвођача у кластере ради затварања производног круга, повећања конкурентности и заједничког наступа на тржишту;
- унапређењем постојећих и развој нових еколошки прихватљивих привредних делатности (туризма, угоститељства, старих заната итд.) и њихов равномеран размештај у складу са успостављеним режимима заштите;
- подршка развоју микро/мини производњих погона у области производње, откупа и прераде пољопривредних и шумарских производа, туризма, услуга и старих заната у сеоским домаћинствима са циљем комерцијализације истих и обезбеђивања допунских извора прихода локалног становништва;
- подршка порасту запослености локалног становништва у пружању туристичких услуга, производњи, откупу и преради пољопривредних и шумарских производа, контролисаној производњи, откупу и преради зачинског и лековитог биља, контролисаном сакупљању шумских плодова и сл.;
- обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова као стимулација развоју микро/мини погона унутар пољопривредних газдинстава и диверзификацији економских активности у складу са успостављеним режимима заштите;
- прилагођавање европским стандардима и директивама ЕУ и унапређење квалитета производа и услуга увођењем система квалитета ИСО 9000, НССР и сл.

Основни плански приоритети у области *саобраћајне инфраструктуре* су:

- реконструкција трасе ДП ПА реда бр. 223 (деоница у кањону реке Јерме), уз повећање нивоа безбедности саобраћаја - ширење слободног профила тунела и галерија, и њихово опремање;
- израда студијске и пројектне документације (са проценом утицаја на животну средину), која ће одредити техничка решења за простор вишенаменског водопривредног објекта „Одоровци” у резервисаној зони и евентуалне нове трасе државног пута ПБ реда бр. 429;
- израда плана детаљне регулације планираног граничног прелаза „Петачинци”, чија је реализација условљена завршетком неизграђених деоница ДП ПБ реда бр. 429 ка Димитровграду (Скрвеница) и граници са Републиком Бугарс ком (гранични прелаз „Петачинци”), односно реконструкцијом (и евентуалним измештањем) деонице ка ДП ПА реда бр. 223;
- ревитализација трасе бивше пруге ускок колосека у кањону Звоначке реке (тунели, камени мостови и слободне деонице), и адаптација за безбедно кретање пешака и бициклиста.

Основни плански приоритети у области водне и водопривредне инфраструктуре су:

- реконструкција водовода за Звонце и Звоначку Бању;
- реконструкција водовода за Манастир Поганово и угоститељски објекат;
- заштита извора термоминералне воде;
- изградња компактног постројења за пречишћавање отпадних вода за хотел у Звоначкој Бањи (уколико се приведе намени) и угоститељски објекат поред Манастира Поганово.

Основни плански приоритети у области *енергетске инфраструктуре* су:

- опремање постојеће трафостанице 35/10kV „Звонце”, за коју је изграђен грађевински део, свом потребном електричном опремом за њен нормалан рад и функционисање;
- проширење 10 kV електроенергетске мреже и објеката;
- стварање услова за поуздано и рационално напајање насеља и туристичких локалитета

- (постојећих и планираних) електричном енергијом;
- интензивније коришћење обновљивих извора енергије за производњу електричне енергије.
- Основни плански приоритети у области електронских комуникација и поштанског саобраћаја су:
- изградња нових комуникационих мултисервисних чворова;
 - полагање оптичких каблова за међусобну везу комуникационих чворова и даљи развој и проширење телекомуникационе мреже;
 - даља изградња баних радио станица, тако да се омогући потпуна покривеност Просторног плана и коришћење најсавременијих услуга мобилне телефоније;
 - изградња Wi-Fi приступних тачака и приводних каблова до тих тачака.
- Основни плански приоритети у области *комуналне инфраструктуре* су:
- санација и рекултивација постојећих дивљих сметлишта на територији Просторног плана,
 - успостављање система организованог сакупљања отпада са целе планске територије,
 - успостављање система примарне сепарације и изградња рециклажних дворишта,
 - уређење гробаља и опремање потребном комуналном инфраструктуром.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

4.1. ЕКОНОМСКО-ФИНАНСИЈСКЕ МЕРЕ

За планска решења заштите, уређења и коришћења природних система и ресурса:

- обезбеђивање повољних кредита за инвестирање у уређење пољопривредног земљишта у зонама заштите природних вредности, за обнављање пашњачког сточарства, за спровођење еколошко исправних мелиорација ливада и пашњака и развој органске пољопривредне производње;
- обезбеђење директних државних улагања из буџета Републике Србије, као и буџета локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница за одржавање и унапређење пољопривредне производње и пласмана производа;
- обезбеђење надокнаде сеоским домаћинствима услед ограничења у коришћењу пољопривредног земљишта која су настала успостављањем режима заштите.

За планска решења у области становништва:

- кредитно-финансијска подршка samozapošljavanju, здравствено-социјалне политике и система образовања (програми преквалификације и други облици образовања одраслих, птт услуге, доступност интернета и сл.) за побољшање квалитета живота на селу (како младог, тако и остарелог становништва);
- предузимање финансијских мера за побољшање наталитета;
- предузимање низа мера економске и социјалне политике од стране локалних самоуправа, шире друштвене заједнице и државе за побољшање социјалног статуса појединих категорија становника (одраслих особа без образовања, деце, жена, старих и других посебно угрожених група).

За планска решења у области развоја мреже насеља и јавних служби:

- пореске олакшице и субвенције за обављање традиционалних делатности;
- обезбеђење и удруживања средстава из буџета Републике Србије, буџета локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница и средстава приватног сектора за ревитализацију домова културе.

За планска решења привредног развоја:

- обезбеђивање и удруживање средстава Републике Србије (Фонд за развој Републике Србије, и сл.), пословних банака (са највећим степеном осигурања и најнижим каматним стопама) и средстава локалних самоуправа за отварање нових радних места, за samozapošljavanje и запошљавање млађег и женског дела популације;
- пореске олакшице, стимулативне мере комуналне политике и политике цена грађевинског земљишта за развој сектора малих и средњих предузећа;
- повољни кредити и порески подстицаји за модернизацију и изградњу објеката за откуп и прераду млека и млечних производа, откуп и примарну прераду воћа, шумских плодова, лековитог и ароматичног биља, кланица и објеката за прераду меса;

- обезбеђивање и удруживање средстава Републике Србије (Фонд за развој Републике Србије, средства Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и сл.), средстава локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница, привредних банака и приватних предузетника за ревитализацију напуштених објеката и отварање нових радних места.
За планска решења у области туризма:
- обезбеђење и удруживање директних државних улагања из буџета, као и из буџета локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница и других фондова, привлачење страних донаторских средстава, развојни кредити и субвенционирани камате и друго за израду и спровођење програма развоја туризма, прибављања и уређења грађевинског земљишта, развоја туристичке инфраструктуре и супраструктуре и друго;
- фискални инструменти су: ослобађање или смањење пореза на новозапослене, ослобађање или смањење пореза на добит, диференциране туристичке накнаде, преношење губитака у наредне године, убрзана амортизација, концесије, ниже царине на увоз опреме и друго.
За планска решења развоја саобраћајне инфраструктуре:
- удруживање средстава за развој мреже државних путева из буџета Републике Србије, средстава ЈП „Путеви Србије” и кредитних средстава међународних асоцијација, и др;
За планска решења развоја комуналне инфраструктуре:
- обезбеђење и удруживање средстава из буџета Републике Србије, буџета обухваћених јединица локалне самоуправе, средстава јавних комуналних предузећа и приватног сектора, кредита и средстава из донација, за израду и реализацију планова и развој система управљања комуналним отпадом.
За планска решења заштите природе:
- увођење накнаде за коришћење природних вредности и санације и рекултивације деградираних простора;
- увођење накнаде за загађивање животне средине.
За планска решења заштите непокретних културних добара:
- обезбеђење и удруживање средстава из буџета Републике Србије, прихода локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница и средстава приватног сектора за реализацију заштите непокретних културних добара.
За планска решења инфраструктурних мрежа:
- обезбеђење и удруживање средстава из буџета Републике Србије, јавних предузећа, прихода локалних самоуправа Пирот, Димитровград и Бабушница и приватног сектора за реализацију објеката и комплекса инфраструктурних мрежа;
- порески подстицаји за коришћење обновљивих извора енергије.

4.2. ОРГАНИЗАЦИОНЕ МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ

За планска решења у области становништва, развоја мреже насеља и јавних служби:

- организовање програма квалификације и преквалификације и други облици образовања одраслих;
- коришћење слободног стамбеног фонда за развој система социјалног становања;
- формирање мобилних екипа примарне здравствене заштите и социјалне заштите.
За планска решења привредног развоја:
- оснивање регионалне агенције за рурални развој и повећање конкурентске способности привредних субјеката и локалних заједница за коришћење средстава из различитих јавних и приватних, домаћих и страних извора;
- креирање повољног привредног амбијента кроз стварање ефикасне администрације (смањење административне процедуре) у правцу формирања „one stop shop” (све на једном месту) и пружања on - line услуга и сервиса;
- организовање обука и курсева за заинтересоване предузетнике;
- формирање базе података о грађевинском земљишту;
- организовање едукација сакупљача и прерађивача лековитог и зачинског биља.
За планска решења у области туризма:

- модели уговорног повезивања/организовања, односно различити видови кластерског и просторног удруживања (пре свега регионалних и локалних) туристичких субјеката, у креирању туристичких производа;
- формирање информационог система о туристичким ресурсима и тражњи;
- увођење мониторинга туристичког пословања, промоције и пропаганде.
За планска решења у области развоја водне инфраструктуре:
- организација службе осматрања и обавештавања на већим водотоцима, ради благовременог обавештавања о опасностима од поплава;
- оспособљавање грађана за заштиту и спасавање од поплава, кроз личну и узајамну заштиту.
За планска решења развоја комуналне инфраструктуре:
- набавка потребних возила и контејнера, изградња станица за сакупљање и организовање комуналне службе на туристичким локалитетима;
- набавка потребних мобилних станица за сакупљање отпада;
- дефинисање распореда (плана) рада мобилних ветеринарских јединица;
- набавка потребних возила за рад мобилних ветеринарских станица.
За планска решења развоја заштите животне средине:
- одређивање локација и постављање мерних станица за праћење и контролу квалитета ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке.
За планска решења заштите непокретних културних добара:
- обезбеђење неопходне саобраћајне у друге инфраструктуре, обележавање и уређење приступа непокретним културним добрима и евидентираним непокретностима у оквиру туристичке презентације истих.

4.3. ПЛАНСКО-ПРОГРАМСКЕ МЕРЕ

За планска решења заштите, уређења и коришћења природних система и ресурса:

- доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- израда пројеката рекултивације пољопривредног земљишта;
- доношење програма газдовања шумама.
За планска решења привредног развоја:
- израда неопходне планске и пројектне документације за опремање локација (за обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова за отварање нових МСП).
- За планска решења у области туризма:
- доношење програма развоја туризма;
- израда пројеката развоја туристичке инфраструктуре и супраструктуре.
За планска решења развоја саобраћајне инфраструктуре:
- израда планске и пројектне документације за реконструкцију и рехабилитацију ДП II реда;
- израда планске и пројектне документације за реализацију нових општинских путева.
За планска решења у области развоја енергетске инфраструктуре:
- израда студија просторног размештаја и потенцијалних локација соларних електрана, интеграције у енергетски систем као и друге могућности коришћења енергије сунца у захвату плана;
- израда студија о могућности коришћења биомасе и других капацитета ОИЕ локалног карактера.
За планска решења у области развоја водне инфраструктуре:
- израда плана за проглашење ерозивних подручја;
- израда плана одбране од поплава од бујичних вода.
За планска решења развоја комуналне инфраструктуре:
- доношење регионалних планова управљања отпадом;
- израда пројеката санације и рекултивације сметлишта (са претходном проценом ризика, дефинисаним начином ремедијације и утврђеним приоритетима за санацију).
За планска решења заштите природе и животне средине:

- доношење планова управљања специјалним резерватима;
- доношење програма заштите животне средине за подручја јединица локалних самоуправа;
- доношење програма мониторинга квалитета животне средине за подручја јединица локалних самоуправа.

За планска решења заштите непокретних културних добара:

- израда студије градитељског наслеђа са валоризацијом споменичких вредности, дефинисањем граница заштите и заштићене околине и утврђивањем услова и мера заштите за сва добра под претходном заштитом;
- доношење урбанистичких планова;
- израда студије валоризације научно-образовних, културно-историјских и туристичких потенцијала непокретних културних добара и евидентираних непокретности уз одређивање приоритетних локалитета и активности у погледу предузимања мера на заштити, ревитализацији и презентацији.

4.4. НОРМАТИВНО-ПРАВНЕ МЕРЕ

За планска решења заштите природе:

- доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби за Специјални резерват природе „Јерма“;
- доношење аката о проглашењу евидентираних природних добара за споменике природе (стара стабла и стабла - записи).

За планска решења развоја комуналне инфраструктуре:

- доношење законске регулативе, техничких прописа и стандарда везаних за економску ефикасност на регионалном и општинском нивоу;
- доношење одлука о поверавању управљања и уређења сеоских гробаља јавном комуналном предузећу;
- доношење одлука о поверавању управљања и уређења пијаца јавном комуналном предузећу.

За планска решења заштите непокретних културних добара:

- доношење аката о проглашењу евидентираних непокретности за културна добра.

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

Реферална карта бр. 1. Посебна намена простора, Р 1:50.000

Реферална карта бр. 2. Мрежа насеља и инфраструктурни системи, Р 1:50.000

Реферална карта бр. 3. Природни ресурси, заштита животне средине, природних и културних добара, Р 1: 50.000

Реферална карта бр. 4. Карта спровођења, Р 1:50.000

Детаљна карта бр. 1. Звоначка Бања, Р 1:2.500

Детаљна карта бр. 2. Манастир Поганово, Р 1:2.500

Детаљна карта бр. 3. Трнски Одоровци, Р 1:2.500, Р 1:1.000,